

OZN / POROČILO MAZOWIECKEGA

Miloševića je treba čimprej odstraniti!

Nova resolucija komisije ZN za človekove pravice

ZENEVA - Tadeusz Mazowiecki, posebni preiskovalec komisije Združenih narodov za človekove pravice na območju nekdanje Jugoslavije, je v ponedeljek v Zenevi predstavil novo poročilo, ki najostreje doslej obsoja Srbe zaradi etničnega čiščenja v Bosni in Hercegovini. Kot je znano, je nekdanji poljski ministrski predsednik oktobra potoval po državah nek-

danje Jugoslavije, zato je pretresen sklical drugo izredno zasedanje omejenjene komisije. Prvo zasedanje je bilo avgusta prav tako v Zenevi. Poročilo Mazowieckega govori o »cedalje očitnejših dokazih, da se v BiH dogajajo hudi zločini. Ne gre le za etnično čiščenje, ampak tudi za premišljeno preseljevanje civilistov in slabo ravnanje z zaporniki«. Mazowiecki je zatr-

dil, da etnično čiščenje ni posledica, ampak cilj balkanske vojne. Triinpetdeset predstavnikov držav, ki sodelujejo v komisiji, je po poslušanju poročila nekdanjega poljskega premiera soglasalo o osnutku resolucije, ki so jo sestavili Američani in Evropejci, predstavili pa turski predstavniki. V resoluciji prvič omenjajo genocid v povezavi z dogajanjem v Bosni in Her-

cegovini. S tem odgovarjajo na pritisk islamskih držav, ki skupaj z Mazowieckim opozarjajo, da je zaradi etničnega čiščenja v Bosni v nevarnosti ves narod.

Osnutek resolucije obsoja srbske upornike v Bosni in Hercegovini, jugoslovansko armado in oblasti v Beogradu, da so odgovorni za etnično čiščenje na območju nekdanje Jugoslavije. Predstavniki komisije Združenih narodov bodo o resoluciji glasovali danes.

Poleg že dobro znane ga spiska grozodejstev v Bosni in Hercegovini poročilo Mazowieckega trdi, da tudi Hrvatje in Bošnjaki niso povsem nedolžni in da so Srbi ogroženi na Hrvaškem. Toda najbolj sistematično kršenje človekovih pravic po njegovem mnenju povzročajo Srbi.

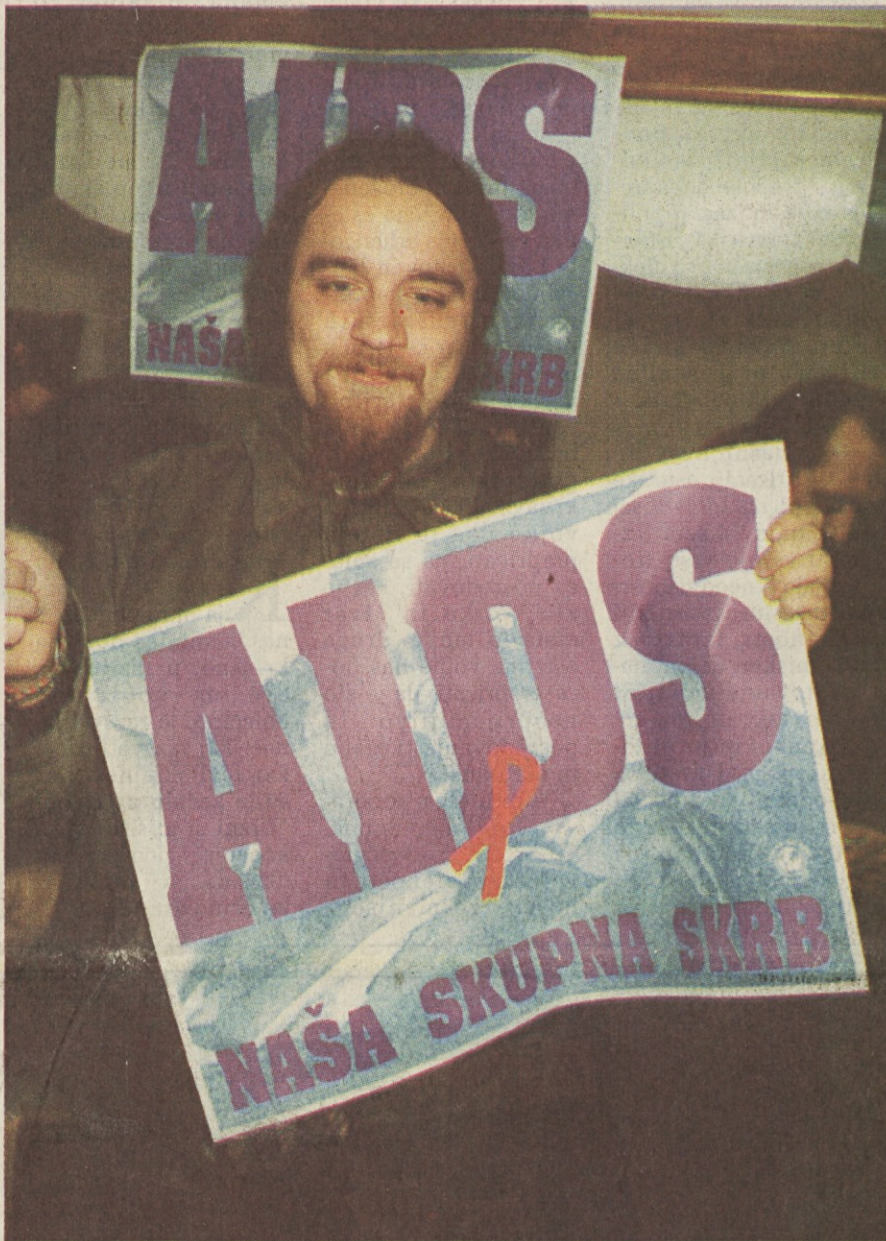
Kot je bilo pričakovati, je srbski predstavnik v Zenevi Aleksa Buha, zunanji minister samostojne srbske republike v BiH, takoj sklical tiskovno konferenco, na kateri je poskusil ovreči omenjene obtožbe.

Mazowiecki je v Zenevi izrekel tudi neposredno politično zahtevo. Ker je prepričan, da kršenje človekovih pravic ne bo konec pred političnim odhodom srbskega predsednika, je zahteval njegovo takojšnjo odstranitev in podporo vsega sveta srbski opoziciji. Opozoril je tudi, da se bo vojna kmalu razširila tudi na Sandzak, Kosovo in Makedonijo, če mednarodna skupnost ne bo pravočasno ukrepala. (Agencije)

AIDS / POMISLI, PREDEN SE LJUBIŠ

Je do nacionalnega sklada še daleč?

Skupna akcija študentov in Zavoda za zdravstveno in socialno varstvo

Dan pred svetovnim dnevom aidsa so študentje ljubljanske univerze v sodelovanju z Univerzitetnim zavodom za zdravstveno in socialno varstvo v mestnem središču pripravili akcijo razdeljevanja kondomov, informativne-

ga gradiva in nalepk. Stojnice so postavili tudi na Trgu svobode v Mariboru. V študentski ambulanti na Askercevi so ves dan anonimno jemali in testirali krvne vzorce. V Sloveniji je bilo doslej prijavljenih 24 obolelih z aidsom (14

jih je umrlo), okuženih z virusom HIV pa jih je približno 400. Nacionalni koordinator za aids, prim. dr. Dunja Piškur-Kosmač, meni, da bi bilo idealno, če bi ustanovili nacionalni sklad za aids. (Foto: A. Pavletič/TRIO)

MOJA BANKA

BCTKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Osimo: gonja se nadaljuje

Čeprav sta tako slvenska kot italijanska vlada zanikali obstoj tajnega dogovora o delni reviziji Osima, se gonja videmskega dnevnika »Messaggero Veneto«, kateremu se je pridružil »Il Giornale«, nadaljuje, tarča pa sta slovenski zunanji minister Rupel in nasloj slovenske vlada. »Il Giornale« zlasti naglašja, da je Italija spet »povesila hlače«. Povsem drugačno stališče pa je zavzel tržaški »Il Piccolo«, ki svari, da tako pisanje spominja na početje Srbije in da bi znale posledice biti zelo boleče.

..... stran 4

Reforma institucij: polemika DSL-PRI

Večina strank nasprotuje direktni izvolitvi ministrskega predsednika. Na včerajšnji seji dvodomne komisije je prišlo do ostre polemike med republikanci in tajnikom DSL Occhetom.

..... stran 4

Promet v Trstu brez omejitev

Tržaški avtomobilisti bodo lahko mirne duše krožili po mestnem središču: omejitve prometa tokrat ne bo. V zadnjih treh dneh preteklega tedna se je namreč znižala stopnja onesnaženosti zraka, za kar se gre zahvaliti tako tridnevni omejitvi prometa, kot tudi izboljšanju vremenskih razmer. Pogovor s tržaško občinsko odborico za okolje Rossano Poletti.

..... stran 6

Tuzzi omilil polemiko z Ruplom

Goriški župan Tuzzi je v programskem poročilu ob predstavitvi proračuna 93 govoril o bodočnosti Gorice, ki mora temeljiti na sodelovanju z Novo Gorico. Obenem je skušal nekoliko omiliti polemiko s slovenskim zunanjim ministrom Ruplom. V Gorici je včeraj zasedal tudi pokrajinski svet, vendar so morali obravnavo proračuna odložiti zaradi obstrukcionizma misovskega predstavnika.

..... stran 8

Odprta skupščina Fincantieri

V Trzinu je bila včeraj v ladjedelnici Fincantieri odprta skupščina s parlamentarci iz naše dežele. Sindikati so opozorili na močno zaskrbljenost zaradi nevarnosti razprodaje javnih podjetij na Goriškem. Polemiko in obsodbe je izrazil sklep vodstva Fincantieri, ki je novinarjem prepovedalo navzočnost na skupščini.

..... stran 8

Manjšinskega mandata verjetno ne bo

Vse kaže, da so se koroške stranke dogovorile, da v valilnem zakonu ne bodo predvidevale v deželnem zboru posebnega mesta za predstavnika slovenske manjšine. EL pa bo kljub temu predložila svojo listo.

..... stran 15

Toni Kukoč posebej za nas

Hrvaški košarkar Toni Kukoč, eden najboljših amaterskih igralcev na svetu, že drugo leto uspešno igra v italijanskem prvenstvu. Z nami se je v ekskluzivnem intervjuju pogovarjal o košarki, o možnem odhodu v NBA, o vojni v bivši Jugoslaviji in še o marsičem.

..... stran 19

ZNANOST / SPREMEMBE RAZVOJNE POLITIKE

Znanstvena in tehnološka politika za razvoj

Mednarodno srečanje na visoki ravni v Ljubljani je razgnilo vrsto pomembnih razvojnih problemov in pobud

LJUBLJANA - Mednarodnega srečanja o znanstveni in tehnološki politiki za razvoj, ki v teh dneh poteka na visoki ravni, se je udeležil tudi Filippo Maria Pandolfi, podpredsednik Komisije Evropske skupnosti. Njegova razprava, v kateri je pojasnil razvojno politiko skupnosti v odnosih do razvoja manjših držav srednje in vzhodne Evrope, je bila v središču pozornosti udeležencev. V mnogočem je označila jedro sporočila dopoldanskega dela srečanja. Janez Drnovšek je govoril o dejavnosti slovenske vlade na področju znanstvenega in tehnološkega razvoja. Predstavil je tudi nekatere rezultate. Posebne pozornosti je bila delezna razprava Lene Tsipouri iz Aten, ki je problematizirala razvoj na dveh ravneh: mednarodni in nacionalni. Pri tem je opozorila na izkušnje Grčije pred vstopom v Evropsko skupnost in na zasnovo PHARE. Srečanje se bo jutri še nadaljevalo.

Slovenija in Avstrija podpisali sporazum o socialni

DUNAJ - Slovenska ministrica za socialne zadeve Jozica Puhar je z avstrijskim kolegom Josefom Hesounom včeraj podpisala meddržavno konvencijo o medsebojnem priznavanju in urejanju socialnih zadev. Slovenija je s tem nasledila pogodbeno ureditev, ki jo je imela Avstrija z bivšo Jugoslavijo. Konvencija določa za državljane obeh držav obojestransko priznavanje in obračunavanje socialnih storitev, kot na primer medicinske usluge, pokojnine in druge storitve. Glede na tesne odnose med Slovenijo in Avstrijo je podpis tega sporazuma za obe državi zelo pomemben dogodek. (IS)

NIZOZEMSKA / VČERAJ DOPOLDNE

Železniška nesreča pri Amsterdamu

Včeraj dopoldne se je pri Amsterdamu pripetila huda železniška nesreča: iztiril je potniški vlak. Najmanj pet oseb je izgubilo življenje, 33 pa je bilo ranjenih (AP)

KOMENTAR

Popotnica državnemu zboru

BOJAN BREZIGAR

Slovenska skupščina je končala z delom. Po volitvah bo z njim nadaljeval državni zbor. Iztekla se je življenjska doba skupščine, ki je napovedala konec stare in hkrati začetek nove dobe. Konec stare dobe je pomenila njena sestava po ključu Ustave SFRJ, torej s tremi zbori, ki naj bi predstavljali različne dejavnosti družbe in svoja stališča medsebojno usklajevali. Začetek nove dobe pa je označil večstrankarski sistem, v katerem je bila skupščina izvoljena in za katerega se je Slovenija odločila. Ta dvojnost, izraz mirnega prehoda in sistem parlamentarnih demokratij, je v dveh letih in pol povzročala vrsto težav, tako pri usklajevanju posameznih sklepov - kajti umanjalo je »vrh«, ki je v preteklosti posegel, kadar je pri usklajevanju zaskripalo - kot tudi sicer pri skupščinskih zasedanjih. Zato se je se zlasti v zadnjem času ustalilo mnenje, čes da ta skupščina ni odraz demokracije, da ni to, kar si Slovenija želi in potrebuje. Čeprav to morda deloma drži, bi se s tako počezno oceno lahko prenašali, če ne bi prej ocenili vseh njenih delovnih nalog, za katere so zadolžene tudi skupščine v sistemih zahodnih demokratij. V njih morajo parlamenti zagotavljati trdno vlado, opravljati učinkovito zakonodajno delo, reševati družbene konflikte in skrbeti za svoj ugled in s tem za ugled države. Skupščina mora torej najprej poskrbeti za ustrezno vlado, ta pa mora uživati zaupanje po skupščini, torej večine poslancev. Obvladovati mora probleme v državi. Če tega ne zmore, mora imeti skupščina možnost, da jo zamenja. Ne da bi se spustili v oceno dogodkov v Sloveniji, lahko rečemo, da je slovenska skupščina to nalogo izpolnila. Takoj po izvolitvi je državi zagotovila vlado, ki je razpolagala z večino, ko pa je prišlo znotraj parlamentarnih strank do premikov, je skupščina vlado zamenjala. V državi torej ni bilo brezvladja. Druga naloga skupščine je odgovorno zakonodajno delo v korist države. Tudi v tem pogledu lahko njeno delo ocenimo pozitivno. Od plebiscita do osamosvojitve, od ustave do volilnega zakona, od denacionalizacije do privatizacije, in se bi lahko navedli, so nastajali zakoni, vsi prelomnega pomena za državo, za družbeno ureditev in za gospodarstvo. Ne glede na to, ali s posameznimi ukrepi soglasamo ali ne, lahko rečemo, da je bilo to delo plodno in v večini primerov plod širokega soglasja poslancev oziroma strank, navzočih v skupščini. Tretja naloga skupščine je obravnavanje konfliktov, ki se pojavijo v družbi. Reševati jih mora z usklajevanjem stališč. Tako lahko skupščina prepreči, da bi se trenja v družbi razrasla ali da bi z referendum javnost razdvajali. Tudi pri opravljanju te naloge je slovenska skupščina izpolnila svojo dolžnost, saj je vrsto spornih vprašanj ohranila na skupščinskih klopeh, posebej vprašanje splava v ustavi in uvajanje privatizacije, ki bi lahko resno ogrozila normalno rast družbenega tkiva. Skupščina se je izkazala tudi v tem pogledu. Njena četrta naloga je skrb za lastni ugled in s tem za ugled države. Na tej točki pa ji lahko oporekamo. Pogosti so bili izpadi nekaterih poslancev, največji kamen spotike pa je bila prepogosta nesklepnost, ki se je vlekla vse zakonodajno obdobje. Nesklepnost opazamo tudi v drugih evropskih parlamentih; pogosto gre za sredstvo opozicije, ki naj poziciji oteži izvedbo njenih nalog. V slovenski skupščini pa je bila nesklepnost nekaj neprimerno bolj vsakdanjega in neodvisnega od političnih hotenj posameznih strank. Zato tega v javnosti prevladuje mnenje, da je skupščina slabo opravila nalogo, ki so ji bile zaupane. Tako kategorično mnenje je verjetno krivično do nje, saj je vendarle opravila veliko pomembnega dela, krivično pa je tudi do vseh tistih poslancev, ki so v dveh letih in pol vestno delali. Zgodovinarji bodo najbrž delo zadnje slovenske skupščine ocenjevali drugače, vendar javnega mnenja ni mogoče spreminjati z nekaj ugotovitvami, kratak pa je tudi zgodovinski spomin vsakogar izmed nas: včerajšnji dan je vsakomur bližji od dogajanj izpred leta ali dveh. Ugled parlamenta bo tudi v prihodnje odvisen predvsem od zbora in od poslancev, ki bodo sedeli v njem. Zato je prav ta četrta naloga popotnica, ki jo skupščina ob koncu svojega dela prepušča državnemu zboru.

STRANKE - VOLITVE

Politična anestezija

LEV KREFT

Prvi veliki medijski vzpon politike spada v čas nezadržnega napredovanja nemškega nacizma, ko je genialni Goebbels prevzel nekatere vzore iz oktobrske revolucije in druge iz ameriške barnumske reklame. Takrat je Brechtov prijatelj Walter Benjamin ugotovil, da nacizem ni presejnetljiva stranpot v evropski zgodovini razsvetljenstva in napredka, ampak povsem zakonit naslednik. Menil je, da je treba na estetizacijo politike (dramatika Hitlerjevih nastopov, kolektivna orkestracija množičnih maršev in zletov, radijska in filmska propagandna podpora) odgovoriti s politizacijo estetike.

Današnji svet politizaciji estetike ni naklonjen, saj na Zahodu in na Vzhodu vsi po vrsti trobežljajo o neodvisnosti kulture in avtonomiji umetnosti. Izraziti z umetniškim delom nasprotovanje vojni ali nečloveškemu režimu je skandal in prostitucija lepega. Hkrati pa je sodobni svet postal sam po sebi tako zelo estetsko predelan, da mu umetnost, taka ali drugačna, skoraj nima

kaj dodati. Če je futurist Marinetti se lahko sokiral z zamisljo, da je vojna najbolj umetniško početje in fasciranje ljudi v brezoblično mrtvo maso estetsko dejanje, je danes vojna v medijski podobi sama po sebi estetsko dejanje.

Generali velike pušavske vojne nastopajo kot dirigenti kakega orkestra, neposredni prenos omogoča užitek v harmoničnemu nastopu oboroženega do brega proti oboroženemu zlu, politična estetika prikazuje arhangele božjih trum in belce bube mraka in spretno rabo sekspirskih prijemov. In če je bila medijska podoba iraške vojne sterilna, je podoba bosanskega bojevanja poudarjeno okrutna, krvava. Prva estetika vojne nas je hotela prepričati, da se splača posredovati, ker je zlo veliko in stvar cista in lahka, druga estetika vojne nas hoče prepričati, da je zlo neoprijemljivo in posredovanje tvegano in okrutno.

Sredi tega ponorelega univerzuma, sredi stotisocglave brezposlenosti in ne mnogo manjšega

begunstva, na robu eks-jugoslovanske vojne krajine in hkrati na robu evropske trdnjave, ki že dviguje zidove do neba, da ji ne bi vzhodni in balkanski barbari pokvarili standarde in miru - je slovenska volilna kampanja medla in nežna, propagandno polpismena, dizajnersko zmerno zafusana, programsko zadržana.

Na estetizacijo politike odgovarja slovenska kultura, ki podpira razne politične skupine, z anestetično, glorifikacijo brezumnosti je le druga plat vsesplosne estetizacije: kjer je vsaka stranskična skolkajka umetniško delo, nobeno umetniško dogajanje na čute ne deluje več. Odtod tudi uspeh tistih, ki zahtevajo, naj teče kri: to je se zadnja stvar, ki lahko razburka čustva.

Kdor ob vsem tem, kar se dogaja okrog nas in v nas samih, se doživlja krivico, prizadejano drugim, kot cutno bolečino, je razsvetljenec, kaj razsvetljenec, kar levi skrajnez. Kar se je začelo z geslom "Drzni si misliti!", se končuje pod geslom: "Drzni si občutiti bolečino drugih!"

Vodoravno: 1. pred petimi leti umrli slovenski pesnik in dramatik (Gregor, "Samorog"), 8. kralj germanskih Svebov, 10. ime pevca Pestnerja, 11. ime švedske pisateljice Lagerloef, 12. strdenje, 14. umetno usnje, 15. slab učenec, 17. reka v južni Franciji (anagram RAN), 18. Perzija, 20. zacetnici največjega slovenskega epskega pesnika Askerca, 21. zacetnici francoskega pesnika Eluarda, 23. svicarški pisatelj, avtor "Ariane" (Claude), 25. rimska boginja plodnosti, 27. na današnji dan leta 1934 umorjeni sovjetski politik, s cigar smrtjo se je začelo obdobje velikih Stalinovih čistk (Sergej), 30. vrhovno cerkveno sodišče (anagram TORA), 32. starejši poljski nogometaš (Gregor, anagram ATOL), 33. duša (lat.), 35. pojav na razburkanji vodi, 36. pomemben sovjetski politik, ki ga je dal Stalin ustreliti leta 1936 (Grigorij), 38. ime ameriške teniske igralkice češkega rodu Navratilove.

Navpično: 1. lahka, svetlikajoca se tkanina v atlasovi vezavi, 2. sovjetski politik in teoretik, umorjen leta 1940 v izgnanstvu (Lev), 3. avtomobilska oznaka Reke, 4. organ voha, 5. ameriški skladatelj, prvi mojster avantgardne glasbe 20. stoletja (Charles), 6. pritok Amurja, ki nastane z združitvijo Onona in Ingode, 7. glavno mesto etiopske pokrajine Eritreje, 9. skrivnost, 10. bikoborski vzklík, 13. sotočnica Pive (anagram ARAT), 16. angleški filmski producent (Arthur), 19. ime prvega človeka na Luni Armstronga, 21. tekmovalni neuspeh, 22. oseba, po kateri se kaj imenuje, 24. mehiški pisatelj (Bruno, "Zaklad Sierra Madre"), 26. literarna junakinja danskega pisatelja Andersena Nexoeja, 28. trava druge kosnje, 29. samec domačega goveda, 31. rimski bog ljubezni, 34. zoga zunaj igrisca, 37. zacetnici spanskega pevca Iglesiasa.

Simon Bizjak

STRANKE - VOLITVE

Pogled SKD za naprej in za nazaj

FRANC MIKLAČIČ

Začel bom s pogledom Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) za nazaj, kajti ni sedanosti in prihodnosti brez preteklosti. Se manj pa je mogoče napovedati in zastaviti dober naprej brez kritične analize preteklega dela.

Morda krščanski demokrati res nismo bili tako zelo navzoči in zaslužni za čudež slovenske pomladi leta 1988, čeprav je le-ta tudi končni rezultat političnega preživetja slovenskih kristjanov, ki so bili kar petundrdeset let v položaju drugorazrednih državljanov. Smo pa zato bili toliko bolj navzoči in zaslužni pri slovenskem osamosvojanju in pri zmagoviti desetdnevni vojni v letu 1991. Ta osamosvojitve in vojna sta bila drugi in tretji slovenski čudež glede na hitro mednarodno priznanje in glede na nepricačovan takojšnji odhod jugoslovanske ljudske armade s slovenskega ozemlja. To sta bila sanjska uspeha. Zelo velik delež smo imeli tudi pri Demosovi zmagi na prvih demokratičnih svobodnih volitvah aprila 1990.

Manj uspešni smo bili na področju notranje urejanja države. Tu, kakor sploh v politiki, stejejo dejstva, vendar je treba iskati vzroke za manjšo uspešnost v razpadanju in nazadnje tudi v razpadu Demosa, manj pa v politični

neizkušenosti naših poslancev in ministrov.

Poltretje leto, ki je poteklo od popolne spremembe oblasti, je vendarle neka doba. Kljub temu je naša družbena in gospodarska ureditev v bistvu se vedno enaka. Glavnih sistemskih sprememb in zakonov ni, kjer pa izjemoma le najdemo kakega, ni drugačen. Tu bi zares lahko za primerjavo uporabili znani francoski izrek: Tous ça change, mais c'est la même chose. Vse se spreminja, ostaja pa vse eno in isto.

Osnovni zakon o privatizaciji smo sprejeli sele pred dnevi. Pot do njega je bila mučna in predolga. Medtem je odšla svojo nepopravljivo stransko pot divja privatizacija. Reorganizacije državne uprave in lokalne samouprave se ni. Se vedno imamo davninšestdeset kardeljevskih občin namesto 200 in več manjših in samoupravnih. Ni se reorganizacije sodišč, zaradi česar trajajo civilne pravde od treh do petih let (in tudi več).

Ni se prevrednotenja kazenske zakonodaje. Zrtve vseh mogočih političnih procesov iz prejšnjega totalitarne obdobja se niso rehabilitirane, krivice se niso popravljene.

Leta, ki so jih prebili po zaporih in taborskih prisilnega dela, se jim ne stejejo v pokojnino. To bodo težko docakali, saj so vsi stari čez sedemdeset let. Parlamentarna komisija za raziskavo povojnih pobojev in pravno dvomljivih procesov se ni raziskala nicesar.

Premoženje družbenopolitičnih organizacij prejšnjega režima (ZKS, SZDL, ZSMS in državni sindikati) ni bilo podzavljeno. Tako so stranke in organizacije, ki so iz njih izšle s spremenjenim imenom, postale univerzalni dediči teh velikih premoženj po vseh koncih Slovenije.

Zakonodajalci prvega demokratičnega slovenskega parlamenta so pri sprejemanju svojih zakonov tudi občutno zanemarili glavne vidike našega strankinega programa. Tu imam v mislih socialno in družinsko zakonodajo. Na podlagi zakona o dohodnini je davčni odbitek za drugega otroka le osem odstotkov, čeprav vemo, da se z drugim otrokom povečajo izdatki družine za najmanj trideset odstotkov. Ni uveden progresivni troški dodatek, ce ima družina več otrok. Za en sam dan ni podaljšani porodniški dopust, ki se vedno

traja le eno leto, ko otrok se ne shodi.

V zakonu o zdravstvenem zavarovanju je neizprosnost zapisana uravnilovka tudi za nepremožne sloje. Tako mora npr. upokojenec(jenka), ki prejema varstveni dodatek do višine najnižje pokojnine 18.000 slovenskih tolarjev, ravno tako placevati isti znesek za dodatno (beri nujno potrebno) zdravstveno zavarovanje.

Na korektore caka tudi zakon o državljanstvu, v katerem je treba našim izseljencem in zdomcem vrniti leta 1946 iz političnih razlogov odvzeto državljanstvo, ne pa, da se jih sedaj sili, da znova zanj zaprosijo in se o tem upravnimi organi odloča diskrecionarno in brezprizivno.

Nasteta (in zaradi omejenega časopisnega prostora nenasteta), neresena ali slabo rešena vprašanja nacionalnega interesa kakor tudi vprašanja s področja socialnega trznega gospodarstva (ki nikakor ni identično s predvojnimi kapitalizmom) so odgovor na del naslova v tem članku: Pogled SKD za naprej.

Slovenski krščanski demokrati pričakujejo, da bomo izšli iz volitev kot relativno najmočnejša stranka. Zato je kot državotvorna stranka politične sredine pripravljena prevzeti odgovornost za izgradnjo novega družbenega reda.

GLOSA

Volitve po slovensko

SRECKO ZAKRAJSEK

Slovenski pregovori pravijo:
Dolgo kakor gladno leto.

Hudobni ljudje delajo hude case.

Kadar zacno beraci skupaj hoditi, je blizu sneg.

Kdor dolgo obeta, ne stori rad ali ne more.

Kaj ti ves, ki zgance ješ, mi vemo, ki meso jemo.

Kdor se v gozd klice, tako odmeva.

Največji slepci bi radi vidce vodili.

In končno, resignirano:
Bog daj norcem pamet, nam pa denar.

Na prvi pogled je odgovor preprost. Ker teh in takih, ki nam sedaj in na tak način krojijo usodo, ne maramo več. Pa tudi oni sami ne marajo več tega, kar počnejo, nevarnost je celo, da bodo sami sebe zasovražili. To pa je za Slovenca, ki ima rad samo sebe, lahko zelo kritično.

Zadeve pa so tudi malo bolj zapletene. Skupščina deluje po starem zakonu, številno poslanci in (narod?) pa hočejo, da bi po novem. Vendar pa skupščine, vsaj take kot je naša, v novi ustavi ni več.

Gospodje se si spodrezali veje, zdaj pa vsi kričijo, ker bodo padli. Nekateri resnici na ljubo kričijo tudi od veselja, saj si bodo sedanje nedelo dali krepko poplačati se v naslednjih nekaj mesecih.

Po drugi strani so v treh zborih zbrani ljudje različnih interesov - cloveskih in neclaveskih, strankarskih, podjetniških, občinskih - in vlečejo vsaj na svojo stran in za svojo korist ali za volilce, kot pravijo.

Razen tega, da se o nicesmer ne strinjajo pa jih ima veliko interes, da se situacija v Sloveniji cim slabše razvija, nekateri pa so lopovski tehnologijo privatizacije podjetij prenesli tudi na državo: **Cimbolj sesuta bo, lažje jo bodo (skupaj s tuji) odkupili.**

A roko na srce. Tega si nismo zaslužili, zato je boje imeti nove volitve. Kljub temu pa nas skrbi:

SR Slovenija ostaja. Včasih je bila: Socialistična Republika Slovenija. Sedaj imamo: Strankarsko Republiko Slovenijo ali Sprto Republiko Slovenijo.

Kaj ce nas caka: Skrhirana Republika Slove-

nija ali Sveta Rusevina Slovenija.

CEMU SO NAMENJENE VOLITVE?

»Volitve so sredstvo agregacije individualnih preferenc v kolektivno odločitev«, pravijo v mednarodni enciklopediji za področje družboslovja.

Bolj enostavna definicija pa ugotavlja: volitve so sestavina vseh interakcij v političnem sistemu; so eden od načinov za prenosanje želja in zahtev z oblasti, indikator podpore zanj, opredeljevalec njenih prioriteten blodenj, vizij in cisto koristnih stvari, razvrščeval in usmerjevalec ter strogi preverjevalec pri delu v skladu s predvolilnimi obljubami in željo po ohranitvi oziroma ponovnem zavzetju ustreznih prestolov, kar je vse skupaj pogojeno in realizirano ob komuniciranju z javnostjo in eksistiranju vlade do konstantnega oddajanja ustreznih informacij javnosti.

SLOVENSKI NAROD MIRNO VOLI

Voliti prihaja po mojih raziskavah iz voliti, kar je pomenilo v bivših brat-

skih logih nekoga imeti zelo rad ali celo ljubiti ga. Volitve so bile torej v dobri stari Jugo - Sloveniji javno izražanje, da je nekdo množično ljubljen in zazele.

Na jugu so zadevo ze takrat obravnavali drugače in so imeli izbore, kar je blize osnovnemu pomenu, sistem pa je podoben. Zelo zagnan nacionalni slovenist T. J. je ze zahteval, da se volitve preimenujejo v ljubitve. Pa bi ob primerkih ljubezni naroda do političnega potem morali na Slovenskem spretniti izraz za ljubiti.

Po nekaterih podatkih lahko izvirajo volitve tudi iz besed volja (ljubstva) ali vloviti, ali pa celo iz obeh skupaj.

Druga, bolj »home made« teorija pravi, da izhajajo slovenske volitve iz znanega ukaza zgornjesaskega grofa V. J. L., slovenskemu domorodcu J. C.: **Ti voli ti v parlament in zastopati nase interese.** Ta sistem je zelo blizu obnasanja današnjim strankarskim senčnim grofom.

Slovenski narod torej mirno voli in naganja vole v skupščino (iti) v skupščino, medtem ko drugi votirajo in electionirajo ter izbirajo.

1	S	T	R	N	5	7			
8				1	0				9
10	0	T	O		11	S	E	L	M
12	L			13					
15	E	N	K	A	R				17
18			1	A	A	A			20
21									
22	E			23	A	N	E		24
25									29
30	2	A	T	4					
33			1	4	34				35
36			N	O	4	J	E		
38	M	Q	R	T	I	N	A		

Ramones so najbolj očitna prelomnica med novjšim in starejšim rockom v sedemdesetih

Pozitivna rock energija

MARJAN OGRINC

nega pogovora ob njihovem gostovanju pri nas, se je to tudi potrdilo. Ramones so rock poe- tiko zgostili v kratke ener- gicne pesmi, ki nosijo v sebi dovolj spevnosti, melodičnosti in tiste lahke poskočne dina-

mike, kakršna je bila zna- cilna za prvotni rock'n'roll v petdesetih in sedes- etih letih. S tem so sredi sedemdesetih let, ko se je rock »simfoniziral«, pre- hajal v različne fuzije eksperimentiranja z dru- gim glasbenimi stili in se

petrificiral podobno kot se je zgodilo z jazzom, rocku vrnili vse značil- nosti njegove izvorne poe- tike (preprosta, hitra, dinamična in energična glasba, ki te neposredno telesno in čustveno prev- zame) in s kratkimi udar- nimi pesmimi postali pro- totip punka kot ene iz- med ključnih faz revitali- ziranja rocka v sedemdesetih letih. Brez Ramones ne bi bilo punka!

Vaša nova plošca Mondo Bizzaro je izšla za neodvisno založbo Radio Active Records? Čigava založba je to?

To je založba našega menedžerja in za nas se je pojavila kot blagoslov, saj se pri njej res trudijo za nas, kar ne bi mogli trditi za Sire, oziroma za Warner Brothers, kjer smo bili vsa ta leta. Končno so se za skupino tudi te stvari postavile na pravo mesto. Založba nas res podpira, ljudje pri njej so polni entuziazma. Pravkar smo končali šestdesetno tur- nejo po Ameriki, kjer smo nastopali v velikih dvor- nah. Pojavili smo se na mnogih radijih, ogromno so pisali o nas in naša plošca je trenutno na de- setem mestu alternativne lestvice, na desetem mes- tu lestvice metalnega rocka in na stotem mestu lestvice »rocka za starej- se« (AOR - adult oriented rock - op. M.O.). To se res redko zgodi kakšni skupi- ni, kajti večino skupin poslušala samo določen tip občinstva, naše občinstvo

pa je različno in eksten-zivno - od punkerjev, metalcev, trasherjev, al- ternativcev do povsem običajnih ljudi, in vse to v starostnem razponu od petnajst, šestnajst let do stiri- deset in več.

Cemu bi pripisal tako raznoliko občinstvo tako različne starosti?

Ramones smo skupina, s katero se ljudje lahko poistovetijo, ki jim je blizu, in pri kateri so la- hko prepričani, da se jih dotakne. Smo skupina, ki jo ljudje lahko vzamejo za svojo. Pri nas je pomemb- na integriteta, smo skupi- na, kjer so pomembni ideali. Mnogo skupin danes niti ne ve, kaj je inte- griteta, nimajo nobenih moralnih načel, zavesti, kaj je prav in kaj ne, in po- dobno. Mi skrbimo za ka- kovost. To ni samo igranje glasbe, glasba je tisto, kar nosiš v sebi, kar prežema tvojo kri in notranjost. To ni samo del tvojega živ- ljenja, kot: »O, danes pa bom igrali glasbo.« Jaz živim glasbo vsak dan in to že od nekdaj. Toda danes je glasba nekaj modnega, danes je moder- no igrati glasbo. Ramones smo enkratna skupina podobno kakor so bili The Who ali Jimi Hendrix.

Tovrstni ustvarjalci so ponujali nekaj posebnega, bili so enkratni in glasba je bila sestavni del njihove kemične sestave, če se tako izrazim. Opazil sem, da si se na zadnji plošci mnogo bolj avtorsko anga- žiral kot mnogo let nazaj,

V naslovu: Ovitek plošče Ramones (foto: arhiv)

ce ne najbolj v zadnjih desetih letih.

Ja, zdaj sem neke drug- je. Ze dve leti in pol sem »trezen« in pri sebi, zato se vse poraja iz popolno- ma drugačnih vzgibo. V zadnjih dveh letih in pol cutim več inspiracije ka- kor sem jo cutil dolga leta nazaj.

Obstoja kakšen pose- ben razlog za to?

Verjetno zato, ker sem trezen, ker ne uživam nobenih omamnih sub- stanc. Vsa črna se je raz- blinila, družim se z različ- nimi ljudmi, in zdaj me zanimajo drugačne stvari. Pred volitvami sem postal politično aktiven, začel sem delovati v Gibanju proti cenzuri v ZDA. V predvolilni kampaniji sem spregovoril o doloce- nih zadevah in poskušal pripraviti ljudi, posebej mularijo, da dojamejo nekatere stvari. Če si te vr- ste ustvarjalec, si v polo- zaju, ko ljudem ni vseeno, kaj jim imas povedati, in to lahko konstruktivno uporabis. Vecina ljudi v rocku se ne meni za to. Bolj jim je do druženja, do omamljanja in vsega tega rockovskega zvezdnstva. Lahko pa dejstvo, da si znan, pozitivno uporabis tako, da ljudi opozoris na realne probleme, na to, kaj se pravzaprav dogaja. Vse te zadeve vplivajo na vse nas, nihče ni izvzet, pose- bej mladane, ko je svet ena sama zmešnjava, kakršne se nikoli ni bilo. Vse se je izmuznilo vsakr- snemu nadzoru. Anarhija je povsod, - v vladi, v go- spodarstvu...

...Cel sistem prezema kaos...

...Ja, pravilno, vse siste- tem... okolje, medlove- ke odnose, odnose med spooma... Vse popolnoma razpada, preveč je sovra- stva, kot tisto, kar se dogaja v tvoji deželi. To je res bolno. Zato ljudje danes, bolj kot kdajkoli prej, potrebujejo nekaj, česar se lahko oprimejo, nekaj, s cimer se lahko poistove- tijo, nekaj, v kar lahko verjamejo. To je kot odre- sitev. Ko stvari razpadajo, glasba pomirja čute, te inspirira in stimulira, pomaga ti dojemati svoje zavedanje o njih. Trenut- ni je rock glasba v zad- njem obdobju razvoja vra- canja h korenorn ravno zaradi kaosa, ki vlada sve- tu. Ljudje imajo radi tak- sno glasbo, ker tako lahko sprostijo svojo agresivnost in frustracije, obenem pa spodbujajo razmišljanje, kajti to je stvarna glasba. To so mladi ljudje, ki igrajo resnično glasbo. To ni sranje ali mediokriteta, ampak je pozitivno, ust- varjalno in konstruktivno pojmovanje življenja.

ZA REPUBLIKO / S KULTURO NAPREJ

Zaenkrat le v Ljubljani

Ali je kultura res vsa umetnost ali pa tudi kaj zraven? Naj bodo na strani kulture v časopisu le tisti do- godki, ki veljajo za pre- stižne, ali vsi, ki pri- cajo o človekovi tvor- nosti? Ne bo držalo, da je kultura lahko dobra ali slaba, ker kultura preprosto je - celota človekove ustvarjalno- sti in rezultatov te ust- varjalnosti. Na nekatere rezultate smo pono- sni bolj, na druge ma- nj, vsi pa predstavljajo naš način življenja, bolj izrazito, kadar posegajo v ustaljeni red stvari, manj izrazi- to, kadar se temu redu predajajo. Kultura je človekov zapis v čas.

Danes, v torek, bo v Ljubljani najbolj vpi- joca pisava tistih, ki si prizadevajo zaježiti AIDS - 1. december je namreč Svetovni dan boja proti AIDS-u. Da bi jo brali, se bo treba že popoldan odpraviti v Galerijo SKUC na ogled plakatov na to temo, potem pa po Copovi, kjer brezpla- cno prejmete kondome, oditi na Askercevo uli- co v Zdravstveni dis- panzer in poiskati zdravnika z rdečo pen- tlo na halji - prav tak- sno, kakršno so nosili filmski zvezdniki na letošnji podelitvi os- karjev, pomeni pa sim- bol boja proti AIDS-u. Omenjeni zdravnik bo brezplačno testiral ti- ste, ki so v skrbeh za- radi svojega razuzdanega življenja. Vendar ne gre zamuditi pogovora z režiserjem in koreo- grafom Damirjem Zla- tarjem - Freyem v Gra- du Tivoli ob 18. uri - vodila ga bo Ursula Cetinski - ali pa preda- vanje Jožeta Vogrinca v okviru Humanistične- ga simpozija na so- sednji Filozofski fakul- teti z naslovom Ali je mogoče ne-razumeti? Pripovedoval bo o pr- vem sporazumevanju med Evropejci in Pa- puanci z Nove Gvineje. Več časa se bo mogoče zadržati v dispanzerju, če se bo slo ob 22. uri v Klub K4 na koncert ameriške skupine Con- solidated, ki igra mesa- nico techno-house- industrial glasbe.

Tisti pa, ki živijo ustaljeno življenje in imajo že kaj otrok, naj popeljejo svoje malčke tega dne na nekoliko drugačno branje: v Sweet, sweet way se- veda - trgovino na Slo- venski cesti nasproti Veleblagovnice NAMA z največ in najbolj raz-

Prvi kondomat na filozofski fakulteti (foto: S.Z./TRIO)

ličnimi bomboni v Lju- bljani, ki so jo odprli pretekli teden. Od tam pa v trnovski KUD France Preseren, kjer bo od 17. ure dalje ustanovitvena slove- snost Pravljičnega gle- dalisca. Predstave se ne bo, pač pa bodo pokali balončki in sampanjčki zamaski.

V sredo bo prevla- dovalo branje likovne govorice: popoldan v Ateljeju Zois na Bregu 22, novi galeriji za oblikovanje, arhitektu- ro in fotografijo, kjer razstavlja Michele De Lucchi in Tom Vack, ob 18. uri bo v Vili Katarina na Brdu j. Slak predstavil svoj katalog Razstava in postregel s susijem, ki ga bo ob 20. uri verjet- no mogoče zaliti z belim vinom v Moder- ni galeriji na otvoritvi retrospektivne razstave slikarja Gojmirja Anto- nana Kosa, ce tamkajšnji natakari prazne kozar- ce se berejo kot zalitve.

V četrtek bo treba brati med besedami Bertolda Brechta, ki jih bosta prepevala in uprizorjala Barbara Levstik in Ivan Rupnik - ze spet v KUD France Preseren - ter razmi- sljati o novi slovenski popevki, v petek ugo- to- viti, ali se predstava Gledaliska Glej in Grapefruita, katere pre- miera bo ob 21. uri, res razbere kot »parapoli- tična parazajebancija«.

V soboto dopoldan

se bo brskalo za čtivom po knjigarnah. Založba Mihelac je izdala pe- sniški zbirki Kajetana Kovica Sibirski ciklus in Milana Dekleve Pre- seženi človek. Državna založba Slovenije Zgo- dovino glasbe Karla H. Woernerja, Mladinska knjiga v zbirki Lirika pesmi Paula Valeryja (prevedel Boris A. No- vak), Konstanty Ilde- fonsa Galczyńskiego (prevedel Lojze Krak- ar) in Sylvie Plath (prevedel Miha Avanzo), Cankarjeva založ- ba v zbirki Bela krizan- tema Spleen Charlesa Baudelaira (prevod Marko Crnković), Sonce prežeren vrat Guil- lauma Apollinaira (prevod Ales Berger), poleg tega pa se pesmi Andreja Medveda v knjigi Telo losa. Nova revija je izdala Zapise iz zdomstva Franceta Papeza. Izmed novih izdaj zalozbe Mladika gre poiskati Angele (ogrožena vrsta) Mal- coma Godwina.

V nedeljo je zagoto- vo čas za prebiranje muzejev. V Prirodoslo- vnem muzeju Slove- nije brenčijo zuzelke na razstavi Entomolo- gia Slovenica - prisluh- nilo se jim bo med 10. in 13. uro.

Besedišce kulture je tudi v tem tednu ob- sežnejše od našega skromnega zapisa - zagotovo ga je najbolj privlačno odkrivati na lastno pest. (L.B.N.)

ZDAJ IN NIKOLI

Pisatelji in država, čez leta

ANDREJ BLATNIK

Starejši slovenski pi- satelj (ker ne bom pove- dal kateri, si lahko pri- vosim tako brezcutno oznacbo) se je potohl: »Pred leti smo hoteli le malo odpreti vrata, da bi prislo kaj svežega zraka, in ze je Zahod brezobzir- no vdrl v deželo, zdaj pa je treba s tem živeti.« Res, vse večkrat je opazil prepričanje, da je duh usel iz steklenice bolj, kot je bilo nactrovano, in do včerajšnjega velikega vzornika, zahodnega sveta, ze marsikdo cuti podobno kot Hrvati do Unproforja: razocaran je. Zahod ni tisto, kar je bil, ko je bil skrit za železno ali kakršnokoli ze zave- so; pred prvimi volitva- mi je na to opozarjal le osamljeni glas Bostjana M. Zupancica, v jeziku popkulture pa Džoni Stulic, ki je prepeval, da »Amerika je rad i znoj, nije Holivud i Frenki boj«. Zdaj je to mogoče skusiti na lastni kozi. Kakršnakoli želja po vrnitvi v preteklost je seveda enako neobglena in smesna kot zapriseže- no vztrajanje na mestu. Čudno: tisočkrat smo ze slišali heraklitovsko re- snico, da nič več ne bo, kot je bilo, pa smo v imenu nakaksnega na- misljenega ideala vselej znova pripravljeni po- zabiti nanjo. Tako so se v zadnjem času (morda gre za stranski proizvod predvolilne mrzlice?) v časopisju začeli pojavlja- ti nostalgicni zapisi o tem, kako je bilo DSP pred slovesno osamo- svojitvijo gibal družbe- nih sprememb, zdaj pa se ni oglasilo niti ob ... (Tu mediji navajajo raz-

lične dogodke, skupno jim je le to, da vsi pripa- dajo tako imenovanemu političnemu življenju.) Očitki so simptomatični in vredni nekaj premi- sleka. Potem ko sta si obe strani, ki sta sprožili »slovensko pomlad«, torej na eni strani DSP in Nova revija in se nekaj sorodnih ustanov in na drugi druga družbe- na gibanja in Mladina in ... (po želji vstavite sam- mi), za obe sprejemljivo razdelili lasluge, se je slednji posrečilo svoj de- lez bistveno bolje kapita- lizirati; pisatelji, po defi- niciji individualisti, so komaj čakali, da so se lahko razkropili vsak na svojo stran, in vsaka stranka jih je vzela nekaj. Temu seveda ne gre ugovarjati, politično pre- picanje je človekova us- tavnopravica in morda celo organska potreba. Bolj nenavadno je, da pogled od zunaj se zdaj, ko naj bi bili ze vajeni demokracije, v DSP vidi osrednjemu slovensko mo- ralno instanco, ki naj bi se oglasila ob vsakem nespostovanju pravic in svoboscin. Nocem trditi, da tovrstnih glasov v vsak dan siršem sloven- skem medijskem prostoru ze kar mgolgi in da preglašajo drug drugega, tako da bi bil dodaten odvceen, prav nasprot- no; a zdi se, da je, ce ze niso iztržili neposredne- ga izkupicka iz svojega uspeha, treba dati pisa- teljem vsaj možnost, da niso vec dezurna vest družbe, temvec da se posvetijo tudi nekaterim v preteklosti zanema- njenim stanovskim zema- vam, med njimi ne na-

zadnje tudi pisanju. S propadom ponudbe do- brin po vzhodnem vzoru, kjer je knjiga zasedla pomembno mesto tudi zato, ker konkurenca ni bila ravno opazna, pri- haja na površje nova ali doslej potlacena proble- matika: neznosnost pre- živetja leposlovne knjige po trznih kriterijih za- rudi premajhne ciljne sku- pine, premajhna gibkost državnega aparata, ki si je ob privatizacijah za- ložb pustil pobrati vsa pretekla vlaganja v druž- beno pomembno knjigo, desetletja nactrno zane- marjana promocija slove- nske književnosti v tujini, neverjeten padec profesionalnih kriterijev v imenu svobode ust- varjanja. Če bi DSP ohrani- lo svojo vlogo javne vesti družbe, bi scasoma iz njega izstopili prejkone vsi člani, saj bi DSP moralo osteti zdaj to zdaj ono stranko, in le malo jih je, ki se ne po- cutijo zavezane kateri od njih; a to nemara niti ne bi bilo prehudo narobe, saj bi se tudi prostor za pisanje po prej ocrtni konceptiji zozil do take mere, da bi pisatelji kot pisatelji niti ne bili po- trebni. Bolj zaskrbljujoc je izkaz, ki ga bodo v tem primeru dobili ins- trumenti demokracije: ce se bo pokazalo, da je potrebna takšna vloga DSP, kot jo poznamo iz- pred nekaj let, bo to po- menilo, da smo s stran- karstvom, volitvami, de- mokratizacijo in po- dobnim, zapravljali čas. Posebno pisatelji, ki bi lahko medtem napisali kaj, česar tako niso ute- gnili.

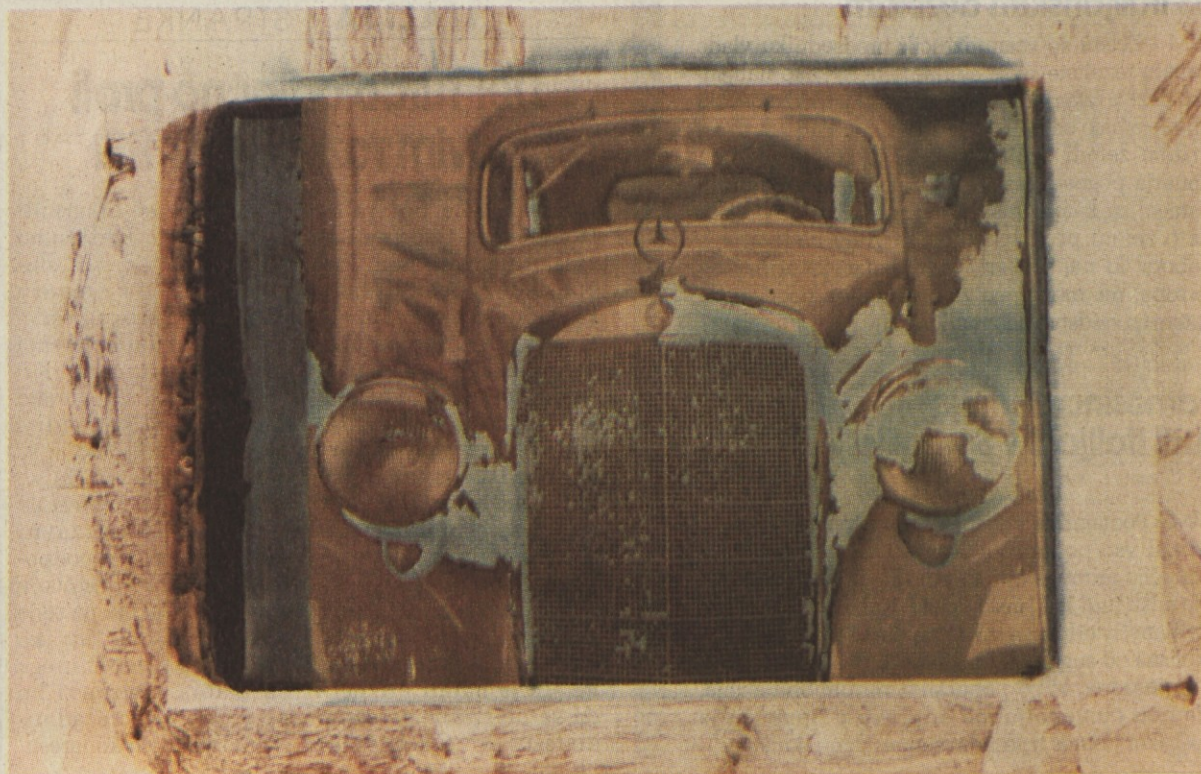
V Republiki ste včeraj in predvčerajšnjim la- hko prebrali novice o slovenskih ljubiteljih starih avtomobilov.

V pariski Le Halle de Mercedes-Benz pa je na zdaj ze bozično bleščavih Champs-Élysées v okviru Meseca fotografije se do petega decem- bra na ogled razstava Masterpieces.

Na njej predstavljajo fotografije Wernerja Pawloka, ki je s svojo kamero upodobil Mer- cedesove avtomobile. Pawlok se je lotil Mer- cedes-Benzove klasike, od modelov iz leta 1886 do najnovjših tipov.

Uporablja »instant« fotografski aparat, ki dela posnetke v velikosti 50 x 60 cm - le trije fotografi na svetu ga premorejo. Podobe prenese na plat- no po postopku, ki ga je sam izumil, in tako nastanejo dela, ki spominjajo na velike mojstre umetniških platen. Na njegovih delih ni kromi- ranih odbijacev in kot zrcalo zloščenihi blat- nikov; starinski avtomobili so prikazani v novi luci, osvetljeni z barvo, ki se spogleduje s pre- teklostjo. Pawloku je pri »slikanju« pomagal Peter Brök, umetnik iz Stuttgarta, ki je poskrbel za kulise.

Werner Pawlok, po rodu Nemec, si je svoj mednarodni sloves pridobil predvsem z modno in reklamno fotografijo.(A.K.)

NOVICE

Povratek italijanskih tomadov z vojaških vaj

RIM - Osem italijanski tomadov, ki so se udeležili vojaške vaje »Red flag 92« v ameriški zvezni državi Nevada se je vrnilo včeraj v Italijo. Na vajah sta umrla dva italijanska pilota. Poleg tomadov se je vaje udeležilo tudi letalo hercules C130, ki je prevazalo tehnični material. Italijanski tornadi so skupaj opravili 115 poletov in skupno 250 ur letenja.

Državni svet: DA za prometni zakonik

RIM - Državni svet se je pozitivno izrekel o prometnem zakoniku, ki bi moral stopiti v veljavo 1. januarja 1993.

Segni polemizira z demokristjanskim listom

RIM - Polemika znotraj Krščanske demokracije se nadaljuje. Mario Segni, vodja skupine, ki se zavzema za korenite reforme v italijanskem političnem življenju odgovarja neuradnemu glasilu stranke l'Avvenire in pravi, da je njegova skupina ponosna na to, da je spodbudila največjo in najobsejše pobudo za obnovo političnega sistema v Italiji. Avvenire je njemu in njegovim somišljenikom očital, da ogrožajo idejno bogastvo in politično identiteto italijanskih katolicinov. Segni ponovno poudarja, da je treba odpraviti večinski volilni sistem ter nezmogljivost upravljanja, ki ga je ta sistem povzročil. Italijanski politični sistem je v krizi, iz katere ni izhoda, meni Segni, ki dodaja, da stranke ne morejo spremeniti sistema, katerega del so tudi same. Kar zadeva Krščansko demokracijo samo pa gre v njej zabeležiti nekatere premike, ki pa se ne zastopujejo, da bi premaknili vso zadevo z mrtvega tira.

Delegacija mednarodnega RK na obisku v Rimu

RIM - Predsednik mednarodnega komiteja Rdečega kriza Cornelio Sommaruga je prispel v Italijo, kjer si bo ogledal strukture tukajšnjega Rdečega kriza, socio-sanitarne strukture v rimski pokrajini in solo za poklicne bolničarje in zdravstvene asistente. Med njegovim obiskom so predstavitelj nacrta za humanitarno pomoč Somalijs. Prav včeraj zvečer je v Somalijo odpotovalo letalo z 32 ton hrane in zdravil za tamkajšnje sestrskano ljudstvo.

Nadzor na Jadranu dokaj uspešen

RIM - V okviru nadzora nad južnim Jadranom, ki izhaja iz resolucije 787 varnostnega sveta OZN so doslej pregledali 41 trgovskih ladij. V zadnjih urah so uistavili sedem ladij, od katerih so 6 pooblastili, da nadaljujejo plovbo proti obalam nekdanje Jugoslavije, medtem ko so eno ladjo preusmerili v pristanišče Bari, kjer jo bodo temeljiteje pregledali. Admiral Pellegrino, ki poveljuje brodomu, ki nadzoruje Jadran, pravi, da je zadovoljen s potekom operacije. Ladje zahodnoevropske zveze nadzorujejo Otrantski prelivi, medtem ko nadzorujejo ladje NATO južni Jadran.

Pomisleki zdravnikov o nosečnosti 63-letnice

RIM - Italijansko združenje za demografsko vzgojo AIED je danes izrazilo resne pomisleke o zadevi 63-letne ženske, ki je zahtevala od rimskega ginekologa, da jo oplodi z zamrznjenim semenom moza, ki je umrl pred desetimi leti. AIED predvsem ugotavlja, da so e začele delovati v Italiji leta 1982 in si tem sprasuje, kako je mogoče, da je njen mož že leto prej dal zamrzniti svojo spermo. In kako je sploh namenil spermo svoji ženi, ki je že takrat imela krepko več kot 50 let. Pri tem ne gre pozabiti, da so zdravniki komaj v zadnjih letih začeli delati s to tehniko.

Zeleni o podpori ES italijanskim deželam

RIM - Zeleni so včeraj izročili predsedniku vlade Amatu rezultate svoje studije o tem, kako italijanske dežele izkoriščajo poldrug milijardo ecujev, ki jih prejemajo od ES. Pritem zeleni ugotavljajo, da je končni namen denarja pogosto različen od prvotnega, se pravi tistega, za katerega so pravzaprav denar prejeli. Zato zeleni predlagajo ustanovitev nadzornega odbora, ki naj preveri, če je denar, ki prihaja iz Evrope, res namenjen za uresničitev nacrto, za katere so sredstva namenili.

Famesina potrjuje tudi Italijani v Somalijo

RIM - Podtajnik v zunanjem ministrstvu Azzara je izrazil vso podporo sklepu ZDA, da pošljejo v Somalijo mirovne čete in potrdil, da bodo v Somalijo odšli tudi italijanski vojaki. Kako bo sestavljena italijanska odprava za sedaj se ni znano, bo pa odvisna od sugestij, ki bodo prišle s strani Združenih narodov, ki so pobudniki miroljubne akcije. Namen človekoljubne odprave v Somaliji je vsekakor pomoč trpečemu somalskemu ljudstvu.

ITALIJA / VOLILNA REFORMA

Kdo naj izvoli predsednika rimske vlade*PRI kritična do Occhetta*

RIM - Dvodomna komisija, ki se ukvarja z reformami državnih institucij, je zavrnila predlog za direktno izvolitev ministrskega predsednika. Včeraj je prišlo tudi do ostre polemike med republikanskim tajnikom La Malfo in voditeljem DSL Occhettom. Prvi se zavzema za direktno izvolitev predsednika, drugi, ki sicer poudarja potrebo po globoki volilni reformi, pa je mnenja, da mora premierja v vsakem primeru izvoliti parlament.

Tajnik PRI je obtožil Occhetta in njegovo stranko, da pri reformi volilne zakonodaje isče ta kompromise s socialisti in z demokristjani za obnovev neke vrste levsredinske koalicije, pri kateri bi sodelovala tudi DSL. »Nekatere stranke nočejo političnega sistema, ki bi dolocal jasne kriterije za oblikovanje alternativnih vlad, ampak hočejo samo nekatere manjše popravke, ki bi zagotovili sedanjo oblastniško strukturo«, je rekel med drugim La Malfa.

Republikanci se, kot znano, ogrevajo, za unominalni volilni sistem po vzoru britanske zakonodaje, kjer se za parlamentarne mandate poteguje omejeno število strank. V parlament je izvoljen kandidat, ki v

volilnem okrožju dobi največ glasov. Za tak sistem se potegujejo tudi socialisti Martelli in mnogi parlamentarci tako imenovanega »pakta za referendum«, ki ga vodi Segni. Med njimi je tudi precej poslancev in senatorjev DSL.

Occhetto je prepričan, da bi bila direktna izvolitev predsednika vlade v nasprotju z italijansko politično tradicijo. »S tem bi okrepili samo politiko kot spektakel, saj bi tako rešitev okrepila oblastniške kroge, ki nadzorujejo občila in hkrati spodbujala volilno abstinenco. V Italiji bi se tako ustvarila neke vrste elitna demokracija«, je dodal se voditelj DSL. Po njegovem mnenju je treba postopno ustvariti pogoje za radikalno obnovev političnega sistema in ne tekat naprej, kot dela La Malfa, kar večkrat ustvarja v ljudeh samo zmedo, ki je je itak že preveč. Occhetto je tudi demantiral vsakršna tajna pogajanja s socialisti in z demokristjani, na katere je namigoval republikanski voditelj.

»Isto bi lahko rekli o PRI, da se skrivaj pogaja s Severno ligo, tega pa ne recemo, ker je treba vprašanja reševati resno in trezno«, je na koncu rekel tajnik DSL.

Gonja, ki jo je začel »Messaggero Veneto«, nadaljeval pa Montanellijev »Il Giornale«, noče pojenjati. Tudi v včerajšnji številki se videmski dnevnik spet spravlja na zunanega ministra Slovenije Dimitrija Rupla s člankom, v katerem spet izkrivlja resnico, saj med drugim pravi, da je slovenska stran vedno zagovarjala nacelo recipročnosti pri obravnavanju manjšin, da pa je bilo ravno obratno, o čemer prica juridicni položaj italijanske manjšine v Sloveniji. Clankar se nadalje hvali, da je Dezela FJK v treh letih dala zamejskim Slovincem 24 milijard lir in Italijanom onstran meje 12 milijard, a ni znano, da bi Slovenija segla v zep z isto velikodušnostjo.

Slovenijo se obtožuje, da sploh ni dostavila pomoči, ki jo je Italija že poslala svoji manjšini (slo naj bi za knjige, fotokopirne stroje in audiovizuelni material). Material naj bi od junija čakal na meji, kjer naj bi bil se danes: v bistvu naj bi Slovenija sedaj od Italije pričakovala, da plača še uvozni davek...

Za italijanstvo Trsta pa se odkrito boji »Il Giornale«. Pravi, da Trst že dalj časa ne verjame demantijem diplomatov, pri čemer ima v mislih

TISK / MESSAGGERO VENETO IN IL GIORNALE VZTRAJATA

Rupel in slovenska vlada ponovno tarči napadov*Tržaški Il Piccolo: Tako pisanje je samo v radost Srbov*

demanti zunanega ministra o domnevnih tajnih pogajanjih z Ljubljano, ki naj bi »ze obrodila osnutek sporazuma o ponovnem odprtju pogajanj o Osimu v izključno škodo Julijske krajine.«

Kaže, da se nekateri (sicer vedno isti) se vedno bojijo, da bo 2 milijona Slovencev poslovenilo 60 milijonov Italijanov, opozarjajo pred teritorialnimi zahtevami, ki jih nihče ne postavlja. Dejstvo je, da vsakokrat, ko naj bi se končno začela reševati nasa vprašanja, sprožijo mehanizme, da bi to preprečili, zgodovino hočejo pisati le od leta 1945 naprej, a nočejo slišati, kaj se je pred tem dogajalo.

Povsem drugačno, trezno stališče pa je zavzel »Il Piccolo«, ki pravi, da je pisanje »Secola d'Italia« in »Il Giornale« v pravo radost Beograda. »Srbi izredno pozorno sledijo prahu, ki ga pri nas dvigamo, in bodo to poudarili z mastnimi naslovi. "Evropa nas ne bo zlomila," vseskozi pravi komunist Milosević, konec koncev se bo s sama pobalkanila." In ima prav.«

»Sami misovci, ki so se pred letom dni sli poklonit Miloseviću«, nadaljuje Il Piccolo, »in

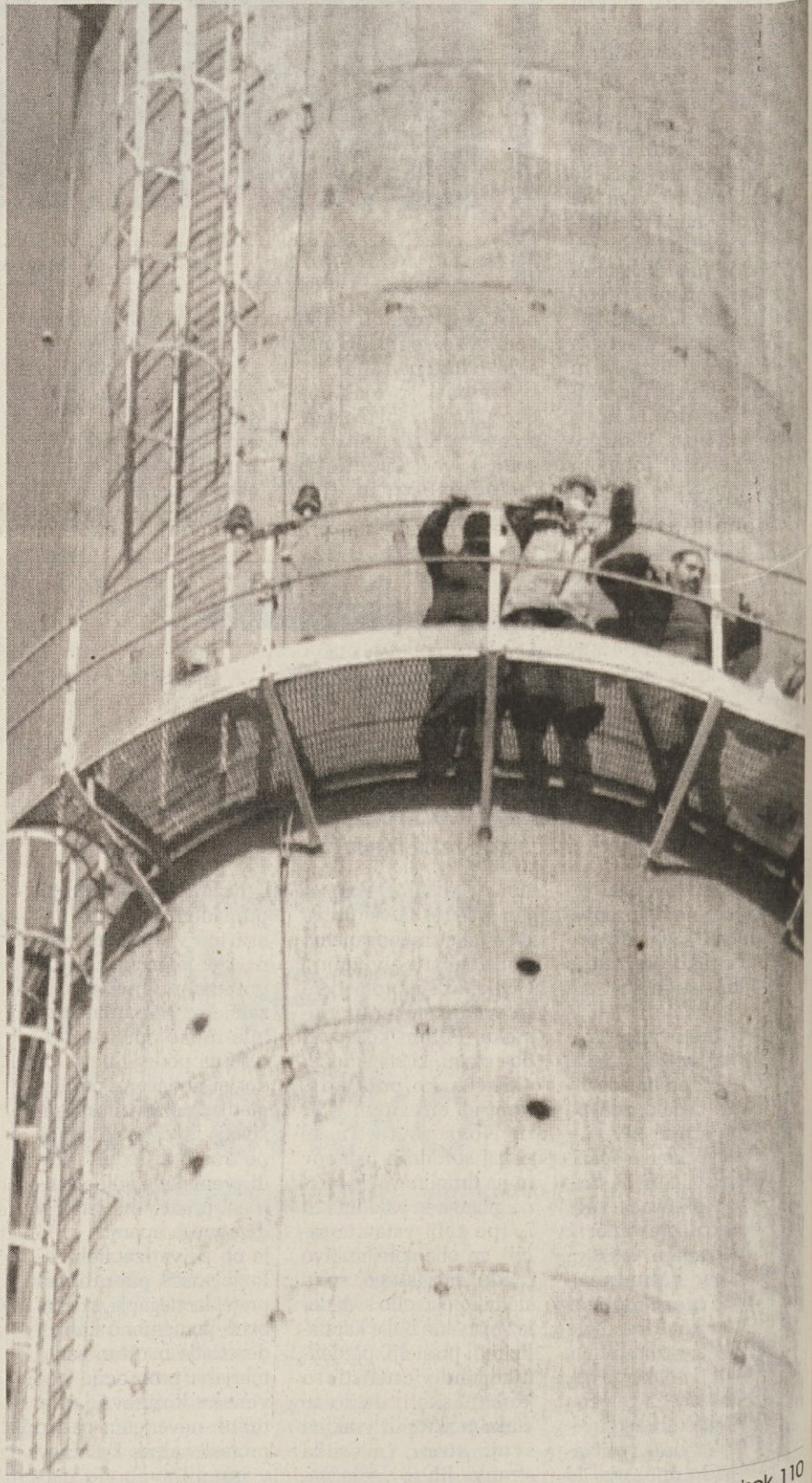
so pri tem dopustili, da jih vleče za nos z obljubami o Istri, ki je nima, mu danes spet nepricakovano pomagajo s tem, da razpihujejo stare histerije na meji, ki je nihče noče spreminjati, se najmanj Slovenija. Uboga Italija, padamo v isto past, v katero se je ujela Grčija. Potem ko jo je okuzil zviti gospod iz Beograda, že leto dni razglašajo, da je ze smešno, da je Makedonija, ki nikogar ne ogroža, grška.«

»V resnici,« pravi se trzaski dnevnik, »ne samo napeljujemo vodo na mlin Srbov, ampak se kot oni tudi pričenjamo obnasati. Pred poldrugim letom se je vojna s Hrvasko pričela na isti način. In sicer tako, da je propaganda razpihivala malenkosti, s tem, da je ljudem, ki so 40 let ziveli v miru, začela usesa politni s strahom, s cinicno igro na kozistih, ki so v vojni resnično trpeli, in s tem, da je lažno v etničnem

ključu prikazovala spopad, ki je bil samo političen.«

»Nekdo,« zaključuje članek, »se spusca v veliko igro, v slabi veri, ko odpira rane "ezulov" samo zato, da ohrani svojo oblast. To je nevarna igra, ki nas lahko pripelje zelo daleč. Bo držalo, da je le dviganje prahu, vendar vojne nastajajo iz prahu, iz lazi, iz histerij. Toliko je grmelo, pravi pregovor, da se je navsezadnje ulila dez.«

CAGLIARI / 100 METROV NAD ZEMLJO

Protest na dimniku

Skupina delavcev tovarne Enichem iz Villacidra se je povzpela na dimnik visok 110 metrov, da bi preprečila zaprtje tovarne (Telefoto AP)

RIM / CIGARET ŠE NI NA POLICAH

Italijanski kadilci še trpijo

Pred poslopjem italijanskega monopola v Milanu se zbirajo trpeči ikadilci, ki so v polni abstinenci krizi

ITALIJA / STRANKE

Del Turco odločno proti novim razkolom v PSI

RIM - »Ce bo treba izbirati med Craxijem in Martellijem, se bom jaz opredelil z vsemi tistimi, ki nočejo razkola v stranki«. Namestnik generalnega sekretarja sindikata CGIL Ottaviano Del Turco je v sinočnji oddaji Mixer znova poudaril veliko zaskrbljenost nad usodo socialistične stranke, ki preživlja v tem trenutku zelo hudo krizo.

Del Turco je demantiral, da se je kdaj potegoval za tajniško mesto v PSI in je hkrati priznal, da se ne strinja z vsemi stališči Craxijevih

nasprotnikov. »Martelli vodi v marsičem pravilno politično bitko. Kot sindikalist pa se ne morem strinjati z njegovim sodelovanjem z republikanci in s poslancem KD Segnijem, ki zagovarjajo vse prej kot napredna družbena stališča«, je se dejal sindikalist CGIL.

Minister Martelli je na zadnji vsedrjavni skupščini PSI zel podporo približno 30 odstotkov delegatov, večina pa se je opredelila za tajnika Craxija. Do odločilnega obracuna v stranki bo prišlo na spomladanskem izrednem kongresu.

RIM / DI PIETRO, CASSON IN COLOMBO ZA REVIJO MICROMEGA

Tokrat govorijo preiskovalci

RIM - Sodniki, ki vodijo preiskave o podkupninah, navadno z ukrepi izražajo svoje poglede, tokrat pa so jih tudi nazorneje prikazali s clanki, ki jih bo objavil mesečnik Micromega. Antonio Di Pietro, Felice Casson in Gherardo Colombo so za mesečnik strnili nekaj bistvenih ocen o italijanskem pravem in političnem sistemu. Uredniški odbor revije Micromega se je odločil, da vnaprej objavi članke treh sodnikov, da bi cimprej zavrnili teze laznih garantistov, ki v teznji, da bi ohranili

pri življenju partitokracijo, napadajo preiskovalce, češ da pretiravajo.

V svojem članku se je Antonio Di Pietro osredotočil na vprašanje razpisov in izvedbe natečajev za javna dela. Najprej ugotavlja, da pomanjkanje »glasnosti« v javnem upravljanju privede do omejene demokracije, potem pa pripominja, da bi bilo treba spremeniti sistem natečajev. Glede tega je zelo kritičen do veljavne zakonodaje, ker na primer v praksi ne dopusca, da bi se zaradi izredno kratkih rokov natečajev

udeležili tudi tuji podjetniki oziroma tvrdke. Po oceni Di Pietra se tudi z novimi določili ne bo veliko spremenilo, ker le-ta puščajo prevec prostoro javnim upraviteljem. Potrebno bi bilo - zaključuje Di Pietro - vzpostaviti nekakšen kodeks, ki bi se ga prostovoljno držali podjetniki, istocasno pa ustanoviti posebne kontrolne komisije.

Glede na specifične primere pa sta tako Di Pietro kot Casson izrazila mnenje, da se mora sodstvo osredotočiti na pravni-kazenski vidik

celotne zadeve, in je pri tem pravzaprav zamenljivo dejstvo, ce »je tat samo posamezen politik ali celotna vodilna skupina«. Zato se tudi po Cassonovem mnenju sodnik ne more in ne sme beliti glave s problemom, ce lahko njegov poseg privede do obglavljenja celotne javne uprave.

Preiskave v zvezi s podkupovanjem so se komaj dobro začele - je trdno prepričan Gherardo Colombo, ki napoveduje, da se bodo nadaljevale se dobrih deset let. Sprijenost v Italiji je po

njegovi oceni neskončno visoka piramida: zato predlaga, da bi razpisali splosni odpust. Kdor bi priznal svojo krivdo, vrnil ukradeni denar in povedal vse, kar ve, bi ga opustili zaporne kazni. S tem da za določeno obdobje ne bi smel opravljati javnih funkcij. Po njegovem mnenju je nujno, da se cimprej zatire pojav podkupovanja, ki se ga se povsod poslužujejo. Sodnik je tudi kritičen do predloga Scalfaro-Martelli, ki predvideva zasedbo premoženja obtoženim podkupovanju.

VIDEM / PRED DEŽELNO KONFERENCO O INDUSTRIJSKI POLITIKI

Kako brez pretresov v nov razvojni model

Za odbornika Sara je stari asistencialistični model mrtev nov pa zahteva širok konsenz ekonomskih in socialnih sil

VLASTA BERNARD

VIDEM - Kaksna naj bo deželna industrijska politika, da bo Furlanija-Juljska krajina lahko stopila v Evropo? Kakšen razvojni model naj izbere in kako naj od dose-danega, na politiki asistencializma slonečega modela preide na novega, ne da bi tvegala travmatične pretrese? Odgovore na ta in podobna vprašanja naj bi ponudila deželna konferenca o industrijski politiki, ki jo je za petek in soboto v Vidmu pripravilo deželno ravnateljstvo za industrijo. Gre za prvo tovrstno posvetovanje, ki ga predpisuje nov deželni zakon (st.2/92) in ki ga bo morala Dežela sklicati vsaka tri leta.

Gre za pomembno pri-ložnost - je na včerajšnji predstavitvi konference podcrtal deželni odbor-nik za industrijo Fer-ruccio Saro - za ažurno analizo globalnega ekonomskega položaja v deželi in za oceno per-spektiv, strategije in sredstev poseganja v funkciji izdelave dežel-nega programa za indu-strijsko politiko. Na kon-ferenci se bodo tako soocila stališča in pričakovanja ekonom-skih in socialnih sil, za razliko od preteklih podobnih posvetov pa

Deželni odbornik za industrijo FJK Ferruccio Saro

receptov in zaključkov prireditelji niso pripra-vili vnaprej. Zavedamo se namreč - je dejal Saro - da so ocene in pričako-vanja zelo različni, toda to ne pomeni, da si lahko privoščimo delati vsak po svoje in vleci voz vsak na svojo stran. Deželna uprava želi zato razumeti, kateri posegi so najprimernejši ali naj-nujnejši za preseganje krize, kaksne naj bodo izbire, da ne bi znova zapadli v asistenciali-zem, in kako naj pride-

mo do novega, sou-pravljskega odnosa med ekonomskimi in socialnimi silami. K sta-remu načinu podpiranja razvoja se ni mogoče vrniti, vendar to ne pomeni uvedbe divjega kapitalističnega sistema, pač pa sistem svobodne konkurence preplesti s korektivni javnega siste-ma. Sarovo izvajanje je dopolnil strokovni sve-tovalec odbornistva za industrijo, prof. Maurizio Di Palma, sicer docent za ekonomsko

statistiko na rimski uni-verzi La Sapienza, ki je s skupino izvedencev - v kateri je tudi direktor tržskega inštituta ISDEE Favaretto - pri-pravil osrednje poročilo za videmsko konferenco. Gre za "nezaključeno" delo - je poudaril - v smislu, da je odprto za različne opcije in za indikacije konference. V njem so strokovnjaki skusali interpretirati tre-nutni položaj krize ozi-roma težav in pri tem upoštevali zavore med-narodnega (zastoj v pov-praševanju), vsedravnega (močno skrcenje sred-tev) in evropskega zna-caja (omejevanje svo-bodne konkurence). Koncalo se je obdobje neomejnih finančnih virov - je izjavil prof. Di Palma - zato so nujne pretehtane izbire in čim sirši konsenz.

Saro ni skrival zaskr-bljenosti, s katero Dežela spremlja aktualne eko-nomske razmere v FJK: v tem smislu bo treba pre-tehtati tudi odnose z Vzhodom, pri čemer je odbornik specifično za Slovenijo izrazil upanje, da bo po volitvah dobila stabilno vlado in vzpo-stavila korektno davčno in finančno politiko, s čimer se bo povečalo tudi zanimanje tukajš-nih podjetnikov za investiranje onstran meje.

TRST / SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES

Skupaj poiskati znake razvoja

Priprave na januarski posvet

V svojem zadnjem srečanju v Gorici je deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa v prvi vrsti ugotovil, da se dogodka po Evropi in zadnje čase tudi pri nas odvijajo izredno hitro. Voja na ozemlju bivše Jugoslavije, ki se utegne celo razsiriti; izbruh nasilja v dezelah zapad-ne Evrope; ogrozanje nacel osimskega spora-zuma, ki postavlja slo-venko manjšino v Italiji pred dodatne in prav gotovo nelahke naloge; in ne nazadnje bližnje volitve v Republiki Sloveniji, ki bodo se dodatno preo-brazile in dopolnile politično podobo matic-ne domovine - že vsaj ti prerezi prepričljivo ponazarjajo dinamiko časa, ki ji je se kako podvržen tudi sloven-ski narod: v maticni domovini, v zamejstvu in izseljenstvu. Sve-tovni slovenski kongres je na srečo z mednarod-nim priznanjem Repub-like Slovenije izpolnil nekaj temeljnih točk programa.

Opirajo se tako ime-novane dolgoročne pobude, ki pa zahtevajo globlje analize in kate-rih cilj je seveda pove-zovanje oziroma obcu-tek povezanosti prav vseh različnosti sloven-

skega naroda, od geo-grafskih do dobesedno političnih. Dolgoročne naloge Svetovnega slo-venkega kongresa so v bistvu moralnega zna-caja in jih je nujno sproti ugotavljati iz ste-vilnih novih situacij v spremembah časa. Dokopati se je treba do jasnih stališč, ki na plemenit način bogatijo slovenstvo, istocasn pa niso obremenjeni z nikakršnim pokrovitelj-stvom. V tem smislu deželni odbor ob nape-tostih ob meji ugotavlja, da se velja pripraviti na dolgotrajnejše stanje te vrste. Italija pravzaprav nekaterih svojih vpra-sanj od konca druge svetovne vojne se ni rešila, ali vsaj tega niso storile vse politične sile. Očitno je tudi dej-stvo, da te sile mladih držav, kot sta Slovenija in Hrvaška, ne jemljejo dovolj resno in spostlji-vo, gotovo ne toliko kot bivše Jugoslavije. Na dlani je, da možnost tega dejstva postavlja slovensko manjšino v težak položaj, ki pa seveda lahko pomaga k večjemu občutku na-rodnostne solidarnosti in temu primerne poli-tične naravnosti. Verjeti je mogoče v močnejše vzpostavljanje tako organizirane manjšine, ki si bo v

casu spreminjanja sveta zagotovila se bolje in ustrežnejše pogoje za lasten razvoj in sožitje z drugimi narodi. Deželni odbor Svetovnega slo-venkega kongresa bo konec januarja pripravil posvet oziroma sreča-nje, ki naj bi zajelo tukajšnje članstvo kakor tudi predstavnike iz Republike Slovenije oziroma bližnjih regij onstran meje, da bi sku-paj poiskali znamenja prihodnjega razvoja bodisi v Evropi, bodisi pri nas, bodisi v odnosu na stanje slovenskega naroda kakor tudi v odnosu na samo organi-zacijo in njene naloge. Dosti podatkov govori o možnosti precej spre-menjene organizacije in novega področja glo-bljih in tehtnejših ciljev. Seveda pa je še ob tem ogromno po-membnega operativne-ga dela, kjer velja ome-niti predvsem zakon o državljanstvu, ki se ni zadovoljivo izboljšal, ter zakon o posebnem statusu brez državljan-stva. Ne nazadnje se bo deželni odbor priključil humanitarni pobudi Konference Svetovnega slovenskega kongresa za Slovenijo, ki je sku-paj z odgovarjajočimi ministrstvi prispevala k odhodu Slovencev iz razrušenega Sarajeva.

NOVICE

Delegacija DSL na Reki

Deželni tajnik DSL Elvio Ruffino in član stranknega deželnega tajništva Claudio Tonel (odgovoren je za mednarodna vprašanja) sta se na Reki sestala z delegacijo stranke socialde-mokratske prenovе, ki so jo sestavljali Ivica Percan, Ljubo Vlacic, Vladimir Sepcic in Erik Fabijancic. Na srečanju sta si delegaciji izmenjali mnenja in informacije o političnem položaju v obeh državah in se domenili o pro-gramu srečanj med vsedravnima vodstvom a obeh strank.

Posebna pozornost je bila namenjena osim-skim sporazumom in odnosom med Furlanijo-Juljsko krajino in istrsko-kvarnerskim področjem. Po mnenju obeh delegacij ni nobe-nih problemov glede meja, potrebno pa je, da Italija in Hrvaška skleneta nove sporazume za sodelovanje, za razvoj in za ureditev vseh odprtih vprašanj. Ruffino in Tonel sta se med obiskom onstran meje srečala tudi s predstavniki italijanske skupnosti: na srečanju je prisla do izraza velika zaskrbljenost zaradi kriznega gospodar-skega stanja in zaradi negotovosti perspektiv. Po mnenju predstavnikov italijanske skupno-sti se nahajamo pred "novim izseljevanjem" v Italijo, v kateri novi izseljenci vidijo boljše življenjske in delovne pogoje. V razpravi je torej bodocnost italijanske narodnostne skup-nosti na tem področju. Predstavniki DSL so vsekakor zagotovili svoje posredovanje pri ita-lijanskih oblasteh v korist potreb italijanske narodnostne skupnosti iz Istre in s Kvarnera.

Deželna konferenca o industrijski politiki

Deželna uprava Furlanije-Juljske krajine pri-reja prvo deželno konferenco o industrijski politiki, ki bo v petek, 4. in soboto, 5. t.m., v dvorani za tisk, na videmskem stadionu Friuli. Konferenco bo v petek, ob 14.30, odprl predsednik deželne vlade F-JK Vinicio Turello, za njim pa bodo spregovorili priznani strokovnjaki, politiki in predstavniki zaintere-siranih kategorij. Na programu je tudi poročilo deželnega odbornika za industrijo Ferruccia Sara, ki bo govoril o perspektivah deželne industrijske politike.

Finančni zakon in krajevne avtonomije

Deželna zveza krajevnih avtonomij, tržiska občinska uprava in vsedravno združenje ita-lijanskih občin (ANCI) prirejajo v soboto, 5. t.m., v konferenčni dvorani goriske KZE (ob 9.45) sirse zasedanje o finančnem zakonu in o proračunih krajevnih uprav. Zasedanje bo odprl tržiski zupan Cesare Calzolari, za njim pa bodo spregovorili starancanski zupan Degrassi, zupan iz Precenica Napoli, pred-sednik ANCI iz naše dezele Ciuffarin, deželni odbornik za krajevne uprave Barnaba ter deželni odbornik za finance Longo. Zasedanje bo sklenil predsednik Zveze krajevnih avtono-mij iz Emilije Romagne Valter Vitali.

Svetovalci DSL o Friulii

Deželni svetovalci DSL Poli, Travanut in Bratina so na predsednika deželnega odbora naslovili interpelanco, v kateri ga sprašujejo za vrsto pojazaj glede stanja v deželni finančni družbi Friulia. Sprašujejo ga predvsem, kaj je deželna uprava kot večinski delničar družbe naredila pred skorajšno skupščino ustanove, na kateri bodo obnovili vodstvo za naslednje triletnje in da bi bila zagotovljena kontinuiteta njenega delo-vanja, ki ga urejuje deželni svet. Predstavniki DSL tudi sprašujejo, ali se mar predsedniku dezelne vlade ne zdi potrebno, da bi o vseh teh vprašanjih pred temi važnimi zapadlostmi spregovoril v deželnem svetu.

TRBIŽ / AFERA O GRADNJI STOJNIC V SREDIŠČU MESTA

Ugibanja po aretaciji bivšega župana

RUDI PAVSIC

TRBIŽ - Petkova areta-cija bivšega socialdemok-ratskega župana in zdajšnjega načelnika demokristijanske skupine v občinskem svetu na Trbizu Vita Anselmija je sprožila veliko ugibanj in tudi polemik. Anselmija, ki je doma iz kraja Tricase v pokrajini Lecce, je preiskovalni sodnik iz Tolmeca dr. Tettamo dal aretirati, ker naj bi bil vpleten v afero o gradnji stojnic sredi Trbiza, ki so postale izredno vabljiva točka za avstrijske in tudi slovenske kupce.

Leta 1984 naj bi zupan »don« Vito Anselmi od lastnika podjetja Lux-Ser iz Tavagnacca zahteval 50 milijonov lir za izved-bo del, ki so veljala približno milijardo lir. Ker se lastnik Lux-Sera ni hotel podrediti temu izsiljevanju, je zupan sklenil delo oddati trem drugim podjetjem.

Po osmih letih je last-nik podjetja iz Tavagnacca zaradi utrpe-ne skode zahteval 300 milijonov lir odškodnine, samega župana pa je prijavil zaradi izsilje-vanja (concussione).

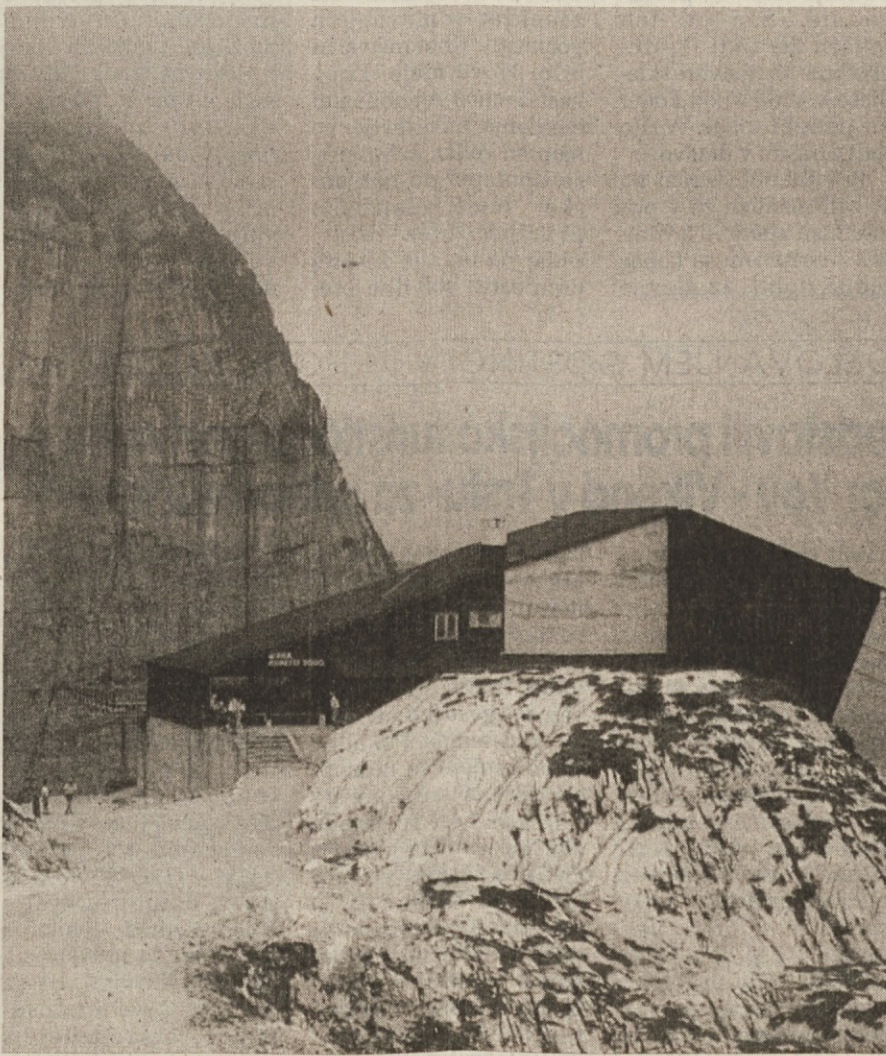
Vito Anselmi, ki je pred tremi leti prestopil v vrste KD, ni nov sodnim oblastem. Pred nekaj meseci ga je sodisce iz Tolmeca spoznalo za kri-vega zaradi izkoriščanja javne funkcije in mu pri-sodilo 5 mesecev zapore pogojno. Čez nekaj dni pa se bo »don« Vito ponovno vrnil v sodne dvorane, tokrat zaradi izsiljevanja. Leta 1984, naj bi od trgovca iz Padove zahteval 3 milio-ne lir, da bi mu izstavil dovoljenje za odprtje

trgovine z oblacili. Najbolj vesel Anselmijeve aretacije je vsekakor trbiški občinski in videmski pokrajinski svetovalec Gaetano Longo (neodvisen), ki je od videmskega prefekta zahteval razpust trbiske-ga sveta, saj - tako pravi Longo - kar 10 od 20 sve-tovalcev ima opravka s

sodno oblastjo. Po aretaciji Vita Anselmija so finančni stražniki v nedeljo dopoldne preiskali tudi urad zdajšnjega župana Erberta Rosenwirtha (PSI). Prvi občan s Trbiza, ki je tudi načelnik socialistične skupine na videmski Pokrajini, je takoj pojasnil, da je prei-

skava zadevala afero Anselmi in da agenti finančne straze niso našli nič taksnega, ki bi jim služilo pri ugotavljanju resnice.

Dejstvo je, da aretacija bivšega trbiskega župana postavlja v ospredje pre-cejšnjo gospodarsko krizo, ki se kaže tudi v stagnaciji turistične ponudbe, ki bi morala predstavljati biser Kanalske doline.

Kanin je gotovo ena najbolj privlačnih turističnih točk Kanalske doline

Brez emocij se ne dela

FIRENCE - Ustvarjalnost je porok za uspeh: v to so trdno prepričani psihologi, menedžerji in izgrajevalci novi h profesionalnih figur, ki so dva dni razpravljali o ideal-nih odnosih in raz-merjih na delovnem mestu in v splošnem na posameznih delovnih področjih. Po njihovi oceni je dandanes v Italiji med podjetniki naj-bolj ustvarjalen Berlusconi, med politiki si prvo mesto delita Andreotti in Pannella, na vrhu lestvice režiserjev je Fellini, medtem ko sta med interpreti najvišje uvrščena Proietti in Arbore. Med velikani iz pre-toklosti sta se naj-bolje odrezala Dante med pesniki in Mozart med sklada-telji, vendar pa so udeleženci srečanja isto stevilo točk dodelili še kantav-torju Dalli in ansamblu Beatles. Izpolnitev vprašal-nika seveda ni bila osrednja tema srečanja, katerega pobudnik je bil nevropsihiater A l e s s a n d r o Vannucci. Po njego-vem mnenju mora med delodajalcem in njegovim uslužben-cem vladati odnos, ki upošteva odvisne-ga delavca kot celo-vitega človeka: samo tak je lahko tudi kreativen.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR
Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533725 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 LIT.
financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Naročnina za Italijo - mesečna 23.000 LIT letna 276.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.200 SIT
Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6-12-1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NOVICE

Tržaški župan sprejel predsednike rajonskih svetov

Tržaški župan Staffieri je včeraj sprejel vseh dvanajst novih predsednikov rajonskih svetov, s katerimi je izmenjal poglede o poglavitnih problemih, ki zadevajo decentralizacijo. Kot je rečeno v tiskovnem sporočilu, je župan zagotovil zanimanje občinske uprave za te organizme, ki naj bi učinkovito prispevali k reševanju problemov teritorija. Dogovorili so se tudi, da bi imeli občasna srečanja z odbornikom za decentralizacijo, ki je bil navzoc tudi na včerajšnjem pogovoru, ter s samim županom. Prav tako je bila poudarjena nujnost, da bi čim prej odobrili novi pravilnik rajonskih svetov.

Volitve na Univerzi Levičarska lista

V četrtek in petek bodo na Univerzi volitve za obnovo raznih vseučiliških teles. Levičarska lista, ki združuje tudi skupino slovenskih študentov, poziva Slovence, ki obiskujejo Univerzo, da se množično udeležijo volitev. Podprejo naj Levičarsko listo, piše v izjavi za tisk, ki se konkretno in dosledno bori za pravico do študija. Lista je nestrankarska skupina, ki združuje študente različnega etničnega in verskega porekla in se tudi sprico svoje raznolike sestave zoperstavlja vsakršni diskriminaciji. Množična udeležba na volitvah in množična podpora nasi listi, piše nadalje v izjavi, pomeni več izvoljenih predstavnikov v upravne svete in tudi učinkovito zaščito vseh študentov.

Javno soočanje o Severni ligi

Institut za zgodovino odporniškega gibanja prireja jutri konferenco univerzitetnega profesorja iz Benetk Giorgia Politija, ki bo govoril na temo »Severna liga: racionalnost in neracionalnost«. Konferenca, ki jo bo uvedel predsednik instituta Teodoro Sala, bo ob 17. uri v konferenčni dvorani Vile Primc (Reber za Greto 38). Prihodnji ponedeljek pa bo gost te ustanove don Mario Vatta, voditelj skupnosti San Martino al Campo, ki se ukvarja z rehabilitacijo in z zdravljenjem uživalev mamil.

Debata o krizi politike danes v krožku Rosselli

Socialistični krožek Rosselli vabi danes ob 17. uri v hotel Excelsior Savoia na razpravo o krizi demokracije in italijanske političnega sistema in o perspektivah za bodočnost. Govorila bosta predsednik ustanove »Pietro Nenni« Giuseppe Tamburano, član vodstva PSI in oster kritik tajnika Craxija, ter prof. Sergio Bartole s Trzasko univerze.

Dramska skupina Kraški dom gostovala v Rovtiah

Clani in prijatelji KD Rovte-Kolonovec so v soboto preživeli lep in prijeten večer v društvenih prostorih, kjer je nastopila dramska skupina Kraški dom iz repentabske občine, ki se je predstavila s igrano »Kdo je kriv«. Vsebinske igre, ki je bolj resna kot saljiva in govori o današnjih problemih ter se tragično konča, je pritegnila pozornost številnih poslušalcev, tudi italijanske narodnosti, katerim je potek dela obrazložil predsednik društva Sergio Zampieri, ki je igralce (sest jih je nastopalo) ter režiserja Draga Gorupa in ostale, ki so pri izvedbi igre sodelovali, na začetku pozdravil, na koncu pa se jim še zahvalil za dobro igrano in za trud, ki so ga vanjo vložili.

To ni bil prvi nastop dramske skupine Krsaki dom v tem društvu. Tako so poslušalci se vedeli, da imajo opravka z dobro dramsko skupino, ki pridno deluje in se predstavlja vedno z novostmi, ki so vezane na naš čas in sedanjo problematiko.

Za uvod v lep večer so poskrbel se trije mladi godci na diatonično harmoniko, ki jih uči David Danieli. (N.L.)

Solidarnost z don Mariom Vatto

Dolinski občinski svetovalec KD Roberto Raffaele je včeraj poslal duhovniku Mariu Vatti odprto pismo v zvezi z načrtovanim centrom za rehabilitacijo uživalev mamil pri Frankovcu. V pismu poudarja, da razume stališča domaćinov, ki se bojijo te strukture, razume pa tudi potrebe in nacrte don Vatte.

»Prav je, da se upošteva mnenja in stališča obeh strani, na koncu pa bo treba vendarle odločiti, je mnenja Raffaele, ki upa, da bo prevladal občutek solidarnosti do ljudi, ki so ubrali pot mamil in katerim je treba pomagati, da se resijo tega jarma. Iz tega pisma je razvidno, da se predstavnik dolinske KD zavzema za gradnjo centra pri Frankovcu.

Nova številka revije Messaggi registrati

Revija Messaggi registrati, ki jo izdaja zadruga Fratelli Rosselli, posveca svojo 26. številko mladinski problematiki. Uvodni članek je izpod peresa Gianfranca Carboneja in ugotavlja, kako se danes mladina bolj malo briga o politiki in ima o njej večkrat izkrivljene predstave, podtajnik v ministrstvu za univerze in znanstveno raziskovanje Rossella Artiole pa piše o delovanju in problemih znanstvenih ustanov. O raziskovanju in o seminarjih za mlade je prispeval članek Milan Pahor. O problemu mamil piše dr. Grazia Cogliati, Mauro Delago pa o težavah univerzitetnih študentov zaradi neustreznega upravljanja nekaterih vseučiliških struktur. Elia Caraffi pa je zbral mnenja mladih o najbolj aktualnih evropskih in italijanskih temah. V novi številki revije je končno govor o dramatičnem položaju rekreacijev, o študentskih nemirih, o odnosu mladih do pornografije itd.

PROMET / DANES BREZ OMEJITEV V SREDIŠČU MESTA

Ugodne vremenske razmere »pomagajo« avtomobilistom

Tržaška odbornica Polettijeva o »dolgoročnem načrtu« proti onesnaženju

MARJAN KEMPERLE

Tržaški avtomobilisti bodo lahko danes prosto krožili po mestnem središču. Občinska uprava se je odločila, da prometa ne omeji, ker se je stopnja onesnaženosti zraka v središču v zadnjih treh dneh preteklega tedna bistveno znižala. V petek, 27. novembra, ko je veljala se prepoved vožnje v centru, so merilne naprave na Trgu Goldoni zabeležile povprečno 8,2 miligrama ogljikovega oksida na kubični meter zraka, to je manj od mejne mere 10 mg na kubični meter. V soboto je bila povprečna stopnja onesnaženosti se nižja, 6,2 miligrama, v nedeljo pa so namerili v osemurnem povprečju 8 mg ogljikovega oksida.

»Stopnja onesnaženosti zraka je bila tri dni pod varnostno mejo, zato v torek ne bo omejitev v mestnem prometu,« nam je včeraj povedala občinska odbornica za okolje Rossana Poletti, upraviteljica, ki se v teh dneh mrzlično ukvarja z vprašanjem »kvalitete zraka« v mestu.

Po njenem mnenju so k izboljšanju zraka konec preteklega tedna pripomogli trije faktorji: omejitev prometa v prejšnjih dneh, izboljšanje vremenskih razmer in dejst-

vo, da je ob sobotah, nedeljah, pa tudi ob ponedeljkih promet v mestu manjši.

Kako bo v prihodnjih dneh, ostaja doslej še nejasno. Vremenoslovci napovedujejo za danes se lepo vreme, ki pa bi se moralo že jutri skisati. Sredi tedna naj bi mesto ovila v svoj vlažni objem megla. Če bo tako, ne kaže avtomobilistom nič dobrega. Megla, nizek zračni pritisk in brezvetrje prinašajo že sami po sebi povečanje onesnaženosti.

Odbornica Polettijeva vsekakor pozitivno ocenjuje tridnevno zaprtje prometa v preteklem tednu, a obenem meni, da predstavljajo podobni ukrepi le izjemen izhod v krizi, kratkoročno rešitev, kot obliž na lice onesnaženega mesta.

Mestni upravitelji se bodo morali v prihodnjih mesecih temeljiteje spoprijeti z vprašanjem onesnaženja. V to jih silijo novi predpisi, ki bodo stopili v veljavo 28. maja prihodnje leto. Po tem datumu bodo občine neposredno krive za onesnaženost zraka; njihovi možje se bodo morali zaradi morebitnih takih prekrškov zagovarjati tudi pred sodiščem.

Na Trzaski občini se

Danes ne bo omejitev v mestnem prometu, kako pa bo jutri? (foto Ferrari)

tri odbornistva (za okolje, za redarsko službo in za promet) že nekaj časa ukvarjajo s to »nadlogo«. Uprava si je tudi zadala rok: do 31. marca prihodnje leto bo sprejela paket norm za boljše življenje v mestu.

Nekaj teh norm je odbornica Polettijeva tudi omenila. Občina naj bi zvečala število takojmenovanih območij za pešce. Na teh območjih bi promet prepovedali.

Nadalje si med občinskimi možmi (in ženska-

mi...) vse bolj utira pot ideja o parkirnih prostorih s časovno plačano parkirno. Tak sistem je v Vidmu in v Bellunu že izjemni uspeh. Parkirne prostore s parkirno naj bi uvedli v večini središčnih ulic. Upravljalna naj bi jih skupina paznikov, ki bi imela tudi druge zadolžitve, kot sta na primer soljenje glob avtomobilom zunaj dovoljenih prostorov (na primer v drugi vrsti ali pa na pločnikih) in pa klicanje »pajkov« za

odvoz nepravilno parkiranih vozil.

Kje naj bi torej parkirali avtomobilisti, če bo prišlo do teh restriktivnih ukrepov? Odbornica Polettijeva se ogreva za parkiranje v pokritih parkiriščih v predmestnih predelih. »Ljudje bi morali izkoristiti parkirišča v bivšem silosu, pri centru Giulia, ki je sedaj zelo slabo izkoriščeno, poleg tega pa bi se morali v kratkem poslužiti se parkirišč na območju bivše Tovarne motorjev

in trga pred sodnijo. Ta parkirišča bi morala biti »privlačna« za avtomobiliste predvsem zaradi nižje cene. V Vidmu je stala pred leti parkirna ura na pokritih parkiriščih borih 250 lir; sedaj stane tisoč lir, kar pa je se vedno mnogo manj od parkirnin pod milim nebom. Tak sistem bi morali uvesti tudi v Trstu. S tem bi zmanjšali število vozil na ulicah, promet bi postal bolj tekoč, izognili bi se večjim zastojem, s tem pa bi se tudi neposredno znižala onesnaženost zraka v mestu, saj prav cakanje pred semaforjem ali pa pred nenadno oviro na cesti najbolj negativno učinkuje na čistočo zraka.«

Zmanjšanje števila vozil bi blagodejno učinkovalo tudi na javna prevozna sredstva. Avtobusi bi hitreje vozili in tako bolje ustregli zahtevam prebivalstva. Po mnenju Polettijeve bi morali seveda uvesti tudi preferenčne vozne pasove za javni prevoz. Vse to naj bi ljudi odvadilo od sedanja vročnice uporabe avtomobila za vsako ceno.

Bodo ti predlogi prodrli? Bodo zeli zeljene uspehe? Odgovor na ta vprašanja bo znan čez slabega pol leta, ko bodo novi predpisi začeli veljati.

Zbrane cene glavnih živil

Seznam cen observatorija

V skladu z namerami, zaradi katerih je bila ustanovljena, je delovna skupina tim. observatorija za cene pri trzaski prefekturi izdelala seznam proizvodov široke porabe in za vsakega navedla najnižjo in najvišjo prodajno ceno. Delovna skupina - v kateri so predstavniki Trgovinske zbornice, združenj trgovcev, obrtnikov in odjemalcev ter sindikatov - je seznam pripravila na osnovi cenikov, ki so ji ga posredovali največji supermarketi v Trstu, naslednjega pa bo objavila sredi decembra.

Poglejmo cene nekaterih izdelkov, ki gredo najbolj v prodajo: kruh od 2.395 do 4.800 lir, testenine (domače, pol kg) od 645 do 1.780, riž (domac, 1kg) 1.590-3.240, paradiznikova meza (pol kg) 720-1.540, olivno olje (»extra vergine«, liter) 4.450-13.700, semensko olje (liter) 980-1.290, maslo (domače, 250 gr.) 1.980-4.500, polnomastno mleko (konzervirano, 1 liter) 1.240-2.080.

TOBAK / KADILCI BODO MORALI POTRPETI

Trst pred prihodnjim tednom ne more pričakovati cigaret

Razdeljevanje v posameznih krajih se je sicer že začelo

DANIEL BIZJAK

Trzaski kadilci bodo morali potrpeti še nekaj dni. Kot so nam povedali pri Zvezi trgovcev, pred prihodnjim tednom cigaret v našem mestu ni pričakovati. Osebe, ki je zaposleno v glavnih skladiščih v državi, je sicer stavko prekinilo, položaj pa se iz objektivnih razlogov ne more tako hitro normalizirati, da bi naenkrat spet zalozili izpraznjene police po vsej državi.

V nasi deželi je glavno skladišče v Vidmu, od tam pa tobak vozi v skladišča v posameznih krajih. Iz teh skladišč, ki so v rokah zasebnikov, zatem tobak prihaja v trafike. Kaze, da bodo najprej oskrbeli skladišče v Cervinjanu in v drugih mestih in da bo torej Trst

prišel na vrsto sele prihodnji teden. Na Zvezi trgovcev smo zeleli izvedeti, ali so morebiti ocenili škodo, ki so jo utrpeli trzaski lastniki trafik, a doslej takih izračunov še niso naredili.

Medtem so tovarne tobaka, tako imenovane »manufakture«, redno nadaljevale s proizvodnjo. Ena od teh tovarn je tudi Trstu, oskrbuje pa glavno skladišče v Vidmu, od koder po potrebi tobak vozi v drugi drugam v državo.

Pri finančni straži pa so bili medtem že v pripravnem stanju. Navodila v tem smislu so konec tedna dobili iz glavne

komande v Rimu, kaksnih drugih navodil o morebitnih posegih (pri finančni straži imajo posebne enote, ki so vedno na razpolago) pa niso prejeli. Povprašali smo, če so glede na razmere, ko gre tobak brez težav v denar, na mejnih prehodih zaplenili kakšno večjo količino cigaret. Odvrnili so nam, da zaenkrat odmevnejših poskusov tihotapstva ni bilo. Nove meje, ki so nastale med republikami nekdanje Jugoslavije, so namreč velika ovira: prej so tihotapci do italijanske meje dejansko prihajali brez težav, sedaj pa morajo že prej premostiti številne pre-

preke. Vsekakor so v prvih 10 mesecih letos zaplenili več kot 900 kg tobaka, a v zadnjem obdobju okrog 150-200 kg. Ne mejah razumljivo ne morejo vseh pregledati, kontrola pa je le poostrena.

Cigaret, ki so bile regularno prijavljene, a njihova količina presega dovoljeno, sicer ne morejo zapleniti in niti njihovih imetnikov prijaviti. V tem primeru imajo imetniki dvojno možnost: lahko jih takoj nesejo na drugo stran meje ali pa jih pustijo v »varstvu« in jih nazaj nesejo daj kasneje, saj zanje ni predviden uvoz, niti s plačanjem carinskih pristojbin. Zelo veliko imetnikov se odloča za prvo možnost.

Novi učni načrti za osnovno šolo, ki so stopili v veljavo pred dobrima dvema letoma, so v mnogočem spremenili podobo italijanske osnovne šole. Ukinitve razrednega učitelja in uvedba timskega dela med učitelji sta najvidnejši zunanji izraz te spremembe. Novi programi pa vnašajo tudi druge nove figure v osnovnosolski učni proces. Uvajajo na primer učitelja tujega jezika, tehnološkega svetovaleca, knjižničarja, pa tudi psihopedagoga.

Danes bodo zapisali besedico ali dve prav o tem novem liku.

Da ne bo nesporazumov in nepotrebnih zmesnjav: psihopedagog, ki ga uvajajo novi učni programi za osnovno šolo, nima nobene zveze s sociopsiološko-pedagoško službo, ki deluje v okviru Krajevne zdravstvene enote. Ne obravnava klinično učencev, ne izvaja nobene terapije, nima nobenega ambulantnega pristopa do učenca, ker za to preprosto ni pristojen. V primeru hudih težav pa lahko to javi pristojni psihopedagoški slubi.

Po novih učnih načrtih bi moral v vsakem didaktičnem ravnanju delovati po en psihopedagog. Od letošnjega šolskega leta opravlja na sentjakobskem didaktičnem ravnateljstvu to delo Stanko Salvi. Ministrstvo za solstvo je odobrilo njegovo prošnjo, ker je zadostil predvidenim pogojem (učitelj v staležu s specifično psihološko izobrazbo). Dejstvo, da na drugih nasih didaktičnih ravnateljstvih nimajo se podobnega strokovnjaka, gre pripisati prav pomanjkanju slovenskih učiteljev, ki bi izpolnjevali te pogoje.

»Za to mesto sem se odločil, ker delo odgovarja moji univerzitetni izobrazbi; dokoncal sem namreč študij na pedagoški smeri filozofske fakultete,« je Stanko Salvi obrazložil svojo poklicno usmeritev. Njegovo delo ima doslej le bežno zacrtno obris, saj tudi ne more biti drugače, ko gre za figuro, ki mora sele dobiti svojo dokončno ustaljeno vsebino. Salvi je takole zacrtal zasnovno svojega dela. »Z novimi učnimi načrti se je bistveno povečal obseg vzgojno-izobraževalnega dela. Delo učiteljev je

ŠOLSTVO / PO NOVIH UČNIH NAČRTIH

Nov psihopedagog za naše osnovne šole

Stanko Salvi deluje od letos na šentjakobskem didaktičnem ravnateljstvu - Zahtevne naloge

Novi učni načrti za osnovno šolo, ki so stopili v veljavo pred dobrima dvema letoma, so v mnogočem spremenili podobo italijanske osnovne šole. Ukinitve razrednega učitelja in uvedba timskega dela med učitelji sta najvidnejši zunanji izraz te spremembe. Novi programi pa vnašajo tudi druge nove figure v osnovnosolski učni proces. Uvajajo na primer učitelja tujega jezika, tehnološkega svetovaleca, knjižničarja, pa tudi psihopedagoga.

Danes bodo zapisali besedico ali dve prav o tem novem liku.

Da ne bo nesporazumov in nepotrebnih zmesnjav: psihopedagog, ki ga uvajajo novi učni programi za osnovno šolo, nima nobene zveze s sociopsiološko-pedagoško službo, ki deluje v okviru Krajevne zdravstvene enote. Ne obravnava klinično učencev, ne izvaja nobene terapije, nima nobenega ambulantnega pristopa do učenca, ker za to preprosto ni pristojen. V primeru hudih težav pa lahko to javi pristojni psihopedagoški slubi.

Po novih učnih načrtih bi moral v vsakem didaktičnem ravnanju delovati po en psihopedagog. Od letošnjega šolskega leta opravlja na sentjakobskem didaktičnem ravnateljstvu to delo Stanko Salvi. Ministrstvo za solstvo je odobrilo njegovo prošnjo, ker je zadostil predvidenim pogojem (učitelj v staležu s specifično psihološko izobrazbo). Dejstvo, da na drugih nasih didaktičnih ravnateljstvih nimajo se podobnega strokovnjaka, gre pripisati prav pomanjkanju slovenskih učiteljev, ki bi izpolnjevali te pogoje.

»Za to mesto sem se odločil, ker delo odgovarja moji univerzitetni izobrazbi; dokoncal sem namreč študij na pedagoški smeri filozofske fakultete,« je Stanko Salvi obrazložil svojo poklicno usmeritev. Njegovo delo ima doslej le bežno zacrtno obris, saj tudi ne more biti drugače, ko gre za figuro, ki mora sele dobiti svojo dokončno ustaljeno vsebino. Salvi je takole zacrtal zasnovno svojega dela. »Z novimi učnimi načrti se je bistveno povečal obseg vzgojno-izobraževalnega dela. Delo učiteljev je

otežkočeno, ker so novi programi zelo splošni; učitelji jih morajo sami obsežneje sestaviti in prirediti zahtevam in potrebam razreda. Učitelj skratka ni več le posredovalec učnih vsebin, pač pa tudi organizator izobraževalnega procesa. Pri tem mu je lahko v veliko oporo prav psihopedagog. Njegova naloga je razvejana. S svojimi tehnikami lahko sorazmerno dobro odkriva individualne sposobnosti učencev, kar je v personaliziranem učnem procesu, kakršnega zahtevajo novi učni načrti, se kako pomembno. Psihopedagog svetuje učiteljem uporabo ustreznih postopkov pri delu s posameznimi učenci. Otrokom sledi že od otroškega vrtca, zato lahko podrobno spremlja njihov razvoj in to svoje znanje posreduje učiteljem. Nadalje testira solske novince za preverjanje zrelosti; pripravlja teste za takojmenovano »nesubjektivno« ocenjevanje učencev. Zbira dokumentacijo, gradivo, bibliografijo, ki jo potrebujejo učitelji v izobraževalnem procesu. Je v stiku z ustanovami, v katerih delujejo strokovnjaki za odpravljanje specifičnih razvojnih zaostankov (logoped, psihopedagog, defektolog); pomaga učiteljem pri oblikovanju poročil in mnenj o učencih; informira učitelje o izvirni pedagoški literaturi.«

Nerealno bi bilo zahtevati, da bi lahko Stanko Salvi v kratkem času zadostil vsem tem nalogam. V prvih mesecih se je slovenski psihopedagog lotil predvsem zbiranja gradiva in pripravljanja testnih nalog za ocenjevanje učencev. Pri tem se je oprl na nekatere ustanove, ki so opravile na tem področju že lepo delo, kot sta zavod IRRSAE in Sklad Mitje Cuka. Obenem se je obrnil tudi na italijanske psihopedagoge, nacrtuje pa tudi srečanje s koprskim Zavodom za solstvo, kjer je lik psihopedagoga že vrsto let zakoreninjen.

Sam Salvi pravi, da bosta potrebni vsaj dve leti, predno bo lahko njegovo delo obrodilo konkretne sadove. Ze sedaj pa zanj sprasujejo tudi sole z drugih slovenskih didaktičnih ravnateljstev, kar prica o zanimanju za to novo figuro v osnovnosolskem didaktičnem procesu. (M.K.)

TURIZEM / S SODELOVANJEM GOSTINCEV IN HOTELIRJEV SDGZ

Prireditelji predstavili promocijsko turistično-gostinsko pobudo »T For You - Vikend v Trstu« za prihodnje leto

V prostorih trzasko Zveze trgovcev so včeraj predstavili turistično promocijsko pobudo »T For You - Vikend v Trstu« za leto 1993. Udeležence in predstavnike sodelujočih organizacij in ustanov s področja gostinstva in turizma, hotelirstva in muzejev (med njimi tudi SDGZ) so pozdravili predsednik trgovcev Donaggio, predsednik Promotrieste Fabricci in ravnatelj Dezelne turistične ustanove Richetti, pobudo s finančnim prispevkom Trgovinske zbornice pa je orisal rav-

natelj trzasko Ustanove za turistično promocijo De Gavarado. Tretje leto zapored bodo namreč sodelujoči hoteli, restavracije, gostilne, bifeji, kmečki turizem, muzeji in druge turistične ustanove, diskoteke, kopališča in trgovine v Trstu in pokrajini nudili olajšave in popust turistom, ki se bodo čez vikend podali v naše mesto in si priskrbeli kartico T For You. Organizatorji bodo tudi letos s posebno akcijo po vsej Italiji predstavili svojske dejstvo, da je bilo letos v okviru kampanije T For

predvsem specialitete krajevne kuhinje, tako v mestnih bifejih in ribjih restavracijah kot na Krasu, kjer imajo levji delež tradicionalne slovenske gostilne ob Vinški poti terana. Ponudbo dopolnjujejo se možnosti obiska muzejev po znani cen in druge zanimivosti, trgovine s antikvariatom, vodeni izleti po Krasu itn. O zanimanju vsedravnih občil za izrazito trzasko, napol »mittelevropsko« in napol kraso obarvani turistični paket prica dejstvo, da je bilo letos v okviru kampanije T For

You objavljenih več kot 280 člankov in reportaz o Trstu.

Vendar gre sprejeti tudi nekatere kritične pripombe operaterjev, češ da akcija se ni povsem startala in da ni obrodila pravih rezultatov. Spodbudnim znakom se ni sledilo povečanje porabe pod znakom T For You, kar poleg hotelirjev trdijo zlasti gostinci. Vendar je tudi res, da je treba na tej poti vztrajati, da se bo lahko povečano zanimanje konkretiziralo s povečanim turističnim obiskom. (D. Devetak)

NOVICE

Na pokrajini razpravljali o stanju šolskih poslopij

Na pokrajini se je sestala svetovalska komisija za solstvo, ki ji predseduje svetovalec Giovanni Battista Panzera, in vzela v pretres stanje in probleme v zvezi s šolskimi poslopiji. Odbornica za solstvo Aleksandra Devetak je podala izčrpno poročilo izhajajoč tudi iz vrste obiskov po solah, na katerih se je lahko neposredno seznanila s problemi in željami. Potrebni so številni sicer manjši vendar za učinkovitost učnih dejavnosti res nujni osegi. Komisija je odobrila ta program dela in se zavzela, da bi bil program izpeljan v skladu pač s finančnimi možnostmi, ki jih ima pokrajina.

Komel: Kdaj bo občina napeljala metan v Pevmi?

Kdaj bo Občina zacela izpolnjevati obljubo, ki jo je pred več kakor dvema in pol letoma dal ugledni predstavnik občinske uprave prebivalcem Pevme? Tako vprašanje je pred kratkim v občinskem svetu postavil Igor Komel. Ugotovil je, da je prve dni maja leta 1990 osemdeset prebivalcev Pevme podpisalo petico, naj se čimprej poskrbi za napeljava zemeljskega plina v ta primestni kraj. Za se zadeva ni premaknila, je ugotovil svetovalec Komel in pozval občinsko upravo, naj čimprej nadoknadi zamudo in izpolni obljubo. Komel je na isti seji predlagal tudi, naj občina po svojih močeh in v okviru svojih pristojnosti vpliva na vlado za hitro in pozitivno reševanje vprašanja priznanja Madeonije.

Posvet o rudarskih dejavnostih in njih vplivu na okolje

V Gorici se je včeraj pričel tridnevni simpozij o rudarski dejavnosti na območju srednje in vzhodne Evrope ter o posledicah za okolje. Simpozij prireja mednarodni center za ekologijo (CETA), v sodelovanju s Trzasko univerzo in pod pokroviteljstvom Dezele. Poleg univerzitetnih profesorjev in raziskovalcev iz Italije, se simpozija udeležujejo strokovnjaki iz Českoslovaske, Poljske, Slovenije, Rusije, Holandske, Madžarske itd. Cilj simpozija ni samo v ugotavljanju trenutnega stanja, ampak tudi v opredeljevanju tehnoloških rešitev za omejevanje kvamih vplivov na okolje ob upoštevanju družbene in gospodarske problematike.

Kamerunski film o kofiktu med starim in novim v vzgoji

V kinu Vittoria bodo nocoj ob 20.30 predvajali kamerunski film »Sango malo«. Predvajanje sodi v cikel prireditev (predavanj in filmskih večerov) zveze CVCS, ki skuša na tak način izzvati razmišljanje in povečati občutljivost do vprašanj razvoja držav tretjega sveta in odgovornosti naših bogatih družb v odnosu do njih. Nocojsnji film, ki obravnava spopad med tradicionalno, avtoritarno vzgojno metodo in novimi pogledi mlajšega učitelja, pa je vsekakor zanimiv tudi zaradi univerzalnega pomena obravnavane teme.

Predstavitel knjige dr. Antona Prijatelja

V Katoliški knjigarni bodo jutri ob 17.30 predstavili knjigo dr. Antona Prijatelja »Pijem, torej sem«. Avtor je docent medicine dela na medicinski fakulteti na Ljubljanski univerzi. Uvodno besedo bo imel dr. Bernard Spacapan, knjigo pa bo predstavil nevrolog dr. Edmund Kovacic, ravnatelj Zdravstvene doma v Tolminu.

Jutri v Gorici snemanje oddaje za mrežo Italia 1

Vsredzurna zasebna televizijska mreža Italia 1 bo jutri v večernih urah in predvidoma do polnoči snemala v Gorici šest nadaljevanj za oddajo »Karaok: Cercansi ugole«. Snemali bodo na območju Travnika in nekaterih bližnjih ulicah. Predsednik trgovskega združenja ASCOM Sergio Rovis zato vabi trgovce na tem območju, naj pustijo dvignjene navojnice in razsvetljenje izlozbe v času snemanja. Organi javne varnosti bodo poskrbeli za poostreno nadzorstvo, da ne bi prišlo do vlomov ali vandalskih dejanj na škodo trgovcev.

Občni zbor CIFI

Clani goriskega fotografskega krožka CIFI so imeli pred kratkim občni zbor. Ocenili so delovanje v sezoni, ki se pravkar zaključuje in predstavili program bodočega delovanja. V ta sklop sodi tudi fotografska razstava, ki jo pripravljajo, v sodelovanju s prijatelji iz avstrijskega Graza. V objektiv so clani krožka skušali ujeti najbolj zanimive podobe obeh mest: tiste, ki mesti nekako združujejo, pa tudi tiste, ki razdvajajo. CIFI bo tudi v letu 1993 pripravil fotografski natečaj na specifično temo. Na obnem zboru so izvolili clane glavnega odbora, le ti pa so iz svoje srede izvolili oziroma odbor: predsednika Antonia Fabrisa, podpredsednika Pierluigia Lodija, blagajnika Maurizia Scandrogia in tajnika Agostina Collo. Krozek CIFI deluje že dvajset let.

KULTURNI DOM GORICA

»SREČANJE Z AVTORJEM«

pesnik

MARKO KRAVOS

ob izidu njegove pesniške zbirke

»OBZORJE IN SLED«

V četrtek, 3. decembra, ob 18. uri v Knjižnici Damir Feigel v Gorici (Ul. Croce 3).

Vabljeni!

APT / V ČETRTEK BO RAZPRAVA V POKRAJINSKEM SVETU

Uspešnost se križa z ritmom birokracije

Primanjkljaj v letu 1993 naj bi znašal 585 milijonov

Dijaki so gotovo glavni uporabniki avtobusnih prog, ki jih upravlja podjetje APT (foto Studio Reportage)

VLADO KLEMSE

Ce bo potek četrtkov in naslednjih sej pokrajinskega sveta podoben včerajšnjemu zasedanju, se bo razprava o proračunu Pokrajine zavlekla v nedogled. Ne bi mogli namreč trditi, da je bilo včerajšnje dopoldansko zasedanje pokrajinskega sveta uspešno. Od desetih v dnevnem redu napovedanih vprašanj so uspeli zaključiti le štiri, sejo pa so na precej drastičen način prekinili nekaj po 14. uri. Nova seja je že sklicana in sicer za četrtek, 3. decembra ob 15. uri.

Za tak potek sta poskrbela misovce Cosma, (ker niso sprejeli njegove zahteve o pisanju italijanskih imen za kraje v Sloveniji, je začel izvajati obstrukcijo in je zahteval integralno citiranje zapisnikov) ob koncu seje pa se predstavnik republiške stranke Gandin.

Pokrajinski svet je prvi del seje namenil delegatskim vprašanjem, v drugem delu pa je obravnaval predlog o prilagoditvi proračuna za tekoče leto. Včeraj je namreč potekel zadnji rok za spremembe v proračunih krajevnih ustanov.

Poročilo predsednika pokrajinskega prevoznega podjetja (APT) Franca

Visintina je tako izostalo. Prav tako je zmanjkalo casa za predstavitev poročila k proračunu Pokrajine za leto 1993, kar bi moral sicer opraviti odbornik dr. Mirko Spazzapan.

Osnutek proračuna podjetja APT o katerem bo tekla razprava predvidoma v četrtek, predvideva primanjkljaja v znesku 585 milijonov lir, nam je v pogovoru povedal predsednik podjetja, Franco Visintin ter ob tem poudaril, da so te številke zelo stvarne. Z drugo besedo: tudi obračun ne bi smel veliko odstopati od tega.

Predvideni rezultat poslovanja je pač predvsem odraz težkih razmer v katerih deluje podjetje. Ne toliko zaradi tržisca, ampak bolj zaradi vrste notranjih težav, birokratskih in drugih odločitev, ki pogosto presega logiko zdravega upravljanja.

Franco Visintin je vsebino svojega poročila strnil v kratko misel: »V organizaciji poslovanja v podjetju smo dosegli tako dinamiko, da bi uspešno konkurirali vsakemu zasebnemu podjetju, a kaj ko nas utesnjujejo prav dejstvo in posledice, da smo javno podjetje«.

TRŽIČ / LADJEDELNICA

Sindikate skrbi razprodajanje javnih podjetij

Napovedana privatizacija javnih podjetij - do 17. decembra naj bi vlada pripravila in odobrila dokončni nacrt - zaskrbila sindikalne zveze CGIL/CISL/UIL na Goriskem in v deželi nasploh. Podjetja z državno udeležbo, ki so locirana v glavnem na Trziskem, predstavljajo namreč osnovo industrijske dejavnosti na Goriskem. V tržiski ladjedelnici, v tovarni Ansaldo, v Meteorju v Ronkah in se nekaterih drugih podjetjih, je zaposlenih nekaj tisoč delavcev, veliko pa jih je zaposlenih v številnih manjših podjetjih, ki so tako ali drugače vezana na dejavnost zgoraj omenjenih. Zaskrbljenost sindikalistov in predstavnikov strank, ki so včeraj v ladjedelnici priredili sindikalno skupščino, je torej povsem upravičena. To so poudarili tudi na včerajšnji skupščini (vodstvo podjetja je sicer menilo, da pobuda ne sodi v okvir redne sindikalne dejavnosti), kjer je bilo prisotnih veliko parlamentarcev iz nase dezele, (Renzulli, Bratina, Biasutti, Breda, Gasparotto, Bordon, Visintin) podpredsednik deželne vlade Saro in nekateri drugi predstavniki Dezele.

Sindikati - skupščine so se udeležili vsi trije pokrajinski tajniki največjih sindikalnih zvez - so glede napovedanega nacrtu privatizacije postavili štiri zahteve: da se doseže možnost spreminjanja nacrtu, da privatizacija ne sme pomeniti razprodaje državnega

premoženja ampak osnovo za novo industrijsko politiko na Goriskem in v Deželi, da se ob privatizaciji uveljavlja kriterije gospodarnosti in uspešnosti in da se tržiska ladjedelnica, prav ob upoštevanju omenjenih kriterijev, ne razproda. Prav tako je treba doseči preusmeritev proizvodnje iz vojaške v civilno, v podjetju Alenia v Ronkah. Zadnja zahteva se nanasa na obveznost parlamentarcev, da se v zelo kratkem roku spet sestanejo in preverijo rezultat njihovih posegov in možnosti nadaljnjih ukrepov. Parlamentarci bodo tudi protestirali proti zadržanju vodstva podjetja Fincantieri glede skupščine.

FOSSALON /

Vlom tatov v gostilno

Tudi nakaznice za bencin, posebej se, ce so uporabljive, pridejo prav tatovom. To se je pripetilo ob koncu tedna, po vsej verjetnosti v nedeljo ponoči v Fossalonu v gostilni Al dopolavoro. Neznanci so vdrli v notranjost lokala, potem ko so razbili sipo. Ukradli so okrog 500 tisoč lir denarja v gotovini in za nekaj tisoč litrov nakaznic za bencin ter nekaj malega valute. »Obiska« se je ovedel včeraj zjutraj upravitelj lokala in bližnje bencinske crpalke, Duilio Meret.

VZPI / ZASEDANJE POKRAJINSKEGA SVETA

Poznavanje zgodovine branik pred rasizmom

Zato bodo obeležili 50-letnico odpornišstva

Pokrajinski svet Vse državnega združenja partizanov Italije (VZPI-ANPI), ki je zasedal te dni pod predsedstvom Silvina Poletta, je posvetil veliko pozornost kocljivim vprašanjem miru, sožitja in spoštovanja nauka novejših zgodovine. Na zasedanju so razpravljali o zaskrbljujočih pojavih rasizma in antisemitizma, ki ponovno pretresajo Evropo in pred katerimi žal ni imuna niti Italija. Proti tem pojavom, so soglasno menili bivši borci in številni ugledni gostje, se je treba takoj in odločno angazirati: pojave nestrpnosti je treba takoj osamiti, seveda ob spoštovanju ustavnih nacerl, predvsem pa je treba

mlade poučiti o tragčnih zgodovinskih dogodkih, ki se ne smejo ponoviti.

Prav s tem ciljem pripravljajo VZPI vrsto manifestacij, s katerimi namestavajo obeležiti 50-letnico zacetka odporniškega gibanja v Italiji in pomembnih zgodovinskih dogodkov v obdobju 1943-45. Poročilo o tem je podal pokrajinski predsednik sen. Silvano Baccicchi.

O pomenu primerne vrednotenja tega obdobja in posredovanja zgodovinskega spomina mlajšim generacijam so v pozdravnih posegih spregovorili predsednik Pokrajine Gino Saccavini, ki ga je spremljala odbornica Aleksandra Devetak, predstavniki strank leve - pokrajinska tajnika

Franco Stacul za PSI in Maurizio Salomoni za DSL ter predsednik SKP Stanko Maligoi - ter številni drugi gostje. V razpravo, ki je sledila Baccicchiemu poročilu, so med drugimi posegli predsednik združenja AVL Mario Memi, doberdobski zupan Mario Lavrencic, predstavnik ANPIA Vincenzo Marini - Banfi, in se Giovanni Padoan - Vanni, Luciano Soranzio, prof. Adriano Fontanot, Umberto Blautti in Silvino Poletto. V zvezi z razpravo o rasizmu so navzoči osvojili poziv Instituta za zgodovinsko kulturo, da bi prihodnje leto primerno obeležili 50-letnico deportacije goriske zidovske skupnosti.

ŠTANDREŽ / MLADINSKA DRAMSKA SKUPINA

Zabava ob igri »Rendez-vous«

Odrasli pa pripravljajo počastitev 200 let Goldonijeve smrti

Ob dramski skupini, ki predstavlja cvet v gumbnici prosvetnega društva Standrez in se v tem času pripravljajo na januarsko premiero »Sluge dveh gospodov«, deluje tudi Mladinski dramski od-sek, ki je konec oktobra uspešno predstavil premiero veseloigre Antona Medveda »Rendez-vous« v režiji Emila Aberska. Igro oz. spevoigro, saj imata v njej velik prostor glasba Ivana Mignozzija in petje, so pred domačim občinstvom uspešno ponovili v nedeljo (foto Studio Reportage).

GORICA

Bodočnost mesta v preseganju meje

Tuzzi skušal omiliti polemiko z Ruplom Alberti predstavil skromni proračun 93

MARKO MARINCIC

Bodočnost Gorice in Nove Gorice je v sodelovanju. Mesti imata namreč take in toliko skupnih interesov, ki dajejo vsebino projektu »skupnega mesta«, da je izbira sodelovanja nujna in edina smiselna. Cilj te politike je v skupnem razvijanju vseh silnic in v zasledovanju strateskega cilja izhoda iz obrobnosti, ki je označevala obe mesti v povojnem obdobju. V odnosu do obeh centralnih vlad kot tudi do Evropske skupnosti bo to mogoče doseči le s skupnimi prizadevanji in v okviru enotnega nacrtu. To je ena osrednjih misli v programskem poročilu zupana Tuzzija ob včerajšnji predstavitvi proračuna 93 v občinskem svetu. Tuzzi je skušal tudi nekoliko omiliti polemiko z ministrom Ruplom rekoc, da je reagal prav z namenom, da bi obvaroval medsebojno zaupanje in sodelovanje ob meji pred zunanjimi posegi, ki bi premaknili tukajšnja »delikatna ravnanja«.

Dovoljujemo si pripombo, da je zupanova pojmovanje prijateljstva in sodelovanja res svojevrstno. Ce smo prav razumeli njegove besede, je namreč predpogoj za

sodelovanje ta, da se za Slovence v Italiji ne uvajajo nove zaščitne norme, ceš da bi uvajanje dvojezičnosti ogrozilo sedanja ravnovesja.

Toda pustimo zupanu njegova protislovja in vrtno se k proračunu, ki ga je sam Tuzzi označil kot zgolj tehnični dokument. Skoraj 50 milijard dohodkov in izdatkov za delovanje občinskega aparata in storitev ter 42 milijard investicij (v resnici dosti manj, saj je več kot 36 milijard vezanih na državne in deželne prispevke za specifične posege, od tega kar 30 mld samo za avtoporto) pomeni namreč nič več kot golo preživetje občinske strukture in celo zmanjšanje skupnega obsega storitev, ki jih občina nudi občanom. Prave politične izbire bodo prišle na vrsto sele februarja, ko bodo določili količnike novega davka na nepremičnine ICI in bodo v proračun lahko vnesli se nekaj prepotrebni sredstev.

Podrobneje o tem je spregovoril odbornik za finance Alberto Alberti, ki je med drugim poudaril, da je letosnji, sicer po obsegu skromnejši proračun vsaj stvarnejši, kot so bili proračuni v

Zupan Erminio Tuzzi

prejšnjih letih. Z besedami funkcionarja odbornstva za finance dr. Fave bi lahko rekli, da ima tokrat proračun »visoko stopnjo uresničljivosti«, kar bo sprico piclih predvidenih investicij (razen obnove depuratorja, stadiona v Locniku in manjših posegov na cestah in plocnikih gre namreč zgolj za vzdrževanje obstoječega) tudi držalo.

Poročiloma ni sledila razprava. Svetovalec DSL Bratina je namreč pripomnil, da se ni poročil preglednikov računov niti mnenj rajonskih svetov. Zato so razpravo odložili na sejo, ki bo v četrtek.

PREDSTAVE

KD BRISKI GRIC prireja v soboto, 5. decembra, ob 20. uri miklavzevanje v domu na Bukovju. Sodeloval bo tudi lutkar Cveto Savarj, ki bo prikazal lutkovno igro Janko in Metka. SKD HRAST vabi na veselo miklavzevanje, ki bo v soboto, 5. decembra, ob 19. uri v župnijski dvorani v Doberdobu. Najmlajši se na ta praznik skrbno pripravljajo z veselo igrico. Darove sprejemajo v soboto, od 17. ure dalje.

SKRD JADRO prireja v petek, 4. decembra, ob 18.30 tradicionalno veselo miklavzevanje. Potekalo bo v občinski dvorani v Selcah. Sodelovali bodo otroci iz vrta in osnovne sole v Romjanu ter clani mladinske dramske skupine PD Podgora z igrico »V Miklavzevi delavnici«.

PESNIK MARKO KRAVOS bo predstavil svojo najnovejšo pesniško zbirko »Obzorje in sled« (ZTT, 1992) v četrtek, 3. decembra, ob 18. uri v knjižnici Damir Feigel v Gorici (Križna ulica 3). Srečanje z avtorjem prireja Kulturni dom Gorica. Trzaskoga ustvarjalca bo predstavil Jan Bednarik, dijak goriskega liceja Primož Trubar.

OBVESTILA

ZVEZA SLOVENSKE KULTURNE DRUSTEV prireja jutri ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah informativno srečanje o oporečnosti, ki je namenjeno tako društvom iz Sovodnj, Dobroba in Laskega, ki želijo v svoj okvir vključiti oporečnike, kot fantom-posameznikom, ki bi želeli služiti civilni vojaški rok. KNJIZNICA DAMIR FEIGEL obvesca, da jutri do 13. ure ne bo poslovala.

KONCERTI

V četrtek in petek (obakrat ob 20.30) bo v okviru pobud SSO v korist beguncev iz nekdanje Jugoslavije gostoval v občinskem gledališču Trzicu in v Verdijevi dvorani Gorici Komorni orkester iz Ziline pod vodstvom Walterja Attanasija in ob sodelovanju solista-pianista.

PRISPEVKI

Združenje slovenskih lovcev FJK daruje 68.500 lir za pevski zbor Skala. Romano Devetak daruje 200 tisoč lir Kulturnemu društvu Skala.

KINO

GORICA VITTORIA 20.30 »Sango Malo«. Film iz ciklusa CVCS. CORSO 17.45-22.00 »Io speriamo che me la cavo«. Paolo Villaggio. VERDI Zaprtro.

TRZIC COMUNALE Zaprtro. EXCELSIOR 17.30-22.00 »Perversioni di una segretaria«. Prepovedan mladini pod 14.letom.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI ALL'ORSO BIANCO - Korzo Italia 10 - tel. 531576. DEZURNA LEKARNA V TRZICU Občinska lekarna st. 1 - ul. Terenziana 26 - tel. 410341.

POGREBI

Danes v Gorici ob 9.40 Vittorio Ginaldi iz splosne bolnišnice v Trzic, ob 10. uri Alessandro Carbone iz splosne bolnišnice v cerkev pri sv. Ani in na pokopališče v Standrezu.

TRNOVSKI GOZD / ODKRITJA KOMISIJE ZA RAZISKAVO MEDVOJNIH IN POVOJNIH POBOJEV

Brezna, jame in vrtače odkrivajo žalostno preteklost

Se bo kdaj natančno potrdilo, kaj se je z Goričani dogajalo po vojni?

Ko se je slovenski narod pred dvema letoma v Kočevskem Rogu na spravi slovesnosti sklenil pozabiti na sovraštva, porojena iz bratomorne vojne pred petinštiridesetimi in več leti, je postalo jasno, da bo prišlo do odkrivanja bolečin, morda komaj zaceljenih ran. Stevilni med Slovenci, zlasti tisti, ki so na eni ali drugi strani izgubili svoje najdražje, so se zavedali, da bo treba v duhu se enkrat prehoditi vso kalvarijo groze, bolečine in komaj usnulega spomina. Pa vendar je zmagalo spoznanje, da resnične svobode duha ne more biti brez ociscenja. Ozivel so spomini enih in drugih: na Teharje, na Kočevski Rog, na kraske jame in vrtače, kjer so nasli večni mir rdeči in crni, plavi in beli, Slovenci in neslovenci. Ozivele so komisije za raziskavo vojnih in poveljnih povelj. Njihovi izsledki so marsikoga presenetili, presunili. Zlasti tiste, ki so verjeli zgodbam, da se pri nas ni dogajalo nič takega, za kar bi morali povedati oči pred drugimi...

Trnovski gozd je sele na letošnji praznik vseh svetih, oziroma na dan mrtvih, 1. novembra, dobil svojo celovito duhovno razsežnost.

Omogocili so jo vsi, ki počivajo v breznih, jamah ali drugod, pa tudi partizani v Parku NOB na Trnovem, zlasti pa živi, ki so v duhu sprave obogatili svojo zavest in morda doumeli, kaj od ljudi pričakuje ta civilizacija in kultura sodobnega sveta.

Delegacija novogoriske občine na celu s predsednikom Sergijem Pelhanom je takrat, prvič doslej položila venec pred okoli 60 metrov globoko brezno, imenovano Za Cvetrezem blizu Trnovega. V njem naj bi neposredno po zadnji svetovni vojni, torej v obdobju novega komunističnega režima, usmrtili okoli 70 Slovencev in Italijanov, zvečine iz Gorice. Eden od domaćinov, ki mu gre verjeti, zatrjuje, da so v omenjeno brezno že med vojno vrgli tudi kakega nekega tedanja merila nediscipliniranega ali nezanesljivega borca, pa se kakšno žensko. To naj bi potrdila tudi preiskava, ki so jo izvedli v okviru občinske komisije za ugotavljanje grobišč vojnih in poveljnih povelj.

Pred breznom Za Cvetrezem se je mrtvim poklonil v imenu prebivalcev Trnovske planote predsednik KS Trnovo Pavel Rijavec, ki je k breznu položil sopek

MARIJAN DROBEZ

cvetja in razvil slovensko zastavo. Tako je bilo prvič javno in uradno

obeleženo eno od prizorišč vojnih in poveljnih povelj v Trnovskem

Jama Za lesniko: koliko jih je v njej? (Foto: O'Hara)

gozdu. V Trnovskem gozdu je se nekaj brezen, oziroma jam, v katere so maja in junija 1945 metali na smrt dolocene in izbrane žrtve, Slovence in Italijane iz Gorice, takojmenovane deportirance. Vseh naj bi bilo okrog 600. Dokazano je, da niso bili vsi usmrčeni v Trnovskem gozdu. Več ustrelenih naj bi vrgli v brezno, imenovano Za lesniko, ki naj bi bilo globoko okrog 180 metrov in se nahaja blizu ceste Trnovo-Lokve. Domnevajo, da je v njem večje število žrtev. Blizu Trnovega, Na Luzah, je jama z ostanki žrtev, ki naj bi jo po zločinu razstrelili. Menda so delavci, ki so tam pred leti gradili gozdno pot, nasli nekaj človeških kosti. Ostanke človeških kosti so nasli tudi v breznu Pod Gomilo blizu Grgarja. Te lokacije je uradno ugotovila prej omenjena občinska komisija, ki jo vodi Zorko Pelikan, ravnatelj Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novi Gorici. Občina bo vsa doslej odkrita grobišča obeležila, da bi tako omogočila obiske svojcev, oziroma zaradi prirejanja žalnih slovesnosti.

Ker je ob 1. novembru bila v Parku NOB na Trnovem, kjer je v sku-

pni grobnici pokopanih nad 2.300 padlih partizanov, zvečine iz enot IX. korpusa, zelo odmevna zalna slovesnost, se je tako združil spomin na vse padle in žrtve vojne na omenjenem območju. Ti dogodki sodijo v domeno sprave med mrtvimi in živimi, ne glede na njihovo narodnost, idejno, versko ali drugačno naravnost. Vazno je tudi sporočilo, da svojci padlih vojakov ali partizanov iz medvojne obdobja, ki so pokopani v Sloveniji - to velja tudi za padle pripadnike italijanske vojske - v spremenjenih političnih razmerah lahko opravijo prekop trupel in jih lahko prepeljejo, denimo v Italijo. Vendar je to mogoče le na zakonit in predpisan način in po postopku, ki ga opravijo pristojni občinski upravni organi. Izjavo o tem je sprejela tudi komisija za mednarodne odnose pri novogoriški skupščini. Z njim naj bi preprečili nove primere nezakonitih izkopov in prenasajanje ostankov ravnih v domaće okolje. Tak primer nezakonitega odkopa in prevoza šestih pripadnikov italijanske vojske se je namreč zgodil v Sempasu. Dogodek se vedno odmeva v javnosti.

VIPAVA /

Šola brez učil

ARTUR LIPOVZ

Pred izgradnjo nove telovadnice je bila vipavska šola nedvomno ena tistih, kjer so imeli tako učenci kot učitelji najslabše pogoje za delo. Največje težave je novi objekt ublazil, kljub temu pa je prostorski problem sole z dvoizmenjskim poukom ostal neresen. Vipavska šola se srečuje tudi s preslabo opremljenostjo z učili, neopremljenimi kabineti itd. Nereseno je tudi prehranjevanje solarjev.

Ena od možnosti za rešitev prostorskih problemov se kaže v pridobitvi dodatnih prostorov v bivši vojašnici. Zal se vse konca pri denarju. Zato so vipavski osamosolci kot predstavniki solske skupnosti izkoristili formalni obisk predsedniške kandidatke Darje Lavtizar-Bebler na soli in ji tako kot bi vsakomur, ki se za solstvo hoče zanimati, povedali, da je potrebno pritiskati v Ljubljani, da bi bilo denarja ravno prav tako za vojsko kot za sole. Osamosolci so poudarili hotenje, da bi v program namesto srbohrvatske uvedli učenje katerega od tujih jezikov in navedli se več praktičnih rešitev pri posameznih predmetih.

NOVICE

Prerazporeditev denarja v prid izobraževanju

AJDOVSCINA - Obisk socialisticne predsedniške kandidatke Darje Lavtizar-Bebler v ajdovski občini prejšnji teden je bil namenjen pogojem izobraževanja v vipavski osnovni šoli in problematiki vipavskega zavoda za otroke, ki jih je prizadela cerebralna paraliza. Po obisku v ajdovski Tekstini, ki izvažajo do 80 odstotkov proizvodnje, je Darja Lavtizar na tiskovni konferenci dejala, da bo moral novi parlament razmisliti o davčni zakonodaji, medtem ko je solstvo, znanost in zdravstvo potrebno gledati v njihovem razvojnem smislu. Zato je potrebna prerazporeditev proračunskega denarja iz sektorjev, ki so ga bili doslej največ deležni (vojaška, policija) v sferi, kjer lahko daje dolgoročne učinke (solstvo, znanost, itd.). Kandidat za državni zbor Marjan Cigoj je povedal, da se bo prizadeval za oblikovanje regije Vipavska dolina. (AL)

Predvolilni nastopi Draga Mirošiča (ZZP)

SEZANA - Kandidat za državni zbor za sezanski volilni okraj Drago Mirošič, dolgoletni diplomat in nekdanji generalni konzul v Trstu, ki nastopa za stranko Zveza za Primorsko - ZZP, bo v naslednjih dneh predstavil svoj volilni program v več krajih na Sezanskem: v sredo, 2. decembra, ob 17. uri v Kobjeglavi, ob 20. uri v Divici, v četrtek, 3. decembra ob 16. uri v Senozecah, ob 18. uri v Sezani, in sicer v veliki dvorani občinske skupščine, v petek 4. decembra 1992 ob 16. uri v Hrpeljah, ob 20. uri pa v Lokvi.

Večer s socialisti

SEZANA - Jutri, 2. decembra, ob 18. uri bo v prenovljenih prostorih Kosovelove knjižnice srečanje z Darjo Lavtizar - Bebler, kandidatko za predsednico republike, Lucko Cehovin, kandidatko za državni zbor, Marinom Konteljcem, kandidatko za državni svet in Borutom Sukljeto, ministrom za kulturo. Srečanje bodo popestrili s kulturnim nastopom gojencev sezanske glasbene sole. (OKS)

Srečanje krvodajalcev - jubilentov

SEZANA - Občinska organizacija RK organizira tradicionalno srečanje krvodajalcev - jubilentov. Srečanje bo potekalo pod pokroviteljstvom občinske skupščine jutri, 2. decembra, ob 14. uri v hotelu Triglav v Sezani. Letos beležijo kar 204 jubilate. Med zaslužnimi krvodajalci so Adolf Leskovec (več kot 70 krat), Ljubo Majeric in Radijo Gregoric (več kot 65 krat), Smiljan Groznik (več kot 60 krat) in Milan Stojnić (več kot 55 krat).

Ljubo Sirc v Tartinijevi hiši

PIRAN - Predsedniški kandidat LDS Ljubo Sirc je v soboto skupaj z obalnim kandidatom LDS za državni svet Danijelom Božičem in piranskim kandidatom za državni zbor Jaso Zlobcem obiskal piransko Skupnost Italianov. V pogovoru, v katerem je sodelovala tudi kandidatka za manjinski poslanski sedež Amalia Petronio, je Sirc posebej povedal svoja in stališča stranke LDS do manjinske problematike. Liberalni pogled na to ne ponuja samo načelne strpnosti, pač pa tudi zavedanje o dragocenosti razlik, ki bogatijo življenje vseh in predstavljajo same po sebi dejavniki napredka, če jih znamo sprejeti kot take. Tako Sirc, ki je na lastni koži občutil nestrpnost do drugačnosti, kot njegova stranka, imata strpnost do vseh specifičnih družbenih skupin, se posebno do narodnostnih in vseh drugih manjšin, za bistveni kriterij demokratičnosti družbe. Zato se je stranka že do sedaj in se bo tudi bodoče zavzemala za to, da pri nas prevlada strpnost in vzdusje ustvarjalnega sožitja. (BV)

Z »Zgodbo o uspehu« ne bo nič, če...

ILIRSKA BISTRICA - Ekološki problemi na ilirskobistriškem se očitno uspešno rešujejo saj je petkovo srečanje Zelenih privabilo le nekaj Bistričanov. Kljub temu so predvolilno predstavitve strankinega programa, izpeljali. Svoj program je predstavil tudi bistriški kandidat za poslanca v državnem zboru Janko Poklar. V soboto, pa so bistriški člani Demokratske stranke Slovenije gostili svojega predsednika Igorja Bavcarja, za katerega je Jozse Rolih, sicer predsednik bistriškega izvršnega sveta menil, da je izmed dosedanjih ministrov največ prispeval k razvoju infrastrukture na Bistriškem (vodovodi, telefonija, terminal...). Bavcar je dejal, da iz »Zgodbe o uspehu« ne bo nič, če Slovenija ne bo dobila stabilnega parlamenta in vlade. Tudi v prihodnje se bodo gledale na dejstvo, da volitve ne bodo prinesle absolutnega zmagovalca, združevali v sredinske koalicije le na podlagi sorodnih strankarskih programov. (DP)

Razstava na Dobrovem

V petek, 27. novembra so odprli slikarsko razstavo del katalonskega umetnika Alberta Estrade Vilarrasa. Razstava sodi v okvir izmenjav med Slovenijo in Španijo. Januarja se bo preselila v Rogasko Slatino. (Foto: O'Hara)

IZOLA / KAKO JUTRI?

Bodočnost tega mesteca je v turizmu

ROBERT RAKAR

Za Izolo bi le težko trdili, da je turistično mesto, vsaj zunanji videz nima veliko skupnega s turizmom. Zadnja desetletja so bila tudi vlaganja v industrijo veliko večja od tistih ki naj bi popestrile izolsko turistično ponudbo. Zelo zgovoren je podatek da je mesto v zadnjih desetih letih pridobilo le 30 novih turističnih ležišč. V času, ko se je gospodarstvo dobesedno sesulo, so Izolani spoznali prednosti panoge.

Izola lahko naenkrat gosti 3100 gostov (1300 v hotelih, 930 v zasebnih sobah in 900 v avtokampih). Gre večinoma za kapacitete, ki so relativno cenene in so vezane na letno sezono. Ponudba je zelo skromna, saj Izola ob klasičnem kopalskem turizmu ponuja tržno nedodelano ponudbo starega mesta z ribsko tradicijo. Jozse Cernelic, predsednik izvršnega sveta, je perspektivo turističnega razvoja nakazal v navtičnem turizmu z izgradnjo marin in tretje slovenske univerze, ki naj bi domovala v kompleksu Belvedere nad Izolo.

V dosedanem ukrepanju Izolanov v turizmu je doslej bilo zelo malo konkretnih akcij, zato je umestno vprašanje, ali Izolani sploh želijo biti turistična občina. Turizem se namreč od zunaj zdi zelo bleščeč in neboleč, v resnici pa morajo za turističnimi delavci stati

vsiljivi občani. »Polen pod nogami« (beri: preglasna glasba na terasah, gostinski lokali odprti pozno v noč, kaljenje nočnega miru, itd.) je bilo v preteklih letih po Obali dovolj in preveč.

Izola seveda ima določene prednosti v turistični ponudbi. Za razliko od Portoroža, na primer, je morska obala se vedno kamnita in je betona le za vzorec. Tudi ljudje se niso tako zasvojen s turizmom, da bi jih ta pokvaril. Izolani stavijo na karto domaćnosti in prijaznosti, ob tem pa se (še vedno) zavedajo svojih ribiskih korenin. Eden od temeljev nove turistične strategije kot je promocija kraja. Do januarja mora izvršni svet pripraviti osnutek strategije turizma v letu 1993, ki je v Sloveniji razglašeno za leto turizma. Poslanci izolske skupščine so izvršnemu svetu dali mesec dni časa, da pripravi smernice za globalni turistični razvoj občine do leta 2000.

Do tod same lepe ideje. Kvalitativni korak naprej je zahteva, da bi v občinski upravi zaposlili strokovnjaka, kratkoročno lahko ta izpelje nekatere akcije, kot je promocija kraja. Do januarja mora izvršni svet pripraviti osnutek strategije turizma v letu 1993, ki je v Sloveniji razglašeno za leto turizma. Poslanci izolske skupščine so izvršnemu svetu dali mesec dni časa, da pripravi smernice za globalni turistični razvoj občine do leta 2000.

NOVA GORICA

Darila za otroke brez doma

Takole se je prejšnji teden zaključila v Novi Gorici humanitarna akcija Medvek in barvice za prijatelje brez doma. Zbrano je bilo skoraj 5000 zvezkov in drugih solskih potrebščin, igra in toaletnega pribora. V

akciji, ki je potekala v Tednu miru so sodelovali otroci in odrasli novogoriški občani, krvodajalci in solari iz Doberdoba in gojenci slovenskega Dijakega doma v Gorici. Koordinacijski odbor (v

njem so sodelovale ZPM, Gasilska zveza, RK, Center za socialno delo, Sekretariat za družbene dejavnosti in novogoriška enota Zavoda za solstvo) je ocenil, da je bilo zbiranje pomoči uspešno. (Foto: O'Hara)

ILIRSKA BISTRICA / PREDVOLILNA KAMPANJA

Jelincičev credo: Spremeniti vse zakone, pregnati južnjake ter zapreti tovame in rudnike

DRAGICA PROSEN

V kinodvorani ilirskobistriškega Doma na Vidmu je v nedeljo popoldne okoli stiri sto ljudi kar trideset ure čakalo na prihod vodje Slovenske nacionalne stranke (SNS) Zmaga Jelincića.

Strankin vzorčno-posledični recept rešitve Slovenije je znan: SNS se zavzema za ekonomsko močno Slovenijo brez velikih kompleksov bazične in težke industrije, ki prinaša le izgube, onesnaževanje okolja in v 90 odstotkih nudi delovna mesta neslovencem. »Južnjake bomo po

reviziji zakona o državljanstvu poslali domov. Potem bomo zaprli Kidričevo, ki porabi 40 odstotkov slovenske električne energije, potem bomo zaprli jedrsko elektrarno, ki je v svojih najboljših trenutkih proizvedla le 27 odstotkov elektrike; ostane se 13 odstotkov elektrike, zato bomo potem zaprli sostojnsko termoelektrarno, ki kuri najslabši - velenjski - lignit na svetu. Tako bomo lahko zaprli

velenjski rudnik, v katerem koplje premo 90 odstotkov južnjakov. Iz tega potem sledi, da bomo imeli na pretek stanovanj za mlade družine, dvignila se bo nataliteta in v miru bomo poslušali Lepo Heleno namesto Lepe Brene...

Jasno kot beli dan! Ko bo SNS dosegla revizijo vseh zločinskih zakonov, pregnala vse južnjake in rdeče-crno vladno (LDS, Demokrate, SDP, SSS, SDU in SKD) z oblasti, bo Slovenija rešena in čista

GORENJA TREBUŠA

Na cesto so vztrajno čakali sedemdeset let

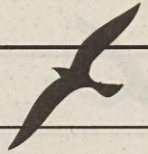
ROMAN BRIC

Otvoritvene svečanosti ob otprtju 8-kilometerskega asfaltiranega odseka med Dolenjo in Gorenjo Trebušo se je v petek, 27. novembra, poleg domaćinov, za katere je to nadvse pomemben dogodek, predstavnikov občine Tolmin in drugih gostov, udeležil tudi Igor Bavcar. Slovenski notarni minister je krajanom in vsem sodelujočim ob pomembnem dosežku čestital in izrazil upanje, da bo nova cesta v trebusansko dolino prinesla tudi novo življenje.

Mladi so se iz doline, ki je komaj po drugi vojni dobila elektriko in z njo vsaj nekaj malega

možnosti za preživetje, oddelili. Stevilne prazne domaćije se podirajo, od nekdanj 700 prebivalcev Gorenje Trebuše, se je število danes skrčilo na 120, ugotavlja domaćin Franc Podgornik. Predsednik krajevnega skupnosti, Albert Bratus upa da je odseljevanje vendarle zaustavljeno, saj poleg Metalfleksovega obrata, ki nudi zaposlitev 20 krajanom, ozivljajo tudi nekatere obrtne dejavnosti. Za velik dogodek v kraju je treba šteti podatek, da sta se na nekdanje domaćije že vrnila dve mladi družini. Kot je v slavnostnem nagovoru poudaril predsednik tolminske vlade Pavel Gregorić so po šestih letih ob veliki udeležbi krajanov in ob sodelovanju tolminskega gozdnega in vodnega gospodarstva pa tudi ob podpori republiške cestne uprave in občine, to investicijo, v katero je bilo samo letos vloženo 45 milijonov tolarjev, kljub neurju v minulih dneh le zaključili, pri čemer so se posebej izkazali delavci Cestnega podjetja iz Nove Gorice.

Vzpodbudne pa so bile tudi besede namestnika ministra Dušana Faturja, ki je zagotovil, da se bodo na ministrstvu se naprej zavzemali za to, da se z zbranim cestnim denarjem financira predvsem obnova obstoječih cest. K izgradnji novih avtocest pa naj bi pritegnili tuje investitorje.

SLOVENIJA / DENARNI TRG

Večerni trg cenejši kot dnevni

JANEZ SAJE

Obrestne mere na medbančenem denarnem trgu se tudi v preteklem tednu niso bistveno spremenile, v povprečju ostajajo na ravni med R + 16 in R + 16,5 odstotka letno. Cena denarja na večernem trgu je nekoliko nižja, saj se obrestne mere za medbančne kredite za »čez noč« približujejo obrestni meri Banke Slovenije (za istovrstne kredite), ki znaša R + 11 odstotkov letno. Pri »dnevni« poslovanju, kjer so običajno roki odobrenih likvidnostnih kreditov daljši, se obrestne mere gibljejo med R + 15 in R + 17 odstotkov letno.

BS je dnevno posegla na trg s ponudbami bankam za odkup deviz, pri katerih se je dnevna intervencijska kvota v primerjavi s preteklimi tedni precej znižala, in sicer s 3 milijonov DEM na skoraj 500 tisoč DEM. Tecaj je pri ponudbah ostal »fiksiran« in se je čez teden zniževal (- zadnji tecaj 60,63 SIT za 1 DEM), banke pa so

lahko licitirale odstotek odkupa deviznih priložnosti od podjetij. Višini deleža in višini tečaja primeren je bil tudi odziv bank, saj ni pri zadnji ponudbi nobena prodala deviz BS.

V naslednjem mesecu lahko na slovenskem denarnem trgu pričakujemo precejšnje spremembe, saj prihaja na trg z izdajo kratkoročnih vrednostnih papirjev tudi država. Ministrstvo za finance se je namreč odločilo, da za potrebe proračuna Slovenije izda zakladne menice. Namirane bodo v ekujih, z rokom zapadlosti šest mesecev, in obrestovanje po 9-odstotni nominalni obrestni meri. Na primarnem trgu bodo zakladne menice ponudili v odkup bankam in hranilnicam, zavarovalnicam, skladom in nekaterim borznim posrednikom. Vsi kupci zakladnih menic na primarnem trgu pa bodo lahko vrednostne papirje na sekundarnem trgu prodali tudi vsem ostalim subjektom.

NOVICE

Novosti na ljubljanskem letališču

BRNIK - Vodstvo ljubljanskega letališča Brnik, ki ga vodi Vinko Moze, je včeraj novinarje podrobno seznanilo s poslovnimi in tehnološkimi dosežki v preteklih letih, predvsem s prizadevanji glede varnosti, ki ljubljansko letališče, kot poudarjajo, uvrščajo v sam evropski vrh. Od leta 1987 dalje so v razvoj letališča vložili 21 milijonov dolarjev, od teh 17 odstotkov lastnih sredstev, ostalih 83 odstotkov pa je za razvoj letališke infrastrukture namenila Republika Slovenija. Z uvajanjem novih tehnologij si je ljubljansko letališče zagotovilo kategorijo, s katero se je vidljivost za pristajanje zmanjšala s 400 metrov na samo 50 metrov. Velja omeniti tudi vlaganja v obnovitev in razširitev terminala, pri čemer so zgradili banko, pošto, potovalne agencije, rent-a-car, pa tudi ločen izhod za mednarodni potniški promet. Obnovili so tudi vzletno-pristajalno stezo, ki je zascitena s prevleko, odporno proti vremenskim vplivom in kemikalijam. S tem so življenjsko dobo steze podaljšali za 12 let. Sicer je letos na brniskem letališču pristalo ali vzletelo več kot 7000 letal, nasteli pa so več kot 20.000 potnikov. (M. C.)

Nevamost povečanja brezposelnosti

CELJE - V sestih občinah, ki jih nadzoruje celjska Služba družbenega knjigovodstva, velik del gospodarstva se vedno ogrožajo stecaji. V Celju, Laskem, Slovenskih Konjicah, Sentjurju, Smarju pri Jelsah in Zalcu so tako do konca letošnjega oktobra nasteli 99 podjetij, ki so po merilih, veljavnih pred uvedbo moratorija, tik pred stecajem, v njih pa je bilo zaposlenih približno 9400 ljudi. Oktobra se je povečalo tudi število podjetij, ki so imela blokiran ziro račun več kot pet dni. Bilo jih je 167, v njih pa je bilo zaposlenih skoraj 17.000 delavcev, kar je natanko tretjina vseh zaposlenih na tem območju. Ob tem pa je zanimiv podatek, da imajo velika družbena podjetja se vedno največjo vlogo pri ustvarjanju prihodkov, vendar se njihov delež na račun malih zasebnih podjetij počasi zmanjšuje, kljub temu da mnogo podjetij, registriranih v zadnjih dveh letih, se ni zazivilo. V sestih občinah namreč obstaja več kot 2000 podjetij, vendar jih je aktivnih le okoli 1300. Če vemo, da je trenutno v teh občinah 9000 brezposelnih, potem bi morebitni stecaji, ki jih zdaj zadržuje lanski vladni odlok, povzročili se enkrat tolikšno brezposelnost. (B. P.)

Bo soboška Mura sodelovala s Kitajci?

Murska Sobota - Tovarno oblačil in perila Mura je obiskal generalni konzul Republike Kitajske v Sloveniji Gong. Z gostitelji se je pogovarjal o možnostih za sodelovanje med Muro in kitajskimi izdelovalci surovin. Mura od Kitajcev ze nekaj časa kupuje ekskluzivno svilo in bombazne tkanine. (B. H.)

SLOVENIJA / LB, D.D.

Iskanje rešitev

ALENKA L. JAKOMIN

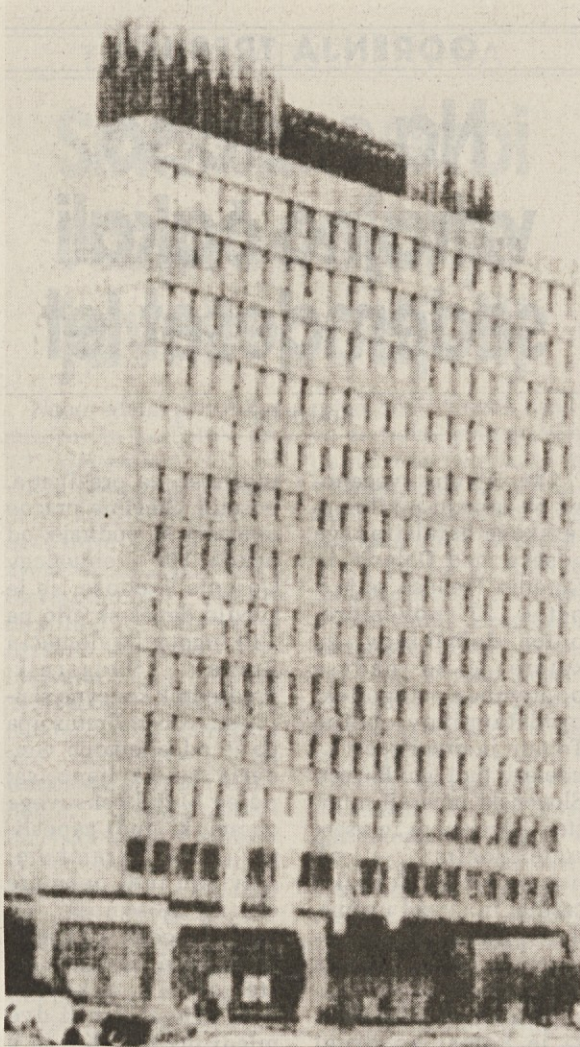
LJUBLJANA - Potem ko je septembra upravni odbor Ljubljanske banke d.d. potrdil program kratkoročne konsolidacije, ki ga že izvajajo, se mora ta banka po besedah njenega vodstva hkrati prilagajati tudi splošnemu gospodarskemu in družbenemu položaju. Zakon o jamstvu Republike Slovenije za obveznice izdane, za sanacijo, bank je bil sprejet prejšnji teden. Vendar pa je v.d. generalnega direktorja Marko Voljc na včerajšnjem pogovoru z novinarji povedal, da formalne sanacije bančnega sistema se niso začeli izvajati.

V okviru programa kratkoročne konsolidacije in izboljšanja finančnega položaja so do zdaj (med drugim) na podlagi novo vpisanih blagajniških zapisov v višini 99 milijonov tolarjev odobrili za 156 milijonov tolarjev kreditov. Banka se je v tem času aktivno vključila v sanacijsko podjetje in s Skladom RS za razvoj že isče optimalne rešitve, vključuje pa se tudi v stecaje in likvidacijo podjetij. LB kandidira za pridobitev vloge kreditotjemalca ali agenta pri kreditih, ki jih bodo odobrile mednarodne finančne ustanove. Z letosnjim, četrtim izplači-

na, pa znaša 28.168 tolarjev. V tem času je LB delno uredila tudi položaj svojih podružnic v republikah bivše Jugoslavije. V Zagrebu so poslovanje podaljšali do včeraj, v Sarajevu bodo morali registrirati novo ustanovljeno mesano banko, v Skopju je bil 18. novembra ustanovni zbor mešane banke, v kateri je LB d.d. glavni delničar z 51 odstotki v ustanovitvenem kapitalu.

Banke hčere se lahko do 31. decembra same odločijo, ali bodo se naprej sestavni del bančne skupine LB; v primeru "osamosvojitve" pa lahko se vedno sodelujejo z LB d.d.. Za svojo odločitev pa morajo pridobiti soglasje Banke Slovenije. LB namerava zapreti tudi nekatera predstavništva v tujini: nekaj jih bodo prodali podjetjem, ki potrebujejo prostor za svoja predstavništva, druga pa ministrstvu za zunanje zadeve.

V tujini je po besedah Marka Voljca Ljubljanska banka se vedno sinonim bančnega sistema v Sloveniji; to pa ne pomeni, da tujina ni seznanjena z našim gospodarskim položajem. Zato jo tudi zanima kaj namerava sto-

LB bi rada ostala simbol ugleda (Foto: J. Suhadolnik/TRIO)

lom (500 mark) deviznim varčevalcem je banka prenesla za 14, 08 milijona mark starih deviznih vlog na novo devizno varčevanje. Stari devizni varčevalci so od celotnega zneska dvignili le 10 odstotkov deviz. Zanimiv je podatek, ki ga je vodstvo banke posredovalo upravnemu odboru, da finančna disciplina prebivalstva pri odplačevanju potrošniških kreditov in pokrivanju negativnih stanj na tekočih računih pada. Prav to se kaže v povečanem številu tozb in višini toženih negativnih stanj. V okviru notranje reorganizacije in racionalizacije poslovanja se je število zaposlenih v LB d.d. znižalo za 8, 8 odstotka, izhodiščna bruto plača, ki je od aprila zamrzne-

riti država za sanacijo bank. Prav zato je po Voljčevih besedah dobro, da je parlament sprejel zakon o jamstvu RS za obveznice. Ljubljanska banka v obeh tujinah zdaj ni več prepuščena sama sebi, saj za njo stoji država z javnim dolgom. Na vprašanje, ali obstaja možnost, da gre katera od bank v stecaj, je Marko Voljc odgovoril: »Teoretično ta možnost obstaja, praktično pa je verjetnost relativno omejena. V kratkem bi namreč moral biti sprejet zakon o zavarovanju depozitov, ki bo varoval varčevalce tudi v primeru stecaja, nov parlament pa bi moral sprejeti tudi zakon o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog občanov.«

LJUBLJANA / NADALJUJE SE MAČEHOVSKI ODNOS DRŽAVE DO ŽELEZNIC

Letos so obnovili le pet kilometrov prog

Investicij pravzaprav ni, kar posredno vpliva na tudi na varnost

Medtem ko železnica zaradi svojih številnih posebnosti doživlja v Evropi pravi razcvet, pa pri nas država tudi po letu in pol samostojnosti nadaljuje ze prej značilen

bilo torej včasih trikrat več, posledica tega pa je, da bodo letos SZ imele 8 milijard tolarjev izgube,

Jurij Pirs, predsednik poslovnega odbora SZ

mačehovski odnos, ki dodatno pospešuje zastarelost in poglablja zaostajanje Slovenskih železnic v primerjavi s stanjem v razvitih državah.

Vlada, ki je ustanovila novo javno podjetje in kot organ upravljanja postavila upravni odbor, in država, ki je po novi organiziranosti lastnica celotnega premoženja nekdanjega SZ, nista v tem času, razen teh formalnih dejanj, storili pravzaprav ničesar, kar bi Slovenske železnice vsaj potegnile iz blata ali jih celo približalo evropskim. Pri tem je treba seveda odmisliti sprotno gasenje požarov, ko je železničarjem zaradi ignorantskega odnosa države in stalne negotovosti v zvezi z izplačilom plač prekipelo in so zagrozili s stavko. To se je zgodilo julija letos, podobnemu razpletu pa smo pričali tudi v teh dneh. Upravičenost takšnih kritičnih razmiselnjaj zgovorno potrjujejo tudi podatki, s katerimi sta v pogovoru za Republiko postregla predsednik poslovnega odbora Jurij Pirs in predsednik novega upravnega odbora Boris Mikos. Po Pirsevih besedah so Slovenske železnice letos od države dobile 6 milijard tolarjev, v letu 1986 so jih dobile denimo 17 milijard, (v zdajšnji vrednosti) leto pozneje 19 milijard, v letu 1988 pa 18 milijard tolarjev. Teh sredstev je

je povedal Pirs ter poudaril, da je nekaj časa na železnici sploh ne bi bilo plač, če ne bi bili oproščeni obveznih prispevkov.

Predsednik PO SZ je postregel tudi s skrb vzbujajočimi podatki: Sredstva, ki jih mora prispevati država za enostavno reprodukcijo, so v celotnih stroških leta 1987 znašala 43 odstotkov, lani jih je bilo za 31, po predvidevanjih za letos pa naj bi jih bilo le še 19 odstotkov. V Franciji in Nemčiji dobijo železnice denimo 30 odstotkov sredstev za enostavno reprodukcijo, v Avstriji 40, Nizozemski 45 odstotkov, Italiji celo 70 odstotkov itd. Zaradi takšnih razmer na železnici zmanjšujejo obseg vzdrževanja, investicij praktično sploh ni, posledica tega pa je kar 75 počasnih voženj. Tudi varnostne naprave so zastarele, vse to pa vpliva na kakovost, posredno pa tudi na varnost, meni Pirs ter opozarja, da morajo zato delavci sprejemati večjo odgovornost. Clovek pa se lahko v vsakem trenutku zmoti. To se je zadnjič zgodilo na dolenski progi, kjer je prometnik na enotirni progi spustil en vlak proti drugemu. Pirs je poudaril, da bi z novimi investicijami poleg nujne obnove morali zgraditi tudi prog med Slovenijo in Madžarsko, saj sta to edini sosednji evropski državi,

ki nimata medsebojne železniške povezave.

Po Pirsevih besedah je h katastrofalnemu gospodarskemu položaju SZ poleg skoposti države bistveno prispeval tudi za 40 odstotkov manjši obseg dela v zadnjih dveh letih. To je predvsem posledica zmanjšanja trgov zaradi političnih sprememb in splošnih gospodarskih zahtev. V tem času pa so železničarji zmanjšali število zaposlenih kar za 23 odstotkov, tako da je zdaj v javnem podjetju zaposlenih 12.600 delavcev ali okoli 3.500 manj kot pred dvema letoma, v celotnem sistemu SZ pa se je število zaposlenih zmanjšalo za okoli 5.000. To so dosegli z odpravinami, upokojitvami in prekvalifikacijami, kar pomeni, da nikogar niso vrgli na cesto, je se poudaril Pirs.

Ze konec marca letos je skupščina naročila vladi, naj ustanovi komisijo, ki naj bi do 1. septembra pripravila sanacijski nacrt za SZ. V njem naj bi predložila število zaposlenih, število prog, postaj, določila sofinanciranje države pri vzdrževanju infrastrukturnih objektov in subvencioniranju storitev, ki so javnega pomena. Komisija do zdaj se ni začela delati. Pirs zatrjuje, da bodo vse račune dali na mizo in potem se bo vlada morala odločiti, katero dejavnost ali prog bo ukinila, katero pa financirala. V potniškem prometu obstajajo namreč proge, ki pokrivajo le deset odstotkov nastalih stroškov. Ko je govoril o prometni politiki v Sloveniji, je Pirs poudaril, da se je stanje na železnici v primerjavi s cestami stalno poslabševalo. Lani je cestna infrastruktura dobila 1, 8-krat več sredstev kot železniška, letos pa pet-krat več. To, da so SZ letos za razvoj dobile le 500 milijonov tolarjev, je po Pirsevih besedah prava katastrofa, saj so lahko opravile remont na petih kilometrih, morali pa bi ga vsaj na petdesetih. Za graditev cest, ki jih bodo težki tovornjaki uničevali, potrebujemo ogromno sredstev, Evropa pa bo od nas zahtevala, da čez nas ozemlje peljejo s cimmanjšimi nadomestili. Zato bi Slovenija po Pirsevih besedah zagrešila hudo napako, če bi izbrala takšno pot. Rešitev je seveda usposobitev železnice in preusmerjanje tovora nanjo, žal pa je - kot je dejal Pirs - žele-

zniski lobi bistveno skromnejši kot cestni. Tudi sami železničarji morajo biti se bolj dejavni na trgu kot do zdaj, ko so se dve leti morali pospešeno ukvarjati z razdruženjem od nekdanje skupnosti JZ ter z vključevanjem v mednarodne institucije, meni Pirs. Rešitev je po njegovem mnenju treba iskati tudi v dejavnosti in vlogi novega upravnega odbora, ki naj bi pomagal najti prave rešitve in odpraviti tudi dozdajšnje nerazumevanje države DO SZ ter v sprejetju zakona o SZ, ki ga vlada odlaga že dve leti.

Ko je Pirs pojasnjeval predlog nove organiziranosti SZ, je poudaril prvine trznega poslovanja, ki jih uvajajo tudi v razvitih evropskih državah. Država naj bi poskrbela za vzdrževanje infrastrukture, v železniškem prometu pa naj bi poslovali po komercialnih zakonitostih, razen pri storitvah javnega pomena, predvsem v potniškem prometu, za katere

zdajšnje se vedno visoke stroške. V ponazoritev je Mikos navedel podatek, da na stotih postajah železničarji nalozijo in razlozijo le okoli 15 odstotkov vsega tovora, skupaj pa je postaj 132. Upravni odbor naj bi organiziral SZ tako, da bi se ne samo formalno, ampak tudi v resnici polnopravno vključile v evropski železniški promet. Ta organ naj bi, skupaj s strokovnimi službami SZ, pripravil novi zakon o slovenskih železnicah, ki bi v celoti uredil razmerja med državo in javnim podjetjem. Po Mikosevih besedah je posebna naloga SZ uveljaviti poslovno-tržno obnasanje in zlomiti miselnost, da blago in potniki sami prihajajo na železnico.

Treba bo tudi spremeniti slovensko prometno politiko, tako da bo železnica v enakopravnem položaju glede na cestno gospodarstvo ali druge dejavnosti. Minil je čas, ko je bilo mogoče državi samo izstavljati račune, subvencioniranje dela železniskih storitev pa bo vsekakor se potrebno, meni Mikos. Treba se bo

Boris Mikos, predsednik novega upravnega odbora SZ

bosta sklenila posebno pogodbo država kot naročnik in železniško podjetje kot izvajalec. Na koncu je Pirs poudaril, da bo spremenjen odnos DO SZ treba vgraditi že v proračun države za prihodnje leto.

Boris Mikos, predsednik upravnega odbora, ki ga je nedavno, kot organ upravljanja imenovala vlada, pa je poudaril, da so se že prvega dne lotili vprašanja, kako racionalizirati poslovanje železnice in zmanjšati

zelo natančno dogovoriti, kaj bo država subvencionirala in v kolikšnem obsegu. Omejen naj bi bil le na potniški promet ter na vzdrževanje, obnavljanje in posodabljanje železniške infrastrukture. Tu smo strahotno zaostali, je poudaril Mikos in opozoril, da se bo morala Slovenija glede železniškega prometa dokončno odločiti, kajti v sosednjih državah že uresničujejo projekte, ki nam grozijo s prometno izolacijo tudi v železniškem prometu.

SLOVENIJA / PORAČUN DOHODNINE ZA LANI

Republiška uprava za javne prihodke precej zamuja z odločbami za odmero

ANDREJA REDNAK

LJUBLJANA - V Republiki upravi za javne prihodke so doslej natisnili in odposlali skoraj 1, 22 milijona odločb o odmeri dohodnine za leto 1991, nekaj več kot 66 tisoč pa je napovedi, ki so jih poslali občinam izpostavim zaradi dodatnega preverjanja podatkov. Po zakonu bi morali davkoplacevalci sicer dobiti odločbe o tem, ali morajo državi se kaj plačati ali pa jim bo ta presežek od plačane dohodnine vrnila, ze konec oktobra, vendar je treba

upoštevati, da smo sistem na novo vzpostavljali, je povedal direktor uprave Ivan Rojc. Takih, ki so med letom plačali premo, je skoraj 570 tisoč, skupni znesek potrebnih doplačil pa znaša nekaj več kot 1, 9 milijarde tolarjev. So pa tudi srečnejši, ki jim bo država denar vrnila; teh je nekaj več kot 324 tisoč, vrnjeni znesek pa bo znašal skoraj 1, 1 milijarde tolarjev. Razmere je torej v korist države, kljub temu pa pomeni le štiri odstotke zneska (okoli

20 milijard tolarjev), ki ga je država lani že dobila od akontacij dohodnine. Ivan Rojc pravi, da bi morala večina davkoplacevalcev dobiti odločbe o odmeri dohodnine vsaj do 20. decembra. Če ne, potem so verjetno med tistimi, katerih napovedi bodo se enkrat preverili. Lahko bi slo za napako izpostav pri vnosu podatkov, lahko pa tudi za napacne podatke, ki so jih dali državljanji, in ki se ne ujemajo s kontrolnimi. Po zakonu znaša najmanjša kazen za prepo-

zno oddano napoved ali za napacne podatke 25 tisoč tolarjev. Podatkov o pritožbah na odmero dohodnine direktor uprave nima, saj jih največ prihaja na občinske izpostave. Kaze pa, da je med njimi največ prošenj za odpis doplačil. Rok za doplačilo je se vedno 30 dni po prejemu odločbe. Čeprav se večina se vedno

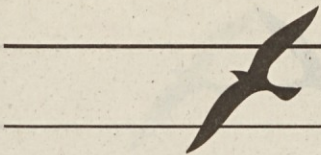
ukvarja z dohodnino za lansko leto, bo treba počasi zaceti misliti na marec 1993, ko bo treba oddati napoved dohodnine za leto. V Republiki upravi za javne prihodke že pravljajo nov obrazec, ki vsebinsko ne bo spremenjen, pripravljajo pa tudi nova, obsežnejša navodila, da ne bi spet prihajalo do napak.

upimo

menjalnice

Ljubljana, Subicveva 1, Tel. 061 212 073,
od 8.30 do 18. ure
Sezana, Euroservis, tel. 067 31230

MENJALNIŠKI TEČAJI

27. novembra 1992

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A banka	61,40	62,00	8,60	8,74	6,90	7,09
Avtohisa Ljubljana*	61,50	62,20	8,69	8,95	7,00	7,21
Banka Vipra, Nova Gorica	61,17	62,25	8,70	8,79	6,85	7,17
Banka Zasavje	61,30	62,50	8,53	8,88	6,91	7,20
Bela vrtnica	61,30	62,20	8,60	8,90	6,80	7,20
Bobr Fužine	61,50	62,00	8,70	8,85	7,00	7,20
Bobr Trzin	61,50	62,00	8,70	8,85	7,00	7,20
Brdar Koper	61,50	62,15	8,60	8,80	6,90	7,13
BTC Ljubljana	60,50	62,00	8,50	8,70	6,85	7,20
BTC terminal Sezana*	61,45	62,20	8,65	8,80	6,95	7,12
Burin*	61,40	61,95	8,55	8,83	6,95	7,30
Capital marketing Vrhnika	61,00	62,00	8,65	8,80	6,90	7,20
Come 2 Us*	61,40	62,10	8,65	8,80	7,00	7,25
Creditanstalt Nova Banka	61,00	61,75	8,60	8,80	7,00	7,40
Dom na trgu	61,71	61,94	8,72	8,77	7,07	7,14
Dom - Kaffe*	61,60	61,85	8,73	8,80	7,05	7,25
Emona Globtour*	61,40	61,95	8,60	8,79	6,90	7,10
Eros Ljubljana	61,60	61,95	8,70	8,85	7,00	7,20
Eros Kranj	61,70	62,00	8,70	8,85	7,00	7,20
Eroservis d.o.o. Sezana	61,60	62,00	8,63	8,80	6,98	7,13
Eurotours International*	61,30	61,99	8,60	8,80	7,00	7,22
Feniks d.o.o. Portorož*	61,52	62,16	8,60	8,82	7,00	7,12
Fiba	61,55	62,19	8,60	8,82	6,90	7,12
Firadas d.o.o. Idrija	61,75	62,85	8,60	8,90	7,00	7,20
Golfturist	61,30	62,20	8,60	8,86	7,00	7,20
Hida	61,75	61,95	8,72	8,79	7,03	7,15
Hram Rozice	61,65	61,95	8,60	8,90	7,00	7,50
Ilirika Ilirska Bistrica	61,45	62,70	8,45	8,84	6,90	7,15
Ilirika Slovenj Gradec	61,70	62,00	8,67	8,73	6,95	7,11
Ilirika Postojna	61,77	62,35	8,74	8,84	7,00	7,10
Invest	61,50	62,50	8,70	8,88	7,05	7,29
Italdesign*	61,75	62,60	8,67	8,77	6,95	7,15
Klub Slovenijales	61,40	62,00	8,55	8,80	7,00	7,20
Komercialna banka Triglav d.d.	61,35	62,23	8,72	8,84	7,07	7,17
Kom.banka Nova Gorica d.d.	61,21	62,98	8,51	8,93	6,70	7,12
Kompas Hertz Bled*	61,60	61,90	8,65	8,75	6,90	7,10
Kompas Hertz Idrija*	61,80	62,80	8,60	8,80	6,90	7,10
Kompas Hertz Velenje*	61,40	61,80	8,65	8,80	6,90	7,10
Kompas Hertz Celje*	61,60	62,00	8,65	8,80	6,90	7,10
Kompas Hertz Krško*	61,60	62,20	8,60	8,80	6,90	7,10
Kompas Hertz Tolmin*	61,80	62,80	8,60	8,80	6,90	7,10
Kompas Hertz Novo Mesto*	61,60	62,20	8,60	8,80	6,90	7,10
Kompas Holidays	61,50	62,10	8,65	8,80	7,03	7,25
Kompas Fintrade	61,20	61,99	8,63	8,79	6,95	7,19
Kreditna banka Maribor d.d.*	61,05	62,10	8,65	8,78	6,70	7,30
Libertas d.o.o. Koper*	61,60	62,00	8,63	8,76	6,90	7,14
Ljubljanska banka d.d.	60,50	62,00	8,55	8,81	6,85	7,15
MA	61,50	62,00	8,70	8,85	7,00	7,30
Media*	61,60	62,00	8,65	8,80	7,00	7,20
Mercator Turist	61,50	62,20	8,56	8,80	6,83	7,20
O.M.D.B.	61,60	62,00	8,65	8,85	7,00	7,20
Otok Bled	61,30	61,91	8,70	8,79	7,05	7,15
Petrol*	61,50	61,99	8,65	8,80	7,05	7,20
Plonir Avtohisa Novo Mesto	61,55	62,00	8,65	8,81	6,85	7,20
Poštna banka Slovenije*	61,05	62,10	8,40	8,69	6,6	7,15
Publikum Ljubljana	61,55	61,85	8,65	8,79	7,05	7,15
Publikum Kranj	61,50	62,10	8,70	8,85	7,01	7,19
Publikum Maribor	61,60	62,09	8,65	8,78	6,95	7,09
Publikum Piran	61,60	62,40	8,60	8,80	6,95	7,10
Publikum Celje	61,50	61,95	8,70	8,82	6,95	7,18
Publikum Dobova	61,40	62,40	8,55	8,85	7,01	7,11
Publikum Krško	61,40	62,40	8,55	8,85	7,01	7,11
Publikum Metlika	61,60	62,10	8,60	8,80	7,00	7,20
Publikum Mozirje	61,50	62,19	8,60	8,80	6,90	7,25
Publikum Novo Mesto	61,50	62,20	8,50	8,80	7,00	7,22
Publikum Sentilj	61,60	62,09	8,65	8,78	6,95	7,09
Publikum Sentjur pri Celju	61,60	62,09	8,65	8,80	6,85	7,19
Publikum Trebnje	61,20	62,35	8,55	8,85	6,85	7,19
Publikum Zalec	61,56	62,09	8,65	8,80	6,95	7,19
Publikum Sevnica	61,50	62,60	8,55	8,85	6,85	7,19
Roja	61,65	61,95	8,70	8,82	6,95	7,15
Simotisk*	61,50	62,00	8,65	8,80	7,00	7,25
SKB*	61,77	62,35	8,77	8,86	7,07	7,14
Slovenska investicijska banka*	61,45	62,00	8,45	8,80	6,95	7,20
Sonce	61,00	62,00	8,65	8,80	6,90	7,25
Slovenijaturist Ljubljana	60,80	61,80	8,60	8,74	7,00	7,08
Slovenijaturist zel. post. Maribor*	61,50	62,50	8,60	8,80	6,70	7,20
Splošna banka Koper*	61,44	62,79	8,39	8,72	6,80	7,07
Splošna banka Celje	61,30	62,00	8,70	8,80	6,93	7,15
Štajerska banka obrti in podj.	61,65	62,10	8,68	8,80	6,90	7,20
Tartarus Postojna	61,60	62,58	8,45	8,78	6,87	7,10
Tentours Domžale	61,40	62,10	8,65	8,85	7,10	7,35
Tourist service Portorož	61,40	62,20	8,50	8,72	6,97	7,18
Tori*	61,60	62,00	8,70	8,85	7,00	7,30
Upimo	61,75	61,90	8,72	8,79	7,05	7,13
Valuta*	61,50	62,00	8,60	8,80	7,00	7,23
Wolf	61,50	61,90	8,60	8,80	7,00	7,16
Tečaj velja danes: *						

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 232 z dne 27. novembra 1992 — Tečaji veljajo od 28.11.1992 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	66,2522	66,4516	66,6510
Avstrija	040	šiling	100	852,9379	855,5044	858,0709
Belgija	056	frank	100	291,6540	292,5316	293,4092
Kanada	124	dolar	1	74,9059	75,1313	75,3567
Danska	208	krona	100	1554,2878	1558,9647	1563,6416
Finska	246	marka	100	1873,5468	1879,1844	1884,8222
Francija	250	frank	100	1768,5275	1773,8490	1779,1705
Nemčija	280	marka	100	6001,1111	6019,1686	6037,2261
Grčija	300	drahma	100	—	46,1851	46,3237
Irska	372	funt	1	—	158,0032	158,4772
Italija	380	lira	100	6,8712	6,8919	6,9126
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	16,0000	—
Japonska	392	jen	100	77,3543	77,5871	77,8199
Nizozemska	528	gulden	100	5336,7881	5352,8466	5368,9051
Norveška	578	krona	100	1468,1718	1472,5896	1477,0074
Portugalska	620	escudo	100	66,8523	67,0535	67,2547
Švedska	752	krona	100	1406,6604	1410,8931	1415,1258
Švica	756	frank	100	6654,0319	6674,0541	6694,0763
Velika Britanija	826	funt sterling	1	145,3469	145,7843	146,2217
ZDA	840	dolar	1	96,2398	96,5294	96,8190
Evropska Skupnost	955	ECU	1	117,4898	117,8433	118,1968
Španija	995	peseta	100	82,9954	83,2451	83,4948

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 28. NOVEMBRA 1992

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. 12. 1992 (prodaja ukinjena):					1,000,000	577,811	600,400	1,178,211
12	60,1917	115,5622%	120,0800%	117,8211%	100,000	57,781	60,040	117,821
2) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15. MARCA. 1993:					1,000,000	563,278	588,525	1,151,803
107	60,1917	112,6556%	117,7050%	115,1803%	100,000	56,328	58,853	115,180

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

27. NOVEMBRA 1992	v SLT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Banka Zasavje	14,00	19,00
Eros Ljubljana	13,00	17,00
Hida	14,00	16,50
Ilirika Postojna	14,50	19,00
Ilirika Ilirska Bistrica	14,50	20,00
Kreditna banka Maribor	14,00	20,00
Libertas	13,00	18,00
Sonce	15,00	18,00
Slovenijaturist	12,50	15,50
Tentours Domžale	14,00	19,00
Tori	13,00	20,00

Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

30. NOVEMBRA 1992	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1375	1415
nemška marka	870	880
francoski frank	254	262
holandski gulden	766	789
belgijski frank	41,80	43
funt sterling	2080	2140
irski sterling	2260	2300
danska krona	222	229
grška dramma	6	6,80
kanadski dolar	1075	1100
japonski jen	11	11,40
švicarski frank	958	980
avstrijski šiling	122	126
norveška krona	210	217,20
švedska krona	200	207
portugalski escudo	9	10
španska peseta	11,50	12,25
avstralski dolar	940	970
madžarski florint	11	15,50
slovenski tolar	13,20	14
hrvaški dinar	1,20	2

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

27. NOVEMBRA 1992				
država	banka	nakupni	prodajni	
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	11,00	
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	11,00	11,80	
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50	12,00	
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	11,00	11,80	
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00	12,00	
Italija	Kmečka banka Gorica	13,00	13,80	
Italija	Tržaska kreditna banka	13,20	14,00	

DEVIZNI TRG BEOGRAD

27. NOVEMBRA 1992	ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6685,8755	6705,9935	6726,1115
Francija	frank	100	13863,8790	13905,5950	13947,3120
Nemčija	marka	100	47028,1960	47169,7050	47311,2140
Italija	lira	100	54,3283	54,4918	54,6553
Švica	frank	100	52253,5510	52410,7830	52568,0150
ZDA	dolar	1	747,7500	750,0000	752,2500
V. Britanija	funt	1	1141,3630	1144,7974	1148,2318

opombe: Tečaji veljajo za jugoslovanski dinar.

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odливov podjetij
Tečaji veljajo od 28. novembra 1992 od 00.00 ure dalje

			ZA DEVIZE	
država	valuta	enota	nakupni	prodajni
Avstrija	šiling	100	867,8458	870,6884
Francija	frank	100	1799,4382	1803,3322
Nemčija	marka	100	6166,0000	6126,0000
Italija	lira	100	6,9914	7,0143
V.Britanija	funt	1	147,8873	148,3717
ZDA	dolar	1	97,9219	98,2427

NOVICE

Peru bo dal zatočišče udeležencem vojaškega udara v Venezueli

LIMA - Peru bo dal zatočišče 93 pripadnikom venezuelske vojske, ki so po petkovem poskusu vojaškega udara v Venezueli pobegnili v Peru. To je zardil perujski predsednik Alberto Fujimori.

»Dali jim bomo zatočišče v skladu z mednarodnim pravom,« je poudaril in dodal, da bodo tistim, ki se želijo vrniti v Venezuelo, ker v vojski udar niso vpleteni, in ce jim bo tamkajšnja vlada zagotovila varnost, to omogočili. (Hina/Reuters)

Delegacija izraelskega parlamenta odpovedala obisk v Nemčiji

JERUZALEM - Delegacija izraelskega parlamenta je odpovedala za torek napovedani obisk v Nemčiji, in sicer v znamenje protesta proti neonacističnim zborovanjem v tej državi. »Za to smo se odločili zaradi custvenih reakcij, ki so jih v Izraelu sprožila ta zborovanja,« je izjavil Dan Tison iz opozicijske stranke Likud. Iz zanesljivih virov pa se je izvedelo, da je o razmerah v Nemčiji v ponedeljek popoldne v imenu vlade govoril tudi zunanji minister Simon Peres, nato pa je o tem tem razpravljaj se parlament. (AFP/Hina)

Šamir v bolnišnici

JERUZALEM - Izraelski radio je v ponedeljek zjutraj sporočil, da so nekdanjega premiera Jicaka Samirja v nedeljo odpeljali v bolnišnico, kjer je ostal na preiskavah. 77-letni vodja opozicijskega Likuda je iz zdravstvenih razlogov moral že prejšnji teden odpovedati srečanje s francoskim predsednikom Mitterrandom. (AFP)

Parlament Tatarstana in nova ustava

MOSKVA - Parlament Tatarstana, ene od največjih republik v Ruski federaciji, naj bi v ponedeljek sprejel novo ustavo, ki predvideva razglasitev suverenosti in neodvisnosti te republike.

Poznavalci pričakujejo, da se bo s tem stopnjevala napetost med osrednjo in lokalnimi oblastmi v Rusiji, mogoče pa je, da bo Tatarstan z gospodarskim embargom Rusijo skušal prisiliti, naj razpiše referendum za morebitno odcepitev. (CINA)

Boj proti aidsu - dolžnost skupnosti

ZENEVA - Za boj proti aidsu bodo države v razvoju potrebovale najmanj dvajsekrt več denarja, kot so ga za preprečevanje te bolezn porabile doslej, je v ponedeljek, dan pred svetovnim dnevom boja proti aidsu sporočila Svetovna zdravstvena organizacija.

Po podatkih te organizacije tretji svet za boj proti aidsu na leto porabi okrog 120 milijonov dolarjev, ceprav bi v resnici za to potreboval najmanj 2, 5 milijarde dolarjev. Večji del denarja morajo te države zbrati same. 2,5 milijarde dolarjev je malo v primerjavi s stroški, ki nastanejo z oskrbo vedno večjega stevila obolelih za aidsom. Denar je potreben tudi za preventivno dejavnost in ozaveščanje ljudi. Svetovna zdravstvena organizacija pričakuje, da bo leta 2000 kar 90 odstotkov vseh okuženih s to boleznijo prav v državah tretjega sveta. Geslo letošnjega dneva boja proti aidsu 1. decembra je Aids - dolžnost skupnosti. (STA/DPA)

Več kot 20.000 Etiopcev okuženih z aidsom

ADIS ABEBA - V Etiopiji domnevajo, da je kar 20.000 ljudi okuženih z virusom aidsa, toda za večino od njih nihče ne srkbi, ker je država preveč revna, sporočajo predstavniki Združenih narodov.

Za zdaj so v Etiopiji popisali 3.978 primerov te bolezni, to stevilo pa je le vrh ledene gore, saj stevilo okuženih z aidsom verjetno presega 20.000. V Etiopiji so prvi primer okužbe z aidsom opazili že leta 1986. (Reuters)

Dobimo se v Parizu!

LONDON - Unija mednarodnih združenj, ki spremljajo statistiko različnih mednarodnih srečanj, je sporočila, da se že tretje leto ni spreminil vrstni red petih vodilnih držav po številu mednarodnih srečanj. Se vedno vodijo ZDA, sledijo pa jim Francija, Velika Britanija, Nemčija in Nizozemska.

Gre za najraznovrstnejša srečanja, sestanke, konference, kongrese, razstave itd. Med mesti, kjer so organizirali največ tovrstnih srečanj, je prvi Pariz, kjer je bilo samo lani 350 prireditvev. Sledijo mu London, Dunaj, Bruselj in Zeneva. (Hina)

Ankete kažejo, da Japonci ne marajo Rusije

TOKIO - Večina Japoncev ne mara Rusije (kar 74,5 odstotka), Rusi pa so Japonski bolj naklonjeni (72,9 odstotka). Te ugotovitve navaja javnomnenjska raziskava, ki so jo med 5. in 15. novembrom izvedli na Japonskem in v Rusiji, rezultate pa objavili v ponedeljek v Tokiu. Raziskavo so opravili med 2.000 Japonci in 1.600 Rusi, spraševali pa so jih dva meseca potem, ko je Boris Jelcin odpovedal svoj obisk na Japonskem. Glede Kurilskih otokov, ki si jih je leta 1945 prilastila Sovjetska zveza in ki so osrednji predmet spora med Mosko in Tokiom, pa je 84 odstotkov Japoncev menilo, da bi jih morali vrniti Japonski, 72, 2 odstotka Rusov pa je temu nasprotovalo. (STA/AFP)

SOMALIJA / UMIRANJE

Vojaki za pomoč

Ameriška vojska na poti

NEW YORK - Clani Varnostnega sveta so v ponedeljek razpravljali o možnosti, da bi povečali človekoljubno pomoč Somaliji. Za to se je prejšnji teden zavzel generalni sekretar OZN Butros Gali. Približno 80 odstotkov te pomoči namreč konca v rokah oboroženih roparskih tolp, ki jih neoboroženi pripadniki Rdečega križa ne morejo nadzorovati.

V diplomatskih krogih so povedali, naj bi razdeljevanje pomoči bi v prihodnje nadzorovali ameriški vojaki. Oborožene sile naj bi stele do stiri-deset tisoč članov in bodo delovale pod pokroviteljstvom Združenih narodov, a na zahtevo Washingtona pod poveljstvom Pentagona. Seststo vojakov je že odpotovalo v Mogadis, da bi okrepili misijo OZN 3.500 pa jih caka na priporočila Varnostnega sveta ZN.

»Seveda pa bilo narobe, ce bi menili, da je misija Združenih narodov s tem najnovejšim predlogom že končana,« je povedal predsedujoči Varnostnega sveta Združenih narodov madžarski predstavnik A. Erdos.

Ko bodo prvotne cilje te humanitarne pomoči dosegli, se bo treba lotiti obnove somalske družbe. Odkar je namreč januarja 1991 odstopil predsednik Siad Barre, je družba, v

kateri se borijo za oblast najrazličnejše politične in oborožene skupine, povsem razpadla.

Združeni narodi naj bi v Adis Abebi organizirali vrsto sestankov med predstavniki posamičnih skupin in somalskih strank ob navzočnosti predstavnikov mednarodnih humanitarnih organizacij. Na njih naj bi opredelili politični položaj in poiskali možnosti za učinkovito razdeljevanje človekoljubne pomoči.

Združeni narodi bi utegnili biti prisiljeni k oblikovanju protektorata, se pravi prehodne vlade, ki bi razpisala volitve v Somaliji. To je izjavil neki ameriški vladni uradnik in pri tem navedel primer zasedenosti oblasti pod varstvom Združenih narodov v Kambodži.

Visok uradnik ZN je povedal, da je generalni sekretar Združenih narodov Butros Gali »dokončno odobril« pismo predsedniku Varnostnega sveta o morebitni napotitvi oboroženih mednarodnih sil v Somalijo. Operacije Združenih narodov v Somaliji v zadnjih mesecih niso bile preveč uspešne. Somalci umirajo od lakote v enakem številu kot prej, saj so 80 odstotkov mednarodne pomoči pokradle oborožene skupine. (AFP)

Somalski vojak v boju za svojo resnico (Foto Jože Suhadolnik, TRIO)

V ZHODNA EVROPA

Težave z lastnino v državah, kjer je o vsem odločal veliki brat

JEAN BURNER

nad 700 milijonov dolarjev, ki zaposlujejo najmanj 70.000 delavcev.

Ceska in Slovaska sta se pod pritiskom zagovornika svobodnega trga Vavclava Klause odločili, da bosta privatizirali kar največ podjetij v čim krajšem času. Trzišče pa naj bi samo locilo rentabilna podjetja od nerentabilnih.

Cehi in Slovaki morajo v najkrajšem času prodati 1.491 državnih podjetij v vrednosti desetih milijard dola-

rjev. Vavclav Klaus pri tem računa na delnice, saj je šest milijonov Cehov in 2, 6 milijona Slovkov kupilo knjižice s kuponi po 33 dolarjev. Vsi ti pa naj bi postali delničarji novih zasebnih podjetij skupaj s 400 investicijskimi skladi.

Strokovnjaki WIIW dvomijo, da bi bili večji vlagatelji pripravljeni pomagati številnim državnim kombinatom, pa tudi o tem, da bi bilo milijon majhnih delni-

carjev sposobno uspešno upravljati velika podjetja. Trzišče, ki naj bi uravnalo gospodarske mehanizme na Ceskem in Slovaškem, pravzaprav ne obstaja, saj je bila industrija v času komunizma v celoti nacionalizirana.

Na Poljskem, kjer zasebni sektor ta hip predstavlja 45 odstotkov notranje bruto proizvodnje, je privatizacija državnih podjetij prav tako težko izvedljiva, saj ima država rekor-

dno stevilo 2, 5 milijona nezaposlenih.

Po podatkih WIIW so med 8000 državnimi podjetji doslej privatizirali samo stiri-sto. Vendar pa strokovnjaki priznajo, da ima Poljska med vsemi nekdanjimi komunističnimi državami največji zasebni sektor.

Na Madžarskem dosega samo 27 odstotkov, na Českoslovaškem pa le 19 odstotkov. Na Poljskem pa je 80 odstotkov trgovine, kmetijstva in gradbeništva že v zasebnih rokah.

Položaj je se bolj zapleten na jugovzhodu. Kot v drugih državah osrednje Evrope tudi romunski in bolgarski vlagatelji raje ustanavljajo svoja podjetja in se izogibajo tveganju sanaciji državnih.

V Romuniji se je »velika privatizacija« uradno začela junija letos, ko so vsem odslanim razdelili brezplačna potrdila o lastništvu za 6.200 državnih podjetij. Hudo zapleten proces te privatizacije naj bi trajal najmanj pet, ce ne sedem let.

V Romuniji obstaja 25 tisoč zasebnih podjetij, ki so od leta 1990, ta stevilka pa zajema v glavnem majhne trgovine, med katerimi so številne nehalne obstajati kmalu potem, ko so jih odprli.

V Bolgariji so sele zdaj opravili prvi popis desetih do dvanajstih državnih podjetij, ki naj bi jih privatizirali. (AFP/STA)

NEMČIJA / TUJCI

Skrajneži napadajo

Kohlova zagotovila, da bo ukrepal, še niso zalegla

LANGENFELD - V noci od nedelje na ponedeljek so neznanci podtaknili ogenj v stanovanje neke turške družine. Krajevna policija je sporočila, da zrtev ni bilo.

Preiskovalci so poudarili, da v tem hipu se »nimajo dovolj dokazov«, ce je slo za dejanje desnih ekstremistov. Pet družinskih članov je zapustilo stanovanje, ko so v pritličju obvestili, da v hiši gori.

Pred tednom so desničarski skrajneži v Mölnu podtaknili ogenj v dveh hišah, kjer so prebivali turški priseljenci. Dve ženski in ena deklica sta nasli smrt v plamenih, osem pa je bilo ranjenih.

V noci od nedelje na ponedeljek je policija zaslišala pet oseb tudi zaradi molotovke, ki so jo vrgli na zacasno prebivališče prosilcev za politično zatočišče v mestu Winsen-an-der-Luhe. Pozar v hiši so pogasili stanovalci. Prebivalci nekega drugega zacasnega prebivališča v mestu pa so videli bežati človeka, ki je v roki nosil rocko, polno bencina. Očitno se je namenil proti zacasnemu prebivališču.

Nemška policija je v ponedeljek razpisala nagrado 5.000 nemških mark za kakršnokoli obnjenih požarov, ki so v

nedeljo povsem opustosili zacasno prebivališče prosilcev za politično zatočišče v Eberswaldu. V Langenfeldu se je laze zastupil z dimom tudi nocni vratar, medtem ko se je šestdesetim prebivalcem zacotišča, večinoma Romunom in Bolgarom, posrečilo pobegniti pred plameni.

Ze drugic v desetih dneh so neznanci oskrunili vojaško pokopališče ruske armade v Potsdamu in prevrnili vec nagrobnikov. V zacetku meseca je bilo oskrunjeno še eno sovjetsko pokopališče v Thuringu, na katerem so bile pokopane žrtve bitke za Berlin leta 1945.

Krajevna policija je sporočila, da sta v Bautzenu dva obritoglavca sredi belega dne napadla stirinajstletnega dečka in mu z nožem v obraz urezala kljukasti križ samo zato, ker je nosil palestinsko ogrinjalo. Neonacisti sta pobegnila.

Minister za zunanje zadeve Kinkel se je v ponedeljek v Bonnu srečal s turško parlamentarno delegacijo, ki zeli zbrati podrobnejše informacije o mölnskem napadu. Obe strani sta izrazili pripravljenost, da bi turkosnemske odnose ohranili na enaki ravni kot pred rasističnimi napadi, ki skoraj vsak dan pretresajo Nemčijo. (AFP)

JAPONSKA / ŠKANDALI

Politiki so izgubili spomin

Vse manj časa za obtožbe

TOKIO - Tradicionalno razbita japonska opozicija se je včeraj združila, da bi nekdanjega premiera Takesita prisilila k odhodu iz parlamenta. Takesiti naj bi odvzeli poslansko imuniteto in mu sodili zaradi vpletenosti v najhujši politični skandal v povojni japonski zgodovini. Dokazujejo mu, da je leta 1987 postal ministrijski predsednik s pomočjo »uslug« japonskega podzemlja in s stiri-mi milijoni dolarjev, ki jih je s podkupovanjem dobil Kanemaru, nekdanja siva eminenca vladajoče Liberalno-demokratske stranke.

Toda oba dolgoletna najvišja japonska politika sta se na parlamentarnih zaslišanjih sklicevala na delno izgubo spomina.

Takesita in Kanemaru sta bila po lastnih izjavah na skupnih večerjeh z mafijskimi sefi prevec pijana, da bi se spominala skupnih nacrtov za onemogočanje neke majhne desničarske stranke, ki je očitno vedela prevec o poneverjanju denarja v političnih vrhovih. Člani komisije tudi se ne poznajo imen 60 politikov, ki so si menda nezakonito razdeljevali denar od podkupovanj.

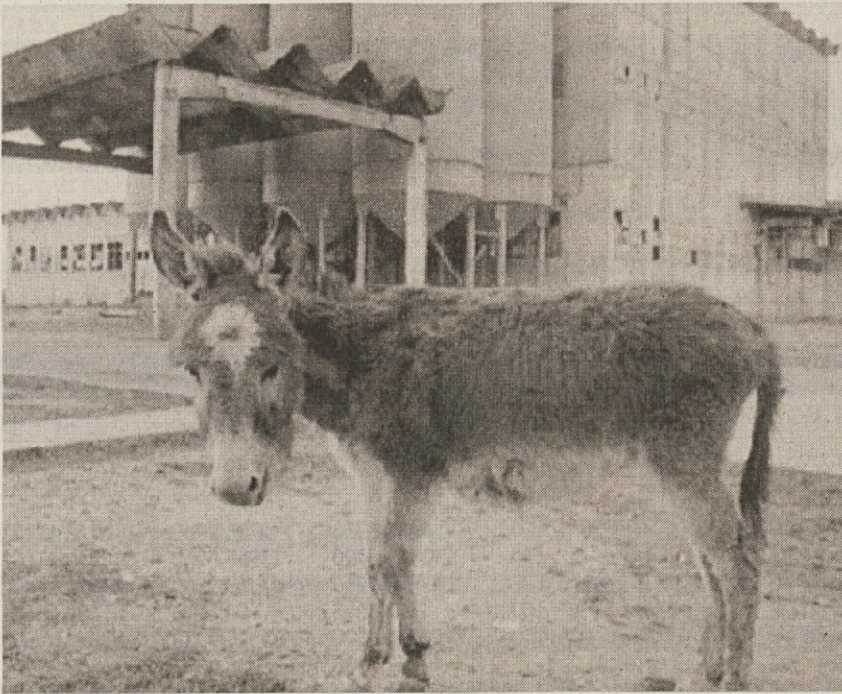
Japonska opozicija nima vec veliko časa za skandale vladajoce stranke. Ze 11. decembra bodo morali porocati parlamentu. Tam pa je Liberalno-demokratska stranka se vedno najmočnejša kljub najmanjši priljubljenosti med Japonci v zadnjih treh letih. (AFP)

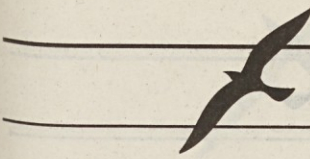
RUSIJA / RAZSODBA O KP SZ

Lokalni komunisti bodo spet sklicali svoje celice

MOSKVA - Rusko ustavno sodišče je v ponedeljek ugotovilo, da je predsednik Boris Jelcin deloval v skladu z ustavo, ko je prepovedal nekdanjo sovjetsko KP, ne bi pa smel prepovedati tudi lokalnih partijskih organizacij. Boris Jelcin se je odločil za prepoved partije s predsedniškim ukazom avgusta 1991, po ponesrečenem poskusu državnega udara proti zdaj že nekdanjemu sovjetskemu predsedniku Mihailu Gorbacovu. Komunisti so se takoj pritožili na sodišču, ki se je po šestmesečni razpravi od-

ločilo za »salomonsko razsodbo, ki naj bi razveselila tako Jelcina kot komuniste,« kot je dejal podpredsednik moskovske odvetniške zbornice. Ruski komunisti, ki so postali po prepovedi veliki bolj priljubljeni kot prej, so se napovedali sestanke partijskih celic, »na katerih bodo ustanovili upravne organe«, je na tiskovni konferenci povedal sekretar ruske KP Valentin Kupcov. Hkrati pa je priznal, da bodo komunisti le s teza-vo dobili nazaj lastnino, ki jim jo je zaplenila država. (Reuters, HINA)

MAKEDONIJA / NEVARNE SOSEDE

Država v primežu

Ni možnosti za obrambo

MARJAN KOS

SKOPJE - Kako nevarno vroče je v Makedoniji, dokazuje hitrost, s katero je generalni sekretar Združenih narodov Butros Gali odgovoril na zahtevo makedonskega predsednika Gligorova, naj v to nekdanjo jugoslovansko republiko pošlje modre celade. Gligorov je to zahtevo Galiju poslal 11. novembra in že čez 14 dni, natančneje v soboto, je pršla njihova predhodnica v Skopje. Preiskovalno skupino sestavlja 14 vojskih, policijskih in civilnih strokovnjakov pod vodstvom generala Bo Pelinasa, njihova naloga pa je, da čimprej poročajo o dejanskem stanju na kritičnih točkah makedonske meje.

Makedonski premier Branko Crvenkovski trdi, da so te točke predvsem na severni in zahodni meji proti Srbiji in Albaniji. V sporočilu s sestanka makedonskega premiera in ministrov za obrambo in notranje zadeve s preiskovalno misijo so poudarili, da je Crvenkovski »v pogovoru omenil posledice morebitnega vojnega spopada na Kosovu in njegove razširitve na zahodni del Makedonije«, kjer je v večini albansko prebivalstvo.

Kljub prikritim napetostim med Makedonci in

Albanci se v Makedoniji vse bolj omenja možnost posega od zunanj. Tako je makedonski minister za notranje zadeve dr. Ljubomir Vrcovski omenil, da »Makedonija sodi med stabilne države« in si »prizadeva, da te stabilnosti ne bi porusili zunanji posegi«. Po njegovih besedah namreč »stabilnosti ne zagotavlja močna vojska in policija, ampak politični konsenz«, predvsem z Albanci.

Dejstvo, da Makedonija nima oboroženih sil, ki bi se lahko spopadle s katero od sovražnih sosed, ni skrivnost. Ko se je aprila letos umaknila jugoslovanska vojska, je s seboj odpeljala tudi težko oborožitev in tako danes varuje makedonske meje približno 10.000 slabo oboroženih vojakov. Njeno vojno letalstvo je omejeno na nekaj helikopterev, zato Makedonija ni sposobna nadzorovati svojega zračnega prostora.

Po makedonskih ocenah ima ZRJ 120.000 vojakov, 1.500 oklepnikov in 400 bojnih letal, Bolgarija 110.000 vojakov, 2.416 oklepnikov in 387 letal. Albanija ima 42.000 vojakov, 597 oklepnikov in 112 letal, Grčija pa 209.000 vojakov, 2.000 oklepnikov in 427 letal.

Bo tudi Makedoncem hrano kmalu vozil le še Unprofor? (Telefoto:FaH)

SRBIJA / OPEHARJENO LJUDSTVO

Odkrili so novo rudo, imenuje se srbijamit

Oblast nekaznovano tiska denar brez kritja

ZORAN JELIČIĆ

BEOGRAD - Dvajset dni pred volitvami največji del kampanje temelji na razvrednotenju domače valute in na las spominja na tisto, kar je srbiska oblast počela z vlado Anteja Markovića. Razlika je le v tem, da je tokrat vse to lahko pripisemo vladi Milana Panića. Z mednarodno blokado pa pojasnjujejo vse, kar so pred tem naslavljali na Makedonijo, Bosno, Hrvasko in Slovenijo.

Ni naključje, da se glavna predvolilna bitka bije okrog denarja. Tu je najlažje opehariti večino prebivalcev, saj so celim generacijam oprali mozgane s socialistično blagovno ekonomijo. Samo tako je mogoče pojasniti, zakaj srbiska oblast nekaznovano tiska denar brez kritja in s tako izrazno inflacijo se dodatno obremenjuje že tako obubožno prebivalstvo in gospodarstvo.

Da bi pomirila ljudi, oblast iz dneva v dan ponuja tone in kilometre kot dokaz za uspešno gospodarsko politiko. Najnovejši primer take politike je že kar grotesken: državna televizija zmagoslavno poroča, da so odkrili velikanske zaloge visoko cenjenih rud.

Nova ruda se imenuje srbijamit. Vprašanje je le, ali jo bodo obdelovali na klasičen način ali pa se bo ob pomoči tujega kapitala začela visoko kakovostna predelava in finalizacija. Seveda se opazovalec o kaksnem dejanskem odkritju lahko tudi

Z obljubami ni mogoče ogreti stanovanja. (Foto: TRIO)

BIH

Ustavite vojno!

SARAJEVO - Ob zaostrenih razmerah v Bosni in Hercegovini in premajhnem vključenju mednarodne skupnosti v reševanje krize v tej nekdanji jugoslovanski republiki je skupina petdesetih intelektualcev muslimanske narodnosti poslala Organizaciji islamske konference posebno pismo. V njem je zapisala, da v nepojmljivem nasilju nad neko suvereno in neodvisno državo mednarodna skupnost s svojimi odločitvami jemlje muslimanskemu narodu pravico do obrambe lastnega obstoja.

»Evropa je z molcanjem dopustila, da se genocid nad nekim narodom izvaja v samem srcu evropske celine. To je dopustila v času, ko nenehno, a očitno le verbalno, prisega na demokracijo, spoštovanje temeljnih človekovih pravic in svoboscin.« so intelektualci poudarili v pismu.

Ob tem so opozorili, da na območju Bosne in Hercegovine nikoli v zgodovini ni bilo muslimanskega ekstremizma. »Muslimani se nikoli niso masevali za genocide, ki so jih izvajali nad muslimanskim narodom,« so poudarili. Od Organizacije islamske konference pa so zahtevali, naj stori vse potrebno, da zaustavi sovražnika, ki očitno namerava etnično uničiti muslimanski narod na območju Bosne in Hercegovine.

DIPLOMACIJA / POGOVOR Z VELEPOSŁANIKOM

Odnosi s Slovenijo drugim državam za vzor

Imenovanje M. Žagarja za hrvaškega veleposlanika v Sloveniji je presenetilo celo poznavalce

GOJKO MARINKOVIĆ

ZAGREB - Ko je dr. Franjo Tuđman preklical svojo odločitev o imenovanju dr. Zdravka Tomca za prvega hrvaškega ambasadorja v Ljubljani, je bilo jasno, da je hotel na tem mestu človeka, ki bi bil čim bliže vodilni stranki. Prijateljstvo dr. Tomca z Milanom Kučanom in vrsto drugih slovenskih politikov se je v tem primeru pokazalo kot slabost, in ne prednost, kot bi si kdo utegnil misliti.

Imenovanje Miljenka Žagarja pa je v političnih krogih vendarle izzvalo osuplost, saj nekdanji duhovnik, vdovec, oče petih otrok, kršćanski intelektualce, poliglota, nekdanji tajnik HDZ in zdaj poslanec v hrvaškem saboru ter hkrati predsednik upravnega odbora Solske knjige doslej ni imel skoraj nobene diplomatske izkušnje.

Ste bili presenečeni, da so vas izbrali?

»Nekoliko že. Podobne ponudbe sem doslej zavračal.«

V Ljubljani niste dolgo. Kakšni so vaši vtisi, kako so vas sprejeli, kako to mesto diha in kako doživljate razlike med Hrvasko in Slovenijo?

»Ljubljano nekoliko poznam že od prej, sprejem pa je bil nenavadno priščen, odprt, zelo pozoren. Zelo sem zadovoljen, ker vidim, da obstaja dobra volja in da se naši odnosi razvijajo na najboljši možni način. Postali bodo zgled tudi za odnose v sosednjih državah. Pravzaprav bi bilo

idealno, če bi se ti odnosi tako razvijali tudi med drugimi državami, ki so nastale z razpadom mamutskih držav oziroma umetnih državnih tvorb. Možnosti za sodelovanje so velike in obstaja resna pripravljenost, da bi vse stvari reševali z dogovori in v obojestransko zadovoljstvo.«

Ali obstaja razlika med pisanjem slovenskih medijev in uradno slovensko politiko?

»Predvsem mislim, da je miselnost ljudi, ki delajo v medijih, povsod zelo podobna; reagirajo na podoben način, čeprav obstajajo tudi izjeme.«

S katerimi vprašanji se boste morali najprej spoprijeti?

»Mislim, da je na prvem mestu reševanje eksistenčnih problemov, tako na Hrvaškem kot v Sloveniji, saj je gospodarska stagnacija zadela obe državi, čeprav so vzroki različni. To pa ne pomeni, da bomo zanemarjali politična in kulturna vprašanja.«

Ce ni skrivnost, pri katerih vprašanjih je Slovenija najbolj vztrajna?

»Seveda ni skrivnost, o tem se veliko govori. Gre najprej za vprašanje statusa posameznih slovenskih podjetij, ki delujejo na Hrvaškem, potem za denarne odnose, se posebej Ljubljanske banke, in potem za odpiranje slovenskih podjetij na Hrvaškem in nasprotno. Neposredno je s tem povezan tudi način placevanja, se pravi odnos med dina-

riem in tolarjem. In seveda prometno povezovanje, vprašanje meja, posebej morskih, vprašanje določenih solastniških odnosov, obmejnih območij, odnos do tistih, ki delajo v Sloveniji, oziroma na Hrvaškem prehod meje, carinski odnosi itd. Z drugimi besedami, gre za cel sklop vprašanj, ki jih je treba reševati v okviru prijateljskih in dobrososedskih odnosov.«

Niste omenili problema carin za uvoz blaga iz Slovenije.

»To je povezano s problemom vrednotenja blaga oziroma cene kapitala. Vsako gospodarstvo se skuša na neki način zavarovati. Tu bi morali najti ravnotežje oziroma pravnostno sredino, pri kateri ne bo nihče oskodoval zaradi umetnega ustvarjanja vrednosti.«

Vendar pa iz Slovenije prihajajo ugovori, da sicer razumejo hrvaške probleme, ne pa tudi nepopustljivega hrvaškega stališča glede uvoza iz Slovenije, saj bi se s prodajo tega blaga polnil tudi hrvaški proračun?

»To je res, vendar gre pri tem za uravnoteženje menjava izdelkov, ki jih bo Slovenija uvozila iz Hrvaske in nasprotno, saj ni vseeno, ali bomo izvažali končne izdelke ali hlodovino.

Mislim, da stališče ni nepopustljivo, ampak je predvsem odraz strahu, da Hrvaška ne bi utrpela večje škode, kot bi jo lahko. Gre potemtakem za interese.«

ZRJ / VOLILNI GOLAZ

Se Milošević že veseli?

Spori v opoziciji koristijo le sedanjemu predsedniku

ŽARKO RAJKOVIĆ

BEOGRAD - Natanko opolnoci bo potekel rok za oddajo prijave za kandidature srbskega predsednika. Uradni podatki bodo objavljeni jutri, že zdaj pa je jasno, da bosta Miloševićeva protikandidata zvezni premier Milan Panić in Vuk Drasković, vodja najbolj številne opozicijske stranke.

Za Panića se je vedelo, da se bo na volitvah postavil nasproti Miloševiću, čeprav je svojo kandidaturo prijavil tik pred zdajci. To je bilo jasno tudi po nekaj zaporednih turnejah, ki jih je opravil v minulih desetih dneh. Vendar pa so vsi pričakovali, da bo prišlo do sporazuma med Panićem in Vukom Draskovićem. Njuni programski cilji so podobni, oba uživata naklonjenost istih ljudi (studentje). Drugo stran predstavlja predsednik Dobrica Čosić in njegov ljubljene, vodja Demokratske stranke prof. Dragoljub Mićunović. Čosić se ni hotel ali pa se ni smel spustiti v volilno tekmo s srbskim predsednikom, s čimer je se enkrat dokazal, da z njim sploh ni sprt, čeprav to nenehno zanika. Čosić napada Vuka Draskovića, ta pa mu vrača z očitki o njegovi partizanski mladosti. Poleg tega se je Vuk

Drasković iz čistega oportunitizma odrekal sodelovanju z vodjo demokratov profesorjem Mićunovićem, ki pa je Čosićev dober prijatelj že več desetletij. Tudi njuni politični nazori so sorodni, se bližji pa jima je skupni nasprotnik, ki se mu nista nikdar resneje postavila po robu. To pa je Slobodan Milošević osebno.

V tej igri se Panić ni najbolje znesel. Drasković mu je ponudil mesto na svoji kandidatni listi. Razen Čosića Panić ni imel nobenega razloga, da bi ponudbo odklonil. Panić Čosiću sicer marsikaj dolguje, saj ga je ta že dvakrat potegnil iz skupščinskega blata, kamor so ga potisnili Sesljevi radikali, ki so zahtevali njegov odstop.

Na koncu se je zgodilo to, kar se je pač moralo: demokratska opozicija se je se enkrat razcepila in tako utrdila Miloševića. Javne raziskave, opravljene pred volitvami, ne govorijo v njegov prid. Više sta uvrščena Čosić in Panić, vendar to ne pomeni se nič. Opozicijski glasovi so se včeraj opolnoci razdelili na Panićeve in Vukove, zato ima Milošević spet velike možnosti za izvolitev.

Delegacija slovenske vlade na Madžarskem

LJUBLJANA - Delegacija slovenske vlade, ki jo vodi premier Janez Drnovšek, na povabilo madžarskega premiera Jozsefa Antalla potuje v Budimpešto. Med enodnevnim obiskom Drnovškega spremljajo tudi zunanji minister Dimitrij Rupel ter svetovalec v zunanjem ministru Andrej Kumar in Stanka Rust. Z madžarsko delegacijo se bodo pogovarjali predvsem o razširitvi sodelovanja na področju trgovine, prometa in zvez ter kmetijstva in turizma. Govorili pa bodo tudi o vprašanju manjšin, o čemer sta državi nedavno podpisali tudi poseben sporazum. Slovenija in Madžarska bosta ob tej priložnosti podpisali pogodbo o prijateljstvu in sodelovanju. (STA)

Na izrednem zasedanju tudi Slovenija

LJUBLJANA - Na povabilo Organizacije islamske konference bo v Riad, kjer se bo jutri začelo izredno zasedanje ministrov, odpotoval namestnik slovenskega zunanjega ministra Zoran Thaler. Zasedanje bo posvečeno razmeram v Bosni in Hercegovini ter nadaljnjim dejavnostim islamskih držav pri reševanju krize v tej nekdanji jugoslovanski republiki. Predsedujoči Organizacije islamske konference Hamid Algabid je izjavil, da bodo ministri na srečanju od Organizacije združenih narodov zahtevali vojskovo posredovanje v BiH in ukinitve embarga na uvoz orožja v to državo. »Zahtevali bomo drugačno strategijo za reševanje krize v BiH,« je poudaril Algabid. (MZZ, Hina)

O Bosni in Hercegovini tudi v Ženevi

ZENEVA - Na zasedanju Komisije Organizacije združenih narodov, kjer so prav tako govorili o razmerah v Bosni in Hercegovini, so se zavzeli za sprejem resolucije, ki so jo predlagale ZDA in Turčija. V osnutku dokumenta ostro obsojajo etnično čiščenje na ozemlju nekdanje Jugoslavije, za kar so obtožili srbsko vojsko, jugoslovansko armado in srbsko vodstvo. Mednarodno skupnost pa so povabile, naj čimprej zberejo podatke o kršenju človekovih pravic v Bosni in Hercegovini ter na Hrvaškem. Komisija se je na izrednem zasedanju o razmerah v tej nekdanji jugoslovanski republiki sestala že drugič, ne more pa sprejemati obvezujočih sklepov. Ti so lahko samo priporočilo Generalni skupščini Organizacije združenih narodov. (Hina)

Švica zastruje blokado ZRJ

BERN - Švicarska vlada je sklenila se zaostri gospodarsko blokado Srbije in Crne gore. Tako bo prepoved trgovanja z ZRJ veljala tudi za pošiljke vsakršnega strateškega blaga, ki bi ga le vozili skozi Srbijo ali Crno goro. Ob tem v Švici narasčajo zahteve javnosti, naj se švicarska vlada dejavnije vključi v pomoč beguncem iz Bosne in Hercegovine. Od vlade zahteva, naj sprejme se najmanj 10.000 vojnih beguncev, saj je v begunskih domovih zanje še dovolj prostora. Visokosolski docenti pa so od vlade zahtevali, naj odpre meje in poveča pomoč za najbolj ogrožena območja v Bosni in Hercegovini. (Z. P.)

Panićeva vlada razpada

BEOGRAD - V ponedeljek je odstopil se en član vlade tako imenovane Zvezne republike Jugoslavije. Svoj odstop je napovedal podpredsednik Panićeve vlade Oskar Kovac. V pojasnilu je zapisal, da odstopa, ker je premier Milan Panić napovedal svojo kandidaturo na prihodnjih predsedniških volitvah v Srbiji. »Ker ima moja stranka že svojega kandidata za republiške volitve,« je zapisal Kovac, »lahko svojo moralno dilemo rešim samo z odstopom.« V soboto je že odstopila ministrica brez listine Radmila Milentijević, v nedeljo pa se minister za gospodarstvo Nikola Sainović. Ministrica meni, da je Panićeva vlada premalo naredila za boljšo podobo ZRJ v svetu, Sainović pa je poudaril, da je vlada delala v nasprotju z narodnimi interesi.

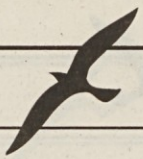
Milan Panić podpira odstop ministrov. Oskar Kovac je namreč že tretji član vlade, ki je vlado zapustil in obtožil srbskega predsednika Slobodana Miloševića. Trdi namreč, da je za razpadanje sedanjne zvezne vlade kriv prav on. (Hina, D. D.)

Obletnica neodvisnosti Albanije

PRISTINA - Te dni Albanci praznujejo 80-letnico neodvisnosti Albanije. Na Dan Zastave, kakor tudi imenujejo ta praznik, so v vseh kosovskih mestih pripravili priložnostne slovesnosti. Osrednja slovesnost je potekala v katoliški cerkvi v Pristini. V Albaniji pa so praznik najbolj slovesno praznovali v Valoni, kjer so leta 1912 razglasili državno neodvisnost. Na osrednjem praznovanju sta sodelovala tudi kosovski voditelj Ibrahim Rugova in premier Bujar Bukoshi. Ta dni so Kosovo obiskale številne delegacije mednarodnih organizacij. Vodja nemške delegacije Chroborg je albanskemu voditelju na Kosovu Rugovu predal pismo nemškega zunanjega ministra Kinkla. Vsebinska pisma pa se vedno ni znana. Ker Albanija menda kopirati svojo vojsko na meji s Kosovom in pripravljati vojaške maneuvre, so Rusija, ZDA, Velika Britanija in Češko-Slovaška že poslale svoj protest Tirani. Agencija APA je objavila poročilo, da so v Atenah zaradi oboroževanja Albanije, ki jo z orožjem oskrbuje Turčija in ZDA, zelo zaskrbljeni. (Y. H., S. M.)

Predsedniški kandidati Črne gore znani

PODGORICA - Znanih je že vseh šest predsedniških kandidatov v Crni gori. Po poročilih crnogorskega radia je demokratska stranka socialistov kandidirala Momira Bulatovića, Liberalna zveza Črne gore Slavka Perovića, Narodna stranka Novaka Kilibarda, Demokratska stranka Slobodana Vujosevića, Srbska narodna stranka obnove za Crno goro in Hercegovino Zivojina Kiro Radovića, skupina državljani pa je za predsedniškega kandidata predlagala Dragana Hajdukovića. Radio Črne gore je sporočil, da so si vsi kandidati že zagotovili podporo po manjmanj dva tisoč volilcev. (Hina)

CELOVEC / TAJEN DOGOVOR STRANK

Manjšinskega mandata ne bo?

Socialdemokrati in Ljudska stranka proti samostojnemu zastopstvu Slovencev

IVAN LUKAN

CELOVEC - Izgledi, da bi večinske politične stranke koroskim Slovencev olajšali samostojno zastopstvo v koroskem deželnem zboru, niso preveč obetavni. Kot se je šele zdaj izvedelo, so se v koroskem deželnem zboru zastopane stranke (Socialdemokrati, Ljudska stranka in Svobodnjaška stranka) že pred 14 dnevi sestali za zaprtimi vrati, da bi se pogajali o volilni reformi in s tem tudi o možnosti uvedbe narodnostnega mandata za koroske Slovence v deželnem zboru.

Po zanesljivih informacijah sta se Socialdemokratska stranka in tudi Ljudska stranka izrekla proti narodnostnemu mandatu v deželnem parlamentu. Stalisce SPÖ je v soboto potrdil njen predsednik Ambrozy na strankarskem zborovanju v Celovcu, ko je poudaril, da socialdemokrati ne odstopajo od integracijskega modela, torej kandidaturi pripadnikov slovenske manjšine na listi večinskih strank. Utemeljil je stalisce s tem, da manjšinsko vprašanje ni izolirana zadeva, marveč da so za politiko in odnose do slovenske narodnostne skupnosti odgovorni vsi politični dejavniki v deželi. S

strani Ljudske stranke pa je bilo slišati, da sicer zagovarja nek omejen virilni mandat, ta virilist pa bi imel glasovalno pravico samo v zadevah, ki direktno prizadevajo manjšino.

Virilista naj bi imenovala slovenska narodostna skupnost, preko (se ne obstoječega) zastopstva ali drugace.

Odklonilno stalisce obeh strank je mogoce razlagati s tem, da imata obe na njunih kandidatih listah za naslednje dezelnozborske volitve slovensko govorečega kandidata oz. kandi-

datko, tako da računata z večjim številom glasov kot pri prejšnjih volitvah.

Kot smo poročali, je v zvezi z volitvami zelo aktivna tudi slovenska Enotna lista. Mlada EL je pretekli petek začela z zbiranjem podpornih podpisov za samostojno zastopstvo koroskih Slovencev v deželnem zboru.

Tajnik EL Rudi Vouk pa je že pred dnevi napovedal, da bo EL - neglede na nadaljnji razplet razprave o volilni reformi na Koroskem - na vsak način kandidirala pri naslednjih volitvah.

Tretja knjiga P. Zablatnika

CELOVEC - Poleg založbe Wieser se je v okviru 45. tedna knjige, ki je potekal pretekli teden v Celovcu, predstavila koroski publiki tudi celovska Mohorjeva založba. Vabila je na predstavitev tretje narodnopsne knjige dr. Pavleta Zablatnika, »ambasadorja slovenske narodne kulture na Koroskem, ki bo prihodnji petek obhajal svoj 80. rojstni dan. Knjiga »Volksbrauchtum der Kärntner Slovenen« je napisana v nemščini in zeli posredovati slovensko ljudsko kulturo in slovenske narodne običaje sosedu. Nastala je v sodelovanju s Slovenskim narodnopsnim institutom KKZ, katerega vodja je Alois Angerer. Med častnimi gosti na predstavitvi je bil tudi celovski zupan Guggenberger.

KOROŠKA / VOLITVE

Spor v SPÖ zasenčil zborovanje

IVAN LUKAN

CELOVEC - Koroska socialdemokratska stranka je preteklo soboto na »Koroski konferenci« predstavila vseh 145 kandidatov in kandidatov, ki se potegujejo za poslansko mesto v koroskem deželnem zboru. Med kandidati je tudi koroska Slovenka Ana Blatnik, 35-letna učiteljica iz Bilcovsa, katere nastopa kot kandidatka Delovne skupnosti slovenskih socialdemokratov. Blatnikova je po skoraj 20 letih prva slovenska kandidatka na listi SPÖ.

Dokončna uvrstitev kandidatov na deželni kandidatski listi bo znana po tajnih volitvah znotraj stranke, ki bodo zaključene 11. decembra. Člani stranke imajo v tem volilnem postopku možnost, da si na okrajni ravni izberejo najboljše kandidate in kandidatke. Koroski socialdemokrati so s trenutno 17 poslanci najmočnejša frakcija v koroskem deželnem zboru, v deželni vladi pa ima stranka s štirimi člani absolutno večino. Glavni kandidat za naslednje volitve je predsednik stranke in sedanjí namestnik deželnega glavarja Peter Ambrozy.

Konferenco je močno zasenčil konflikt med predsednikom stranke,

Glavar Peter Ambrozy

Ambrozyjem in njegovim strankarskim kolegom Rauscherjem. Medtem ko zeli

Ambrozy Rauscherjev odstop kot član deželne vlade, se za Rauscherja bori komite, ki je zbral že nekaj tisoč podpornih podpisov. Med Ambrozyjem in vodjo komiteja je zaradi tega prišlo do ostrega konflikta, katerega je na konferenci sicer uspelo omiliti, ne pa dokončno rešiti. Akcija v podporo Rauscherju teče dalje, na konferenci pa se je tudi pokazalo, da nekateri delegati stranke niso zadovoljni z

Ambrozyjem kot glavnim kandidatom pri naslednjih volitvah.

DUNAJ / MLADINA SPÖ

Integrativna milijarda za begunce iz BiH

Za zaposlovalno politiko

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - »Racunati je treba s tem, da bo dobra polovica begunccev iz bivše Jugoslavije ostala daljši čas, ce ne celo za vedno, v Avstriji«, je dejal v petek na tiskovni konferenci Seppo Spranig, predsednik dunajske Mlade generacije v socialistični stranki Avstrije. Takšna prognoza, tako mladi politik, ni težka, saj večina begunccev prihaja iz BiH, kamor se nimajo kam vracati.

Mlada generacija s tem v zvezi zahteva od zvezne vlade ofenzivno integracijsko in zaposlovalno politiko. »Ce je v preteklih dneh v avstrijski politični javnosti tekla beseda o milijardah za nove rakete in drugovrstno orožje za zvezno vojsko, potem mora biti tudi dovolj denarja in volje za vaznejše stvari«, pravi Spranig. Organizacija mladih v socialistični stranki (- Mlada generacija je priznani korpus stranke in ni istovetna s socialistično mladino!) zato zahteva »integracijsko milijardo«, ki naj bi jo vlada investirala v solške, izobraževalne in poklicno-pospeševalne projekte za begunce.

S tem v zvezi se je Spranig odločno izrekel proti ministru za socialne zadeve Hesounu, ki je

nekaj dni pred tem najavil redukcijo kontingentov za tuje delavce v letu 1993. Namesto restriktivnih ukrepov bi bila bolj utemeljena ofenziva v zaposlovalni politiki: razširitev kontingentov za tuje delavce ter določitev minimalne place z 12.000 silingl. Povezano z resnimi protiukrepi proti podjetjem, ki »na črno« zaposlujejo in izkorišajo tuje, bi tako postopanje koristilo tako delovnemu trgu kot velikemu številu begunccev, ki trenutno nimajo ne kaj delati ne od česa prav živeti.

Konkretni predlogi Mlade generacije v SPÖ: cimprej naj se uredijo tečaji nemščine za vse begunce ter priznanje njihovih (delovnih, solskih) diplom, posebna solanja za »problemsko skupino« tistih mladincev med begunci, ki niso več soloobvezni.

Iz Celovca pa prihaja vest, da je koroski deželni glavar Christof Zernatto je ponovno pozval angleske oblasti, naj izstavijo vize 176 beguncem s Korenskega sedla. Zernatto je angleskemu notranjemu ministru sporočil, da begunci nočejo ostati na Koroskem, kjer so trenutno namesnjeni, marveč želijo k sorodnikom v Veliki Britaniji.

NOVICE

Haiderjev referendum o tujcih - so nekatere zahteve protiusstavne?

DUNAJ - Notranje ministrstvo je odločilo, da bo referendum o tujcih, ki ga je vložila Haiderjeva svobodnjaška stranka, od 25. januarja do 1. februarja 1993. Zahtevo za izvedbo referenduma je podpisalo potrebno število državnih poslancev (osem), med njimi tudi poslanec FPÖ iz Koroske. Nekateri poslanci socialdemokratske stranke so medtem stavili vprašanje po ustavnosti nekaterih zahtev, ki so zapisani v referendumu, predvsem prve točke, v kateri je FPÖ zahtevala, da »Avstrija ni imigracijska država«. Socialdemokratska ministrica za ženska vprašanja, Dohnal, pa je v nedeljo javno pozvala k bojkotu referenduma.

Avstrijska podpora zahodni Slavoniji

DUNAJ - Avstrijski državni sekretar Kostelka je predal direktorju OZN Giacomelliju ček v višini 13, 5 milijona silingov za projekt v zahodni Slavoniji. Avstrijska vlada s tem podpira humanitarno iniciativo mednarodnih organizacij za zopetno naseljevanje hrvaških in srbskih begunccev, ki so morali svoje uničene domove zapustiti zaradi vojnih dogodkov.

Akcija AI za spoštovanje človekovih pravic v bivši Jugoslaviji

CELOVEC - Dezelna organizacija »Amnesty international« na Koroskem je sprožila podpisno akcijo za spoštovanje človekovih pravic v bivši Jugoslaviji. Podpise bodo posredovali delegacijam Mednarodne konference o bivši Jugoslaviji, ki poteka v Zenevi.

Uspešna bilanca pevskega zbora Sele

SELE - Predsednik pevskega zbora Sele Heribert Kulmesch ter zborovodja Roman Verdel sta na obcnem zboru podala poročilo o uspešni dejavnosti selskih pevk in pevcev. Izpostavila sta veliko aktivnost članov ter da je zboru po dolgi letih spet uspelo prirediti lastni koncert. Visek v novi sezoni bo praznovanje 40-letnice zbora. Na volitvah so člani potrdili predsednika Kulmescha in pevovodjo Verдела, podpredsednica je Marija Oraz, tajnica pa Veronika Korotaj. Germana Jug pa je bila izvoljena v novi odbor kot zastopnica mladih pevcev.

DUNAJ / STALIŠČE AMNESTY INTERNATIONAL

Nova zakonodaja o beguncih ne ustreza priznanim načelom

Zaradi novega zakona je število azilantov v Avstriji znatno padlo
Restriktivni zakon in birokracija otežkočata posege v korist begunccev

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Avstrijski zakon o azilu ne ustreza več načelnim motivom in smernicam o zaščiti zasledovanih. To je osrednja kritika avstrijske sekcije organizacije Amnesty international (AI) pol leta po uvedbi novega zakona o azilu.

Odkar je začel veljati ta zakon (junij 1992), se je število prošelj za azil v Avstriji radikalno znižalo. Lani v oktobru je bilo 3.344 prošelj, letos v istem mesecu samo še 514. Eden izmed glavnih razlogov za tako nazadovanje, tako pravi generalni sekretar AI Wolfgang Aigner, je strahljivi učinek pri izvedbi restriktivne azilantske zakonodaje. Dodaten razlog je strazjenje (zelene) meje na Gradiškanskem s pomočjo

avstrijske vojske ter okoliščina, da vse tam zajete begunce takoj pošljejo v odgonski pripor.

Deklarirana zamisel notranjega ministrstva je, meni Aigner, da begunci svojo prošnjo za azil v Avstriji vložijo v odgonskem priporu, v katerem se dnevno nahaja več kot 100 begunccev: postopek teče pod pritiskom, uradniki so slabo obveščeni o situaciji v dezelah, iz katerih prihajajo begunci-azilanti, pripornikom ni omogocen stik ne s sorodniki ne s pravnimi zastopniki, postopek je ponavadi zaključen v najdalje treh dneh (drugod tak postopek traja teden in več). Aigner: »V odgon-

skem priporu ni mogoc pravičen postopek za ugotovitev upravičenosti azila!«

Situacija se je, po njegovih besedah, za begunce zelo poslabšala: na dunajskem letališču begunce zaustavljajo že pred mejno kontrolo. V bodočem zakonu o tujcih je predvideno določilo, da bodo letalske družbe morale placati po 20.000 silingov kazni za vsakega potnika, ki nima urejenih dokumentov za vstop v Avstrijo.

Z negativno odločitvijo v postopku o azilu prizadeji beguncem izgubi pravico bivališca, v velikem številu primerov mu grozi deportacija ali v tisto

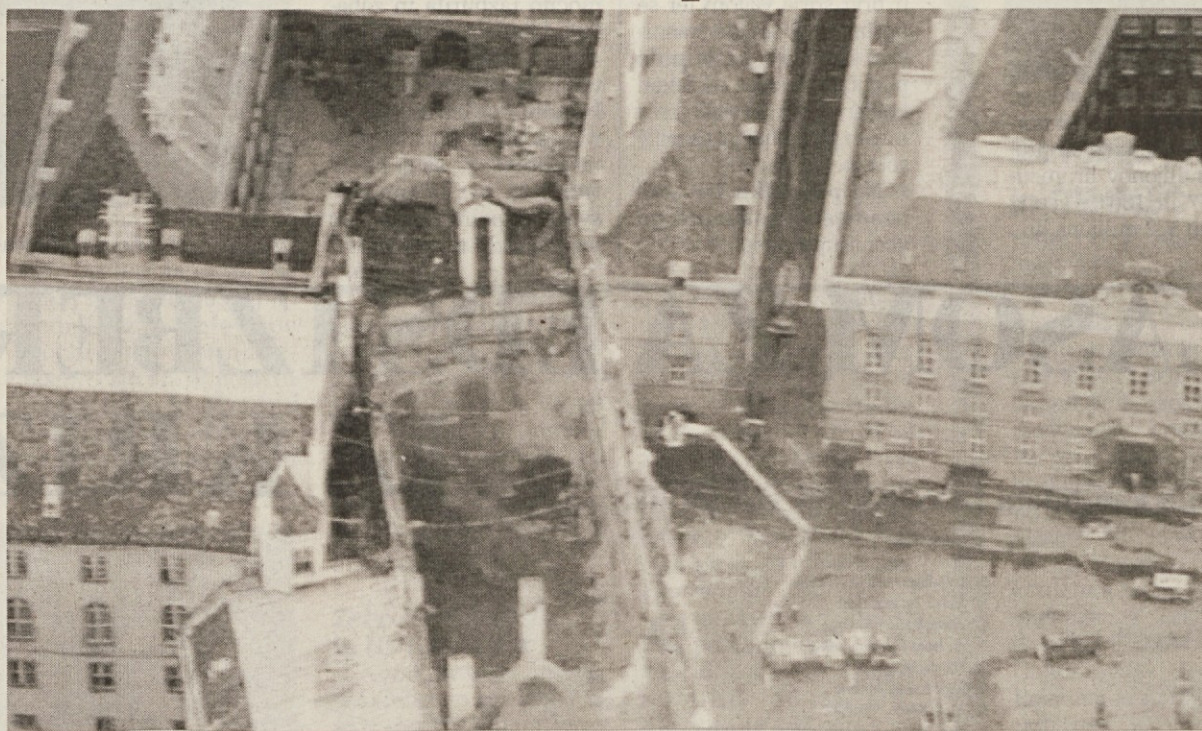
državo, preko katere je pripotoval v Avstrijo, ali pa (v nemalo primerih) celov tisto državo, iz katere je moral bežati. To pa je po besedah avstrijskega generalnega sekretarja AI jasan prekršek 33. člena Zenevske konvencije o beguncih, ki prepovedje izgon begunccev v državo, v kateri so ob pravice begunca in v primeru deportacije v domaco državo celo v zivljenjski nevarnosti.

Priziv proti negativni odločitvi avstrijskega azilantskega urada je sicer mozen, ampak ne razveljavi prvotne odločitve. Tako večina ljudi, ki je od junija dalje brez uspeha zaprosila za azil v Avstriji, čaka na zaključek postopka izven avstrijskih državnih meja.

DUNAJ / PO POŽARU V DUNAJSKEM GRAJSKEM DVORU HOFBURGU

Vzroki požara še niso znani

Obnovo bo plačala država

IVAN LUKAN

DUNAJ - Stiri dni po silovitem požaru v dunajski Hofburg strokovnjaki še vedno ne vedo za vzrok. Notranje ministrstvo je včeraj demantiralo vsa poročila, po katerih naj bi prislo do požara zaradi okvare v elektriki. Kot možen vzrok se je spet pojavila varianta, da je bil požar vendarle podtaknjen. Zastopnik notranjega ministrstva je to varianto sicer označil kot »bolj neverjetno«, dunajska policija pa »ne izključuje nicesar«. Vsi pristojni skušajo potolaziti javnost s tem, da bo sele po odstranitvi vseh ruševin jasno, kaj je povzročilo požar.

Medtem pa se je tudi začela razprava, kdo bo moral poravnati nastalo gmotno škodo, saj požar ni povzročil samo neprečlenljive kulturne skode (popolnoma je zgorela Redutna dvorana iz 16. stoletja, poskodovani pa so tudi slavnostna dvorana v nacionalni knjižnici ter nekateri objekti spanske dvorne jahalnice), marveč tudi gmotno škodo v višini ene milijarde silingov. Dunajski Hofburg namreč ni bil zavarovan. Odgovor pristojnih: zavarovalna premija za vsa zgodovinska pomemba poslopja, ki so v posesti države, bi znašala letno približno 1, 5 milijarde silingov, cesar si država ne more privoščiti.

Skodo in obnovitev pogorelega dunajskega dvora bodo torej placali Avstrijci kot pridni davkoplačevalci...

KOROŠKA / Z MOHORJEVIM KOLEDARJEM

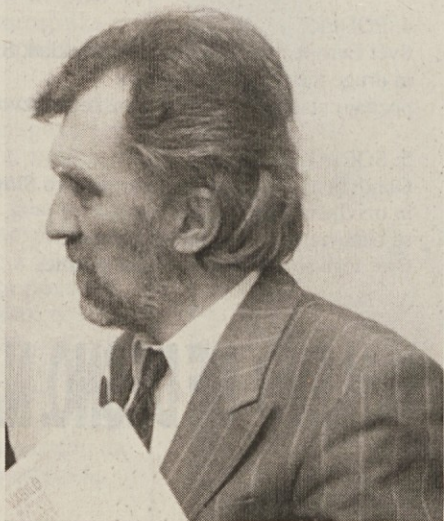
Izšla je bogata zbirka knjižnega daru Mohorjeve založbe za leto 1993

CELOVEC - Pred nekaj dni je v Celovcu izšel knjižni dar Mohorjeve založbe za leto 1993.

Knjižni dar vsebuje koledar celovske Mohorjeve založbe, ki po stari navadi povezuje Slovence preko vseh meja, knjigo Marije Nemanic »Trdo, a lepo«, ki pripoveduje o prebivalcih ob reki Kolpa od monarhije do prvih povojnih let, knjigo »Iz oči v oči« kirgiskega pisatelja Cingiza Ajmatova o usodi kmečkega stanu v času revolucije v bivši SZ, ter stvarno knjigo »O slovenski in koroski duši« Antona Trstenjaka in Erwina Ringla.

V Sloveniji pa je knjižnemu daru 1993 priložena še otroška slikanica »Posastno« (Klaus Baumgartner).

Na sliki predsednik Mohorjeve založbe Franc Kattnig.

KOROŠKA / NERAZUMLJIVE REAKCIJE V CELOVCU

Einspielerjeva nagrada priznanemu politologu dr. Antonu Pelinki je za korosko vodstvo Ljudske stranke »provokacija«

IVAN LUKAN

CELOVEC - Odlikovanje mednarodno priznanega avstrijskega politologa univ. prof. dr. Antona Pelinke z Einspielerjevo nagrado, je v koroski Ljudski stranki privedlo do nerazumljivih reakcij.

Harold Scheucher, deželni poslanec in bivši predsednik koroske Ljudske stranke, je v izjavi za tisk dejal, da gre za »provokacijo«, saj bo odlikovanje prešla oseba, »ki je spomin na velikega koroskega

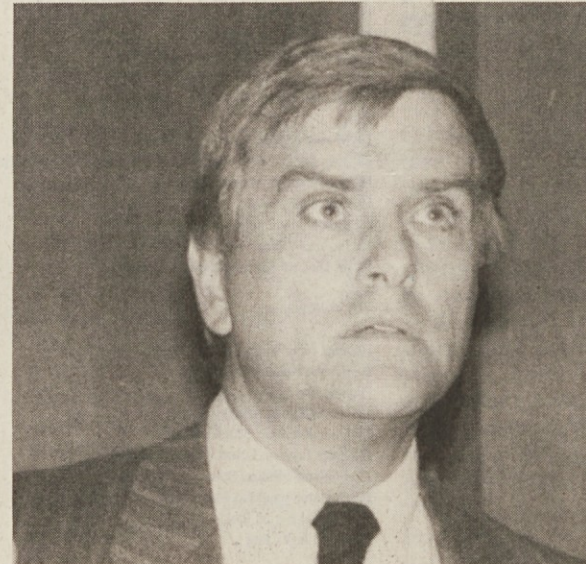
brambovca Hansa Steinacherja omadeževala ter predlagala, da bi nekatere koroske vojašnice poimenovali po komunističnih partizanih«.

V pojasnilo: Hans Steinacher je bil eden vodilnih koroskih nacionalsocialistov, v letih 1933 do 1937 vodja »Volksbunda za nemstvo v inozemstvu« ter po priključitvi Avstrije k Nemskemu rajhu postal tudi član NSDAP.

Einspielerjevo nagrado podelujeta od leta 1987 dalje Narodni svet koroskih Slovencev in Krscanska kulturna zveza nemško govorecim osebnostim v Avstriji, ki imajo posebne zasluge za slovensko narodnostno skupnost na Koroskem.

Podelitev letošnje nagrade bo v petek, 4. decembra, ob 18.30 uri v prosvetnem domu »Sodalitas« v Tinjah.

Na sliki politolog dr. Anton Pelinka.

NOVICE

Na Japonskem narašča protest zoper ladjo s plutonijem

TOKIO - Vec deset japonskih protijedrskih skupin je včeraj vladi v Tokiu izročilo serijo peticij proti uporabi nevarnega radioaktivnega plutonija, medtem ko po vsej državi potekajo protestni pohodi proti "ekspediciji" ladje Akatsuki maru. Ladja, ki ima krovu 1, 7 tone plutonija, natovorjenega v Franciji in namenjenega japonskim centralam in raziskovalnim ustanovam, je včeraj obplula Rt dobre nade in se napotila proti Indijskemu oceanu. Japonski protijedrski aktivisti, ki so v nekaj dneh uspeli zbrati okrog 45 tisoč podpisov, zahtevajo ukinitve uporabe plutonija in torej prenehanje njegovega uvoza iz Evrope. Prevoz te nevarne snovi je sicer dvignil val protestov po vsem svetu.

Minister Costa sprejme italijanske uslužbenca EGS

RIM - Minister za odnose z Evropsko skupnostjo Raffaele Costa bo danes v Bruslju sprejel 1840 Italijanov, ki deljo za Evropsko gospodarsko skupnost (na skupno število 13.400 zaposlenih). Costa je pred srečanjem izdal tiskovno noto, v kateri ugotavlja, da Italijani predstavljajo 14 odstotkov vseh zaposlenih v evropskih institucijah in da so po številu pred njimi le Belgijci, sledijo pa jim Francozi, Nemci in Britanci. Podatek je na prvi pogled zelo pozitiven - pravi Costa - vendar se spremeni, če poleg števil upoštevamo vpliv in porazdelitev službenih dolžnosti: v tem primeru so namreč Italijani sorazmerno najmanj zastopani na mestih z večjo odgovornostjo. Skratka, minister Costa name-rava poseči proti penalizaciji italijanskih uslužben-cov na evropski hierarhični lestvici, ki je po njegove-m prepričanju nikakor ni mogoče pripisati manjši poklicni sposobnosti Italijanov.

Južno Korejo buri skrivnost črne skatle

SEUL - Južnokorejska vlada trdi, da je ena od črnih skatel južnokorejskega letala, ki so ga leta 1983 sestrelili sovjetski lovci, popolnoma prazna, druga pa da vsebuje povsem nerazuljive magnetofonske zapise. Skatli je seuleskim oblastem izročil ruski predsednik Boris Jelcin ob nedavnem uradnem obisku, pri čemer je izjavil, da je to vse, kar ostaja od zvočne registracije poleta boeinga družbe Kal, ki je bil z 269 potniki sestreljen v zrcnem prostoru otoka Sahalin.

Po prepričanju južnokorejske vlade sta skatli vsekakor doživeli "obdelavo": zapiski prve so bili izbrisani, druge pa presneti in "obogateni" z inter-ferencami sproščanja statične elektrike. Dve od sti-rih kaset, ki jih skatla vsebuje, naj bi bili med dru-gim presneti na vzvraten način. Predaja obeh črnih skatel je predstavljala enega naj-pomenljivejših trenutkov nedavnega Jelcinovega obiska v Južni Koreji, zato je hladna prha za seul-sko vlado se toliko neprijetnejša. Njen ambasador v Mosvi je medtem že zaprosil za sestanek z Jelcino-vimi sodelavci, da bi razjasnili to čudno zadevo.

Spadolinijevo sožalje ob smrti stilista Puccija

RIM - Ob smrti svetovno znanega modnega krea-torja Emilia Puccija je predsednik senata SpAdoli-ni njegovi vdovi in potomcem poslal telegram, v katerem izraza najglobje in doživeto sožalje ob smrti "rasnega" Florentinca, ki je prispeval k sirjenju univezalnih vrednot Firenc v svetu.

Deset milijonov za »Chateau Yquem«

CALAIS - V francoskem Calaisu so na včerajšnji dražbi iztržili lep kup milijonov za nekaj steklenic zlatih vin slovitih letin. Rekord je dosegel bor-deaux "Chateau Yquem" iz leta 1847, ki je bil pro-dan za 42 tisoč frankov ali 10 milijonov lir, med-tem ko je isto vino iz leta 1857 in 1861 - vsa iz zasebnih zbirk - doseglo ceno 8 in 5, 2 milijona lir.

AMSTERDAM / VZROKI NESREČE SO ŠE NEPOJASNJENI

Mrtvi in ranjeni

Pri amsterdamskem letališču se je iztiril lokalni vlak, ki je vozil delavce - Podobna nesreča že v soboto na istem kraju

AMSTERDAM - Pri naj-večjem nizozemskem mestu se je včeraj zjutraj iztiril krajevni vlak, ki je peljal delavce na delo. Pri nesreči je bilo deset mrtvih, medtem ko je več kot 30 oseb moralo na zdravljenje v bolnišnico zaradi bolj ali manj resnih poškodb. Iz poročila nizo-zemskega železniskega podjetja je razvidno, da je vlak vozil na progi Amsterdam Vlissingen (mesto leži v jugovzhodni Nizozemski) in da se je iztiril v neposredni bilizi-ni amsterdamskega med-narodnega letališča Schip-pol. Vzroki nesreče za sedaj se niso znani, čeprav je že na delu preiskovalna komisija, ki bo morala ugotoviti, zakaj so se iztiri-li prvi stitje vagoni ter se postavili počez po tračni-cah. Zanimivo je, da je do podobne nesreče na istem kraju, vendar na se-reco brez hušjih posledic, prišlo že v soboto.

Na posnetku AP kraj nesreče neposredno po včerajšnji nesreči.

LONDON / NAKAZAL SI JE POSEBNO PODPORO

Minister Lamont v viharju

Pritiski na Johna Majorja, naj zamenja finančnega ministra

LONDON - Tezav je ze tako več kot dovolj, zato ne rabimo upraviteljev, ki ustvarjajo še dodatne. Tako nekako negodujejo podaniki velikobritanskega kraljestva, ki se pri-tozujejo nad početjem njihovega finančnega ministra Lamonta. Dodat-ne kritike na njegov račun je sprožila vest, da mu je ministstvo odredi-lo posebno pomoč v viši-ni 4.000 funtov, s katero bi delno kril stroške za odvnetika v aferi, ki je močno razburila in zaba-vala obnemir širše obcin-stvo. Z drago odvetniko-vo pomočjo je namreč Lamont kot lastnik stano-vanja iz njega izgnal najemnico, ki se je teore-tično in praktično po-svečala spolni terapiji po vzorcu sado-mazohizma.

Iznajdljiva spolna terapistka Sarah Dale (Foto AP)

NEW YORK / DANES OBRAVNAVA NA SODIŠČU

Spor Woody-Mia

NEW YORK - Neu-smiljeno kot vse televi-zijske brezkončne nadaljevanke se nadaljuje tudi medijski dvoboj med Woodyjem Allenom in Mio Farrow, ki se bo danes prenesel v sodno dvorano. Prejšnji teden je beseda in slika s pomočjo televizijske oddaje mreže CBS »60 minutes« pripadla njemu, preko dnevnika New-sday pa mu sedaj odgo-varja njegova nekdanja muza. V televizijski oddaji je Woody Allen med drugim povedal, da mu je Mia večkrat grozi-la, igralka z angelskim izgledom pa je prija-teljem in znancem pre-pustila nalogo, da jo zastopajo. Glavna tema njihovih izjav je koclji-vo vprašanje spolnega nad-

legovanja male Dylan, ki sta jo posvojila režiser in igralka. Kot prvo price-vanje pristasi igralke navajajo izjave varuske, ki je pazila na številne Miine otroke 4. avgusta letos, ko je sla igralka s prijateljico po nakupih. V prostrani hiši v Con-necticutu je bil na obisku tudi Woody Allen, ki se je dalj casa zadržal prav z malo Dylan. Varuska nadalje zatrjuje, da je opazila dvojico v čud-nem položaju: deklica je sedela na kavčku, režiser pa je položil glavo na njena stegna. Zaradi tega dogodka je Mia Farrow takoj vzrožila, ze naslednji dan je najprej poklicala svojega odvet-nika, nato pa se pediatrinjo. Mala Dylan je večkrat podrobno opisala

dogodek, nazadnje tudi pred videokamero za kaseto, ki jo je Mia ze-lela predstaviti kot dokazno gradivo proti režiserju. Woody Allen ze od začetka javnega spora z Mio zatrjuje, da svoje posinovljenke ni nikoli nadlegoval, nikoli pa ni zanikal, da se je zaljubil v Soon-Yi. Režiserjeva glasnica Leslie Dart vztrajno pravi, da gre v zvezi s sedemletno Dylan za podla pod-tikanja. Prve dvome o verodostojnosti trditev igralke naj bi sprožile ze izjave specialistke, ki je pregledala otroka in ki so jo takoj nato odslovili. Miina odvetnica Eleanor Alter je na to odvrnila, da so pediatrično odslo-vili, ker jo je placeval režiser.

Z GLASOM ZA LDS IZBERETE JASEN IZHOD IZ KRIZE

Izberite svojega kandidata LDS v svoji volilni listi

I. volilna enota

21. Matjaz Peskar, Jesenice
21. Evgenija Korosec, Radovljica
21. Joz Dezman, Radovljica
21. dr. Slavko Gaber, Skofja Loka, Kranj
21. Marija Piculin, Kranj
21. Saso Govekar, Kranj
21. Judita Belhar, Trzin
21. Zoran Thaler, Skofja Loka
21. Maksimiljan Lavrine, Kamnik
21. dr. Bogomir Kovac, Idrija

II. volilna enota

19. Jozef Skole, Tolmin
19. Jata L. Zlobec, Piran
19. mag. Janez Jug, Izola
19. Jadranska Sturm Kocjan, Koper
19. Miran Bavcar, Koper
19. Davorin Tercan, Sežana
19. mag. Stanislav Prosen, Ilirska Bistrica
19. Bogdan Biscak, Postojna
19. Borut Basin, Nova Gorica
19. Crtomir Spacapan, Nova Gorica
19. Edvard Oven, Ajdovščina

III. volilna enota

15. Maksimilijan Turšič, Cerknica
15. Roman Jakic, Vrhnika
15. dr. Miran Mejak, Ljubljana
15. primarji Dunja Piskur Kosmac, Ljubljana
15. dr. Pavel Gantar, Ljubljana
15. Davor Valentincic, Ljubljana
15. Marko Golob, Ljubljana
15. Vika Potocnik, Ljubljana
15. Janez Kopac, Ljubljana

IV. volilna enota

14. mag. Vinko Pintar, Kocveja
14. Miha Kozinec, Ljubljana, Ribnica
14. Miha Mernin, Grosuplje
14. Miha Jazbinski, Ljubljana, Litija
14. Mile Setinec, Ljubljana
14. Tone Anderlic, Ljubljana
14. Janez Jančar, Ljubljana
14. Joz Lenic, Domžale

V. volilna enota

5. Ivan Jager, Sentjur pri Celju
5. Vinko Zgajner, Celje
5. Zden Podlesnik, Celje
5. dr. Janez Zupanec, Zalec
5. Nikolaj Rozic, Zalec
5. Rade Rakun, Mozirje
5. Alojz Kovše, Velenje
5. mag. Herman Rigelnik, Velenje, Ravne na Koroskem
5. Peter Petrovic, Slovenj Gradec
5. Maks Susek, Dravograd-Radlje

VI. volilna enota

14. Boris Muzar, Crnomelj-Metlika
14. mag. Bostjan Kovacic, Novo mesto
14. Janez Dulc, Trebnje
14. mag. Marjan Setinec, Brezice
14. Branko Janc, Krško
14. Samo Hajnik, Sevnica
14. Slavko Spiler, Lasko
14. Miran Jeric, Hrastnik
14. dr. Janez Drnovsek, Trbovlje, Zagorje

VII. volilna enota

18. Marjan Aralica, Smarje pri Jelsah
18. mag. Dragan Cermetič, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice
18. Tone Partljič, Maribor, Ruše
18. mag. Jozef Preiner, Maribor
18. Rudolf Moge, Maribor
18. Jasmina Vidmar, Maribor
18. dr. Davorin Kračun, Maribor

VIII. volilna enota

19. mag. Janez Sirše, Lendava
19. Branko Kukec, Ormoz
19. mag. Pavel Serc, Ljutomer
19. Geza Džuban, Murska Sobota
19. Dane Katalinič, Murska Sobota
19. Janez Erjavce, Lenart, Gornja Radgona
19. Bogomir Mesner, Pesnica
19. Bogomir Vaupotic, Puji
19. Gabriel Beric, Puji
19. Milan Jager, Puji

SLOVENIJA.
ZGODBA O USPEHU.

NE LEVO NE DESNO. NA BOLJE.

BIOMEDICINA / POROZNA KOST SE ZLOMI ŽE PRI NAVIDEZ MAJHNIH NEZGODAH

Kako z beljakovino zaustaviti napredovanje osteoporoze?

MARJAN ERJAVEC

Slavna pravljicarja brata Grimm sta ustvarila lik carovnice, ki je med otroki živ se danes: Starka, oprta na palico, majhna, zgrbljena, z velikim nosom in hudobnimi očmi živi sama v koci na robu gozda... Prav, boste rekli, gotovo sta se zgledevala po kaki resnični ženski. Sodobna medicina ve, da sta bila res dobra opazovalca in popisovalca, da pa sta ubogi ženski storila velikansko krivico. S skoraj klinično natančnostjo sta podala sliko bolnice, ki je v starosti postala zrtev osteoporoze, bolezni, ki prizadene skoraj izključno ženske po menopavzi in z leti dobiva vse hujšo obliko.

Gre za krhkost kosti, za izplavljanje kalcija iz njih pod vplivom celic, imenovanih osteoklasti (kostojedi). Te celice so sicer v njih navzoče vse življenje, vendar skupaj z ostoblasti, ki v nasprotju z njimi kost gradijo, skrbijo za pravilno ravnotežje in trdnost skeleta in se marsikaj drugega. Zlomljeno kost, denimo, pomagajo zaceliti in zakrpati obe vrsti celic s skupnim delovanjem. In se bi lahko natevali.

Zaradi spleta okoliščin po menopavzi, ko zaradi

popuščanja funkcije jajčnikov, ženskam prične primanjkovati estrogenih hormonov, presnova v kosti izgubi ravnotežje. V njej prevlada učinek

osteoklastov in kalcij prične iz njih izginjati, kost pa postaja vse redkejša, poroznejša. Od tod tudi njeno ime - osteoporoza. Posledice tega doga-

janja so predvidljive. Porozna kost postaja vse krhkejša in se zlomi sprva že pri navidez majhnih nezgodah. Neroden korak na primer, in prelomil se bo vrat stegenice. Rahel udarec, in pokala bodo rebra. Ko postaja izguba kalcija še večja, zadostuje že običajna obremenitev, pa se bodo vretenca začela treniti.

Zanimivo pri tem je, da bolečina, ki spremlja tretje takega vretenca, ni tako huda kot pri zlomu zdravega, navadno pa tudi ne povzroča nevroloških motenj. Strto vretenca se stisne in zniža in osteoblasti ga pokrpajo, tako da za silo opravi svojo funkcijo. Kmalu pa se stre še eno, za njim tretje in tako naprej. Hrbenica postaja vse krajša in se ukrivi v grbo. Ženska postaja sključena in te pogleda v obraz nekako postrani, od spodaj navzgor. Opira se na palico. Neprestana bolečina ji para živce, zato je večno zlovoljna, z leti morda res hudobna, kot sta jo opisala brata Grimm.

Tudi dolg nos in usesa so posledica starostne akromegalije. Ko se zaradi spopadanja hipofize z vse večjo insuficienco zlez z notranjim izločanjem poveča raven rastnega hormona, zraste

le tisto, kar lahko se zraste: nos in usesa.

Medicina je pri tej bolezni precej nemocna. Ker sprva bolezen poteka neopazno in je ni mogoče ugotoviti niti z rentgenskimi posnetki običajnih vrst, jo odkrije sele tedaj, ko se začnejo kosti lomiti in treniti. Vsaj doslej se to še ni posrečilo.

Proces je mogoče le zaustaviti, s hormoni seveda, kar pa je dvorezno. Nekatere studije namreč kažejo, da dajanje čistih estrogenov pri ženskah sproži raka na maternici in usluga utegne biti torej medvedja. Dovolj zgodaj pa je osteoporoza mogoče odkriti le s posebno izotopsko napravo, osteodenzitometrom, ki na zelo zanimiv način izmeri kalcij v kosteh kar v gramih na kvadratni centimeter. Vendar takih naprav ni najti za vsakim vogalom, niti vsake ženske po 50. letu ne moremo meriti kar vsako leto. Zaradi tveganja raka tudi dajanje estrogenov vseprek ne pride v postev.

Medicina seveda bolezni proučuje, uspehi pa so skromni. Pred 15 leti leti so na primer odkrili, da je v vozlišču dogajanje encim z ime-

nom katepsin L, ki ga izločajo osteoklasti in z njim raztapljajo podporno tkivo v kosti. Tudi drugih, žal obrobni podrobnosti so odkrili kopico, bolezni pa vendarle ni mogoče obrniti nazaj in znova vzpostaviti ravnotežje v kosti.

In kaj ima s tem opraviti IJS, nas popularni Stefan oziroma Institut Jozefa Stefana? Kar precej. Pestre dejavnosti se dogajajo pod njegovo streho in nekatere med njimi imajo svetovni sloves. Med takimi je tudi raziskava skupin biokemikov, ki jo vodi dr. Vito Turk, trenutno tudi predsednik znanstvenega sveta na inštitutu. Med drugim jih je delo napeljalo tudi na studij neke beljakovine iz belih krvnic, ki so jo poimenovali katelin. Ugotovili so, da katelin blokira učinek katepsina L in onemogoči njegov razdiralni učinek, v kosteh.

Novica, dostopna seveda le najozjim specialistom, ki se ukvarjajo s takimi rečmi, je že pred dvema letoma naletela na odprte roke Nobuhika Katanuma, direktorja Znanstvenega inštituta univerze v Tokushimi na Japonskem, kjer so katepsin L tudi odkrili. Zaceli so eksperimentirati s katelinom, v laboratoriju seve-

da, in to na kitovih kosteh. Izkušnje so spodbudne in japonski znanstvenik meni, da bi s to beljakovino morda vendarle lahko zaustavili osteoporozo. Te dni se je iztekel v ZDA simpozij o osteoporozi, kjer sta o svojih izkušnjah in odkritjih poročala tudi Katunuma in Turk. Kakšen je bil odmev na poročilo, se ne vemo, prav tako ne, kaksne bodo posledice. Vemo le, da so o odkritju poročale že 3. novembra iz Tokia italijanska agencija ANSA in dve japonski agenciji, pri nas je o tem pisalo le interno glasilo Novice IJS, povzela pa je tudi Republika. Suhoparno seveda, kot je pri dolgočasnih raziskovalcih že naveda. Japonski partnerji Turkov skupine se pripravljajo »klinične« poskuse s katelinom, ki naj bi pokazali moč te beljakovine, za zdaj seveda se na zivalih. Projekt namerava financirati japonska industrija. Če bo uspel, so se namenili katelin izdelovati industrijsko, s pomočjo genske rekombinatorne tehnike, tako kot na primer zdaj že izdelujejo inustrijsko humani interferon, ki so ga prej dolga leta in mukotrpno pridobivali na transfuzijskih zavo-

NOVICE

Mednarodno srečanje: Znanstvena in tehnološka politika za razvoj - izkušnje za manjše države

LJUBLJANA - V prostorih Mednarodnega centra za podjetja in družbeni lasti se je včeraj začelo tridenavno srečanje na visoki ravni o znanstveni in tehnološki politiki, zlasti o izkušnjah manjših držav na tem področju oziroma za države, ki sele uvajajo tržno gospodarstvo. Srečanje prireja Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Povabilu se je odzvalo več kot trideset ministrov, podministrov, visokih predstavnikov različnih mednarodnih ustanov in drugih uglednih strokovnjakov za to področje, med njimi Filippo Maria Pandolfi, podpredsednik Komisije Evropske skupnosti, M. Athati, predstavnik Generalnega direktorata UNESCO za znanost in drugi. Udeležence je pozdravil V. K. Dar, direktor mednarodnega centra v Ljubljani, in jim zazele uspešno delo. Minister Peter Tancig je visokim gostom spregovoril o ciljih, usmeritvah in problematiki znanstveno-tehnološke in raziskovalno-razvojne politike s slovenskih perspektiv. Nato je udeležencem govoril predsednik slovenske vlade Janez Drnovsek. Obsebnosti je bil tudi prispevek F. M. Pandolfija, ki je razgrnil politične in strateške poglede Evropske skupnosti na znanstveno in tehnološko politiko manjših držav srednje in vzhodne Evrope. A. Athati je pojasnil poglede UNESCO na prenos tehnologije, George Metakides, predstavnik Generalnega direktorata XIII ES (za informacijske tehnologije, telekomunikacije in inovacije), pa vidike sodelovanja pri prenosu informacijskih tehnologij. V slovenski delegaciji, ki jo vodi Peter Tancig, na srečanju sodelujejo še: Ciril Baskovic, namestnik ministra za znanost in tehnologijo, Milos Komac in Brane Semolic, svetovalec slovenske vlade, Marjan Manfredo, direktor Urada za tujo tehnično pomoč in drugi. O srečanju bomo obsebnosti se poročali.

Filippo Maria Pandolfi in Peter Tancig

Slovenija pridruženka CEN in CENELEC

LJUBLJANA - Slovenska komisija za elektrotehniko (SKE), ki jo je ustanovil Urad RS za standardizacijo in meroslovje pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo, je bila pred nedavnim sprejeta kot pridruženka Evropske komisije za standardizacijo v elektrotehniko (CENELEC). Odlocitev so sprejele delegacije osemnajstih nacionalnih elektrotehniških komisij držav članic Evropske skupnosti in EFTE na svoji 32. generalni skupščini. Status pridruženstva nam bo omogočil prevzem vseh evropskih standardov, ki jih sprejema CENELEC, v sistem slovenske standardizacije. Slovenski predstavniki bodo lahko sodelovali na sestankih tehničnih odborov, seminarjih in konferencah ter bodo prejeli vse dokumente organizacije. Tako je Slovenija postala šesti pridruženec CENELEC-a in se pridružila lani sprejetim Čehoslovski federaciji, Madžarski, Poljski, Romuniji in Turčiji. Doslej je ta agencija sprejela že približno 1200 standardov, več kot 2000 pa jih je v postopku za sprejetje. Z vključitvijo v CENELEC, s pridruženstvom k CEN, ki je bilo sprejeto že 14. oktobra letos, ter članstvom v ISO in IEC smo se tako vključili v najpomembnejše mednarodne organizacije na področju standardizacije.

Velika anizotropna toplotna prevodnost sintetičnih diamantnih plasti

Sintetične diamantne plasti bi se lahko uporabljale za ladične elemente v elektronskih napravah velikih moči, ki postajajo vse miniaturnejše. Odvisnost toplotne prevodnosti od mikrostrukture polikristalnih diamantnih plasti ni znana; pri sobni temperaturi pa diamantni monokristali od vseh snovi najboljše prevajajo toploto. Z novo razvito lasersko tehniko so nedavno izmerili toplotno prevodnost v smeri, ki je pravokotna na ravnino plasti, kar je z eksperimentalnega stališča precej zahtevno. Skupaj z znanimi meritvami lastnosti plasti nudijo ti rezultati popoln opis linalne toplotne prevodnosti, za katero sta značilna precejšen gradient in anizotropija, povezana z neenakomerno zrnatostjo strukture. Preseneca, da je ponekod toplotna prevodnost take plasti kljub sipanju fononov na napakah kristalne mreže in mejah zrn vsaj tolikšna kot pri najkvalitetnejših diamantnih monokristalih.

GERONTOLOGIJA

Pravočasno pogovarjanje s starostniki

META PENTEK

Velikokrat se zgodi, da starostnik ne more več živeti sam in se zato preseli k enemu od svojih otrok in njegovi družini. Tu lahko ostane le začasno zaradi bolezni, morda čez zimo, pogosto pa za vedno. Prihod novega člana v družino vedno prinese spremembe. Potrebne je precej potrpežljivosti, da se različni načini življenja uskladijo in da se ne prilagaja vedno isti član družine. O nekaterih zadevah se je dobro pogovoriti takoj ob prihodu ali pa že prej.

Prostori so ena izmed njih. Uporaba kopalnice je zelo velikokrat vzrok za hudo kri. Zakaj ne bi časa, kdaj jo bo kdo uporabljal, določili že prej. Če je le mogoče, naj ima vsak družinski član možnost zasebnosti (zakonska spalnica, soba starostnika). Potrebno se je pogovoriti tudi o razvadi, na primer, kje se bo kadilo.

Obroki (njihov čas in priprava) so zelo pogost vzrok nesoglasij. Potrebno je uskladiti diete, močne večerje morda zamenjati z lahkimi, se dogovoriti za ločen obrok, dati gospodinji en prosti dan ipd.

Dobro je, če starostnik in ostali člani družine obdržijo že razvite socialne stike, saj so prijateljski odnosi za vse zelo pomembni. Pameten je dogovor o ločenih obiskih, saj z njimi starostnik razvija eno od oblik svojega dosedanjega življenja. Staremu prijatelju se lahko malo potozi in pokritizira nove razmere. Ali pa jih pohvali.

Tako možnost potrebuje tudi družina. Zato uzaljenost, če hoče biti nekdo s svojimi prijatelji sam, ni umestna. Potrebno je tudi spoštovati željo po ločenih počitnicah in se dovolj zgodaj dogovoriti, kako to izpeljati. Gotovo ni prava rešitev, če se v času dopusta spravi starostnika v bolnišnico ali pa ce starostnik z namisljeno boleznijo zadrži svoje doma.

Tudi o denarnih zadevah se je potrebno dogovoriti. Starostnik mora nekaj prispevati v družinski fond. Vsota, ki jo prispeva, naj bo v skladu z njegovimi sredstvi in potrebami.

Dobro je, če starostnik pomaga pri gospodinjskih opravilih, ki jih zmore in ga ne preobremenjujejo. Vprašati se moramo, ali se z njimi ne pogovarjamo tudi tedaj, ko smo že vse povedali, ko jim nimamo več kaj povedati. Takšni nasilni posegi gotovo ne prispevajo dobremu počutju starostnikov. Morda bo pri tem počasnejši kot drugi, vendar pa bo za družino naredil nekaj dobrega, kar mu bo dalo občutek zadovoljstva in pripadnosti družini. Zanj je zelo pomembno, da ve in čuti, da ga družina sprejema in potrebuje.

RAČUNALNIŠTVO / ŠE LEPŠE IN BOLJ UDOBNO IZPISOVANJE S »ŠTIRICO«

Še bolj kakovostni izpisi novega razreda tiskalnikov

DUSAN MERNIK

Leta 1984 je Hewlett-Packard poslal na trg svoj prvi laserski tiskalnik in z njim postavil nov standard pri tiskalnikih. Ločljivost 300 točk na palec je bila daleč nad vrednostmi, ki so jih omogočali matricni tiskalniki, kakovosten in hiter izpis pa je poslej ponujal številnim uporabnikom tudi nove možnosti, denimo namizno založništvo. Po teh tiskal-

nikih je posegalo cedalje več uporabnikov, zlasti veliko so jih (in jih se) uporabljali pri pisarniskem delu, povsod tam, kjer sta hitrost obratovanja in ločljivost izpisa pomembni komponenti delovnih procesov. Od tedaj so se tehnični standardi zaceli neverjetno hitro spreminjati, tako da skoraj ni mogoče več slediti novim in novim generacijam strojne op-

reme, ki se pojavlja na trzišču. Zmogljivosti so se večkrat multiplicirale, a nič manj tudi potrebe uporabnikov.

Milijonskih kupcev teh in drugih podobnih izdelkov, ki so se pojavili pozneje, pa tudi ta raven vse manj zadovoljuje, saj so vedno večje zahteve po še bolj kakovostnih izpisih. Zato so se pojavili proizvajalci, ki ponujajo možnost dograditve ali pa popolnoma nov razred laserskih tiskalnikov, ki

omogoca ločljivost 600 točk na palec.

Po taksem razvoju je bilo pričakovati, da bo največji proizvajalec laserskih tiskalnikov odgovoril z novim izdelkom, s katerim bi prekosil najbližje tekmece in to se je pred kratkim tudi zgodilo. Hewlett-Packard je zacel prodajati nove serije laserskih tiskalnikov LaserJet 4, s katerimi bo po vsej verjetnosti ponovil uspeh pred leti ter več milijonom uporabnikov LaserJet III, II in drugih modelov že v kratkem dodal stotisoče novih.

Želje uporabnikov in HP LaserJet 4

Konstruktorji novega tiskalnika so pri izboljšavah sledili željam kupcev, ki so pričakovali izboljšano kakovost izpisa

hitrejši izpis grafike in besedila pestrejšo izbiro pisav večjo zalogo papirja v tiskalniku

možnost programske izbire različnih papirjev, formularjev boljše podporo za mesana okolja (Macintosh, Unix)

Nova Canonova tiskalna naprava (engine) omogoca 600 x 600 točk na palec (Resolution Enhancement, mikrofini toner) in tako bistveno prekaša prejšnjo vrednost 300 x 300, saj je stvelilo točk zdaj stirikrat večje.

Veliko večjim zahtevam po preračunavanju točk so ugodili z novim mikroprocesorjem 20 MHz INTEL RISC 80960, k večji hitrosti pa prispeva hitrejši paralelni I/O

z možnostjo dvosmerne komunikacije (tiskalnik bo lahko npr. sporočil, da ni papirja). Za večjo hitrost ima zasluge tudi optimiran kontrolni jezik tiskalnika, izkazali pa se bodo tudi kvalitetnejši gonilniki.

S tem tiskalnikom so postavili tudi nov standard za rokovanje s papirjem. LaserJet 4 ima standardno dva vhoda za papir, univerzalno vodilo za 100 listov ter predal za 250 listov (dva tipa papirjev, obrazcev) ter izhodni predal za 250 listov. Z možnimi opcijami pa se poveča stvelilo variant.

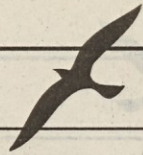
Standardna velikost pomnilnika je 2 MB, ki je s 4 MB moduli razširljiv do 32 MB. Velike vrednosti so potrebne tudi zaradi 45 internih povecljivih tipografij (35 Intellifont, 10 TrueType). Za nas je koristna informacija, da ze zdaj podpira 30 odstotkov sumnikov, obljublja pa, da bodo ti ze v kratkem v vseh tipografijah.

Poleg nastetega moramo omeniti se vtičnico za dodatni font cartridge, možnost Postscript Level 2 ter emulacijo Epsona.

S takimi lastnostmi se bo t.i. tiskalnik cetrtedimenzije, ki je lažji, manjši in hitrejši od svojega slavnega predhodnika, prav gotovo uveljavil v številnih okoljih - MS DOS, Windows, OS/2 in Macintosh (verzija M).

Zastopnik firme Hewlett-Packard pri nas je Hermes Plus v Ljubljani.

ŠAH / JUBILEJNO ZAMEJSKO PRVENSTVO

V vodstvu Filipovič Zaključek v soboto

Prvenstvo velja tudi za memorial Zlatka Jelinčiča

Posnetek z lanskega zamejskega prvenstva v šahu (Arhivski posnetek)

V soboto se je v Prosvetnem domu na Opcinah nadaljevalo 10. zamejsko šahovsko prvenstvo ZSSDI veljavno za šesti memorial Zlatka Jelinčiča. Na zasedni lestvici vodi Filipovič s šestimi točkami, presenetljivo je izgubil le partijo z Borisom Fabjanom. Na drugem mestu mu sledi državni kategorik Egon Pertot, ki je tokrat izgubil direktno srečanje

s Filipovičem, presenetljivo pa je tudi remiziral z Jelinčičem. Tretje mesto si delita Pino Laković iz Gorice in odlični Drago Bajc iz Trsta. Medsebojni obračun je osvojil gorški mojster. Na peto mesto se je prebil mladi Jan Bednarzik.

IZIDI: 4. kolo: Fabjan-Filipovič 1:0, Pertot-Laković 1:0, Jelinčič-Bosari 1:0, Bajc-Bed-

narzik 1:0, Ukmar-Benedetič 0:1. 5. kolo: Benedetič-Fabjan 0:1, Bednarzik-Ukmar 1:0, Bosari-Bajc 0:1, Laković-Jelinčič 1:0, Filipovič-Pertot 1:0. 6. kolo: Fabjan-Pertot 0:1, Jelinčič-Filipovič 0:1, Bajc-Laković 0:1, Ukmar-Bosari 1:0, Benedetič-Bednarzik 0:1. 7. kolo: Bednarzik-Fabjan 1:0, Bosari-Benedetič 0:1, Laković-Ukmar 1:0, Filipovič-Bajc 1:0, Pertot-

Jelinčič remi. VRSTNI RED: Filipovič 6 točk, Pertot 5, 5, Bajc in Laković 5, Bednarzik 4, Benedetič in Fabjan 3, Jelinčič 2, 5, Ukmar 1, Bosari 0. Jubilejno 10. zamejsko šahovsko prvenstvo ZSSDI se bo zaključilo v soboto, 5. decembra v Prosvetnem domu na Opcinah. Zadnji koli bosta na sporedu ob 16.30, nagajevanje pa bo ob 18.30.

Dobri izidi atletov Bora

V okviru sportnega srečanja »Trst klice Madžarsko«, ki se je, kar se atletike tiče (ob tem so se z madžarskimi vrstniki pomerili se v šestih drugih panogah), odvijalo na solskem stadionu na Kolonji, so se borovi atleti prav dobro izkazali, kljub slabim časovnim razmeram.

Najboljši (1. mesto) tehnični rezultat trzaskre reprezentance sploh je dosegel 16-letni borovec Gabrijel Testi, ki je premočno zmagal na 1.500 m z novim društvenim rekordom 4'18" in tako izboljšal 24 let stari rekord Ivana Furlanica, ki je bil v tistih letih med naboljšimi dolgo-progasi v F-JK.

Lastne rekorde sta popravila tudi Andrej Gelfi in Furio Pillan v metu kroglice (3. in 4. mesto z rezultatom 12, 80 m oz. 12, 40) kljub trenutnemu pomanjkanju specifičnega treninga ter David Bogatec in Simone Fakin, ki sta odpravila krstni nastop na 100 m ter zasedla tretje in četrto mesto.

NAMIZNI TENIS / KVALIFIKACIJSKI TURNIR V SARZANI

Krasovi predstavniki osvojili dve drugi in dve tretji mesti Lara Posega 3. pri mladinkah

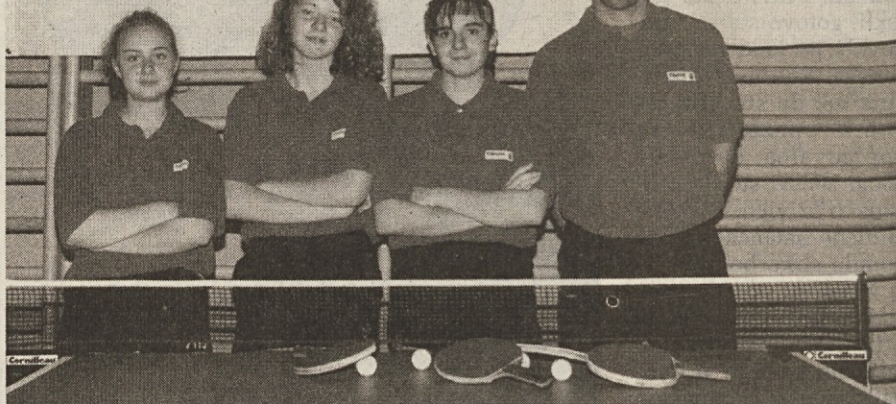
Najboljše čaka podoben turnir 19. in 20. decembra

V Sarzanu ob ligurijski obali je bil v soboto in nedeljo tretji namiznoteniški turnir za mladinske kategorije in je veljal za kvalifikacije na absolutno državno prvenstvo, ki bo maja maja prihodnje leto in na katerem bo lahko nastopilo 16 najboljših s kvalifikacijskih turnirjev. Turnirjev je pet, tekmovanje pa najprej poteka v skupinah po 4, prvi in drugi iz skupine pa se uvrsti v nadaljenje tekmovanje, ki se nadaljuje po izločilnem sistemu.

V Sarzanu sta imala svoje predstavnike tudi Kras in Bor. Cunjia R.E. Med Krasovkami sta manjkali Vanja in Katja Milic, ki sta si z dosedanjimi nastopi že zagotovili nastop na zaključnih turnirjih, ostali predstavniki pa so nastopali dokaj uspešno. Tako je Ivana Stubelj med naraščajnicami zasedla 2. mesto, medtem ko je bila Erika Radović tretja. Med deklicami je 3. mesto osvojila Natasa Milic, Nina Milic pa ni prebrodila kvalifikacij v skupini, kjer je osvojila tretje mesto.

Med fanti je bil Peter Santini tretji v svoji kvalifikacijski skupini in se ni uvrstil v šestnajstino finala, pri dečkih pa je Gorazd Milic osvojil drugo mesto v skupini,

CORIUM IMPORT-EXPORT TRIESTE

Krasovo prvo žensko ekipo čaka 19. in 20. decembra nov kvalifikacijski turnir

nato pa je bil izločen v osmini finala.

Krasovi predstavniki so nastopili tudi v dvojicah. Lep uspeh sta dosegli Ivana Stubelj in Erika Radović, ki sta v svoji kategoriji zasedli 2. mesto, manj uspeha pa sta imeli Nina in Natasa Milic, ki sta izpadli že v prvem kolu, kar se je med fanti zgodilo tudi paru Peter Sancin in Gorazd Milic.

Za Bor Cunjia R.E. so pri mladincih nastopili Mitja in Marko Petelin

ter Lara Posega. Marko se je prebil v nadaljevanje tekmovanja, kjer je izgubil v 16-tini finala, njegov brat Mitja pa se ni prebil čez kvalifikacije in je zmagal eno samo tekmo. Več uspeha je imela Lara Posega, ki je med mladinkami osvojila 3. mesto.

Trener Krasovk Matjaz Serčer je bil po turnirju zadovoljen z nastopom svojih varovancev. Poudaril je, da je največji napredek pokazala Ivana Stubelj, ki trenira manj

kot dve leti. Kvalifikacijskih turnirjev je pet, in sicer trije loceni na severu in jugu, zadnja dva pa sta združena in na njih se dejansko odloča o sestanksterici, ki si pridobi pravico nastopa na absolutnem državnem prvenstvu za prihodnje leto.

Kvalifikacijski turnirji pa čakajo tudi prvo Krasovo žensko ekipo, in sicer 19. in 20. decembra, podobna naloga čaka takrat tudi dva moška predstavnika.

LESTVICE

DRŽAVNI KADETI

IZIDI 6. KOLA
Arte Go - Pall. Gorica 89:92
Bor Radenska - Stefanel 68:84
A.P. Udinese - Don Bosco 83:64
Latte Carso - Kontovel 95:92
Inter 1904 - Udine Basket 85:104
Italmonfalcone - Ricreatori 93:63
VRSTNI RED: A.P. Udinese in Stefanel 12, Italmonfalcone 10, Arte Go in Udine Basket Club 8, Don Bosco, Pall. Gorica 6, Bor Radenska in Kontovel 4, Servolana Latte Carso 2, Ricreatori in Inter 1904 0.

PRIHODNJE KOLO (5.12.): Kontovel - A.P. Udinese; Inter 1904 - Bor Radenska; Stefanel - Arte Go; Don Bosco - Italmonfalcone; Ricreatori - Servolana Latte Carso; Pall. Gorica - Udine Basket.

DEŽELNI KADETI

IZIDI 5. KOLA
Don Bosco - Intermuggia 65:48
Sgt - Santos Autosandra 88:60
Breg - Libertas 55:80
VRSTNI RED: Sgt 8, Libertas in Don Bosco 6, Santos, Breg in Intermuggia 2.
PRIHODNJE KOLO (5.12.): Santos Autosandra - Breg; Libertas - Ferroviario; Don Bosco - Sgt.

NARAŠČAJNIKI

IZIDI 6. KOLA
Santos - Stefanel 43:85
Lega Nazionale - Bor Radenska 26:112
Don Bosco B - Inter 1904 76:53
St. Azzurra - Ferroviario A 26:161
Libertas - Ricreatori 61:106
Sokol - Don Bosco A 104:41
Servolana - Ferroviario B danes
VRSTNI RED: Stefanel, Ferroviario A in Don Bosco B 12, Bor Radenska 8, Ferroviario B, Santos in Servolana 6, Inter 1904, Sokol, Don Bosco A in Libertas 4, Ricreatori 2, St. Azzurra in Lega Nazionale 0.
PRIHODNJE KOLO (5.12.): Ricreatori - Sokol; Inter 1904 - Bor Radenska; Lega Nazionale - St. Azzurra; Don Bosco B - Santos; Libertas - Don Bosco A; Ferroviario A - Servolana; Ferroviario B - Stefanel.

KOŠARKA / DRŽAVNI KADETI

Stefanel boljši od borovcev Kontovel zamudil priložnost

Odlični nastop Oberdana - Krizman izreden: 34 točk

Jan Budin je dal proti Boru Radenski 8 točk

DRŽAVNI KADETI
Bor Radenska - Stefanel 68:84 (34:46)

BOR: Oberdan 13 (7:9), Vidali, Verri, Cupin 4 (0:2), Bandi, Porporatti, Palmisano, Giacomini 15 (2:2), Grbec 17 (2:2), Samec 19 (5:10); trener Martini.

PM: 16:25. SON: 16. 3 T: Giacomini 1, Grbec 1.

Borovci so se proti prvovrščnemu Stefanelu dalj časa borili enakovredno, zal pa so občasno popustili in s tem dovolili gostom, da dosežejo odločilno prednost.

Martinijevi fantje so v prvem polcasu celo nekaj minut vodili (25:19 najvišja prednost), zatem pa je v ospredje stopil bivši Kontovelov igralec Jan Budin, ki je s svojo izkušnostjo in značajnostjo dvignil kvaliteto svoje peterke. Borovci so v drugem polcasu nadaljevali z nihajočim učinkom, kar je proti kvalitetnemu nasprotniku premalo, da bi se razlika ponovno znižala. V napadu so belozeleni občasno uspešno zaključevali kombinacije, tokrat pa sta ob rednem doprinosu Stefana Samca in Michela Grbca iztopala se Igor Giacomini in nadebudni Tom Oberdan (dve leti mlajši), ki je bil tudi po mnenju predsednika kluba Marina Azmana najlepše presenečenje tekme. V vrstah Stefanela je bivši borovec Pavel Rustja dosegel 10 točk, Jan Budin pa se je »zadovoljik« z osemimi točkami.

V prihodnjem kolu bodo borovci imeli opravka z eno izmed slabših ekip prvenstva, v gosteh pri Interju 1904. (VJ)

Latte Carso - Kontovel 95:92 (88:88; 36:36)

KONTOVEL: Krizman 34 (7:10), A. Spadoni 12 (2:2), Zerjal 2, Colja 4, Cingerla 13 (4:6), Skerk 6 (0:2), Emili 12 (0:2), Cerne 9 (3:7), Suligoj; trener Vatovec.

PM: 16:29. SON: 26. 3 T: Krizman 1, Cingerla 1.

Proti eni izmed slabših ekip prvenstva kadetov so Kontovelci po izredno izenačenem dvoboju potegnili krajši konec. Kljub izredni igri Pavla Krizmana v napadu ter običajnemu doprinosu Angela Spadonija so Vatovecvi fantje imeli mnogo odvečnih težav v bitkah pod košema, saj sta se sodnika odločila za strog kriterij pri določevanju osebnih napak. Prav zaradi tega sta Marko Emili in Dean Cerne igrala le se nekaj minut drugega polcasa, zatem pa sta v hitrem zaporedju morala dokončno na klop.

Kljub volji do zmage in dobri igri Mateja Cingerle so domačini ostali našim stalno za petami, tudi tokrat pa se je vse odločilo šele v zadnjih sekundah tekme. Najprej so domačini izenačili, zatem pa je Kontovelcem pripadla zadnja uporabna zoga, met Krizmana pa je tokrat bil neuspešen in izid je ostal izenačen (88:88). V podaljsku so igralci ekipe Latte Carso takoj povedli za 6 točk in tako zaslužno osvojili prvi dve točki prvenstva ob velikem razočaranju naših košarkarjev, ki bodo v 7. kolu gostili se nepremagano ekipo Udinese. (VJ)

MLADINSKA KOŠARKA / NARAŠČAJNIKI

Lahki zmagi Bora (+ 96) in Sokola (+ 63) proti šibkejšim nasprotnikom

Tom Oberdan (z žogo na lanski tekmi) je konec tedna uspešno igral s kadetsko ekipo

Lega Nazionale - Bor Radenska: 26:112 (14:61)
BOR: Jagodic 16 (0:1), Pozar 21 (1:2), Jogan 23 (1:2) Velinski 18 (0:1), Sancin 12, Uršic 12, Kovac 4, Stokelj 8; trener Krečič. PM: 2:6. SON: 25.

Borovi naraščajniki so proti najslabši ekipi prvenstva zlahka zmagali. Tekma je bila povsem enosmerna, kar prica že sam rezultat prve četrtine (34:4). Srečanje se je nadaljevalo v znamenju belo-zelenih in vsi prisotni so pričakovali le končni zvok sirene. Med posamezniki sta bila zlasti uspešna Devan Jagodic in Alberto Velinski, medtem ko se je trener Krečič ob tej priložnosti celo odrek Oberdanu, ki je tako okreplil vrste kadetov.

Seveda so take tekme primerne le za trening,

primerno pa bi bilo, da bi nasi igrali bolj učinkovito tudi v srečanjih, ki bodo odločale o končnem vrstnem redu. Ob mnogih dvobojih, kjer je vprašljiva le končna razlika med postavama, bo treba torej počakati na tekmo proti Stefanelu in povratni srečanju proti Don Boscu in Ferroviario za presoditi kako visoko bodo lahko Borovci segli v letošnjem prvenstvu. (M.J.)

Sokol - Don Bosco A 104:41 (57:14)

SOKOL: Pahor 9 (1:2), M. Starc, Rizzante 10 (2:4), Vidoni 6, Rustja 10, Jori 15 (1:4), Stoka 11 (1:2), Franko 9 (1:2), Ferlan 7 (1:2), B. Starc 11, Tavcar 10, Pipan 6; trener Vatovec. PM: 7:16. SON: 12. 3 T: B. Starc 1.

Proti mlajši postavi

Don Bosca so imeli Nabrezinci lahko nalogo. Sokolovci so sicer zaigrali izredno motivirano, zlasti dobro pa so igrali v obrambi. Tudi pod košema sta Jori in Tavcar imela glavno besedo. Trener Vatovec (nadomestil je Vascotta, ki je odšel na sluzenje vojaškega roka) je seveda izkoristil priložnost, da je na igrišče poslal dalj časa tiste posameznike, ki občasno manj igrajo in zadovoljili so prav vsi, zlasti pa Vidoni in Stoka. Upanje je, da so po tej zmagi sokolovci pridobili na samozavesti in da bodo v nadaljevanju prvenstva igrali bolj učinkovito kot doslej. Ze v prihodnjem kolu imajo Nabrezinci lepo priložnost, da se dodatno povzpostavijo na lestvici, saj bodo igrali proti ekipi Ricreatori. (M.S.)

Obvestila

SMUCARSKI KLUB DEVIN

organizira zimovanje v Bohinju od 26. 12.92 do 2.1.93. Možnost smučanja na Voglu in Kobli, udobna namestitve v penzionu, cene ugodne. Na razpolago je se nekaj mest. Prijave sprejema Francko v večernih urah na tel.st. 200782.

NAMIZNOTENISKI ODSEK

SPORTNEGA ZDRUŽENJA BOR

sporoca, da sprejema v društveni pisarni prijave za vadbo rekreativcev vsak dan v uradnih urah od 17.00 do 20.00. Tel: 513777.

NAŠ INTERVJU / KOŠARKARSKI AS BENETTONA IZ TREVISA O SVOJI KARIERI POD OBROČI

Toni Kukoč: »Nastop v NBA sen vseh košarkarjev, ni pa vse...«

TREVISO - Toni Kukoč ni bil ravno najboljše razpoložen med branjem italijanskega sportnega dnevnika »Gazzetta dello sport«, ki je ocenil njegov klub Benetton z oceno zadostno za igro v prvih devetih kolih italijanskega prvenstva. »Benetton ima največji igralški potencial, toda kje je Kukoč? Na igrišču ga nismo opazili.« je med drugim pisalo v članku. Toni Kukoč počasi pije kavo in kozarec mineralne vode, v predverju elegantnega hotela v Trevisu, v srednjeveskem mestu, ki je lepo sprejelo najboljšega košarkarja Evrope, ki je bil z eno nogo že na poti za Chicago, kjer naj bi se pomeril z najboljšimi profesionalci na svetu.

Po pogodbi dobi Kukoč letno 3.000.000 dolarjev; na razpolago ima razkošno stanovanje v centru mesta, dva avtomobila (eden je tudi za soprogo) ter osebne fizioterapevta, ki skrbi za Tonija, kot bi bil njegov drugi oče; pred približno letom dni je odsvetoval operacijo na kolenskih vezeh z besedami:

»Poznam Tonija, operacija ni potrebna.«

Treviso bi morala biti Kukočeva zacasna postaja pred »velikim skokom« v States, v NBA ligo. Toda 18 mesecev po slovesu od Jugoplastike, je že skoraj očitno, da se NBA za tega nekdanjega igralca Jugoplastike vedno bolj oddaljuje. Tonija Kukoca lahko vsako jutro najprej srečate v kavarni »Trecento«, v starem mestnem jedru, med pitjem skodelice kave. Kot kaže, se v »Benettonovi domovini« Trevisu zelo dobro počuti. Ze same izjave (»Razmislim o odhodu v Ameriko, vendar se moram o tem še pogovoriti z managerjem« ali pa »V Trevisu se odlično počutim«) kažejo, da se vedno ni dokončno odločil. Tudi stalne poškodbe so precej vzne- mirile vodstvo NBA ekipe Chicago Bulls. Te poškodbe niso bile hude, normalne poškodbe pač, ki se pojavljajo v košarki. Toda, kako bi Kukoč zdržal tako naporno prvenstvo kot je profesionalno prvenstvo v NBA ligi, ki zahteva

odlično telesno pripravljenost in kjer se prvenstvene tekme igrajo vsake tri dni? Težko je poiskati pravi odgovor na to vprašanje, ki ga je nacerl tudi Michael Jordan, po tekmi med ZDA in Hrvaško na olimpijskih igrah letos poleti v Barceloni z naslednjo izjavo: »Od Kukoca sem pričakoval precej več toda kljub temu menim, da zelo dobro igra. Mogoče ni ravno v vrhunski formi, zdi se mi, da je bil precej neraven. Toda sprašujem se: Kako bi zdržal tekme play-offa v NBA?«

Dvomljivcev je mnogo (nihče ne postavlja pod vprašaj njegovo izjemno tehnično kvaliteto igre), vendar večina strokovnjakov meni, da vedno ni dokončno odločil. Tudi stalne poškodbe so precej vzne- mirile vodstvo NBA ekipe Chicago Bulls. Te poškodbe niso bile hude, normalne poškodbe pač, ki se pojavljajo v košarki. Toda, kako bi Kukoč zdržal tako naporno prvenstvo kot je profesionalno prvenstvo v NBA ligi, ki zahteva

razmislim drugace. Nikoli ne bi sprejel kakšne pomembne odločitve, ki zadeva tudi mojo družino, zaradi morebitnega večjega zaslužka, tudi če bi mi ponudili 200 ali 300.000 dolarjev več, če ne bi bil prepričan, da to ne bo preveč vplivalo na moje normalno družinsko življenje.«

Benetton se skelijo zadnji porazi (najbolj poraz proti Real Madridu, pa tudi v italijanskem prvenstvu Benettonu ne gre vse tako, kot so mnogi napovedovali), Kukoč ima težave s hrbtom in lahko igra le, če mu pred tekmo vbrizgajo injekcije proti bolečinam, kar pa se krepko pozna pri igri samega Kukoca in celotnega moštva.

»Ostali kolegi iz ekipe lahko odigrajo slabe in dobre tekme,« pravi Toni, »toda le Toni Kukoč mora vedno dobro igrati. Če pa ne igram najboljšo, cutim razočaranje ljudi, ki spremljajo našo ekipo. Na žalost pa med državnim prvenstvom, olimpijskimi igrami in tekmovalji v evropskih pokalih nisem imel možnosti počitka, zato sem zelo utrujen in to se pozna pri igri. Lani sem imel težave drugačne vrste; zelo sem trpel zaradi vojne v domovini in se nikakor nisem mogel stoddostno koncentrirati na igro. Zdaj me muči hrbtenica. Bal sem se, da imam izrabljena vretenca, toda po zadnjih preiskavah so ugotovili, da na srečo ni nič hujšega.« Torej to pomeni, da je zdaj vse urejeno, da nimaš več težav? »Rad bi se vrnil v svoj rojstni kraj, kjer sem odrasel in kjer sem se naučil vse, kar znam. Razmislim o otrocih iz mojega Splita: zanima me, ali se otroci spet normalno igrajo, kot sem se jaz s sovrtniki takrat, ko sem imel pet ali šest let. Igrali smo kosarko, s staro raztrgano zogo. Ko smo zagledali avtomobile, ki so drveli mimo, smo se metali na tla in vpili: »Prihaja smrt!« ter se smejali reakcijam sovratnikov; takoj nato pa smo nadaljevali z igro. To je bila spontana igra, imeli smo veliko fantazije in iznajdljivosti. Prav ta fantazija in iznajdljivost me od tistih dni spremlja tudi v profesionalni karieri in moram priznati, da brez tega ne bi postal to, kar sem danes. Isto velja za Radjo, toda od ni imel veliko sreče, kajti igra v

slabšem klubu, ki ni ravno vrhunsko organiziran. Prvo učno uro o košarkarski tehniki sem imel pri desetih letih. Moja mama je bila proti temu, da bi igral kosarko, toda oče je vztrajal. No, moja pot in tiste neverjetne uspehe v Jugoplastiko v evropskih pokalih poznate. To je bila zlata, neponovljiva ekipa. Mislim, da se ti zlati časi hrvške kosarke ne bodo zlepa ponovili. Pred nekaj tedni smo igrali v Zadru

tekmo za evropski Pokal. Presenetil me je sprejem gledalcev. Med tekmo so gledalci izzivigali mene in trenerja Skansija, kar pa ni nič presenetljivega, ker je rivalstvo med Zadrom in Splitom poznana stvar. Toda ob koncu srečanja sva jaz in Skansi požela aplavz dolg najmanj tri minute, ko so nama podelili priznanje za srebrno medaljo v Barceloni. Na ta dogodek sem spomnil pred dnevi, ko smo v prvenstvu igrali proti

ekipi Knorr iz Bologne, kjer igra bivši igralec beogradskega Partizana, Srb Danilović. Nimam nikakršne osebne zame-re, toda rekel sem mu, da ne bom nikoli pozabil na vse, kar je storila njihova vojska proti moji domovini. Ob koncu tekme sva se vseeno pozdravila in si rekla: »Ne govoriva več o vojni, raje se pogovarjajva o športu.« Ob koncu tekme sva si izmenjala majici. (FREEPRESS)

NOVICE

Pernilla z napako ob zmago

PARK CITY - Smučarke je v zvezni državi UTAH pričakalo sončno nedeljsko jutro, povsem drugačni pogoji kot v soboto na veleslalomski tekmi. Čez noč je zapadlo nekaj novega snega, ki so ga organizatorji odstranili s proge, tako da so bili pogoji odlični. Ze na prvi progi, imela je 50 vrtac, se je izkristaliziral krog favoritin, najhitreje je smučala Pernilla Wiberg, ki si je prismočala dobri dve desetinki prednosti pred Americanko, lokalno junakinjo Julie Parisien, v boju za zmago pa sta bili se Karin Buder, avstrijska veteranka in Analise Coberger. Novozelandska se je letos ubadala s finančnimi težavami. Manjkalo ji je več kot 50.000 dolarjev v proračunu za letosno sezono. »Ne vem kakšni bodo rezultati, kajti trening sem morala zaradi pomanjkanja denarja večkrat prekiniti«, je blondinka, ki večji del leta preživi v Avstriji v St. Antonu na Tirolskem, tarnala pred prvimi tekmami. No strah je bil odveč, očitno je v odlični formi.

Tudi Slovenci smo pričakovali veliko, Nataša Bokal je startala v prvi jakostni skupini (st. 8) in smučala dobro. Prvo vožnjo je končala na devetem mestu, Urška Hrovat pa se cuti poškodbo, ki jo je dobila na treningu pred tednom. Sicer se je silovito pognala s starta, vendar je bila na progi le deset sekund, nakar ji je pred vstopom v edino strmino spodrsnilo in njenega nastopa je bilo konec. Tudi na drugi progi, ki je imela vrtaca več, torej 50, je Nataša pokazala, da je za njo dober trening. Kot kaže je kar prav, da se je odločila za svoj program. Se za eno mesto je izboljšala svojo uvrstitev in na koncu pristala na osmem mestu, kar je zagotovo vzpodbuda pred nadaljevanjem tekmovalj za svetovni pokal v ZDA. Razplet za zmago se je začel sele z voznjami najboljših dveh. Julie Parisien, ki jo je bučno pozdravljalo in bodrilo več kot 10.000 gledalcev ob s soncem obsijani drugi progi, je smučala odlično in skoraj za sekundo prehitela do tedaj vodečo Cobergerjevo, ki si je s tem zagotovila najmanj tretje mesto. Le za las, kajti vsi smo pozabili na ponesrečen nastop Vreni Schneider na prvi progi, ko je končala na repu trideseterice. Pernilla Wiberg je zastavila odločno, pri vmesnem času je imela še veliko prednosti, pravzaprav jo je celo povečala, nato pa je izgubila ritem v vertikalni. »Povsem sem se zmedla, izgubila hitrost, v zadnjem, položnem in kratkem delu pa ni bilo moč nicesar nadoknaditi«, je tarnala po prihodu v cilj, ko je za tri stotine zgresila zmago. No, Vreni Schneider je z najboljšim časom drugega teka opozorila, da ji lahko le spodleteti, nikakor pa je ne smemo odpisati. S četrtim mestom je rešila cast švicarskega smučanja, kajti Von Grünigenova je bila po prvi vožnji le 30., na koncu pa 23. Najboljša Avstrijka spet ni bila Kronbergerjeva, pač pa Karin Buder, ki si je s Katarino Anderson delila peto mesto, Petra pa je vseeno lažje zadihala. Po včerajšnji polomiji v veleslalomu, ko je končala na 35. mestu, je bila v slalomu sedma, le osem stotink pred Natašo. Rezultati: 1. Parisien (ZDA), 1, 18.63; 2. Wiberg (Sve), 1, 18.66; 3. Coberger (N. Zel), 1.19, 59; 4. Schneider (Svi) 1.19, 91; 5. Buder (Av) in Andersson (Sve) 1.19, 93; 7. Kronberger (Av) 1.20, 01; 8. Bokal (Slo) 1.20, 09; 9. Galizio (Ita) 1.20, 15; 10. Köllner (Av) 1.20, 29.

UEFA pristaja na razširitev števila moštev na EP?

ISTANBUL - Generalni sekretar UEFA Gerhard Aigner je med zasедanjem izvršnega odbora te organizacije v Istanbulu potrdil, da se zavzemajo za razširitev sklepna faze evropskih nogometnih prvenstev od sedanjih osem na 16 moštev, to pa zato, da bi omogočili sodelovanje vseh najboljših moštev, delno pa tudi zato, ker se je število članic UEFA po političnih spremembah na Vzhodu povečalo na 50. V primeru, da bi na EP nastopilo 16 moštev, bi sestavili štiri skupine s štirimi moštv, nato pa odigrali četrtfinale in polfinale tekme. Aigner je tudi dejal, da delovna skupina preučuje nacrt o povečanju števila vpisov v pokal UEFA na 96 moštev.

Odbojka: Misura iz Milana svetovni klubski prvak

TREVISO - Svetovno klubsko odbojkarsko prvenstvo v Villorbi pri Trevisu se je končalo z nekoliko presenetljivo, a povsem zaslužen zmago Misure iz Milana, ki je na tem tekmovalju zmagale ze pred dvema letoma.

Vodstvo Sisleyja iz Trevisa je na celu s sponzorjem Gilbertom Benettonom odlično pripravilo sklepni turnir, da bi domaca sesterka le požela vidnejši mednarodni uspeh. Polfinalna tekma je pokazala, da so nezažadni nizozemski tolcač Ronald Zwerver in tovariši na dobri poti, da osvojijo svetovno klubsko lovoriko. Sklepni obračun z Misuro je pokazal, da varovanci trenerja Montalija v odličnih razpletih srečanj ne znajo zaigrati, kot bi bilo potrebno. Ze sam podatek, da je bil njihov podajac Tofoli imenovan za najboljšega podajaca, Zwerver za tolkaca, njegov rojak Posthuma za blokerja in Bernardi za najboljšega igralca, pove, da ima Sisley odlične posameznike, ne pa zmogovite ekipe. Sisley je se posebej razočaral v zadnjih dveh nizih, v katerih je osvojil samo po 7 tock. Pri Misuri pa sta se izkazala kapetan italijanske reprezentance Andrea Lucchetta in Brazilc Tande. V malem finalu je grski Olympiakos premagal lanskega dobitnika pokala Messaggera iz Ravenne, pri katerem pa je bil odsoten poškodovani tujec Giovane Gavio. Rezultati finalnih tekem: za 3. mesto - Olympiakos - Messaggero 3:0 (15:6, 17:16, 15:7); za 1. mesto: Sisley - Misura 2:3 (7:15, 15:12, 15:9, 7:15, 7:15).

V Južni Afriki čakajo Maradono

JOHANNESBURG - »Diego Maradona bo najbrž prihodnje leto nastopil z argentinsko reprezentanco v Južni Afriki na dveh prijateljskih tekmah«, tako je včeraj izjavil generalni sekretar južnoafriške nogometne zveze Stix Morewa. »Leto 1993 bo zelo pomembno za južnoafriški nogomet, saj bodo poleg argentinske reprezentance pri nas igrale še številne druge priznane ekipe,« je se dejal Morewa.

KOŠARKA / 2. KOLO POKALA EVROPSKIH POKALNIH ZMAGOVALCEV

Ljubljansko Smelt Olimpijo čaka drevi v Tivoliju izredno zahtevno srečanje s telavivskim Hapoelom V domači vrsti težav ne manjka, gostje pa ne skrivajo ambicij in napovedujejo igro na zmago

LJUBLJANA - Po neuspelem startu v evropski košarkarski konkurenci, visok poraz v prvem kolu ni najboljše vplival na tivolsko moštvo, bo Smelt Olimpija drevi ob 19.30 gostila izraelsko moštvo Hapoel. Košarkarji iz Tel Aviva so uvodoma doma tesno premagali Zaragozo (73:72), v Ljubljano pa so pripotovali že v nedeljo zvečer, do današnje tekme pa bodo dvakrat vadili. Kot kaže, imajo izraelski košarkarji v tem tekmovalju letos večje ambicije, tako da tudi želje po zmagi v Tivoliju

gostje ne skrivajo. Mimogrede, v Istanbulu je njihov »sel« celo posnel nastop Ljubljancanov, sloviti trener Hapoela Ralf Klein pa bo sedaj skušal ugnati se nase košarkarje in jim tako skoraj v celoti zapreti pot v polfinale. Klein je bil prej dolgoletni trener Maccabija in izraelske reprezentance, nazadnje pa v podobni vlogi se v Nemčiji.

Hapoel je bil lani vicesampion Izraela, letos pa je eden izmed nosilcev ekipe in igre bivši igralec sarajevske Bosne Dobras, ki je pet let igral

tudi v ZDA. V moštvu sta pričakovano se dva temnopolta ameriška košarkarja, najverjetneje dobra skakalca. Glede na približno poznavanje izraelske košarke se torej našemu prvaku drevi ne obeta repriza tekme SBA lige proti Triglavu, temveč bodo morali kljub novim »usmeritvam« in zmanjšanim ciljem letosnje sezone zelo paziti, da ne bo ponovnega poloma. Tivolsko moštvo je vse prej kot urejeno in v dobri formi, poleg

»rezerviranega« Vilfana na igrišče se ne bo stopil poskodovani center Slavko Kotnik, kar je lahko zopet odločilno, žal v škodo Ljubljancanov. Zdi se, da ravno v času, ko bi moral biti Tivoli poln, Smelt Olimpija se nima svojih kriterijev in odnosa do siršega okolja. Čudno je, da je vodstvo kluba s trenerjem Sagadinom na celu se pred mesecem dni razgrnilo mnogo višje in zanimivejše nacrtje, kot smo jim priča v zadnjem času.

In kot da pred časom se niso vedeli za (tako) nujno menjavo rodov, ki bi sicer bila razumljiva in sprejemljiva, zdaj pa lahko ima seveda tudi drugačen priokus in znacaj. Kako je prišlo do tako nenadnega zasuka pri profesionalnem klubu in kje so pravi vzroki, na to brzas evropska klubska konkurenca ne bo dala odgovora. Treba je igrati na zmago in uvrstitev med najboljše stiri, z mladimi ali »starimi«, vse drugo so lahko zgolj spekulacije in skrivanje za drugačnimi nacrti (menjava rodov).

Vstopnice za današnjo tekmo so 700 (vzhod) in 500 (zahod) tolarjev, za gledalce so pripravili lepe nagrade pokrovitelja, Bresta iz Cerknice, v odmoru pa bodo tudi nastopili plesalci PK Urška iz Ljubljane. Za kaj potem ne bi vse poti drevi vodile v Tivoli?

Hauptman ni v formi

LESTVICE

MLADINSKA ODBOJKA

MLADINCI

IZIDI 11. KOLA: Bor Furlani - Sloga 0:3, Prevenire - Nuova Pallavolo 3:2, Sant'Andrea - Pallavolo Trieste 0:3, Volley club TS - Zaula Rabuiese 3:0. VRSTNI RED: Pallavolo Trieste 22, Sant'Andrea in Sloga 16, Volley Club in Prevenire 10, Nuova Pallavolo in Zaula Rabuiese 6, **Bor Furlani** 0. PRIHODNJE KOLO: Bor Furlani - Volley Club TS, Zaula Rabuiese - Sant'Andrea, Pallavolo Trieste - Prevenire, Sloga - Nuova Pallavolo Trieste.

MLADINKE

IZIDI 9. KOLA: Koimpex - Altura 3:0, Virtus - Bor Friulexport sinočnja tekma, Prevenire - CUS Trst 0:3, Sgt - Sant'Andrea 3:0, Breg ni igral. VRSTNI RED: **Bor Friulexport in Koimpex** 14, Altura Omse 12, Sgt 10, Virtus 8, **Breg** in CUS 4, Prevenire in Sant'Andrea 2. (Bor Friulexport in Virtus imata tekmo manj) PRIHODNJE KOLO: Sgt - Cus Prevenire, Prevenire - Breg, Virtus - Altura, Sant'Andrea - Koimpex, Bor Friulexport je prost.

DECKI

IZIDI 2. KOLA: Nuova Pallavolo - Cus Prevenire 3:0, Rozzoli - Volley club 0:3, Sloga - Pallavolo Trieste 3:0, Bor Furlani ni igral. IZID 3. KOLA: Bor Furlani - Pallavolo Trieste 3:0. VRSTNI RED: **Sloga, Bor Furlani** in Nuova Pallavolo 4, Volley club 2, Cus Prevenire in Pallavolo Trieste 0, Rozzoli -2. PRIHODNJE KOLO: Bor Furlani - Pallavolo Trieste včeraj, Cus Prevenire - Rozzoli, Nuova Pallavolo - Sloga (jutri ob 20.30 v soli Zandonai).

DEKLICE

IZIDI 2. KOLA: Sant'Andrea - Sloga Koimpex 0:3, Sokol - Oma 0:3, Club Altura - Ricreatori 0:3, Cus Prevenire - Bor Friulexport 1:3, Virtus in SGT nista igrala. IZIDI 3. KOLA: Sgt - Bor Friulexport 0:3, Oma - Virtus 3:1, Sant'Andrea - Cus Prevenire 1:3, Sloga Koimpex - Sokol 2:3. VRSTNI RED: Oma 6, **Bor Friulexport**, Cus Prevenire in Ricreatori 4, Sgt, **Sloga Koimpex** in Sokol 2, Club Altura, Sant'Andrea, Virtus 0. PRIHODNJE KOLO: Sokol - Sant'Andrea (5.12.) Virtus - Sloga Koimpex (6.12), Club Altura - Oma, Bor Friulexport - Ricreatori (danes ob 19.30 na stadionu 1. maj), Cus Prevenire - Sgt.

MLADINSKI NOGOMET

DEŽELNI MLADINCI

IZIDI 10. KOLA: **Juventina** - Lucinico 4:1, Ronchi - Costalunga 1:1, Itala San Marco - Monfalcone 2:0, San Giovanni - San Canzian 4:0, Trivignano - **Primorje** 2:0, Fortitudo - Union 91 4:0, San Luigi - San Sergio 1:1, Pro Gorizia - Cormonese 3:0. VRSTNI RED: Ronchi in San Luigi 15, Costalunga 14, Itala San Marco, San Giovanni in San Sergio 13, Cormonese in Pro Gorizia 12, Union 91 in Trivignano 9, **Juventina** 8, Lucinico 6, Monfalcone 5, San Canzian 4, **Primorje** in Fortitudo 3.

POKRAJINSKI MLADINCI

IZIDI 9. KOLA: Zaula - Olimpia 0:1, Chiarbola - Domio 0:1, Campanelle - Muggesana 1:0, **Zarja Adriampex** - Portuale 2:5, Opicina - Edile Adriatica 0:0, Ponziana - s. Andrea 4:1, Don Bosco prost. VRSTNI RED: Ponziana 15, Edile Adriatica in Opicina 12, Olimpia 11, Portuale 10, Domio 9, Chiarbola in Muggesana 8, **Zarja Adriampex** 7, S. Andrea 5, Don Bosco in Campanelle 4, Zaula 1.

NARASČAJNIKI

IZIDI 10. KOLA: **Primorje** - Ponziana 0:3, Fortitudo - S. Andrea 1:2, Portuale - Don Bosco 6:1, Campanelle - San Sergio 0:0, CGS - Montebello 4:3, Esperia - Chiarbola prek., San Giovanni - Zaula 6:0, Olimpia prosta. VRSTNI RED: Olimpia 16, S. Adnrea 15, San Sergio 14, Portuale 13, Ponziana 12, **Primorje** 11, San Giovanni 10, Campanelle in CGS 7, Chiarbola 6, Montebello in Zaula 5, Esperia 4, Don Bosco 2.

ZACETNIKI

Skupina A

IZIDI 6. KOLA: S. Giovanni A - Don Bosco 8:0, Montebello - Portuale 1:3, Muggesana - Ponziana 1:2, Chiarbola - Roianese 2:0, Triestina A - **Zarja Adriampex** A 6:0, Esperia - Fortitudo 0:1. VRSTNI RED: Triestina A in San Giovanni A 12, Portuale 10, Ponziana 8, Muggesana, Chiarbola in Roianese 6, **Zarja Adriampex** A 5, Fortitudo 3, Don Bosco 2, Montebello in Esperia 1.

Skupina B

IZIDI 6. KOLA: Triestina B - San Giovanni B 5:1, Costalunga - San Luigi 1:3, S. Andrea - Opicina 0:3, **Zarja Adriampex** B - Domio 4:0, CGS - Fani Olimpia 0:10, Fulgor prost. VRSTNI RED: Fani Olimpia 12, Fulgor, San Luigi in Triestina 8, **Zarja Adriampex** B in Opicina 6, CGS 5, San Giovanni B, S. Andrea in Costalunga 2, Domio 1.

NAJMLAJSI

IZIDI 10. KOLA: **Primorje** B - Chiarbola 7:0, Fortitudo - Fani Olimpia 6:0, Montebello - Esperia 14:0, CGS - Costalunga 1:1, Domio - **Primorje** A 0:3, Triestina - Portuale 2:1. VRSTNI RED: Fortitudo 16, **Primorje** A 15, Montebello 14, Portuale 13, Triestina in Muggesana 12, **Primorje** B 11, Costalunga 8, Fani Olimpia 6, San Canzian 4, CGS in Domio 3, Chiarbola 2, Esperia 1.

CICIBANI

Skupina B

IZIDI - San Giovanni A - Fortitudo A 0:1, CGS - Triestina B 4:6, Opicina - Domio 2:3, Don Bosco - Farco 2:2. VRSTNI RED: Fortitudo A 12, Bor Farco 9, San Giovanni 7, Don Bosco in Triestina B 6, Domio 4, San Sergio 3, Opicina 1, CGS 0.

Skupina C

IZIDI: San Giovanni B - Roianese 0:6, Montebello - Muggesana 5:1, San Luigi - Campanelle 2:3. VRSTNI RED: Campanelle 11, San Luigi 9, **Primorje** in Montebello 8, Roianese 6, Portuale 4, Muggesana in San Giovanni B 0.

ODBOJKA / MLADINCI NA TRŽAŠKEM

Slogašem tudi povratni derbi

Mladinke Koimpexa že najmanj 2.?

Bor Furlani - Sloga 0:3 (3:15, 9:15, 8:15)

BOR FURLANI: Furlani, Domio, Sustersic, Pertot, Pieri, Smotlak, Cuk, Talotti, Berto, Sancin.

SLOGA: Miot, Strajn, Spetic, Micalessi, Marc, Germani, Radetti, Veljak, Volcic, Metlika, Kralj.

Tudi v povratnem derbiju so močnejši in starejši slogasi prepricljivo zmagali, a borovci so se jim še kar dobro upirali, posebno v zadnjih dveh setih, v katerih pa so zgrešili prevec servisov.

Trenerja sta uvrstila na igrisce skoraj vse razpoko- lozljive igralce. Prvenstvo se za obe sesterki končuje. Neizkušeni borovci so pri dnu lestvice, po nekaj spodrslijah pa so slogasi izgubili vse možnosti, da bi se se potegovali za najvisje mesto.

MLADINKE

Na vrhu sta Bor Friulexport in Koimpex, vendar so borovke se edine nepremagane.

Koimpex - Altura 3:0 (15:7, 15:7, 15:7)

KOIMPEX: Brisco, Brisnik, Ciochi, Ferluga, Fonda, Kosmina, Milic, Novakovic, Spacal, Starc. Ta tekma je prakticno

odlocala o drugem mestu, saj sta obe ekipi doslej izgubili samo proti Boru. Igralke Koimpexa so dokazale, da Alturo prekasajo v vseh elementih.

Bolje so servirale, branile in napadale, pa tudi njihova skupinska igra je bila boljša od nasprotnikove. Ce k temu dodamo se veliko voljo slogasice do zmage, je takoj jasno, da jim uspeh ni mogel uiti. Altura je bila v vodstvu le v prvem setu s 7:2, delni izid 13:0 v korist slogasice pa je takoj pokopal vse upe gostij. (Inka)

Derbi mladincev Bor Furlani - Sloga je gladko pripadel gostom (foto Ferrari)

NOGOMET / DEŽELNI MLADINCI IN ZAČETNIKI

Naše tri ekipe so tokrat prejele kar 14 zadetkov

Edini gol so dosegli začetniki Sovodenj proti Isontini

DEŽELNI MLADINCI Trivignano - Primorje 2:0 (0:0)

PRIMORJE: Valente, Husu, Gherbassi, Custin, Sardo, Bembic, Skabar, Stofla (v 30') Kuk, Digovich (v 46' Ostrouska), Pahor, Vodopivec.

Na gostovanju je Primorje spet odpovedalo. Tudi tokrat rezultat ne odraza razpleta na igriscu. Neodlocen izid bi verjetno bil praviCnejsE placilo za naše nogometase, saj so zaceli dobro in niso prepustili pobude gostiteljem. Za primorjase pa je bila usodna nezbranst, saj so tako gostitelji lahko dosegli oba zadetka.

Pirmorje bo lahko doseglo boljse rezultate, le ce bo vso tekmo igralo zbrano in pozrtvovalno. (Maxi)

ZACETNIKI NA GORISKEM Isontina - Sovodnje 6:1 (4:0)

STRELEC ZA

SOVODNJE: Sasa Tomsic v 47'.

SOVODNJE: Gergolet, Mauri, Cotic, Figel, Pavsic, Zanier, D. Tomsic, S. Tomsic, Pagon, Tode, R. Tomsic (Monti).

Proti fizicno mocnejši ekipi so Sovodenjci potegnili krajši konec.

Po prvem polcasu je kazalo, da bo ekipa Isontine napolnila mrezo vratarja Gergoleta. Toda v drugem polcasu so se Sovodenjci otesili strahu pred mocnejšo ekipo in zaigrali bolje. Toda kljub zagrizeni borbi niso uspeli doseci vec kot en zadetek.

(Aljosa P.) **NA TRŽASKEM Triestina A - Zarja Adriampex A 6:0 (5:0)**

ZARJA ADRIAMPEX A: Jas Gregori (Zucca), Zornada (Gabrovce), Berce, Carli, Cernjava (Umari), Tolentino, Stokelj, Grgic (Bernetti), Primosi, Giraldi, Longo. Zarji ni uspelo se izo-

gniti visokemu porazu proti Triestini A, ki so bili skozi vso tekmo za razred boljši nasprotnik.

Nasi so zaigrali enakovredno le prvih deset minut tekme, potem ko pa so prejeli prvi zadetek, so popustili na vsej crti in tako so domacini v piclih petih minutah dali kar tri zadetke in tako je bilo tekme konec. Igralo se je le v kazenskem prostoru Zarje, ki je bila vsekotzi pod pritiskom domacih, ki so stalno napadali, nasi so se le s tezavo branili. Ce vzamemo prvo akcijo Zarje, ko so Longa zrusili v kazenskem prostoru in ko je nezanesljivi sodnik prvič piskal 11-metrovko, nato pa se je premislil in dosodil prekrsek v korist domacih, niso v nadaljevanju niti enkrat streljali na vrata Triestine. Naj omenimo, da je po daljsem okrevanju spet zaigral v vratih Jas Gregori, ki je zadovoljivo opravi-

vil svojo nalogo. (d. gr) **MLADINSKE IGRE Prešeren - Nautico 2:2 (2:0)**

STRELCA: Bajc in Stofla.

PREŠEREN: Zacchigna, Gherbassi, Natalicio, Legisa, Grgic, Stofa, Milic, Alen Sardoc (Tomsic), Sirca, Erik Sardoc, Bajc.

Prešeren je bil na pragu zmage. Proti solidni ekipi Nautica je namrec v prvem polcasu igral odlicno in vodil z 2:0. Zadetka sta padla po lepih akcijah. V zacetku drugega dela se je poskoval Alen Sardoc in to jevplivalo na vezno vrsto. Nasi so se zaprli v obrambo in vecji del tekme zdrzali pritisk nasprotnikov, ki pa so proti koncu tekme le dosegli dva gola. Poleg ze omenjenih bratov Sardoc velja se pohvaliti Legiso zaradi zanesljive igre v neobicajni vlogi libera. (Dimitrij)

ODBOJKA / DEKLICE IN DEČKI

Važen uspeh borovk proti nevarnemu Cusu

Dekleta Koimpexa vsekakor niso zadovoljila - Včerajšnji derbi v Repnu osvojil Sokol - Dečki oboji nepremagani

DEKLICE
V minulem tednu so odigrali pare tako 2. kot 3. kola, iz nam neznanih razlogov pa so bile tekme slednjega na sporedu pred tekmami 2. kola.

Kakorkoli ze, od naših treh ekip je za zdaj nepremagan le Bor Friulexport, ki je z zmago na sobotnem gostovanju pri neugodni ekipi Cus Prevenire tudi okrepil svojo vlogo favorita. Včerajšnji derbi v Repnu pa se je koncal z zmago Sokola proti Slogi.

Sant'Andrea - Sloga Koimpex 0:3 (5:15, 5:15, 13:15)

SLOGA KOIMPEX: Cibi, Criti, Grgic, Kocjancic, Kufersin, Menucci, Novakovic, Strekelj, Tensi.

V svojem drugem nastopu so slogasice prvič zmagale in to dokaj gladko. Veliko vlogo je na tem srečanju odigral oster servis, s katerim sta ekipi nizali točke. Pri tem pa so bile boljše slogasice. Izenačen je bil le tretji set, v katerem so naše igralkice po lahko zmagi v prejšnjih dveh nekoliko popustile, domacinke so ze povedle 13:10, odlocna reakcija pa je izid obrnila v korist naših deklet. (Inka)

Cus - Bor Friulexport 1:3 (5:15, 7:15, 15:5, 14:16)

BOR FRIULEXPORT: Pitacco, Pernarcich,

Saccà, Bezenšek, Mamolo, Gruden, Faimann, Dolhar, Zadnik, Flego.

Borovke bi morale zmagati s 3:0, toda po lahko dobljenih prvih dveh setih in zacetnem vodstvu 5:1 v tretjem setu, so povsem popustile in nasprotnicam dovolile, da so dobile tretji set (do konca seta borovke niso osvojile niti tocke). V cettem so tudi resno ogrozile zmago plavh, saj so stalno vodile (8:4, 13:9, 14:12), na koncu pa je le prišla do izraza premoč borovk. Velja povedati, da so plave delovale precej neugirano in storile prevec napak, nasprotnice pa so se izkazale s pozrtvovalno igro v obrambi.

Sokol - Oma 0:3 (8:15, 8:15, 11:15)

SOKOL: Svara, Radetic, Semec, Vizintin, Susic, Antonic, Kobal, Kralj, Brisech, Udovic.

To je bil prvi letosnji nastop sokolov in lahko recemo, da so Nabrezinke dobro prestale preizkusno. Nasprotnice so bile namrec tehnicno boljše, a sokolovke so se dobro borile in se niso vnaprej vdale. Morda bi lahko le boljše izkoristile Semcevo v napadu. Nastopile so vse igralkice in vse dobro opravile svojo dolznost. **Sloga Koimpex - Sokol 2:3 (15:8, 2:15, 8:15, 15:9, 7:15)**

SLOGA KOIMPEX: Criti, Cibi, Franco, Grgic, Kalc, Kocjancic, Kufersin, Marucelli, Novakoivc, Susic, Strekelj, Tensi.

SOKOL: Svara, Radetic, Semec, Visintin, Susic, Antonic, Kobau, Kralj.

Tekma je trajala kar dve uri, vendar ni bila posebno kakovostna zaradi odlocne premoči servisov nad sprejemom. Igra je bila vsekakor napeta in izenacena, sokolovke pa so bile v tie breaku bolj prisebne. (Inka)

DECKI

V tem prvenstvu so doslej odigrali dve koli, slogasi, ki startajo kot glavni favoriti, pa so dvakrat ze zmagali s 3:0. Nepremagan je tudi Bor Furlani, ki pa je krstni nastop (uspesno) opravil v bistvu včeraj popoldne, saj je prvo tekmo dobil brez boja, v drugem kolu pa je bil prost.

Sloga - Pallavolo Trieste 3:0 (15:2, 15:2, 15:4)

SLOGA: Drasic, Germani, Kralj, Marc, Metlika, Micalessi, Plešnicar, Volcic.

Tudi v drugi tekmi slogasi niso naleteli na enakovrednega nasprotnika. O tekmi, ki je trajala le nekaj vec kot pol ure, res ni veliko povedati, saj so prav vsi slogasi v vsem prekasali mlade trzasko vrstnike. (Inka)

Bor Furlani - Pallavolo Trieste 3:0 (15:13, 15:6,

Borovka Tanja Pitacco

15:10)

BOR FURLANI: Furlani, Domio, Sustersic, Furlani, Pertot, Smotlak, Cuk, Talotti, Sancin, Pieri.

Borovci so v anticipirani tekmi 3. kola proti Pallavolu Trieste s svojim nastopom povsem zadovoljili. Nekaj težav so imeli samo v prvem setu, v katerem so igrali premalo odlocno in samozavestno. Koncnica seta je bila zelo razburljiva. Gostje so povedli s 13:11, borovci so izenacili, po sedmih menjavah servisa pa tudi dosegli odlocilni dve tocki. Uspeh je plavim vlil precej samozavesti, igrali so bolj sprosceno in v preostalih dveh setih povsem nadigrali nasprotnika, na igrisce pa so stopili skoraj vsi.

NOGOMET / PRVENSTVO NAJMLAJŠIH

Mladost in Primorje A spet visoko zmagala

Doberdobci so bili uspesni v Štarancanu, Prosečani pa so slavili pri Domju - Poraz začetnikov Primorja

S tekme začetnikov Primorja A (Foto Ferrari)

NAJMLAJSI NA GORISKEM Staranzano - Mladost 0:4 (0:0)

STRELCI: avtogol, Sergio 2, M. Ferletic.

MLADOST: D. Devetak, Mt. Jarc, Princic, Moro, Petejan, D. Ferletic, Sergio, Jelen, M. Devetak, M. Ferletic, Florenin (Cernic, Dav. Devetak).

Na gostovanju pri sibki enajsterici Staranzana so igralci Mladosti odigrali eno najslabsih tekem doslej. Ceprav je doberdobsko mostvo igralo v okrnjeni postavi, tako slabe predstave nismo pričakovali, zlasti se v prvem delu igre. Nasi so sicer bili stalno pri zogi, vendar v vsem prvem polcasu si niso ustvarili niti ene zrele priloznosti. Igrali so zmeden in nepovezano ter stalno nasedali na off-side zanko, ki so jo domacini vsekotzi uspesno nastavliali. Doberdobci so povedli z avtogolom na

zacetku drugega polcasu, ki ga je nesrečno zakrivila domaca obramba. Podarjena priloznost je nase prebudila iz sna in zaigrali so bolj zivahno, kar jim je tudi prineslo dokaj izdatno zmago. (Vili Princic)

NA TRŽASKEM Domio - Primorje A 0:3 (0:1)

STRELCI: Semec, Pertot, Manzin.

PRIMORJE: Bergagna (Gruden), Blasina (Gregori Jan), Tenze (Sancin), Bukavec, Martini (Miliari), Lorenzi, Semec, Sustersic, Ota, Pertot, Curman.

Rdece-rumeni so zaslužno zmagali. V prvem delu so dokaj dobro igrali in zgrešili tri velike priloznosti takoj na zacetku. Nato je igra postala slabša in primorjasi niso pršli vec do nasprotnikovih vrat, dokler niso presli v vodstvo. Po dobri akciji je Semec dobil zogo in streljal v

vrata. V drugem delu, so nasi se dvakrat pršli do zadetka. Prvic s Pertotom, ki je po osebni akciji streljal zogo pod prečko in proti koncu, ko je Primorje pršlo do tretjega zadetka po zaslugi Manzina. (Gorazd)

NARASČAJNIKI Primorje - Ponziana 0:3 (0:1)

PRIMORJE: Husu, Turk, Nadlisek, Braini, Svara, Zangheri, Emili, Kuk, Balbi, Lovrecic, Luksa (Ban in Ferfolja).

Primorje je spet visoko izgubilo, saj je bila razlika med ekipama ocitna. Rdece-rumeni verjetno ne bi zaslužili tak visokega poraza. Naj dodamo še, da so Žuzicevi varovanci igrali pod svojimi sposobnostmi, vendar so bili gostje res boljše ekipa. (Maxi)

CICIBANI Don Bosco - Bor Farco 2:2 (1:0)

BOR FARCO: Vitomir Krizmančic, David in Ales Gregori, Ivo Krizmančic, Merlak, Strajn, Bandi, Cauter, Balde.

STRELEC ZA BOR FARCO: Strajn 2.

Positivna serija cicibanov Bora Farco se nadaljuje, ceprav so si tokrat zmago zapravili tik pred koncem srečanja, ko so domacini s kazenskim strelom v kazenskem prostoru izenacili. Tekma je bila vsekotzi privlačna in ekipi sta bili enakovredni. Domacini so sicer prvi povedli, a v nadaljevanju je »plavim« uspelo najprej izenaciti in nato še preiti v vodstvo z vedno prisotnim Strajnom. Proti koncu srečanja pa hladna prha. (d.gr.)

Postava začetnikov Zarje Adriampex A (Foto Krizmančic)

GLEDALIŠČE

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 19.00 uri (Gallusova dvorana) W. Shakespeare: Kralj Lear. Za abonma Dijaski 8 in abonente Mestnega gledališča ljubljanskega. Avtor projekta Radko Polić, režija: Dusan Jovanovic. Vstopnice 600, 500, 400 SIT.

JUTRI: 2. decembra ob 18. uri (Gallusova dvorana) Kralj Lear - zaključena predstava za Liberalno demokratsko stranko. LDS vabi vse svoje simpatizerke in simpatizerje, predvsem pa ljubiteljice in ljubitelje dramskih umetnosti, naj brezplačne vstopnice prevzamejo pri blagajni CD. Prijazno vabljeni! Informacije in prodaja vstopnic vsak delavnik od 13. do 20. ure, ob sobotah pa od 9. do 14. ure. Tel: 061/222-815.

SENTJAKOBSCO GLEDALIŠČA

V PRIHODNIH DNEH: 4. decembra predstava (za Izven) A. Dumas - A. Stojan: Trije musketirji. Informacije na tel. 061/312-860.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

DANES: ob 19.30 uri predstava (za RED U) M. Frayn: Hrup za odrom.

Vstopnice so v prodaji v PIC MGL od 10. do 12.00 ure in uro pred predstavo. Tel. 061/210-852.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

JUTRI: 2. decembra ob 19.30 uri premiera novega slovenskega musicla Mi se ne damo. Besedilo je napisal Milan Dekleva, režiral Boris Kobal, komponiral Lojze Kranjčan, koreografirala Mojca Horvat, songe napisala Dusan Ursic in Milan Dekleva, scenografija Joze Logar. V posameznih vlogah nastopajo pevka Romana Kranjčan, Slavko Cerjak, Matjaz Visnar in Uros Balantic ter drugi. Informacije in rezervacije na tel. 064/222-681.

MARIBOR

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

OPERA -BALET

DANES: ob 19.30 premiera baleta (za izven) Luna nad Mississippijem (Razprodaja grehov). Po motivih Brechtovega baleta 7 smrtnih grehov. Koreografija, režija in scenografija Maja Milenovic Workman. Dramaturgija in scenarij: Vilma Stritof. V glavnih vlogah plešeta Ljiljana Koca-Rosker in Georgeta Radasan.

Cena vstopnic za premiero 840, 525, 315 in 210 SIT, za ostale predstave 525, 315 in 210 SIT. Blagajna gledališča je odprta ob delavnikih med 11. in 16. uro in uro pred predstavo. Tel. 062/221-206.

POSTOJNA

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 5. in 6. 12. ob 20.00 uri predstava Gledališča Lepljenke Postojna Kaligulove sanje. Cena vstopnice 500 SIT. Informacije in rezervacije na tel. 067/21-077.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 16. uri ponovitev predstave A. P. Cehov, Cesnjevi vrt, ob 40-letnici gledališkega dela Mire Sardoc. Abonma Red H. Ob jubilejntki nastopajo: Maja Blagovic, Lucka Pockaj, Adrijan Rustja, Vladimir Jurc, Alojz Svete, Stojan Colja, Lidija Kozlovic, Gobjmir Lesnjak, Anton Petje, Tone Gogala, Alojz Milic, Minu Kjuder in Vesna Hrovatin. Režija Boris Kobal.

Ponovitve: jutri, 2. decembra, ob 20.30 za red D, v četrtek, 3. decembra, ob 20.30 za abonma Red E, v petek, 4. decembra, ob 20. uri izven abonmaja, v soboto, 5. decembra, ob 20.30 za abonma Red F in v torek, 8. decembra, ob 16. uri za abonma Red G.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

Stalno gledališče FJK

DANES: ob 20.30 ponovitev dela Vittoria Franceschija Jack lo sventatore. Izvaja Stalno gledališče FJK v sodelovanju z Nuova Scena Teatro Testoni in InteraAction. Režija Nanni Garella. V glavni vlogi Alessandro Haber. Predstava v abonmaju, odrezek st. 4 - Red prost.

Prodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti. Ponovitve do vključno 6. decembra.

GLEDALIŠČE CRISTALLO

V PRIHODNIH DNEH: v soboto, 5. decembra, ob 20.30 Carpinteri & Faraguna Due paia di calze di seta di Vienna v izvedbi La Contrada. Režija Francesco Macedonio. Nastopajo Ariella Reggio, Mimmo Lo Vecchio, Orazio Bobbio.

GORICA

KULTURNI DOM GORICA

V PRIHODNIH DNEH: 15. decembra bo predstava SSG, P.A. Cehova, Cesnjevi vrt. 22. decembra: B. Slade, Ob letu osorej. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Predstave se bodo odvijale v teatru G. Verdi v Gorici (ul. Garibaldi 4), s pricetkom ob 20.30. Informacije v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) tel.: (0481) 33288.

TRZIC

OBCINSKO GLEDALIŠČE

NAPOVEDUJEMO: v ponedeljek, 21. in v torek, 22. decembra, ob 20.30 gostovanje gledališča iz Sardinije z delom A. Brofferia »Il Vampiro«. Režija Beppe Navello.

CEDAD

GLEDALIŠČE RISTORI

NAPOVEDUJEMO: v torek, 22. decembra, ob 20.30, Pierre Chesnot - L'inquilina del piano di sopra. Izvajajo gledališki skupini La Pro.Sa in Teatro. Režija Gianfranco De Bosio. Nastopajo Lia Tanzi in Giuseppe Pambieri.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

JUTRI: ob 19.30 premiera Shakespeareove komedije Der Widerspenstigen Zähmung.

GLASBA

Slovenija

LJUBLJANA

KLUB K4

DANES: ob 22.00 uri Consolidated - vodilna ameriška tehno hard core zasedba po lanskoltnem odmevnem koncertu ponovno v Ljubljani. Cena vstopnic med 300 in 400 SIT (prodaja vstopnic na dan koncerta). Tel. 061/113-282.

CANKARJEV DOM

V PRIHODNIH DNEH: 4. decembra (Gallusova dvorana) ob 20.00 uri (Zeleni abonma) Koncert simfonikov RTV Slovenija. Cena vstopnice od 270 do 440 SIT.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

V PRIHODNIH DNEH: 8. in 9. decembra Revija odraslih pevskih zborov.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 6. decembra, ob 16. uri Zborovska revija v organizaciji Zveze cerkvenih pevskih zborov.

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

Do 13. decembra bodo na sporedu koncerti posvečeni 300-letnici Tartinijevega in 200-letnici Rossinijevega rojstva. V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 6. decembra, ob 11. uri koncert Giuliana Fontanelle (violina) in Monice Bertagnin (klavir). Na programu Tartini in Beethoven. Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča Verdi na Trgu Unità in v Muzeju Revoltella eno uro pred pricetkom koncerta.

GLEDALIŠČE MIELA

NAPOVEDUJEMO: v četrtek, 17. decembra, ob 21. uri: koncert dua Kenny Drew in Niels O. Pedersen. Večer organizira Trzaski jazzovski krozek.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

JUTRI: ob 21. uri koncert kantavtorja Mimma Locasciulli za naslovom "Delitti perfetti". Predstava izven abonmaja. Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

NAPOVEDUJEMO: 25. januarja 1993 koncert Francesca De Gregorija; 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminijem; 29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberija.

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 7. decembra, ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopila bo skupina L'Homme Armé.

TRZIC

OBCINSKO GLEDALIŠČE

NAPOVEDUJEMO: v sredo, 9. decembra, koncert Stanislava Bunina, ki je bil napovedan za 27.11. Na sporedu Bach, Schumann in Chopin.

RAZNO

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 11. uri (Stihova dvorana) Nova država: nova energetska strategija. Okrogla miza zelenih Slove-

nije. Vljudno vabljeni!

Ob 11.00 uri v tiskovnem središču predstavitev zadnje glasbene izdaje DZS v tem letu Karla H. Woernerja Zgodovina glasbe.

V PRIHODNIH DNEH: 4. decembra ob 23.00 uri (Velika sprejemna dvorana) Dirty Dozen, New Orleans jazz - za ples in zur. Cena vstopnice v predprodaji 990 SIT, na dan koncerta 1200 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

FILOZOFSKA FAKULTETA

DANES: ob 19.00 uri predavanje Jozeta Vogrinca: Je mogoče ne-razumeti? v okviru Humanističnega simpozija. Vstop prost.

DRUSTVO SLOVENSKIH PISATELJEV

DANES: ob 11.00 uri predstavlja Založba Mihelac dve novi pesniški zbirki: Kajetana Kovica Sibirski ciklus in Milana Dekleve Presezeni clovek.

ZA NAJMLAJŠE

LJUBLJANA

SENTJAKOBSCO GLEDALIŠČE

V PRIHODNIH DNEH: 5. in 6. decembra otroška igrice s prihodom Miklavza: Medvedek na obisku. Cena vstopnice za otroke od 150 do 200 SIT, za odrasle od 200 do 300 SIT. Informacije in rezervacije dve uri pred predstavo na tel. 061/312-860.

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

V PRIHODNIH DNEH: 3. decembra predpremiera otroške igrice H.C. Andersen: Slavcek v prostorih Poslovno trgovskega centra Merkur Rozna dolina.

4. decembra premiera otroške igrice H.C. Andersen: Slavcek v avli O.S. Fran Erjavca.

KOPER

GLEDALIŠČE KOPER

V PRIHODNIH DNEH: v četrtek, 3. decembra, ob 20. uri gostovanje SLG Nova Gorica z otroško predstavo Viktor ali otroci na oblasti.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALIŠČE CRISTALLO

V PRIHODNIH DNEH: v nedeljo, 6. decembra, ob 11. uri »Povem ti pravilico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica L'acciarino magico v izvedbi gledališke skupine Archivolto iz Genove. Primavera. Vstopnice pri blagajni gledališča Cristallo pol ure pred pricetkom predstave.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 10.30 in ob 15. uri pravljica Kitajski slavcek (Die chinesische Nachtigall). Jutri ponovitev ob 10.30 in ob 15. uri.

NAPOVED

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

25. decembra ob 18. uri Božični koncert z orkestrom Slovenske filharmonije v Gallusovi dvorani. Vstopnice 400 in 250 SIT.

28. in 29. decembra romantični blaet Adolpha Adama Giselle v izvedbi SNG Opera in balet. Gallusova dvorana. vstopnice 750 in 550 SIT, studentje 200 SIT.

31. decembra Letičija in Lustrek v Stihovi dvorani. Vstopnice 800 SIT.

31. decembra ob 20. uri Silvestrski koncert: The Classic Buskers (Velika Britanija) in Witz Orchestra (Italija). Gallusova dvorana, vstopnice 1000 in 800 SIT.

1. januarja 1993 ob 18. uri Novoletni koncert Orkestra Slovenske filharmonije (Gallusova dvorana). Dirigent: Tadeusz Wojciechowski; solist: Andrzej Ratusinski, klavir. Program: Enescu, Chopin, Chabrier, de Falla, Loewe, Gershwin, Bernstein. Vstopnice 800 in 650 SIT.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE

10. 12. bo premiera predstave L.F. Bauma Carovnik iz Oza v režiji Francija Krizaja. V casu od 13. 12. do vključno 20. 12. bodo izvedli 7. teden otroškega programa, v okviru katerega bodo nastopili: Presernovo gledališče Kranj, Lutkovno gledališče Joze Pengov iz Ljubljane, Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica, Moje gledališča Ljubljana in drugi. To je vsakoletna prireditve za njamlajše z zaključnim Ziv-Zav, kjer ne manjka glasbe, zabave, sladkarij in seveda Dedka Mraza.

RAZSTAVE

LJUBLJANA

KNJIZNICA SISKKA

Do konca decembra bo na ogled razstava 19 slik slikarja Marjana Motoha z naslovom Tretje oko. Vstopnine ni.

NARODNA GALE-

RIJA

Do 31. decembra je odprta razstava Metamorfoze. Razstava otroških glinastih kipcev, ki so nastali po vzgledu gotске plastike iz stalne zbirke Narodne galerije. Galerija je odprta od torka do sobote od 10. do 18., v nedeljo pa od 10. do 13. ure.

Vstopnina je 100 SIT, za studente, dijake in upokojenke 60 SIT, za učenice v skupinah pa 30 SIT. Informacije: tel. 061/219-716.

MALA GALERIJA

Do 13. decembra je odprta razstava slikarja Mitje Tuska. Galerija je odprta od torka do sobote med 10. in 18. uro, ter v nedeljo med 10. in 13. uro. Vstopnina ni. Tel. 061/214-106.

GALERIJA TIVOLI - MEDNARODNI GRAFICNI LIKOVNI CENTER

Do 12. decembra je na ogled razstava slik in instalacij korojske umetnice Baik Soon-Shil. Galerija je odprta od torka do sobote med 10. in 16. uro, v nedeljo med 10. in 13. uro. Vstopnina je 40 SIT, za studente in upokojenke 20 SIT. Tel. 061/225-632.

CANKARJEV DOM

V galeriji CD bo do 12. decembra na ogled razstava slik seulskega slikarja Cho-Boo-Sooa. Odprto od 12. do 20. ure, v nedeljo od 15. do 18. ure. Vstopnina 100 SIT, studentje in dijak 50 SIT. Tel. 061/158-121.

JAKOPICEVA GALE-

RIJA

Na ogled je razstava slik Lojzeta Logarja. Razstava bo odprta do 2. decembra. Galerija je odprta od torka do sobote med 10. in 14. uro ter med 15. in 18. uro, v nedeljah pa od 10. do 13. ure. Vstopnina je 100 SIT, za studente, upokojenke in vojake 50 SIT. Tel. 061/223-340.

BEZIGRAJSKA GALERIJA

Do 13. decembra je odprta razstava lutk Marjana Mančka Od skice do skice. Razstava je odprta od ponedeljka do petka od 10.00 do 13.00 ure in od 16.00 do 19.00 ure, ob sobotah pa od 10.00 do 13. ure, ob nedeljah je galerija zaprta. Vstopnine ni. Informacije na tel. 061/313-648.

GALERIJA ZDSLJ, KOMENSKEGA 8

Do 21. decembra je na ogled razstava najnovejših del akademkega slikarja Bojana Bense. Razstava je odprta vsak dan, razen sobote in nedelje, med 10.00 in 18.00 uro.

VODNIKOVA DOMACIJA

Do 2. decembra je na ogled razstava skulptur kiparja Ceneta Ribnikarja.

V PRIHODNIH DNEH: 3. decembra ob 18.00 uri bo otvoritev razstave del slikarja Poldeta Mihelica. Razstavo bo odprl dr. Ivan Stopar. Razstava bo odprta do 5. januarja.

Galerija je odprta vsak dan razen ponedeljka od 10. do 14. ure in od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 13. ure. Vstopnine ni. Informacije na tel.: 061/558-973.

GALERIJA INSULA

Na ogled je razstava risb Vladimirja Makuca. Galerija je odprta od 10. do 13. ure in od 16. do 19. ure, v soboto in nedeljo zaprta. Vstopnine ni. Tel. 061/221-794.

GALERIJA PIC LEK

Do 11. decembra bo na ogled razstava Slovenija. Denarništo - zgodovina, ki jo prireja Lek in Numizmatični kabinet Narodnega muzeja. Razstava je odprta vsak dan, tudi v soboto in nedeljo, od 15. do 19. ure. Vstopnine ni. Informacije na tel.: 061/182-161.

GALERIJA KRKA

Do 6. januarja je na ogled razstava slik akademkega slikarja Mireta Cetina. Galerija je odprta vsak dan, razen sobote in nedelje, od 8. do 18. ure. Vstopnine ni. Tel.: 061/114-333.

GALERIJA KUD FRANCE PRESEREN

Do 5. decembra bo na ogled razstava slik akademke slikarke Nives Palmic. Vstopnine ni. Informacije na tel. 061/33 22

88.

GALERIJA KOMPAS

Do 15. decembra je odprta prodajna razstava grafik Bojana Klančarja Podobe Cerkniškega jezera. Informacije na tel. 061/331-444.

GALERIJA STOPNISCE

Na ogled je skupinska razstava fotografij na temo tihozitje. Galerija je odprta od 8.00 do 4.00 zjutraj. Vstopnine ni. Informacije na tel. 061/313-926.

ARHITEKTURNA GALERIJA DESSA

Do 3. januarja je na ogled je razstava Arhitekturna Vesne in Mateja Vozlica. Predstavitev zadnjih del mladih arhitektov. Galerija je odprta med 10. in 15. uro, ob nedeljah zaprta. Tel.: 061/216-010.

JELOVSKOV LIKOVNI SALON

Se danes je na ogled razstava avstrijske umetniske fotografije. Galerija je odprta od 9. do 13. ure in od 16. do 19. ure, ob nedeljah zaprta. Tel. 061/448-920.

SREDNJA POLICIJSKA SOLA TACEN

Na ogled je razstava stripov akademkega slikarja Kostje Gatnika.

NARODNI MUZEJ

Do 13. decembra je odprta razstava Grajska dediščina iz obdobja od 14. do 17. stoletja (gostovanje Goriskega muzeja), na kateri lahko vidite izbor 95 kosov keramike in stekla, ki so jih arheologi izkopali na lokacijah gradov v Stanjelu, na robu Krasa, v Rihenbergu (danasnji Branik) v Vipavski dolini, na Dobrovem v Goriskih Brdih in na Kozlovem na Tolminkem. Vstopnina za odrasle 100 SIT, za skupine 50 SIT. Razstava je odprta od torka do sobote od 10. do 13. ure, v nedeljo od 10. do 13. ure. V ponedeljek je muzej zaprt. Tel. 061/228-886.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE- CEKINOV GRAD

Do 20. decembra je odprta razstava slik iz zgodnjega opusa Doreta Klemenčič-Maja. Odprto vse dni, razen ponedeljka, med 10. in 18. uro. Informacije: tel. 061/323-968.

DO 5. decembra je na ogled razstava plakatov Volitive 1990. Razstava je odprta vsak dan od 10.00 do 18.00 ure, razen v ponedeljek. Tel.: 061/323-968.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE

Do 5. decembra je odprta razstava Ljubljanska industrija med leti 1918-1941. Odprto od ponedeljka do petka med 10. in 18. uro, v soboto od 10. do 13. ure. Informacije: tel. 061/214-025.

IDCO

Do 31. decembra bo odprta prodajna razstava iz programa ERGO. Vsi razstavljeni izdelki bodo pri nas prvič naprodaj. Razstava je odprta vsak dan, razen sobote in nedelje, od 10.00 do 18.00 ure.

SOLA ZA ARHITEKTURO

Do 10. decembra bo v 1. nadstropju Sole za arhitekturo, Cvojzova 5, na ogled razstava Olypia 2000. Predstavljen bo projekt studentov tehnicne univerze iz Berlina: Vizije olimpijskega mesta 2000.

ARHIV REPUBLIKE SLOVENIJE

Do 31. decembra je na ogled razstava Trajnost papirja. Predstavitev papirja kot nosilca kulturne dediščine. Arhiv je odprto od ponedeljka do petka med 8. in 15. uro. Vstopnine ni. Informacije: tel. 061/151-222.

PETER OKOTEN STOLP NA LJUBLJANSKEM GRADU

Do 4. decembra je na ogled razstava natečajnih del anketnega arhitekturno-urbanističnega natečaja za Topniško vojašnico in anketnega natečaja za sirše območje Centrlng stationa v Ljubljani.

MARIBOR

POKRAJINSKI MUZEJ MARIBOR

Do 6. decembra bo na ogled razstava Anton Martin Slomšek. Tel. 062/211-851.

FOTOGALERIJA STOLP

Na ogled je razstava fotografij Bozidarja Dolenca. Galerija je odprta v torek in četrtek od 18. do 20. ure, v sredo in petek od 17.

do 19. ure, ter v soboto od 10. do 12. ure.

CELJE

LIKOVNI SALON

Do 13. decembra je na ogled razstava likovnih del Vladimirja Makuca.

STARA GROFIJA

NUMIZMATIKA

Stik dveh svetov

VITOMIR ČOP

V evropskem srednjeveškem denarnstvu je prevladoval srebrni denar, zlatniki so bili razmeroma redki, prav tako bakreni drobci. Ravno v času, ko je Kolumb odkrival Ameriko, so se na Češkem rojevali prvi tolariji. Medtem so v Spaniji krožili srebrni reali. Največji med njimi, **srebrnik tolarke velikosti, vreden osem realov**, je pustil močan pečat ameriskemu denarnstvu vse do sredine prejšnjega stoletja. Poleg Spancev so ga kovali še v celi vrsti kovnic od Kalifornije do Patagonije.

Sredi 19. stoletja je bodisi zaradi osamosvajanja južnoameriških kolonij ali pa le zaradi prehoda na decimalni sistem postal osemrealni tolar podlaga novih valut. Vrsta držav, med njimi Mehika, Čile, Argentina, Kolumbija, Venezuela, Kuba in kopica srednjeameriških držav je uvedla peso, v Peruju so začeli kovati sol, v Boliviji boliviano in v Ekvadorju sucre.

Kljub ze skoraj pregovorni inflaciji v latinskoameriških državah, ki je njihove valute v zadnjem stoletju močno stanjšala, je omenjeni kovanec ponovno zazivel ob **praznovanju petstoletnice odkritja Amerike**. Kar stiriinajst držav se je ob tej priložnosti odločilo izdati skupno serijo **priložnostnih srebrnikov** v dimenzijah starega osemrealnega tolara.

Kovanci tehtajo 27 gramov in imajo v premeru 40 milimetrov. Na sprednji strani imajo v sredini grb in ime države, ki je določen kovanec izdala, okrog pa so nanizani grbi preostalih trinajstih držav, ki sodelujejo v seriji. Na hrbtni strani so različni motivi v zvezi z odkritjem Amerike, od Kolumbovega portreta, njegovih ladij do izkrcanja na obali. Vsem kovancem je skupen tudi napis *Encuentro de dos mundos* oziroma v portugalscini *Encontro de dois mun-*

dos. Seveda so vrednosti kovancev prilagodili današnjim vrednostim posameznih valut. Argentina je izdala 1.000 australov, Bolivija 10 bolivianov, Brazilija 500 krizeirov, Čile in Kolumbija po 10.000 pesov, Kuba 10 pesov, Ekvador 5.000 sucrov, Mehika 100 pesov, Nikaragva 1 kordobo, Peru 1 novi sol, Portugalska 1.000 eskudov, Spanija 2.000 pezeta, Urugvaj 50.000 nacionalov in Venezuela 1.100 boliviarjev.

Drugo, precej manjšo serijo so skupaj izdali Barbados, Bahami in Jamajka. Vsaka od teh držav je v serijo prispevala dva srebrnika, Bahamci po 5, Barbados po 10 in Jamajka po 25 dolarjev. Na bahamskih kovancih je Kolumb upodobljen z ladjami, na barbadoskih z domorodcem in na jamajskih s spansko kraljico Izabelo.

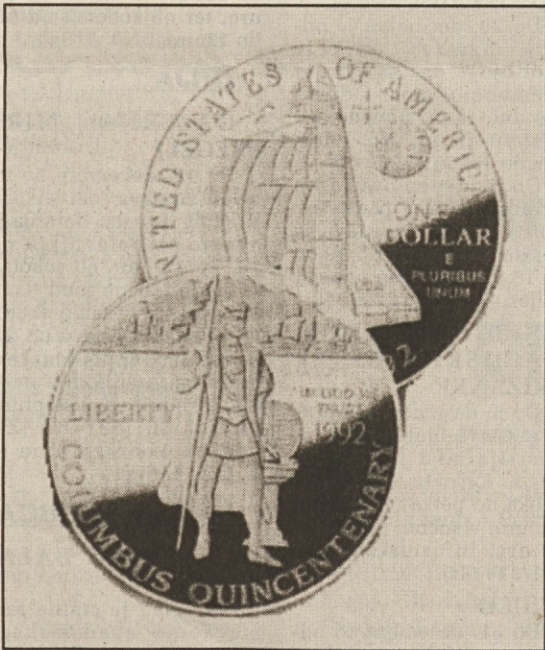
Združene države Amerike so obletnico pocastile s serijo treh priložnostnih kovancev. Na nikljastem poldolarskem kovancu so na eni strani upodobili tri Kolumbove ladje med plovbo, na drugi pa njegovo izkrcanje na obali. Srebrni dolar, ki je kovan v stari dimenziji, predstavlja na spodnji sliki. Tretji

kovanec je petdolarski zlatnik, na njem pa je upodobljen Kolumbov portret s stiliziranim zemljevidom Novega sveta.

Britanski Deviski otoki so ob tej priložnosti skovali dve seriji zlatnikov po 100, 250 in 500 dolarjev. Na prvi seriji so upodobljeni kralj Ferdinand, kraljica Izabela in Kristof Kolumb, na drugi pa ladje Pinta, Nina in Santa Maria. Cookovi otoki pa so se obletnice spomnili s petdesetdolarskim zlatnikom, na katerem so upodobili ladjo in stiliziran zemljevid Južne Amerike, in z desetdolarskim srebrnikom s Kolumbovim portretom.

Pomembne obletnice so se spomnile tudi nekatere evropske države. Med njimi je seveda tudi Italija, ki je Kolumba pocastila z dvema srebrnikoma po 500 lir. Na prvem so na eni strani upodobili njegov portret, na drugi star zemljevid, na drugem kovancu pa izkrcanje na obali.

Svojo serijo ob tem dogodku je prispevala tudi zepna republika San Marino. Na seriji desetih kovancev od 1 do 1.000 lir so prikazali celotno Kolumbovo potovanje in glavne pridobitve njegovega odkritja.

Ameriški dolarski kovanec, izdan ob obletnici odkritja Amerike, ima na hrbtni strani upodobljeno zanimivo kombinacijo ladje Santa Maria in space shuttle Discovery, ki simbolizirata odkritji pred petsto leti in danes.

VINOTEKA

Šampanjec alias penina

DUŠAN BREČ

Pri nas se je ze močno utrdila navada, da vsakemu penecemu vinu recemo šampanjec. To pa ni pravilno.

Šampanja (Champagne) je francoska pokrajina, torej lahko s tem imenom poimenujemo samo tista vina, ki prihajajo s tega geografskega področja. Poleg tega pa se ta beseda nanasa tudi na način oziroma metodo pridelave. »Vrenje v steklenici« ali »methode champenoise« pomeni, da je sekundarno vrenje, ki nam daje peneče vino, potekalo v steklenici, ne pa kje drugje.

Posamezne države so pricele mrzlično iskati zamenjavo za besedo »champagne«, saj evro-

pska zakonodaja kmalu ne bo več trpela takšnih »pomot«. Nemci ze uporabljajo besedo »sekt«, v Spaniji je to »cava«, v Italiji so za to vrsto vina izbrali ime »classico«, pa ga medtem tudi ze opustili.

Nam pa ze Bleiweisove »Novice« z dne, 10. decembra 1853, ponujajo elegantno resi-
tev - **penina**. Ime je kratko, zvočno in tako rekoč govori samo zase. Radgonske penine, ki se ravno letos lahko pohvalijo s 140-letno tradicijo, pa imajo ugled, ki zaradi razširjene uporabe tega imena ne bo nič manjši. Morda je res prav nasprotno!?

Tokrat predstavljam jubilejno Zlato radgonsko penino 1990, ki je

suho vino. Sestavljajo ga renski rizling, modri pinot in chardonnay.

Je malo močnejše rumenkaste barve, brez znakov oksidacije. Vonj spominja na jagodo, kar morda govori v prid navadi, da ob penini postrežemo sveže jagode. Sadnosti pa pri okusanju ne zaznamo, prej bi lahko govorili o tipu zrele penine, ki bi skupaj z visjo barvo nedvomno ustrezala angleškemu ljubiteljem vin, saj je tem ljubša njihova zrelost kot pa svežina in mladost. »**Toasted**« je beseda, ki označuje takšen tip penečega vina.

Stanovitno penjenje samo potrjuje odličnost te penine, starinska oblika steklenice pa mu daje še dodaten čar.

RECEPT

Pikantna solata

SESTAVINE: 50 dag polžkov - kratkih makaronov, 1 zelena, 10 dag ementalca, 10 dag orehov, 1 čebula, 4 - 5 žlic majoneze, mleta paprika, sok limone, 3 žlice olivnega olja, sol

CAS PRIPRAVE: 15 minut

Testenine skuhamo v veliko slane vode. Medtem operemo, olupimo in grobo naribamo zeleno in jo takoj pokapljamo z limono, da ne potemni. Kuhane testenine odcedimo. Zmešamo jih z olivnim oljem. Dodatno na kocke narezan sir, grobo nasekljane orehe, zeleno. Dobro premešamo se majonezo in drobno nasekljano čebulo. Na koncu dosolimo in potresemo z mleto papriko.

(Slavko Adamlje)

ZELENI RECEPT

Domači ajdovi rezanci z olivami

SESTAVINE: 400 g domačih ajdovih rezancev, 1 strok česna, 25 g masla, 2 dl sladke smetane, 20 g oliv, 1 žlica kaper, sol, olje, muskatni orešek, kreša

Doma narejene ajdove rezance kuhamo v slani vodi 12 minut, jih odcedimo in speremo. Vodo prihranimo za juho. Cesen, olive in kapre drobno nasekljamo in 3 minute prazimo na maslu. Pri-
lijemo smetano in omako kuhamo se 3 minute. Nato jo začnimo s soljo, muskatnim oreškom in nasekljano krešo. Po potrebi rezance se pogreje-
mo, jih prelijemo z omako in ponudimo na toplih krožnikih.

(Neva Miklavčič Predan)

JUTRI

2. decembra

Zmagoviti pohod opere je zastal, ko je dosegel vrh z Verdijem, Wagnerjem in Puccinijem. Moderne operne produkcije niso polnile glasbenih gledališč. Sijajni pevski mojstri so krožili med Dunajem, Rimom, Parizom in New Yorkom z železnim repertoarjem romantike in verizma.

V to obilje ze ulezane umetnosti je kot meteor zasijala **Maria Callas, 2. decembra leta 1923** rojena grška sopranistka. Z izjemnim glasom in igralskim talentom osvojila vse svetovne odre. Njeno

podajanje ze nestetokrat preizkušenih vlog je bilo izjemno, novo. Povzpela se je v krog najbolj elitne smetane družbe, ki so ga dolocali ladjar Onasis in njegova družba. Placala je visok davek. Zgodaj je opešala, se umaknila z mednarodnega opernega sveta in se zadnjih poizkusila s svojim prijateljem italijanskim tenoristom G. di Stefanom stopiti pred poslušalce. Umrla je osamljena v Parizu.

Neprecenljiva zasluga te velike umetnice je, da je ljubiteljem operne glasbe vrnila mnoga ze pozabljen dela starejše ustvarjalnosti. Z vrhunskimi posnetki, ki jih je omogočila moderna stereofonska tehnika, je vrnila sijaj mojstrovinam, kot so na primer Norma, Mesečnica, Puritanci.

DOVOLITE, DA SE VAM PREDSTAVIMO!

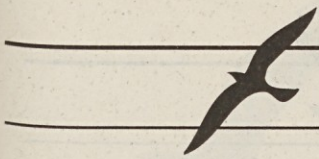
SCT
Stanovanjski
inženiring d.o.o.

Smo SCT Stanovanjski inženiring. Podjetje, ki je nastalo ob reorganizaciji gradbenega koncerna SCT. Naša dejavnost zajema celoten proces od pridobitve zemljišča, projektive in izgradnje, do prodaje stanovanj.

V podjetju SCT Stanovanjski inženiring smo zbrani izkušeni strokovnjaki, ki smo pripravljeni na spremembe. Odločili smo se, da bo filozofija našega podjetja podrejena pristnemu odnosu s strankami in prilagojena vsakemu kupcu posebej. Trenutno vam lahko ponudimo takoj vseljiva stanovanja (z garažami), poslovne prostore in idejne projekte bodočih stanovanj, pri nastajanju katerih lahko kreativno sodelujete. Svojo pot pričenjamo v novih prostorih, na novi lokaciji in vabimo Vas, da nas obiščete. Naš novi naslov je:

ŠTIHOVA 26, ZUPANČIČEVA JAMA, LJUBLJANA
TELEFON: 319 - 646, 319 - 657, FAX: 319 - 772
PRODAJNA SLUŽBA: 319 - 789

SCT STANOVANJSKI INŽENIRING - V SLUŽBI ŽIVLJENJA

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

09.00	Zgodbe iz školjke
09.45	Analitična mehanika, 8/52
10.15	Angleščina - Follow Through, 1. lekcija
10.40	Muzzy, angleščina za najmlajše, 8/20
11.00	Sedma steza, ponovitev
11.30	Prisluhnimo tišini, ponovitev
12.00	Porocila
14.35	Zgodovina Slovencev v filmskih freskah: Spet trte so rodile, 8. oddaja, ponovitev
15.20	Trip, ameriški film, ponovitev, VPS 1520
16.50	Iz življenja strank, 30. 11. 92, ponovitev
17.00	TV dnevnik I
17.10	Lonček, kuhaj: Hladna sadna rižota
17.25	Prvi uspehi: Dasa Maravič - klavir
17.30	Jakec in carobna lutka, 8. del angl. risane nanizanke
17.40	Denver - poslednji dinosaver, 10/20 del am. nanizanke
18.00	Po belih in crnih tipkah, 8., zadnji del glasbene serije
18.35	Potovanje v modro, otroška plesna predstava
19.30	TV dnevnik II, vreme, sport
20.10	Volitive '92: Soocanje strank, 2. del
21.00	TV dnevnik III, vreme, sport, VPS 2150
23.05	SOVA: Haggard II, 6/7 del angleske humoristične nanizanke, VPS 2235
23.30	Beverly Hills 90210, 21/22 del ameriške nadaljevanke, VPS 2300

SLOVENIJA 2

15.40	Sova, ponovitev: Brooklynski most, 12., zadnji del ameriške nanizanke
16.00	Beverly Hills 90210, 20/22 del ameriške nanizanke
16.30	Ameriška kronika, 13., zadnji del ameriške dokumentarne serije
17.20	Svet poroča
18.00	Slovenska kronika
18.10	Regionalni programi - Koper
19.00	Orion
19.30	TV dnevnik ORF
20.00	Besede, besede, besede, tv igrice
20.30	Gozdarska hiša Falkenau, 45. del nemške nanizanke
20.55	Svetovni dan boja proti aidsu, večer s C. Porterjem
22.05	Osmi dan
22.55	Svet poroča, ponovitev
23.35	Video strani

KANAL A

10.25	Astroloska napoved
10.30	Ris, risanke in spoti
11.00	Drugacen svet, 41. del am. nadaljevanke, ponovitev
12.00	Volitive '92: Predsedniška soočenja (Kucan-Bebler), ponovitev
19.00	Napoved spored in vreme
19.02	Volitive '92, informativna oddaja
19.15	Risanke
19.55	Vreme
20.00	Vroče mascevanje, ameriški film
20.10	Vietnamski veteran se vrne v Laos po dekle, ki jo ljubi. Zaplete se v mrežo tihotapcev z mamili...
21.30	Volitive '92: Strankarski dvoboj (Združena lista-DS)
22.30	Drugacen svet, 42. del ameriške nadaljevanke
23.17	Porocila v angleščini: Deutsche Welle
23.50	Astroloska napoved
00.00	MCM

KOPER

18.00	Slovenska kronika
	Studio 2

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15	Nad.: La bella Otero, vmes (11.00) vesti
11.55	Vremenska napoved
12.00	Variete: Servizio a domicilio, vmes (12.30) dnevnik 1
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Variete: Prove e provini a Scommettiamo che...?
14.30	Rubrika za avtomobiliste TG Uno Auto
14.45	Film: Il ribelle di Scizia (zgod., VB 1971)
16.30	Mladinski variete: Big V Parlamentu in vesti
17.55	Aktualno: Italija, navodila za uporabo
18.10	Variete: Ci siamo?
18.45	Vreme in dnevnik
19.50	Variete: Partita doppia
20.30	Aktualno: Caffè italiano, vmes dnevnik
22.40	Dnevnik in vreme
0.30	Danes v Parlamentu
0.40	Rubrika opolnoci

RAI 2

6.10	Metropolitan Police
7.00	Otroski variete
9.45	Aktualno: Ristorante Italia
10.00	Film: Il barone Carlo Mazza (kom., It. '48)
11.25	Nan.: Lassie
11.50	Kratke vesti
11.55	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, Gospodarstvo, Diogenes in vreme
13.55	Sto ključev za Evropo
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara
15.25	Kronika v živo
17.15	Vesti in iz Parlamenta
17.25	Nan.: Poliziotti alle Hawaii, nato sport
18.20	Nan.: Hunter
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.30	Film: Il cielo non cade mai (dram., '92, 1. del)
21.55	Film: Chiara e Francesca (fant., It. 1988)
23.15	TG2 Pegaz

RAI 3

6.30	V kioskih, Televideo
12.00	Kratke vesti iz Milana
12.15	Proza: La farnegia del santolo (i. C. Baseggio)
14.00	Dezelne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	Drobi
15.15	Sola se posodablja
15.45	Samo za sport
17.20	Sportna rubrika Derby
17.30	Nočne pesmi
18.00	Dok. oddaja: Geo
18.30	D. Raffai odgovarja
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Dezelne vesti
19.45	Telegiornale Zero
20.05	Variete: Blob
20.25	Una cartolina
20.30	Telefomo giallo
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Milano, Italia

RETE 4

6.30	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.00 dalje vsakih 30 min. vesti
7.05	Nan.: Una famiglia americana
10.00	Nad.: Marcellina, 10.30 Ines, Celeste
11.25	Variete: A casa nostra
11.40	Kratke vesti
13.00	Nad.: Sentieri
13.30	TG 4 vesti
14.00	Variete: Buon pomeriggio
14.05	Nad.: Sentieri, Maria
15.20	Rubrika o lepoti
15.30	Nad.: Amanda, Febbre d' amore
17.30	TG 4 vesti
17.40	Aktualno: C' eravamo tanto amanti
18.00	Kviz: La cena è servita
18.50	TG 4 vesti
19.20	La signora in rosa
20.20	TV film: Grandi magazzini (kom., It. '86)
21.30	Variete: veliki cirkus
23.00	Kviz: Io, tu e mamma
23.45	TG 4 nočne vesti

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Variete: Maurizio Costanzo Show (pon.)
10.30	Nan.: La casa nella prateria (i. M. Landon)
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Aktualno: Sgarbi quotidiani
13.35	Variete: Non è la RAI
14.40	Aktualno: Forum, 15.15 Agenzia matrimoniale, 15.45 Ti amo parliamone
16.00	Otroski variete
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Variete: Bravo bravissimo
22.30	Nan.: Pappa e Ciccio
23.00	Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) TG 5 vesti

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odpri studio
13.00	Nan.: Lepotica in zver
14.00	Otroski variete
16.00	Variete: Unomania
16.05	Nan.: Happy Days
16.35	Varieteji: E' pericoloso sport, Twin Clips, 17.25 Mitico
17.50	Film, vmes sport
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Film: Shadowchaser - Progettato per uccidere (fant., ZDA 1991, r. John Eyers i. Martin Kove, Meg Foster)
22.30	Sport: Torkov priziv
0.30	Odpri studio, pregled tiska in Studio sport
1.10	Nočni spored

TMC

8.30	Tecaj angleščine
8.45	Nad.: Doppio imbroglio, 9.30 Potere
10.00	Rubrika: Zenska TV
11.40	Nan.: Doris Day Show
12.10	Variete: Kosilo z Wilmo
13.00	TMC News - Sport
14.00	Film: Johnny Belinda (dram., ZDA 1948, r. Jean Negulesco, i. Jane Wyman)
16.00	Risanke: Snack
16.15	Variete: Amici mostri
17.15	Rubrika: Zenska TV
19.30	Vesti: TMC News
19.55	Pravljica
20.00	Nan.: Maguy
20.35	Glasbena oddaja: La più bella sei tu - Italija proti ostalemu svetu
22.40	Variete: T' amo TV (vodi Fabio Fazio)
23.45	Nočne vesti in vreme
0.05	Sport: Strike, ribolov na ekranu
0.40	Film: Lo specchio (dram., SZ 1975, r. Andrej Tarkovski, i. Margarita Tarehova)
2.35	Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30	Risanke
11.30	Nad.: Aspettando il domani, Cara a cara
13.45	USA Today News
14.00	Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita
15.45	Dezelnj programi
17.30	7 in allegria
17.35	Nan.: Winspector, 19.00 I Campbell's News Line
19.15	Nan.: Diamonds
19.30	Film: Uomini alla ventura (kom., ZDA 1952, i. James Cagney)
22.50	Variete: Colpo grosso story
23.50	Film: La banda di J. e S. - Cronaca criminale del Far West ('72)
1.40	Kino in News Line

TELEFRIULI

10.00	Telefriuli non stop
16.55	Kratke vesti
17.00	Starlandia
18.00	Nan.: Barney Miller
18.30	Nad.: Destini
19.00	Večerne vesti
19.30	Rubrika: Crno in belo
20.30	Nan.: I giorni di Brian
21.30	Sport in sport
22.30	Nočne vesti
23.30	Ena rastlina na dan

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
Kronika in komentar
Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Rayanovi, ameriška nadaljevanke
13.20	Zdravniki s krili, avstralska nadaljevanke
14.10	Ponedeljkov sportni pregled, ponovitev
15.10	Projekt NLP, ameriška nanizanka
16.00	Novice
16.05	Carobna svetilka, otroški program
16.50	Tecaj italijanscine
17.00	Deček Dominic, 8. del
18.00	Cikaseke zgodbe, ameriška nanizanka
18.05	Slovenska kronika, Studio 2
19.00	TV dnevnik
19.25	Rayanovi, ameriška nadaljevanke
19.50	Zdravniki s krili, avstralska nadaljevanke
20.40	Hisa ob cesti, ameriški film
22.10	TV dnevnik
20.20	Termoli '92, festival avtorske popevke, 1. oddaja
23.05	Projekt NLP, ameriška nanizanka

ORF Avstrija 1

9.00	Ponovitve raznih oddaj
10.30	Pomembno je biti resen, pon. angl. filma
13.35	Sinha Moca, 56. del
14.00	Lorentz in sinovi: Konec izleta
15.00	Jaz in ti, otroški program
15.05	Oddaja z Misko
17.00	Mini cas v sliki
17.10	Wurlitzer
18.30	Blagoslovljena dvojica, 2. del
19.22	Znanost
19.30	Cas v sliki
20.00	Sport
20.15	Dezela dolin: Gasteinertal
21.07	Pogledi s strani
21.15	Juzne zvezde, 1. del
22.45	Moj oče-moj sin, am. tv film
0.15	Porocila
0.20	Mannix: Dekle za nedeljo
1.05	Porocila

ORF Avstrija 2

17.00	Tisot mojstrovin
17.10	Leksikon umetnikov
17.15	Tecaj madžarskega jezika
17.30	Orientacija
18.00	Harry in Hendersonovi: Rokoborec Harry
19.00	Lokalni spored
19.30	Cas v sliki, vreme
20.00	Kultura
20.15	Kdor se smeji, zmaga, vodi Ossy Kolmann
21.00	TV koticek za živali
21.07	Reportaže iz tujine
22.00	Cas v sliki
22.30	Klub 2
23.30	Porocila
	Tisot mojstrovin

Hrvaška 1

7.00	Dobro jutro, Hrvaška
	Porocila, TV koledar
	Zgodbe in Monticella, 12. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.30	Mali svet
12.00	Porocila
	Ko se svet vrti, 12. del ameriške nadaljevanke
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.05	Slika na sliko
14.50	S klovnji so prisle solze, ponovitev 5/6 dela nemške nadaljevanke
16.00	Porocila
16.05	Ucimo o Hrvaški
16.35	Malavizija
18.00	Porocila
18.35	Santa Barbara, 263. del ameriške nadaljevanke
19.18	Risanke
19.30	Dnevnik
20.05	Sartre in njegova doba, 2/4 del francoske dokumentarne oddaje V velikem planu
21.00	Dnevnik
22.35	Porocila v angleščini
23.50	Porocila
0.00	Sanje brez meja

Hrvaška 2

17.40	Nekoč in danes, ponovitev ameriškega filma
19.20	Loto
19.30	Dnevnik
20.05	Drzavnik novega kova, 13. del angleske humoristične nanizanke
21.25	S klovnji so prisle solze, 6., zadnji del nemške nadaljevanke
22.10	Tri ljubezni, 11. del švedske nadaljevanke
23.05	Premiere, ki jih ni bilo: Poišči zeno
23.55	Horoskop
0.00	Video strani

MTV Madžarska

5.40	Dobro jutro
8.35	Cez dan
9.00	Na konju smo, 35. del nemške serije
10.00	Ne vrni se nikoli!, 3. zadnji del angl. nad.
12.00	Porocila
17.00	Pregled dnevnih dogodkov
17.10	Kupil bom to zensko, 108. del mehiške serije
17.50	Svet denarja
18.00	Makovi cvetovi
18.45	Cez dan
19.35	Večerna pravljica, risanka
20.00	Dnevnik, telesport
20.40	Dinastija Strauss, 7. del avstrijska nad.
21.45	Aktualno
22.10	Car sporta
23.50	Dnevnik

TV Slovenija 2 / Nocoj ob 20.55

Svetovni dan boja proti Aidsu

Glasbeni večer
s Coleom Porterjem

Aids - najbolj zastrašujoča bolezen naše sedanjosti in se bolj verjetno naše prihodnosti; kuga, ki neusmiljeno kosi med ljudmi vseh vrst in narodnosti in ne priznana niti talentom in umetnikom.

V petnajstih filmskih glasbenih spottih se nam bodo predstavili talenti z vsega sveta s svojimi priredbami najpopularnejših melodij Colea Porterja: Skupina U2, Annie Lennox, David Byrne, Jody Watley, Neneh Cherry, The Jungle Brothers, Erasure, Fine Young Cannibals, The Neville Brothers, Salif Keita, Deborah Harry and Iggy Pop, Tom

Waits, Lisa Stansfield, K D Lang, Jimmy Somerville, Les Negresses Vertes. Producent tega svetovnega projekta je Leigh

Blake. Ves dohodek od prodaje albuma in televizijskega predvajanja je namenjen kot pomoč za boj proti aidsu.

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz; od 16.00 SV 918 kHz) 4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Porocila: 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus, 8.40 Minute za smeh; 9.00 Klub uspešnih; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.00 Danes do 13-ih; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Obvestila; 17.00 Studio ob 17.00-ih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 20.35 Minute za...; 21.05 Radijska igra; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Slovenski pevci sanjskih; 23.05 Literarni nokturmo.

Slovenija 2

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.30 Doplane na val; 20.40 Koledar prirediteljev; 10.40 Primorski val; 11.00 Novosti; 12.00 Točno opoldne; 12.10 Kuharski recepti; 12.40 Stajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobline; 15.10

Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.40 Tema popoldneva; 16.50 Šolsko; 17.50 Sport; 18.00 Fiesta; 19.30 Štos; 21.00 Zgodnja dela; 22.00 Zrcalo dneva; 22.20 Jazz klub.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz; od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz) 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Sodobna umetnost; 10.25 Opere melodije; 11.05 Človek in zdravje; 12.05 Igramo in pojmemo; 13.05 Enajsta šola; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Big Band RTS; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Ljudsko izročilo; 17.00 Vokalna glasba; 17.45 Izšlo je; 18.05 Koncerti; 19.35 Arje; 20.00 Literarni večer; 22.05 Pretok idej; 22.25 Glasba.

Radio Koper

(slovenski program) (SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz) 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Porocila; 12.30 Dnevnik; 6.00 Glasba in koledar; 6.30 Jutranjnik, osmrtnice; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45

Evergreen; 8.15 Na rešet; 8.45 Servisne informacije; 9.00 Pesem tedna; 10.30 Primorski val; 11.00 Hladno...toplo... vroče; 12.00 Opoldnevi; 13.00 Jagode in podoknice; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi, prenos RS; 16.00 Glasbeni desert; 16.30 Predsedniški kandidati; 16.40 Skupščinska kronika; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Iz kulture sveta; 18.45 Laser jazz; 19.00 Dnevnik - Prenos RS.

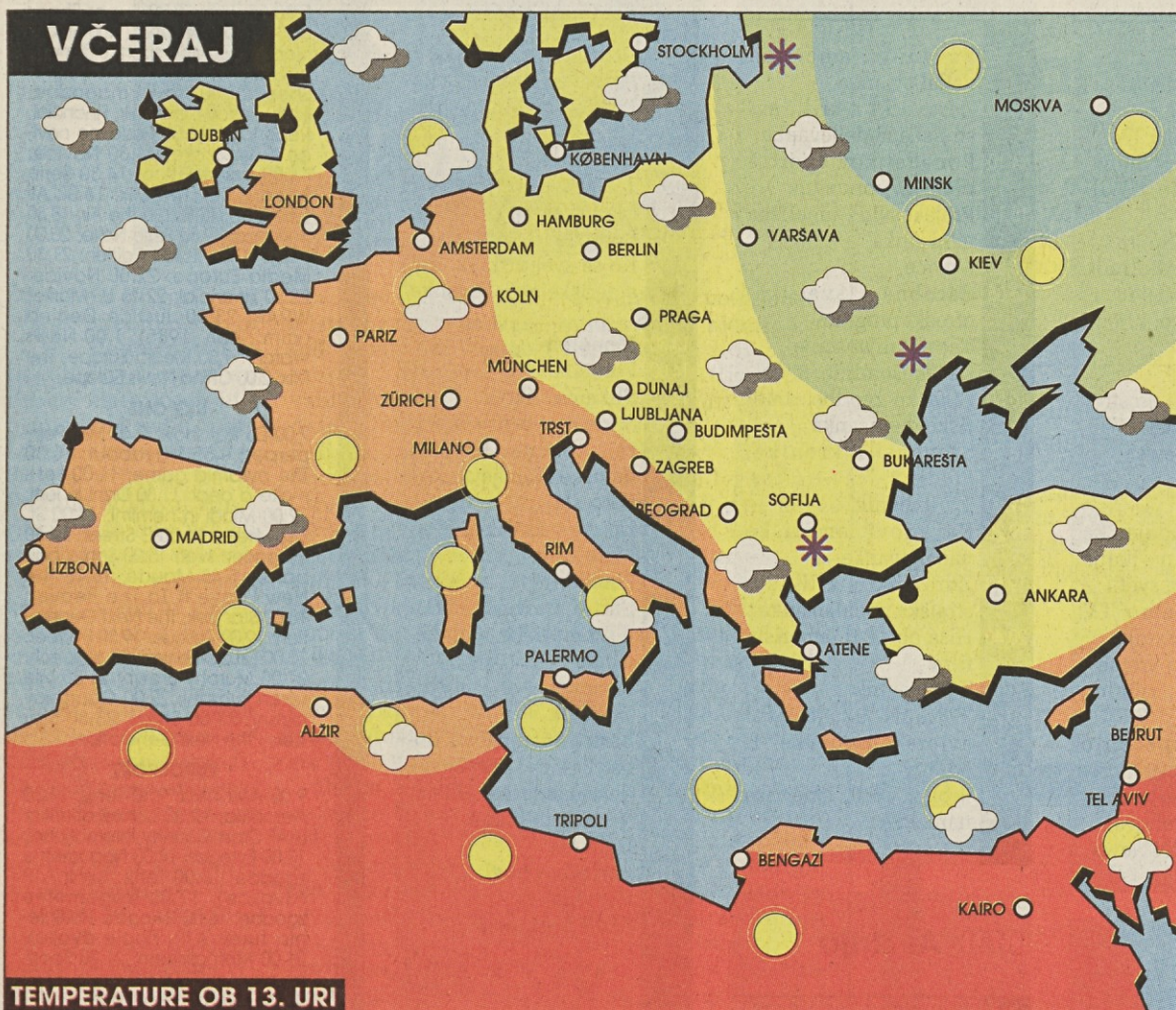
Radio Koper

(italijanski program)

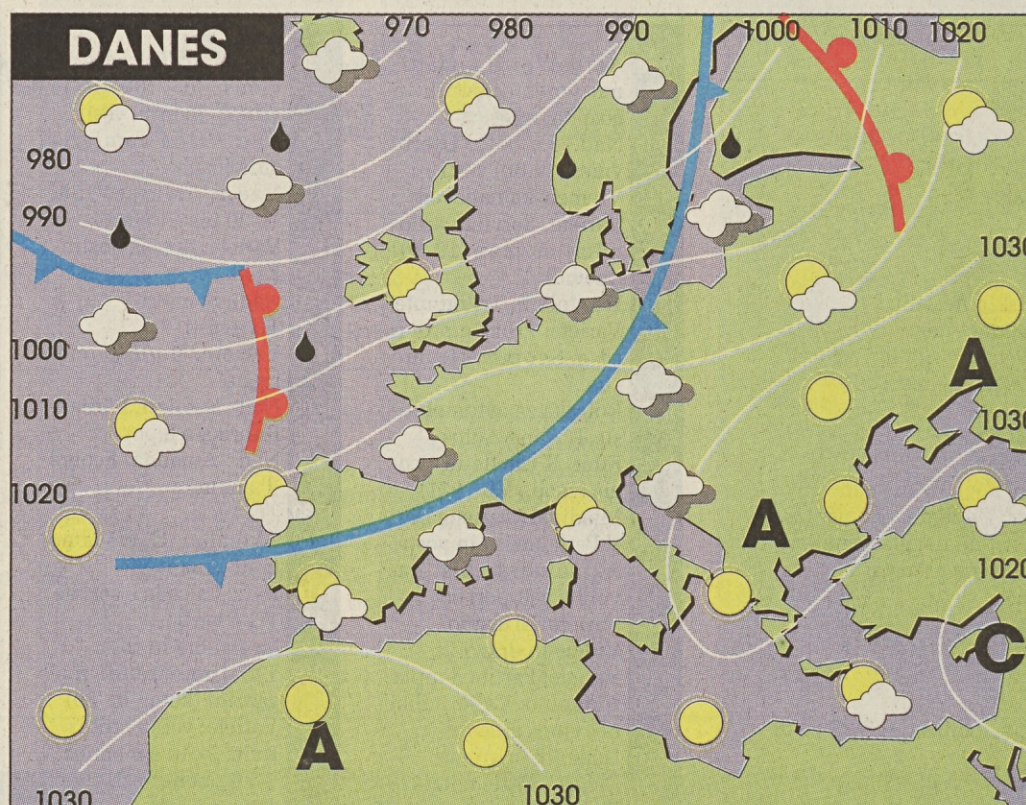
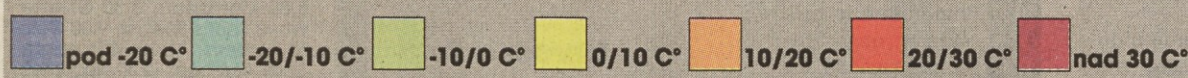
6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.07 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.45 Kulturni koledarček; 7.50 Astrolos

EVROPA / GREBEN TOPLEGA ZRAKA NAD CELINO

TEMPERATURE OB 13. URI

VREMENSKA SLIKA
Nad severnim Atlantikom in Skandinavijo je obsežno ciklonsko območje s frontalnim valom, nad Balkanom pa se od severovzhoda

prehodno krepi območje visokega zračnega pritiska. V nižjih plasteh priteka k nam s severovzhodnimi vetrovi vlažen zrak.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo danes vzhlo ob 07.24 in zašlo ob 16.18. Dan bo dolg 8 ur 54 minut. Luna bo vzhla ob 11. uri 52 minut in zašla ob 23. uri 25 minut.

VREMENSKA NAPOVEDI
HIDROMETEOROLOŠKEGA
ZAVODA SLOVENIJE

TEMPERATURE

PO SVETU

HELSINKI.....	-8/-7
OSLO.....	-10/-2
STOCKHOLM....	2/4
KØBENHAVN....	1/6
MOSKVA.....	-20/-18
BERLIN.....	0/3
VARSAVA.....	2/4
LONDON.....	5/12
AMSTERDAM....	2/8
BRUSELJ.....	4/11
BONN.....	7/7
FRANKFURT.....	6/6
PARIZ.....	10/14
DUNAJ.....	-4/7
MÜNCHEN.....	5/6
ZÜRICH.....	3/1
ZENEVA.....	6/14
RIM.....	8/16
MILAN.....	4/7
BEOGRAD.....	6/9
NICA.....	9/15
BARCELONA....	8/16
CARIGRAD.....	7/12
MADRID.....	2/14
LIZBONA.....	10/18
ATENE.....	8/17
LARNAKA.....	12/17
TUNIS.....	10/22
ALŽIR.....	5/21
MALTA.....	13/20
JERUZALEM.....	7/16
KAIRO.....	15/22
BUKARESTA.....	1/9

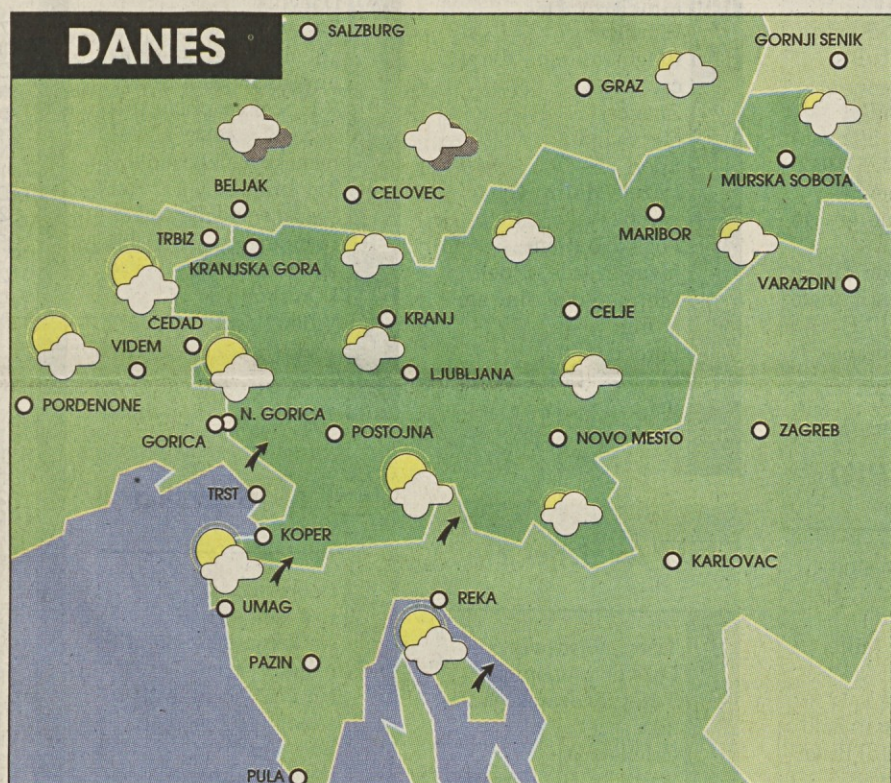
ALPE-JADRAN / V GORAH SONČNO, DRUGOD OBLAČNO

TEMPERATURE

VČERAJ

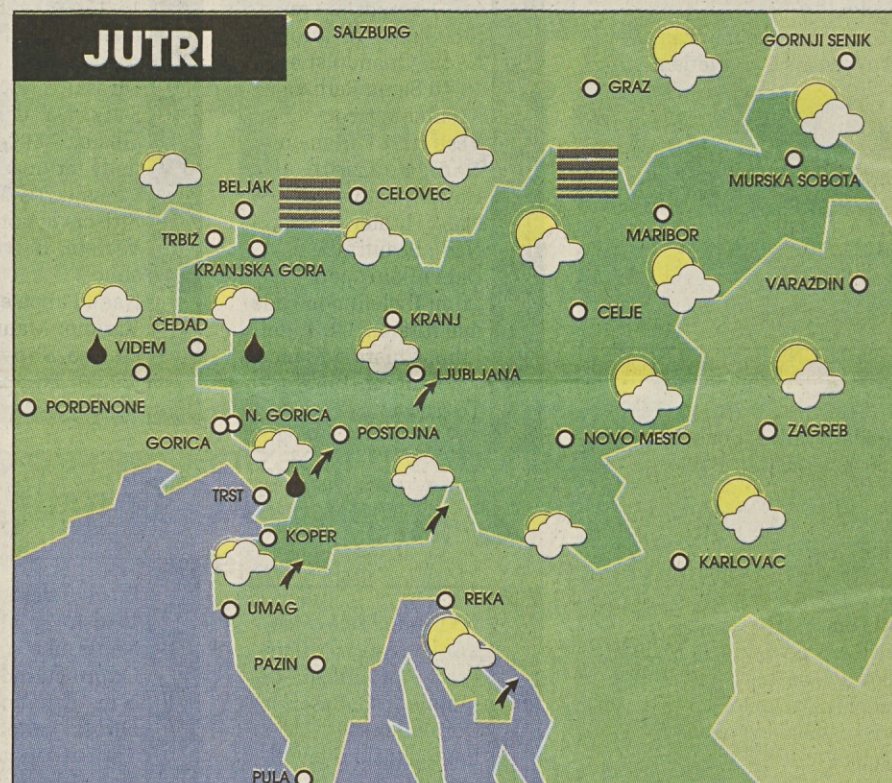
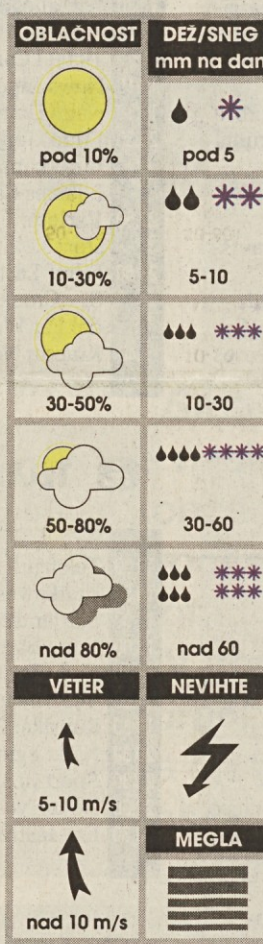
OB 7. IN OB 13. URI

LJUBLJANA.....	5/6
TRST.....	8/14
CELOVEC.....	3/6
BRNIK.....	4/5
MARIBOR.....	4/4
CELJE.....	4/5
NOVO MESTO.....	4/5
NOVA GORICA.....	2/10
MUR. SOBOTA.....	3/5
PORTOROŽ.....	8/13
POSTOJNA.....	3/6
IL. BISTRICA.....	2/10
KOČEVJE.....	3/5
ČRNOMELJ.....	5/5
SL. GRADEC.....	3/4
BOVEC.....	0/8
RATEČE.....	2/3
VOGEL.....	-3/5
KREDARICA.....	-5/2
VIDEM.....	5/13
GRADEC.....	3/4
MONOSTER.....	3/4
ZAGREB.....	5/6
REKA.....	8/14

V SLOVENIJI: V zahodnih krajih in v višjih legah bo sončno, drugod pretežno oblačno. Najnižje jutranje temperature od -1 do 4, ob morju 7 °C, najvišje dnevne od 3 do 8, na Primorskem do 13 °C.

SOSEDNJE POKRAJINE: V Italiji in v višjih legah bo precej jasno, drugod se bo večji del dneva zadrževala nizka oblačnost. Ob severnem Jadranu bo pihala šibka burja.

V SLOVENIJI: Jutri bo v severovzhodni Sloveniji delno jasno in razmeroma toplo, drugod zmerno do pretežno oblačno. Popoldne bodo v zahodnih krajih se manjše padavine.

OBTETI: V četrtek bo pretežno oblačno z občasnimi padavinami.

ONESNAŽENOST
ZRAKA

Povprečne 24-urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na m³ zraka:

Ljubljana	46
Maribor	—
Celje	85
Trbovlje	66
Horjul	—
Zagorje	—
Šoštanj	15

Kritična 24-urna koncentracija SO₂ je 375 mikrogramov na m³ zraka.

STANJE VODA

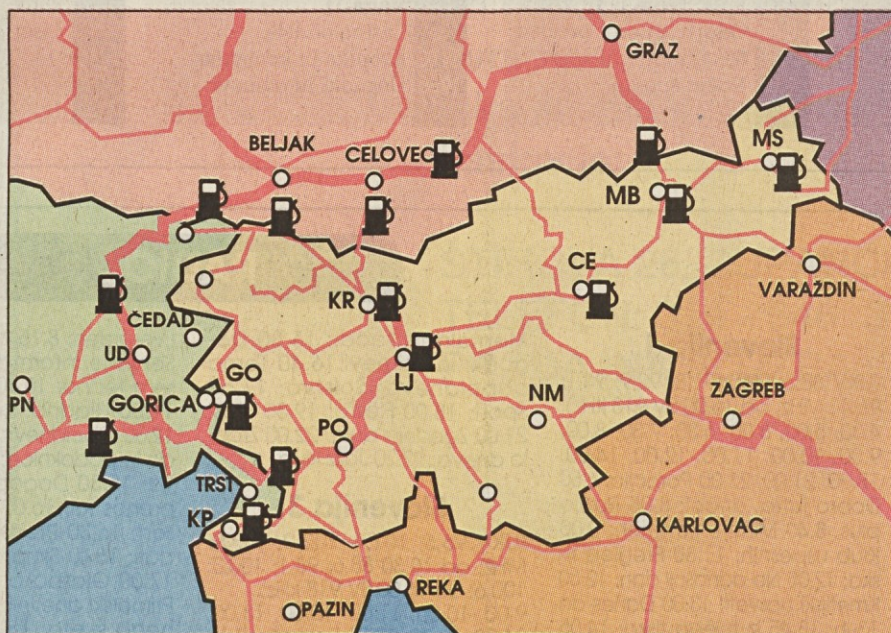
Višina vode v cm ob 7. uri: Mura, G. Radgona: 154, Drava HE Dravograd: —, Sava Radovljica: 59, Sava HE Mavčiče: —, Sava Radeče: 184, Sora Škofja Loka: 117, Ljubljanska Moste: 139, Savinja Laško: 122, Krka Podbočje: 94, Kolpa Radenci: 96, Soča HE Doblar: —.

HOROSKOP

Pise: Aleksandra Zorc Berce

- OVEN 21-3/20-4:** Dobili ste dolgo pričakovano denarno nagrado in sedaj se vam zdi, da je cel svet vaš. Se več pa vam pomeni priznanje, da je vaše delo toliko vredno.
- BIK 21-4/20-5:** Najbrž ste svojo vročo kri že pomirili, kar pa ne pomeni, da ste se vdali in priznavate poraz. Okoli cele zadeve dvigujete preveč prahu.
- DVOJČKA 21-5/21-6:** Najhujše obdobje je mimo, zadeve tečejo v vaše zadovoljstvo, samo vaša notranja žilica vam ne da miru, zato se načrtujete svoj naslednji projekt.
- RAK 22-6/22-7:** Sporna zadeva se bo resila v vašo korist, pa čeprav boste zaradi nje prebedeli kar nekaj noči. Vse kar si želite je, da vas pustijo pri miru.
- LEV 23-7/23-8:** Zeleni ste si prevzeli odgovornost, zdaj pa živčno skacetite naokoli in iščete pomoč pri drugih. Najboljše bo, da v prihodnje podobne odločitve krepko premislite.
- DEVICA 24-8/22-9:** Spočili se boste in si vzeli čas za drobnejše, ki vas veselijo. Ze dolgo je tega, kar ste nazadnje obsedeli pred telefonom in naredili Posti veliko veselje.
- TEHTNICA 23-9/22-10:** Delo, ki ga opravljate sedaj, se vam je samo zaradi bližnjega sodelavca, ki se naduto vtika v vsako vašo potezo in vas poskuša učiti, že priskutilo.
- SKORPIJON 23-10/22-11:** Tako dobro se počutite med ljudmi, ki vas obkrožajo in ustrezajo vsem vašim željam. Kljub temu se vam pogosto dogajajo manjše neprijetnosti.
- STRELEC 23-11/21-12:** Hoteliv ste že vnaprej vedeti, da bo zadeva zahtevala veliko potrpežljivost preden jo boste dokončno resili.
- KOZOROG 22-12/20-1:** V družbi mlajših boste prezivali današnji dan. Neverjetno je, kako vas resen nastop in strogost popolnoma zbledita, ko se ukvarjate z otroki.
- VODNAR 21-1/19-2:** Pričakujete večji strošek, ki ga niste predvidevali in ki bo krepko pretresel vaš proračun. Jezni boste nase, ker ima majhna nepredvidnost take posledice.
- RIBI 20-2/20-3:** Mnenje, ki ste ga ustvarili o sebi, boste težko spremenili. Vasa okolica se ne zaveda, da je pod hladnim nastopom neznana in občutljiva duša.

CESTE / SUHE IN NORMALNO PREVOZNE

Ceste po Sloveniji so zvečinoma že suhe in normalno prevozne. V krajih, kjer se bo zadrževala nizka oblačnost, so lahko ceste ponekod tudi spolzke, zato previdnost ni odveč. Še posebej opozarjamo na vremensko napoved, po kateri naj bi Slovenijo

že jutri zajele manjše padavine. Proti poteka tekoče tako v notranjosti, kot na mejnih prehodih. Tudi iz cestnih podjetij nismo dobili nobenih obvestil o morebitnih zaporah na cestah.

- ZASTOJI
- ZAPRTA CESTA
- POPRAVILA NA CESTIŠČU
- POLEDICA
- SAMO Z ZIMSKO OPREMO
- SPORTNA PRIREDITEV
- GOSTA MEGLA
- BENCINSKE ČRPALKE 24 UR

belinka®
ambient

ekološka
barva
za les

V VEDNOST

Meritve onesnaženosti zraka

V Sloveniji izvajamo več vrst meritev onesnaženosti zraka. Začetki sistematičnih meritev 24-urnih koncentracij zveplovega dioksida (SO₂) in dima segajo v leto 1968. Koncentracije SO₂ so merili po standardni peroksidni metodi, ki jo priporoča Svetovna zdravstvena organizacija, koncentracije dima pa po reflektometrični metodi. Meritve so najprej potekale v Ljubljani, v Mariboru in Celju pa so zdravstvene organizacije po enaki metodi izvedle nekaj občasnih meritev. Leta 1972 so vpeljali tedne meritve tudi v okolici Trbovelj, kjer so bile pred izgradnjo 360 metrov visokega dimnika po pobočjih nad dolino Save tako visoke koncentracije SO₂, da je začelo umirati rastlinstvo, domače živali pa so poginile po enem do dveh letih.

Po sprejetju zakona o varstvu v letu 1975, ki je Hidrometeorološkemu zavodu naložil, naj spremlja onesnaženost zraka, so leta 1976 mrežo meritev 24-urnih koncentracij SO₂ in dima uvedli v vseh večjih krajih Slovenije. Tako zdaj deluje 57 merilnih postaj. Meritve potekajo ves čas po enaki metodi.

Prednost teh meritev je nizka cena. Sodelavci na terenu vsak dan menjavajo vzorce in jih tedensko pošiljajo v laboratorij v Ljubljano. Tu vzorce analizirajo, vnesejo podatke v računalnik in izračunajo koncentracije.

Na koncu vsake kurilne sezone razvrstimo kraje po koncentracijah plinov. Z SO₂ se dolga leta prednjačijo v Trbovljah, z dimom pa v Zagorju.

Konec novembra smo že globoko v kurilni sezoni. Zaradi obilice padavin, vetrovnega vremena in ker oktobra in v prvi polovici novembra ni bilo zelo nizkih temperatur, tudi ni prihajalo do posebno visokih koncentracij onesnaženja, izvzemi nekaj primerov v okolici Termoelektrarne Sostanj. Visje koncentracije pričakujemo z nastopom anticiklona nad našimi kraji in z nižjimi temperaturami.

Dipl. inz. Tone Planinšek